72382

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)

KONSTANTİN PAUSTOVSKİ'NİN ÖYKÜ SANATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVİNÇ ÜÇGÜL

ANKARA - 1998

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)

KONSTANTİN PAUSTOVSKİ'NİN ÖYKÜ SANATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVİNÇ ÜÇGÜL

DANIŞMAN :
PROF.DR. ALTAN AYKUT

ANKARA - 1998

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)

KONSTANTİN PAUSTOVSKİ'NİN ÖYKÜ SANATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVİNÇ ÜÇGÜL

DANIŞMAN :

PROF.DR. ALTAN AYKUT

JÜRİ ÜYELERİ:

PROF.DR. ALTAN AYKUT

PROF.DR. LEMAN ERGENÇ

YRD.DOÇ.DR. ZEYNEP GÜNAL

SAVUNMA TARİHİ: 30 EYLÜL 1998

TEŞEKKÜR

Tezimle ilgili çalışmalarımdaki büyük katkı ve yardımlarından dolayı Sayın hocam Prof. Dr. Altan AYKUT'a, değerli zamanını ve tavsiyelerini benden esirgemeyen Sayın hocam Prof. Dr. Gürsel Aytaç'a ve beni manen destekleyen eşime ve oğluma da içten teşekkürlerimi bildirir saygılar sunarım.

Sevinç ÜÇGÜL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....i

1. GİRİŞ.....ii

1.1. ARAŞTIRMALARIN DURUMU.....1

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ.....12

2. K. PAUSTOVSKİ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

2.1.HAYATI VE ÖYKÜLERİ DIŞINDA KALAN ESERLRİ....15

2.2.RUS HİKAYECİLİĞİNDEKİ YERİ.....37

3. K. PAUSTOVSKİ'NİN ÖYKÜ SANATI

3.1. GENEL OLARAK ÖYKÜCÜLÜĞÜ 40

3.2. ÖYKÜLERİNDE MOTİFLER 56

3.2.1. AŞK VE SEVGİ 57

3.2.2. DOĞA.....59

3.2.3. SANAT VE SANATÇI KİŞİLİĞİ 62

3.2.4. SAVAŞ.....65

3.2.5. YAN MOTİFLER.....67

3.3.ÖYKÜLERİNDE KURGU.....71

3.4.ÖYKÜLERİNDE ROMANTİK ÖGELER VE SEMBOLLER..80

4. ÜSLUP VE ANLATIM TEKNİĞİ **90**

4.1. ÜSLUP 91

4.2. ANLATIM TEKNİĞİ.....121

5. SONSÖZ.....**139**

ORİJİNAL RUSÇA METİNLER **143**

RUSÇA ÖZET **160**

İNGİLİZÇE ÖZET.....**162**

KAYNAKÇA.....**163**

ÖNSÖZ

Tezimizde Çağdaş Rus edebiyatının tanınmış yazarlarından K. Paustovski' nin öykü sanatını inceleyeceğiz. Adından öykü ustası diye söz ettiren sanatçı, eserlerine döneminin insanının yaşantısını genel hatlarıyla konu etmiştir.

Paustovski'nin eserlerinde, doğa, manevî güzellik, sanat ve hümanizm gibi unsurlar ön plandadır. Bu durum, yazarın eserlerinin 70 yıl boyunca belirli fikirlere hizmet eden bir edebiyatın sınırlarını zorlayarak genel manada insanlığa hitap ettiğini kanıtlıyor. Tezimizde insanlık adına geçerli olan yüksek değerlerin işlendiği öyküleri inceleyeceğiz.

Dönemin hakim edebi akımı Sosyalist Realizmi olmasına mukabil yazar, eserlerinde romantik-realist bir üslup geliştirmiştir. Yazarın eserlerden yola çıkarak Rus edebiyatında Yeni Romantizm akımı ve bu akımın ileri gelen isimlerine de değineceğiz .

Yazarın yaşamını ve sanatını incelemek için öncelikle onun nasıl bir edebiyat ortamında sanat dünyasına atıldığını izleyerek gelişme ve olgunluk dönemleri hakkında kısa bilgi vereceyiz. Yazarın edebiyat âlemine girdiği dönemi zaten yılıyla göstermemiz belirli bir şeyler söylemektedir. 20. yüzyılın 10'lu ve 20'li yılları arası Rusya'da siyasî hayatta olduğu kadar edebiyat ve sanatta da karışıklıklarla dolu olan bir dönem idi. Çoğu aydın gibi Paustovski için de bu yıllar oldukça ağır geçti. Otobiyografik eserlerinde bu yıllarda onun bu ortamdan sık sık kaçmak, kendi dünyasına kapanmak arzu ve isteğinin nedenleri yaşamak zorunda kaldığı bu siyasî ve toplumsal karışıklıklarla açıklanır. Siyasî hayatta olan gerilim, toplumdaki olan sıkıntılar, düşünen kafalardaki tereddütler, kararsızlık, zor ve ağır şartlarla yüz yüze kalma gibi benzeri şeylerden pek çok Rus bilim ve sanat adamı etkilemiştir. İktidara gelen Bolşeviklerin ağır siyasî baskısı, sorgusuz sualsiz infazlar Rus aydınları için bir manevi deprem gibi nitelendirilebilir.

Paustovski'nin öykü sanatını tezimizde üç ana bölüm içinde inceleyeceğiz. İlk bölümde yazarın hayatı ve sanatı hakkında bilgi vereceğiz. Yazarın hayatı, ailesi, eğitimi ve

yaşamı hakkında kısa bilgi verdikten sonra içinde bulunduğu ortamın yazar üzerindeki etkisini gösterip nasıl bir yoldan ilerlediğini izleyeceğiz. Tezimizin bu bölümünde öykülerinin dışında yazmış olduğu eserler hakkında da bilgi verip yazarın Rus hikayeciliğindeki yeri ve rolü üzerinde de duracağız. Puşkin, Gogol, Turgenev, Tolstoy, Çehov gibi yazarların bulunduğu bir edebiyatta sesini duyurmasının zorluğuna rağmen Paustovski'nin bu işi çok iyi şekilde yaptığını göstermeğe çalışacağız.

Tezimizin "Paustovski'nin Öyküleri" diye adlandırdığımız bölümünde ilk olarak Paustovski'nin öykülerini tarihsel sırayla üç döneme ayıracağız. Paustovski yazarlığa başladığı yıllardan ömrünün sonuna dek bir çok önemli tarihî olayın: I. Dünya Savaşının, Ekim devriminin, devrim sonrası iç ve dış savaşların, 2. Dünya ve 1941-45 Sovyet Alman savaşının canlı tanığı olmuştur. Öykülerini yazılış tarihlerine göre sıraladığımızda yukarıda adı geçen olaylara göre bir konu sınıflandırması da söz konusu olacaktır.

Yazarın öyküleri üzerinde yaptığımız incelemede çok zengin bir motif içeriği olduğunu tespit ettik. Yazarın düşüncelerini yansıtması ve anlatımı acısından hangi motifleri nasıl kullandığı önemlidir. Gürsel Aytaç, motifi şöyle tanımlamaktadır:

> *"Motif (Alm. Motiv, Lat.harekete geçirici neden anl.)*
> *Edebiyat eserlerinde, tipik hale gelmiş, bu nedenle de soyutlaşmış kalıpları gösterir."*[1]

Tespit ettiğimiz aşk ve sevgi, doğa, sanat ve sanatçı kişiliği, savaş gibi motifleri ana motifler ve diğerlerini ise yan motifler adı altında bir sıralama ile gruplaştırdık. Yazarın aynı motifi ayrı ayrı eserlerinde farklı yönleriyle işleyişi üzerinde durarak yazarın öykü sanatına bu açıdan da ışık tutmaya çalışacağız.

Tezimizde yazarın öykülerinin başarısını belirleyen özellikler arasında önemli yeri olan kurgu üzerinde duracağız. Genelde insanı ve doğayı temel alarak koşutluk veya karşıtlık ilkelerine dayalı kurgulama tekniğinde yazarın edebi yaratıcılığı yer almaktadır.

---

[1] Gürsel Aytaç, **Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi**, Gündoğan , Ankara 1997, sf: 155

Hayattan bir kesit şeklinde sunulan öykülerinde kurgunun biçim ve içerikle uyumu hususlarına dikkat edeceğiz.

"Romantik Ögeler ve Semboller" adlı bölümde ise yazarın öykülerinde tespit ettiğimiz romantik ögeler üzerinde duracağız. Burada aynı zamanda yaşadığı devrin isteklerinin aksine Paustovski'nin romantik bir yazar olduğunu da ortaya koymamız gerekmektedir. Eserlerinde hangi romantik ögelere nasıl yer verdiği ve felsefi ögelerin romantik tarzla anlatımı da tezimizin ilginç ve merak doğuran hususlarındandır. Yazar eserlerinde sıradan yaşamdaki güzellikleri çok kolaylıkla bulup gösterir ve günlük yaşamdaki mutluluğun, gerçekliğin, dolu dolu yaşama sevincinin yerini hiçbir şeyin alamayacağını anlatır.

Tezimizin son bölümünde Paustovski'nin öykülerini üslûp özellikleri ve anlatım tekniği açısından inceleyeceğiz. Yazarın öykülerinde anlatım bütününün belirlenmesine çalışarak üslûp elemanlarının ve özelliklerinin üzerinde duracağız. Yazarın anlatım tekniğinin de ele alınacağı bu bölümde onun yapıtı işleyiş biçimine, sanatsal yönüne değineceğiz.

Sevinç ÜÇGÜL

Ankara 1998

1. GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMALARIN DURUMU

Çağdaş Rus Edebiyatında önemli yeri ve rolü olan K. Paustovski'nin eserleri hakkında bir çok araştırmalar yapılmıştır. Fakat Türkiye'de yazar hakkında hiç bir araştırmanın yapılmadığını, yazar hakkında bir kaç ansiklopedide[1] bilgi olduğunu ve sadece bir kaç eserinin[2] tercüme edildiğini tespit ettik.

Bu bölümümüzde Türkiye'de henüz az tanınan bu yazar ve eserleri hakkında günümüze kadar ne tür çalışmaların yapıldığını tespit ederek, araştırma yapan yazarların inceledikleri konuya bakış açılarını ve vardıkları neticeleri belirlemeye çalışacağız.

K.Paustovski ve eserleri üzerine yapılmış olan bilimsel çalışmalar:

Araştırmacı Yazar: Konstantin Paustovski

Eserin Adı: Konstantin Paustovski, Seçme Eserleri (altı ciltte) (Konstantin Paustovski Sobraniye Soçineniy v şesti tomah)Konstantin Paustovski. Sobraniye soçineniy v şesti tomah, tom I (Konstantin Paustovski 6 ciltlik külliyatı, I. cilt.) Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Değerlendirme

Basıldığı yer ve yıl: Moskova, "Hudojestvennaya literatura " 1958, sf.5-18.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Konstantin Paustovski'nin 6 ciltlik toplu eserine ön sözü, yayınevinin ricası üzere yazarın kendisi yazmıştır.

---

[1] **Büyük LAROUSSE** Sözlük ve Ansiklopedisi, 18 cilt Milliyet Gazetecilik A.Ş. İstanbul 1986, sf: 9232; **Meydan LAROUSSE** , Sabah ,15 cilt, Sabah yayıncılık, İstanbul,1992, sf: 530

Türk ve Dünya Edebiyatçıları, Genel Yayın Yönetmeni Aziz ÇALIŞLAR, cilt 3 (L-Q) İstanbul 1987, sf: 329-330

[2] 1.K.Paustovski, "*Şans Çiçeği*", çev:Neşe Taluy Yüce, Bkz: **Öykü seçkisi**, Hazırlayan: Gürsel Aytaç, Gündoğan, Ankara 1991 sf: 157-160

2. K.Paustovski, "*Kar*", Bkz:**Çağdaş Rus Hikayeleri Antolojisi**, Seçip Çeviren: Ülkü Tamer, Varlık, İstanbul 1971, sf:38-52
   K.Paustovski, **Bir hayatın romanı, 2.Tedirgin gençlik**, Türkçesi: Müntekim Ökmen, E yayınları, İstanbul 1975
3. Konstantin Paustovski, **Bataklık,** Çeviren: Metin Alemdar, Sanat Emeği, İstanbul 1979

Yazarın kendi eserleri hakkında yazdığı on üç sayfalık bir öz eleştiriyi kısaca özetleyelim. Yazar, kendi eserleri hakkında bir şeyler yazmanın bir yazar için hem kolay, hem de zor olduğunu söyler ve bu fikrini şöyle açıklar: *" Yazar kendisini her hâlde tüm edebiyatçı ve eleştirmenlerden daha iyi tanır, bilir. Fakat yazarın kendisi hakkında konuşması sınırlıdır. Bu bir çok zorluklarla bağlıdır. Bunlardan ilki kendi eserlerina kıymet vermenin kendince kolay olmamasıdır."* (a.g.y., sf.5)

Yazar aynı zamanda kendi eserleri hakkında uzun uzun konuşmanın, belirli bir şeylere yazar tarafından açıklık getirmenin de gereksiz olduğunu vurgular ve Çehov'un şu sözleriyle yazısını devam ettirir:"*Kitaplarımı okuyunuz, her şey orada yazılmıştır."* Yazar, hayatı hakkında çok kısa bilgi vererek üç kitaptan oluşan "Povest o jizni" adlı otobiyografik eserini okumayı tavsiye eder. Bunun yanı sıra Paustovski, yaşamı boyu yaptığı seyahatlerin amacı ve yararından bahseder, bir yazar için farklı ortamlarda bulunmanın, belirli bir şeylerden kalan izlenimlerin önemli olduğunu vurgular.

Yazar, sanatında olan başarısının sırrını da sıradan halkla uzun yıllar birlikte yaşamasıyla, onlar gibi yaşayıp, onlar gibi konuşmasına bağlar. Yazar her bitkiyi, her kuşu kendi adıyla çağırmak için kalemini masaya bırakıp, 12 sene Rusya'yı adım adım gezdiğini söyler.

Sanatında ünlü kişilerin, sanat adamlarının çok özel yeri olduğunu söyleyen yazar, onlara şükranlarını bildirir, fakat elde ettiği her şey için anlamlı ve sıradan olan hayatın kendisine borçlu olduğunu söyler.

Araştırmacı Yazar: Lev Abeleviç Levitski

Eserin Adı: Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva. (Konstantin Paustovski, Sanat Belgeseli) Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: İnceleme -monografi.

Basıldığı yer ve yıl: Moskova,"Sovetskiy pisatel'" 1963, 406 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: 7 bölümden oluşan bu monografi

Paustovski hakkında yapılmış en köklü inceleme sayılabilir. Araştırmacı yazar, Paustovski ve eserleri ile ilgili olan her şeyi çok titizlikle incelemiş, özellikle yazarın eserleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Levitski'nin yazar hakkında ilk araştırma yapan edebiyatçılardan biri olduğunu da göz önünde bulundurup hiç kimsenin düşüncelerini tekrarlamadığını da söyleyebiliriz.

Araştırmacı Yazar: Yelena Aşotovna Aleksanyan

Eserin Adı: Konstantin Paustovski -Novellist. (Konstantin Paustovski Nuvel Yazarı).Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: İnceleme - Araştırma

Basıldığı yer ve yıl: Moskova, İzdatel'stvo "Nauka", 1969,164 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Giriş, son söz ve üç bölümden ibaret olan bu kitapta K.Paustovski'nin küçük hacimli eserlerinden söz edilir. Aleksanyan, Paustovski'yi lirik romantik akımın en önemli yazarlarından biri gibi tanıtır. Araştırmacı yazar, kitabın Giriş kısmında bir çok Rus yazarlarının sürekli bulundukları Meşorski adlı ormanın sihirli cazibesinden kurtulamadıklarını söyler, Paustovski'nin de doğanın bu güzelim yerinden çok etkilendiğini vurgular. O, Paustovsk'nin eserlerinde bu ormanın tüm güzelliklerinin ve bu ormanın her yaprağında ise Paustovski'nin bir cümlesinin yazıldığını söyler. Aleksanyan, Turgenyev, Çehov, Bunin gibi yazarların düzyazı geleneğini geliştiren Paustovski'yi Prişvin'den sonra en kuvvetli peyzaj ustası olarak tanıtır. Aleksanyan, araştırmasında, adından da göründüğü gibi yazarın küçük hacimli eserlerinden nuvel diye söz eder. Paustovski'yi psikolojik nuvel yazarı olarak tanıtan araştırmacı yazar onun nuvellerinde yeni tarz özelliklerinin olduğunu söyler, bu yeniliklere lirik anlatımlı günlük tarzındaki nuvel türünü örnek gösterir. "*Bence, O.Henri ve Çehov'dakı nuvel kavramıyla Paustovski'niin nuvellerine bakarsak bunlardan farklı olarak onun nuvellerinin kendine has özellik ve tarzı olduğunu görürüz.*" (a.g.y.,sf.7)

Eserde nuvellerin ana konuları, buradaki kahramanların tip, merak ve arzuları incelenerek yazarın üslup ve anlatım sanatı üzerinde durulur. Aleksanyan yazarın üslûp ve anlatım sanatını incelediği son bölümünü eleştirmen V.Şklovski'den aldığı şu

sözlerle başlar: *"Tarz - kristalden bakarak hayatın incelenmesidir."*(a.g.y.,sf.111) ve o, Paustovski için bu kristalin nuvel olduğunu söyler.

Araştırmacı Yazar: Trefilova G. P.

Eserin Adı: İstoriya russkoy sovetskoy literaturı tom IV (Rus Sovyet Edebiyatı Tarihi IV cilt) Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Ders kitabı-İnceleme

Basıldığı yer ve yıl: Moskova, Nauka 1971 sf:295-328

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserde M.Şolohov, K.Fedin, L.Leonov, İ.Erenburg, M.Şaginyan, K.Simonov, A.Ahmatova, V.Lugovskoy, N.Aseyev, M.Svetlov, A.Tvardovski, A.Prokofyev, N.Pogodin gibi Rus yazarları arasında Paustovski'den de bahsedilir.

Burada Paustovski'nin edebi zevk ve dünya görüşünün oluştuğu 20. yüzyılın ilk yılları Rusya'sının da genel görünümü hakkında bilgi verilir. Araştırmacı yazar Paustovski'nin sanatını üç döneme ayırarak ve her dönemin kendine özgü olan özellikleri hakkında kısa ve net bir bilgi verir. O, Paustovski sanatı hakkında eserlerine ve dönemin edebi eleştirisine değinerek yorumlarda bulunur ve son olarak şöyle der:*"Paustovski "Romantikler"den "Hayat hakkında hikaye"dek bir sanat yolunu kat etmiştir...Onun fevkalade nesir eserleri eleştirmenler tarafından Aksakov, Turgenyev, Çehov gibi klasik Rus nesir yazarlarıyla bir sıraya koyulmaktadır."*(a.g.y., sf:325)

Araştırmacı Yazar: Lyudmila Sergeevna Arkasova

Eserin Adı: Gumanizm v tvorçestve Paustovskogo.(Paustovski'nin sanatında hümanizm). Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Araştırma - İnceleme .

Basıldığı yer ve yıl: Kazan Üniversitesi yayınevi, 1972 .

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserde Sovyet Edebiyatında hümanizm kavramının üzerinde durulur. K. Paustovski'nin de bu konudaki estetik görüşlerinin formalaşmasında Sovyet Edebiyatı'nın büyük rolü olduğu ileri sürülür.

Arkasova romantik bir üslup izleyen Paustovski'nin sanatında "sosyal insan anlamının" nasıl bir yer aldığını izler. O, sosyalist sistemindeki "dürüst ve gerçek hümanizm" hakkında genel bilgi verdiğinde yazarın eserlerinden de sık alıntılar verir.

Eserde ayrıca millîlik ve târihîlik konuları ile ilgili genel olarak derleme yapılmış, bu amaçla yazarın eserlerinden alıntılar yapılmıştır.

Araştırmacı Yazar: Leonid Pavloviç Krementsov

Eserin Adı: K.G.Paustovski (Talant-mirovozzreniye-iskusstvo) (K.G.Paustovski (İstidadı-dünya görüşü-sanatı). Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Ders kitabı

Basıldığı yer ve yıl: Rostov na Donu ,1975 ,121 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Burada Paustovski gibi hümanist ve güzellik aşığı bir yazarın eserlerinin öğrenimine okullarda ve üniversitelerin filoloji fakültelerinde daha fazla yer verilmesinin gerekli olduğu ileri sürülür. Yazarın eserlerindeki estetik ve hümanist yönlerin ağır olması, sanat, doğa, vatan sevgisi gibi kavramlarla dolu dolu olan eserlerin eğitim ve terbiye konularında yararlı olacağı öne sürülür. Kitapta bu amaçla Rus edebiyatı öğretmenleri için Paustovski'nin hayatı ve sanatıyla ilgili 12 derslik seminer dersi konuları ve konularla ilgili yorumlar yer almaktadır.

Araştırmacı Yazar: Lyudmila Sergeevna Arkasova

Eserin Adı: Çelovek kak nravstvennaya tsennost' v estetike K. Paustovskogo. (K. Paustovski Estetiğinde Ahlaki Bir Değer Olarak İnsan).Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Araştırma - İnceleme .

Basıldığı yer ve yıl: Kazan Üniversitesi yayınevi 1977, 105 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserde Sovyet Edebiyatı'nda Paustovski'nin bir ressam gibi etik arayışları incelenmektedir. Araştırmacı yazar, Paustovski'nin edebiyatta sosyalist sistemdeki ideal ahlaklı kahraman tipleri yarattığını vurgular. Araştırmacı yazar bütün bu manevî kâmilliğin sosyalist kuruluşunda yaşayan insanlara özgü olduğunu söylemenin yanı sıra bu gibi kahramanların da bir Sovyet yazarı düşüncesinin ürünü olabileceğini vurgular.

Eserde yazarın eserlerindeki felsefî motifler ele alınır, bunlardan "iyilik" ve "kötülük" problemi üzerinde durulur. Arkasova dünyanın yaratılışından bu yana bu

konuyla direk veya dolaylı olarak tüm sanat ve bilim adamlarının uğraştığını söyler ,bu probleme sosyalist ahlâklı ve dünya görüşlü bir yazar olarak Paustovski'nin sanatında işlenişini eserlerinden örneklerle inceler.

Araştırmacı Yazar: S.İ. Timina

Eserin Adı: K.G.Paustovski, Rojdeniye rasskaza., (K.G.Paustovski, Öykünün Doğuşu) Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü Ders kitabı

Basıldığı yer ve yıl: Moskova,"Russkiy yazık" 1978, 85 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Yazarın küçük öyküleri metinler halinde orijinali ve A.P.Nesterov'un Almanca'ya çevirisiyle verilmiştir. Almanca okuma derslerinde kullanma amacıyla hazırlanan bu ders kitabında yer alan her öyküye ait alıştırma türünde ödevler vardır. Kitaba S.İ.Timina 12 sayfalık ön söz yazmış ve bunun dışında, kendisi kitabın editörlüğünü yaptığı için Paustovski sanatıyla ilgili sık sık yorumlarda bulunur. Timina, yazdığı önsözde yazarlardan Paustovski'yi seçmesinin bir tesadüf olmadığını söyleyerek yazarın dili üzerinde durur. O, Paustovski'nin eserlerinde canlı halk dilinin güzelliklerinin yaşadığını söyleyerek bir dilbilimcisi gibi onun ifade tarzına ve dilinin zenginliğine hayran kaldığını bildirir. Timina, açıklamaların Almanca yapıldığını belirterek kitabın hem Almanca'yı öğrenen Ruslar için , hem de Rusça'yı öğrenen Almanlar için faydalı olacağını belirtir.

Araştırmacı Yazar: Dmitri Konstantinoviç Tsarik.

Eserin Adı: Konstantin . Paustovski Oçerk tvorçestva. (Konstantin Paustovski Sanat belgeseli) .
Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Araştırma - İnceleme .

Basıldığı yer ve yıl: Kişinyev, İzdatel'stvo "Ştiintsa", 1979 ,123syf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserde Rus Sovyet Edebiyatı'nda lirik-romantik akımın ileri gelen yazarlarından olan K.Paustovski'nin eserlerinde yeni romantizmin-neoromantizmin unsurları incelenmektedir. Burada Rus Edebiyatı'nda Romantizm edebi akımıyla Neoromantizm arasındaki bağlara ve

farklılıklara dikkat edilerek neoromantizmin kaynakları, başlangıcı, lirik anlatımı, uyum ve prensipleri çok yönlü araştırılır.

Araştırmacı yazar, K. Paustovski'nin yanı sıra A.Blok ve A.Grin'in sanatında da neoromantizm unsurlarını inceleyerek Çağdaş Rus Edebiyatında romantik eğilimli yazarlar hakkında geniş bilgi verir.

Araştırmacı yazar, Rus edebiyatında romantik akımın muhtelif motiflere göre gruplaştığını öne sürer. Mesela, E.Bagritski, A.Dovjenko ve Y.Yanovski gibi yazarların kahramanlık, dünyanın yeniden kurulması için ısrarla mücadele ettiklerini, N.Zabolotski, E. Mejelaytis gibi yazarların felsefî konulara ağırlık verip insanoğlunu dünyanın sınırsız enginliklerine çekip götürdüklerini gösterir. Bunların içerisinde Paustovski'nin özel bir yeri olduğunu ve onun benzersiz bir yetenekle hayattaki uyumu ve güzelliği coşkuyla anlattığını söyler. Paustovski hakkında "*çok az insan onun gibi azda çoğu bulur, hayâllerdeki yüksek ideâlleri günlük hayatımızdaki en sıradan şeylerde kolaylıkla bize gösterir.*"der.(a.g.y., sf: 93) Eserde Tsarik Paustovski'nin eserlerinin, özellikle herkese hitap edecek nitelikte olduğunu söyler.

Paustovski'nin sanat ve sanat adamları hakkında yazıları, bir çok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Fakat adı geçen eser, sanatsal yönüyle değil konuya yazarın nasıl yaklaştığını ele almakla aktüellik kazanmıştır. Burada Paustovski'nin çok titizlikle çalışması sonucunda en ünlü sanat adamlarını hiç bilinmeyen yönleriyle yeniden gündeme getirdiği vurgulanmaktadır. Paustovski bu eserlerinde ünlü kişilerin sanatını değil, insani yönleriyle ilgili olan olayları konu almıştır. Adı geçen yazıda her şeyde bir güzellik arayan yazar için bunun da gayet doğal bir seçim olduğu sonucuna varılır.

Araştırmacı Yazar: Leonid Pavloviç Krementsov

Eserin Adı: K.G. Paustovski Jizn' i tvorçestvo

(K.G.Paustovski, Hayatı ve sanatı). Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Araştırma - İnceleme .

Basıldığı yer ve yıl: Moskova, "Prosveşeniye", 1982 95 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserin adı "**Paustovski'nin Hayatı ve Sanatı**" olsa da eserde yazarın hayatı hakkında hiç bilgi verilmemekte olup yazarın eserleri ve sanatı üzerinde durulmaktadır.

Eserde Paustovski'nin çok yönlü yazarlık faâliyetine dikkat çekilir. *"Onun faâliyeti çok yönlüdür: o, roman, hikaye ve öykü yazarıdır, o, gazeteci, belgesel ve dram yazarı, eleştirmendir. Onun kitapları canlı, romantik ve akıcı olup hevesle ve merakla okunur."* (a.g.y.,sf:3) denir. Eserin *"Ben Yazar Olacağım"* adlı ilk bölümünde Paustovski'nin edebiyat hakkındaki çok değerli şu sözleri yer alır:"*Yazarlık ne uğraş, ne de sanattır. Yazarlık bir vazife, bir görevdir."*(a.g.y.,sf:5) Paustovski'nin bu kavramla 18 yaşında edebiyat dünyasına girdiğini söyleyen araştırmacı yazar, onun her zaman bu sözlere sadık kaldığını söyler.

Eserde yazarın eserlerinde içerik ve anlatım sanatına yer verilir, özellikle *Meşorskaya storona, Kara Bugaz, Zolotaya Roza* eserleri üzerinde durulur. Eserde Paustovski'nin bilimsel bir konuyu kurmacaya dönüştürerek edebiyata konu etmesini, yazarın nesir sanatında başarılı bir yeni adımı gibi nitelendirilir. *Kara Bugaz, Kolhida, Kara Deniz* romanları *bilimsel sanatsal edebiyat* (nauçno hudojestvennaya literatura) ürünleri olarak gösterilir.

Eserin *"Tarihin Hisleri"*(Çuvstvo istorii) adlı bölümünde araştırmacı yazar yine Paustovski'den aldığı bu sözleri, bölümün ana fikri konumunda tutar: *"Belki de tarihin onlar için ancak tarih olarak kaldığını algılayan yazarlar vardır. Ama geçmiş beni her zaman bu günkü bağlarıyla ilgilendirmiştir. Ben yakın geçmişimizden de, uzak çağlardan da bir şeyler yazarken önüme her zaman bu günkü amaç ve hedefleri koyuyorum."*(a.g.y., sf.64)

Eserde Paustovski'nin sanata bağlılığı, sanatın her dalına duyduğu ilgiyi onun eserlerinden de görebileceğimiz söylenir. Mükemmel, fevkalade insanlara çok erken

yaşlarda bir hayranlık duyduğunu söyleyen yazarın, bu insanların hayatını ve yaşamını konu alan sorumluluk ve çok zahmet gerektiren bu tür eserler yazdığı bildirilir. Eserde yazarın bu tür çalışmaları hakkında yine de yazarın kendi anlatımı yer alır: "*Mükemmel insanların hayatı beni her zaman ilgilendirmiştir. Ben bu insanlarda genel olan çizgileri bulmağa çalışmışım . O çizgiler ki onları insanlığın en ileri gelenleri ile ön sıraya çıkarmıştır. Levitan, Kiprenski, Taras Şevçenko hakkında ayrıca kitapların dışında Lenin, Gorki, Çaykovski, Çehov, Teğmen Şmidt, Viktor Hügo, Blok,Puşkin, Hristian Andersen, Mopassan, Prişvin, Grig, Gaydar, Şarl de Koster, Flober, Bagritski, Multatuli, Lermontov, Mozart, Gogol, Edgar Po, Vrubel, Dikkens, Grin, ve Malışkin hakkında da hikaye, öykü, roman ve belgesel yazılarım vardır.*"(a.g.y., sf: 76)

Araştırmacı Yazar: Svetlana Filippovna Şelokova

Eserin Adı: Konstantin Paustovski Romantik i realist. .
(Konstantin Paustovski, Romantik ve Realist.)
Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Araştırma - İnceleme .

Basıldığı yer ve yıl:. Kiyev, "Vissşa şkola"yayınevi 1982, 181 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserde Paustovski'nin 20 -30'lu yıllarda hayat ve sanattaki edebî yeri ve estetik görüşleri araştırılmaktadır. Şelokova "hayalcı" romantizmle yazarlığa başlayan Paustovski'nin Sovyet döneminde inkılabı romantizme kadar yol kat ettiğini sosyalist realizmin zaferi olarak gösterir.

Eserde Paustovski'nin estetik görüşleri V.Vişnevski, A.Dovjenko, M.Prişvin, Y.Oleşa, A. Grin gibi romantik sanatçıların bakış açıları ile bir arada incelenir.
"*Ekim rüzgarlarıyla*" gelen Sosyalist Realizmi, kendi idealleri, kavram ve kurallarıyla edebiyatta hakim mevkie oturdu. Realist üslûptaki eserler için sosyalist realizmin, romantik üsluptaki eserler içinse inkılabı romantizmin, yazarlar için bir seçim olduğu Sovyet edebiyatında bunun kolay olmadığı anlatılır. Çünkü bir romantik yazardaki bu kavram, belirli ölçü ve kurallarıyla olan inkılabı romantizmle üst üste düşmemekteydi.

Bu yıllarda *Akmeistlerle*[3] yakınlığı bilinen Paustovski'nin eserlerinde bu yakınlığın izlerinin çok belirgin olduğunu söyleyen Şelokova, yazar için bu dönemin kısa ve geçici olduğunu da belirtmektedir. Ama daha sonra A.Grin'le tanışmasının Paustovski için çok önemli olduğunu, ilk sıralarda hatta bir ilk muhabbet gibi derin ve karşılıksız bir sevginin yaşandığı, yazarın kendi yazılarından alıntılarla anlatılır. İlk tanıştığından ömrünün sonuna dek A.Grin'i seven, okuyan ve öğrenen Paustovski için Eserde şöyle denir: "*50-60 yıllarda Paustovski için Grin 20 yıllardaki Grinden daha yakın idi.*"(a.g.y.,sf:19)

Eserin II. bölümünde Romantizm ve Realizm kavramları üzerine farklı yorumlara yer verilir. 20'li ve 30'lu yıllarda edebî konu olarak en çok konuşulan ve tartışılan konulardan biri de bu idi. Bu yıllarda M.Gorki ve A.V. Lunaçarski'nin bu konuyla ilgili çalışmaları olduğu söylenir. Eserde hâkim edebî akım, sosyalist realizm olduğu için romantik üslupta yazılan bir eserin sosyalist realizmin kurallarını çiğnememesi ve sınırlarını aşmaması gerektiği ve böyle olunca romantik üslupta yazan yazarların *inkılabı romantizm* adı altında birleşmeleri gerektiğinin öne sürüldüğü devrin talebi olarak verilmektedir. Eserde *inkılabı romantizmin* sosyalist gerçekçiliğini gösteren sosyalist realizme hizmet eden bir kavram olması gerektiği gösterilir. İlk yıllarda tereddüt içerisinde olan Paustovski, M.Prişvin, V.Vişnevski'nin de bu dönemi başarılı bir şekilde atlattıkları hakkında da eserlerine dayanak bilgi verilir.

Araştırmacı Yazar: Galina Pavlovna Trefilova

Eserin Adı: Konstantin Paustovski, Master prozı . (Konstantin Paustovski, Nesir Ustası). Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Araştırma - İnceleme .

Basıldığı yer ve yıl: Moskova, "Hudojestvennaya literatura", 1983, 128 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Eserde Araştırmacı Yazar 1892-1968 yılları arasında yaşamış K. Paustovski'nin sanatçı kimliğini ortaya koymaktadır .Bu amaçla yazarın otobiyografik nitelikli "*Hayat Hakkında Hikaye*" (Povest' o jizni) eserinden bol bol alıntı vermekle muhtelif yorumlarda bulunur.

---

[3] Çalýþmamýzýn *Hayatý ve Sanatý* bölümüne bakýnýz.

Eserde Paustovski'nin sanatı ve hayatı hakkında yeterince araştırma yapıldığı söyleyen Trefilova, bazı kavramların yazar için hangi anlam taşıdığını bir sosyolog gibi araştırıyor. Mesela, *"Yazar ve Halk"*, *"Yazar ve Dünya"* başlıklı bölümlerde eserlerinden bazılarıyla ilgili yorum ve eleştirilere de yer vermekle bu kavramların yazar için hangi anlama geldiğini açıklığa kavuşturur.

İlk iki bölüm istatistik hesaplarla bir sosyolog araştırmasına benzese de son iki bölümde Trefilova, yazarın sanat yönüne eğilmiştir. *"Hayat Hakkında Hikaye"*(Povest' o jizni) eserini 20. yüzyılın eğitim ve terbiye romanı diye adlandıran (a.g.y., sf: 55) Trefilova, 21 sayfalık bu bölümde yazarın hayatı ve sanatı hakkında olan *"Povest' o jizni"* eserini kendi yorumlarıyla bir kez daha açıklar.

Eserin son bölümünde yazarın üslûp ve anlatım sanatı verilmiştir. Araştırmacı yazar, Paustovski'yi okudukça onda farkına varılmamış sâdelik ve güzellikleri bulduğunu ve onu bir klasik yazar olarak gördüğünü söyler.

Eserin Adı: Vospominaniya o Konstantine Paustovskom
(Konstantin Paustovski Hakkında Hatıralar)
Eserin Türkçesi yok.

Eserin Türü: Edebi Hatıra

Basıldığı yer ve yıl: Moskova, "Sovetskiy pisatel'" 1983, 464 sf.

Eserin içeriği hakkında genel bilgiler: Paustovski'yi "ünlü Sovyet yazarı" olarak tanıtan Levitski, yazarın yaşadığı yıllarda popüler olduğunu söyler. Levitski, kitaba yazdığı önsözde yazarla yakından veya uzaktan tanışan bilim ve sanat adamlarının, yakınlarının anılarını ve yazar hakkındaki düşüncelerini bir kitap haline getirmekten büyük mutluluk duyduğunu söyler.

Kitapta Vs.İvanov, V.Şklovski, R.Fraerman, Yu.Smoliç, N.Hikmet, M.Şaginyan, İ.Erenburg, N.Atarov, A.Bek, A. Gladkov, E.Kazakeviç, L.Martınov, Yu.Bondarev, Yu.Kazakov, yazarın oğlu - V. Paustovski ve diğerlerinin yazıları yer alır. Kitapta yazarla ilgili ilk defa yayınlanan fotoğraflar ve bazı arşiv belgelerinin fotokopileri de verilmiştir.

1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Tezimizde Sovyet dönemi Rus edebiyatının tanınmış isimlerinden olan Konstantin Paustovski'nin öykü sanatını inceleyeceğiz. Sosyalist Realist Edebiyat'ta "lirik-romantik akımın en parlak ismi"[4] olarak tanınan yazarın, öykü sanatının yanı sıra hayatı ve sanatı, edebî kişiliği hakkında bilgi vermekle Türkiye'de çok az tanınmakta olan bu yazarın insanlık kavramı etrafında yer alan değerleri ustalıkla eserlerinde nasıl yansıttığını göstereceğiz. Yazarın dünya görüşünde sınırları aşmayı başaran hümanizm, güzellik, vatan ve doğa sevgisi, insanlarda insanlığı arama, bulma ve değer verme gibi evrensel düşüncelerin hâkim olduğunu göstermeği amaçlıyoruz. Biraz iddialı da olsa Paustovski'nin Türkiye'de klasik yazar kavramına giren Rus yazarların gölgesinde tanıtılmadığı için adından bahsedilmeyen bir yazar olduğunu düşünmekteyiz.

Hayatın güzelliklerini felsefî boyutlarda kavramayı öğretmeyi hedefleyen yazar, okurda bir estetik zevkin oluşmasına da yardım etmektedir. Tezimizde yazarın konu alanının evrenselliğini bir de sanat yönünü açıklamağa çalışacağız. Yani edebiyatta çok önemli olan "nasıl verme" sorusu üzerinde durarak, yazarın edebî kişiliği ve Rus edebiyatında öykünün işlenişi hakkında bir birikim oluşturmağa çalışacağız.

Tezimizin diğer önemli amaçlarından biri de her halkın millî değeri olarak bilinen diline sanat ve sanat adamlarının münasebeti meselesidir. Paustovski'nin bu konuda edebi ve kişisel faaliyetleri herkese örnek niteliğindedir. Yazarın dili ve dile bakış açısı her türlü millî egoizmden uzak bir millî benlik ve millî şuuru yansıtmaktadır. Dili bir elmasa benzeten yazar, dilde de elmasta olduğu kadar güzellik ve çok renklilik bulunduğunu söyler. Dilin bir milli varlık olarak canlı halk dilinde tüm güzelliği ile yaşadığını düşünür ve halktan öğrenilecek çok şeyin olduğuna inanır.

İnsanların, özellikle şehirlerde yaşayanların, çoğu zaman doğayla ilgili isabetli kelime veya ifade kullanmakta zorlandığını öne sürer. Yazara göre bazı kelimelerin unutulması

---

[4] Aleksanyan E.A., **Konstantin Paustovski-novellist**, Moskova, Nauka 1969, sf:6

bir zaruretin sonucu değil, karşılığının kullanımdan çıkmasıdır. Bunların içinde en fazla çoğunluk taşıyanlar ise doğa ile ilgili kelimelerdir. Kelime dünyamızın daralması doğadan uzaklaşmanın bir neticesidir. Yazara göre, bu aynı zamanda güzellikten de uzaklaşmadır.

Tezimizde araştırılan, incelenen Paustovski'nin öyküleridir. Çalışmamızda her şeyden önce öykülerin kendi içerdiği özellikleri araştırılarak inceleme yapılmıştır. Edebî eserin kendini esas alan araştırma yöntemleri içerisinde Metne Bağlı İnceleme (Werkimmanent)[5] yöntemiyle araştırma yapılmıştır.

> *"Metne Bağlı İnceleme-edebi eseri bir metin olarak görüp öz ve biçim bakımından irdelemeği amaçlar."*[6]

Bu yöntemi esas alarak ilk önce eserleri metnin içinden dışına doğru, yani eseri bir metin halinde algılayarak, her tür etkenlerden-tarihsel, sosyal ve kültürel-arıtarak inceleme yapılmıştır. Yazarın eserlerinde dönemin siyasî ve sosyo-kültürel olayları yansıtıldığı görüldüğü için daha sonra dış etkilerden metne doğru bir yorumlama yöntemine de baş vurmak gerekmiştir. Dış etkilerden metne doğru yapılan yorumlama (Werktranzendental) eserin yazıldığı dönemdeki dış etkiler göz önünde bulundurularak yapılan yorumlama yöntemi demektir. Burada yazarın hayatı, kişiliği, olaylarla ilişkisi, dönem koşulları göz önünde bulundurulur. İşte çalışmamız esnasında bu yönteme dayanarak araştırmaya destek olan ikinci çalışmalara başvurulmuştur.

> *"Bunlar (ikinci kaynaklar) , yazarın biyografisi, eserin yazıldığı dönemle ilgili tarih, sosyoloji gibi alanlardan kitaplar, psikolojik, linguistik, mitoloji, din gibi alanlarla ilgili bilgiler, ya da dünya edebiyatından başka eserler olabiliyor."*[7]

---

[5] Bu terimler hakkýnda E.Ü. Alman Dili ve Edebiyatý Okutmaný Hüseyin ARAK'ýn "***Alman Halk Romaný Kral Rother ile Türk Halk Romaný Seyyid Battal Gazi'nin Karþýlaþtýrýlmasý***"adlý (basýlmamýþ) Yüksek Lisans Tezinde daha ayrýntýlý bilgi verilmiþtir.

[6] Gürsel Aytaç, Karþýlaþtýrmalý Edebiyat Bilimi, Gündoðan, Ankara, 1997, sf: 84

[7] A.g.y.,sf:83

Böyle olunca çalışmamızda metne bağlı olarak incelemede hem metnin içinden dışına, hem de dış etkilerden içe doğru yapılan yorumlama yöntemlerini bir arada kullanmış olacağız.

Araştırmada kaynak metin olarak yazarın Rusya'da yayınlanmış eserleri içerisinden 1957 yılında Moskova'da Sanat Eserleri Devlet Neşriyatı'nda yayınlanmış altı ciltlik Seçme Eserleri'nden yararlanılmıştır. Yazarın eserlerinden yapılan alıntıların hepsi Konstantin Paustovski, Sobraniye Soçineniy v şesti tomah, Gosudarstvennoye İzdatel'stvo Hudojestvennoy literaturı, Moskva, 1957 adlı bu eserden cilt ve sayfa numarası gösterilerek verilmiştir.

2. K. PAUSTOVSKİ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

2.1.HAYATI VE ÖYKÜLERİ DIŞINDA KALAN ESERLERİ

Konstantin Georgiyeviç Paustovski, 31(18)[1] Mayıs 1892 yılında Moskova'da Granatnıy diye adlandırılan sokakta bir tren yolu istatistikçisinin evinde doğdu[2]. L.Hinkilov'un vasıtasıyla yazarın doğum tarihi ve ailesi hakkında net bilgi alıyoruz:

> *"Moskova ruhani konsistorisinin[3] arşivinde bulunan evrakın kopyasında yazılmıştır. İşbu evrakta, Moskova Kudrin yakınlığındaki Vspoli kilisesindeki doğum kütüğü kitabında 1892 yılı 19 no-lu kayıtta yazılmıştır: 18 Mayısta Konstantin doğdu. 11 Ağustosta vaftiz edildi. Onun velileri: Yedekte olan 2. dereceli erbaş Kiev vilayetinin gönüllü subay burjuvalarından Georgi Maksimoviç Paustovski ve onun yasal eşi Mariya Grigoryevna, her ikisi ortodokstur."* [4]

Yazarın dedesi, Maksim Grigoryeviç, Zaporojye kazaklarından olup bir yağmalama sırasında oradan Ros nehrinin sahilindeki Beyaz Kilise diye bilinen topraklara, Seçi'ye yerleşmiştir. Yazar, babaannesinin Türk olduğunu "**Hayat Hakkında Hikaye**" *(Povest' o jizni)* adlı eserinde ve 6 ciltlikseçme eserlerine yazdığı önsözde bildirir:

> *"Orada benim dedem, eski Nikolay askeri ve Türk kızı olan ninem yaşıyordu."* [5] veya *"Dedem Nikolay ordusunda hizmet etmiş, Türk savaşında esir düşmüştü. Trakya yakınındaki Kazanlık'ta geçen esirliğinden güzel bir Türk kızı getirip onunla evlenmiştir. Onun adı Fatma imiş. Bu kız dedemle*

---

[1] Rusya'da 1918. yılda Gregorius takvimine geçilmesiyle alakadar olarak yeni tarihle eski tarih arasında13 günlük fark oldu. Bkz: **Büyük LAROUSSE** Sözlük ve Ansiklopedisi, 21. cilt, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul, 1986, sf: 11180.

[2] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt I, Moskova 1958, sf:5-6.

[3] Hıristiyanlarda inzibatı ve mahkeme hukuklu ruhani şube.

[4] L.Hinkilov, "*Naçalo nevedomogo veka Konstantin Paustovski v Kiyeve*", "**Raduga**", 1978, No 8, sf:153.

[5] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt I, sf:6.

evlendikten sonra Hıristiyanlığı kabul etmiş ismini de Gonorata olarak değiştirmiştir." [6]

Yazarın annesinin tarafi Polonya asıllı bir ailedir ve 1863 yılında Polonya'daki isyan sırasında Rusya'ya gelip yerleşmiştir. Moskova'da şeker fabrikasında çalışan bir ailenin kızı olan annesinin soğuk yapılı ve ciddi karakterli birisi olduğunu Paustovski, "*Povest o jizni*" adlı eserinde söyler. [7] Ailenin dördüncü ve son çocuğu olan Paustovski, 1902-1911 yılları arasında Kiyev Klasik Gimnazyumu'nda öğrenim gördü. Okulda verilen dersler, genel dilbilimi, coğrafya, mantık, din tarihi, Rus, Alman, Fransız, Latin ve Yunan dil ve edebiyatları idi. Bunlar Paustovski'nin kültür ve bilim açısından zengin birisi olmasında büyük rol oynadı. [8] Okuldaki derslerin içinde yazarın en çok sevdiği dersler edebiyat ve coğrafya dersleri idi. Selihanoviç adlı edebiyat hocası Paustovski'nin en çok sevdiği hocası idi. Rus ve dünya kültür ve edebiyatlarını çok iyi şekilde bilen ve öğreten Selihanoviç'in öğrencileri arasında Paustovski'nin yanı sıra bir çok ünlü yetişmiştir. Bunların içinde yazar Mihail Bulgakov, Boris Romaşov, besteci Boris Lyatoşinski, sanatçı Aleksandr Vertinski gibi sanat adamları vardır.[9] Yazarı büyüleyen diğer bir ders coğrafya dersi idi. Çerpunov adlı coğrafya öğretmeni çılgın bir seyahatçi idi. Dünyanın büyüklüğü, dağlar, ormanlar, denizler, her şey yazarı büyülüyor, hayret ve merak içinde bu yerleri görmek, gezmek hayalleri kuruyordu. Bu sevgi ve merak yazarın eserlerinde çok açık şekilde görünür. Paustovski'nin estetik zevki ve dünya görüşünün oluşması 1906-12 yılları arasındaki karışık ortama rastlıyor. Bu yıllar yazarın hafızasında şu şekilde kalmıştır:

"Sanat tiyatrosunun şiddetli azaplar içinde kendi yeni Hamlet'ini aradığı, Rabindranat Tagor'un aydınların putu olduğu bu yıllarda Politeknik müzesinin dershaneleri fütüristlerin veya İgor Severyan'inin[10] konuşmaları sıralarında halkla dolup taşardı. Öncül devrimci düşüncenin yanı sıra dini felsefe, tanrıyı arayış

---

[6] A.g.y., cilt III, sf: 18.
[7] A.g.y., cilt III, sf:263.
[8] A.g.y.,cilt III, sf:82.
[9] L.A.Levitski, **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**, Moskova, 1963, sf:5.
[10] 1887-1941 yılları arasında yaşamış Rus şairi.

(bogoiskatel'stvo), sembolizm, Elen felsefesinin yeniden canlanmasına çağrılar da var idi."[11]

Dönemin edebi düşüncesi, Avrupa post-romantizminin etkisi altındaydı. Paustovski'nin dekadan zehrini tatmış bu şiir okullarına büyük sempatisi vardır. Yazarın ilk eserlerinin lirik romantik şiirler olması bu sempatinin bir sonucu olmalıdır. Şiirleri hakkında bir derlenme ihtiyacı hisseden Paustovski, onların bir kısmını İvan Bunin'e gönderir. Büyük saygı ve sempati beslediği Bunin'den aldığı cevap ise yazarın edebi sanatında yol belirleme, ilerleme açısından çok önemli olur. 1917 yılında Bunin'in bir kartpostal üzerine "*şiirlerinizi başkasının ağzıyla okuyorsunuz*"(V stihah vı poyete s çujogo golosa) diyen Bunin'in mektubunun geri kalanını olduğu gibi veriyoruz:

"Sizin geleceğinizin, sizin gerçek sanatkarlığınızın nesirde olduğunu düşünüyorum. Özellikle burada yeterince sebat gösterseniz, eminim ki önemli bir noktaya ulaşabilirsiniz. Bana yazın. Bunin." [12]

Bunin'in bu mektubundan sonra Paustovski'nin şiirden hemen tamamen vazgeçmese de düzyazıya geçtiği bilinir. Bunin'in yazarın öyküleri hakkında çok "cömertçe" yazıları bir çok yazar ve edebiyatçıda merak uyandırmıştır. "*Usta üslupçu, selis nesir ustası olan Bunin kompliman yapmakta çok cimri idi . O havaya methiyeler, övgüler savurmazdı.*"diyen Levitski Paustovski'nin bunu hakkettiğini söyler.[13]

Paustovski lise son sınıftayken gırtlak kanseri olan babasının ölüm yatağında olduğu haberini alır ve Beyaz Kilise yakınlarındaki Gorodişe'ye gider. Zaten yazar, anne babasının arasında bir soğukluğun ve aile içerisinde bazı sorunların varlığına "*Povest o jizni*"de üstü örtülü şekilde değinmiştir. Annesi, son derece iyi huylu ve duygulu olan babasına ailede bir yabancı gibi soğuk ve mesafeli davranır, anlamsız nedenlerden sık sık huzursuzluk çıkarır. Bu nedenle adam evde olabileceği kadar az bulunur ve bu ortamda kendisini bir yabancı gibi hissederdi. Çocuklarına sonsuz sevgisi vardır. Fakat evde annenin takındığı tavır, çocuklarla bile fazla yakınlığa izin vermez. Yazarın annesi,

---

[11] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt III, sf: 325.
[12] **Vospominaniya o Konstantine Paustovskom**, Hazırlayan L.Levitski, Moskova, 1983, sf:425.
[13] L.A.Levitski, **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**, sf:279.

Paustovski'nin hayalperestliğine kızar, bu yönüyle "talihsiz babasına" benzediğini vurgular ve onun hiç bir zaman "iyi bir insan"ve hayatta kendine bile faydası olan birisi olamayacağını söylerdi. Babasının ölümünden sonra onun nasıl birisi olduğunu anlayan Paustovski'nin sözleri hüzün doludur: "*Böylece babamın sıradan bir istatistikçi değil, şâir olduğunu çok sonralar anladım.*"[14]

Paustovski, orta eğitimini bitirdikten sonra Kiyev Üniversitesinin Fen - Tarih Fakültesini kazanır. Bu yıllarda yazarın akmeistlerle[15] yakınlığı bilinmektedir. Paustovski bu şâirlere ve onların şiirlerine hayran idi. Yazdığı ilk şiirlerinde de onlardan etkilendiği, hatta bir anlamda onlara benzeme çabası içinde olduğu hissedilmektedir. Yazarın bu yıllarda yakın olduğu diğer bir edebî topluluk Fütüristler[16] idi.

Paustovski **Romantikler** adlı eserinin "*Edebiyat derneğindeki skandal*" (*Skandal v literaturnom krujke*) bölümünde kendi edebî görüşlerini açıklar. Rus Edebiyatı'nda Puşkin, Lermontov, Gertsen, Nekrasov, Dostoyevski, Garşin, Tolstoy gibi yazarların yeri ve değeri hakkında şaşalı konuşan üst düzeyli birisine eserde "ben" diliyle

---

[14] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt III, sf.15.

[15] Akmeizm ve ya akmeistler: 20. Yüzyılın 10'lu ve20'li yıllarında Rus şiirinde görülen, her şeyin en güzelini ve en iyisini yapmak yolunu izleyen bu cereyanın taraftarları ideali maddi hayatta bulmak, göstermek ve yaşamak prensibiyle yazıp yaratıyorlardı. Bunlar içerisinde Rusya'nın seçkin ve asil insanları yer alırdı. En faal isimleri N.S.Gumilev, Annenskiy, Ahmatova, Odoyevtseva'dır. Gumilev'in *Naslediye simvolizma i akmeizma* adlı eseriyle bu akımın kendi teorik ve edebi çalışmalarını belirlemiş ve tanıtmış oldu. Akmeistler, 1911 -14 yılları arasında "Şairler Derneği" dalı grup oluşturarak faaliyet gösterdiler. Kendi görüşlerini açıklayan "**Apollon**" adlı dergileri-yayınları vardır. Bkz:**Literaturnıy entsiklopediçeskiy slovar'**, "Sovetskaya entsiklopediya" Moskova, 1987, sf: 17 ve *Rus fütüristleri hakkında*, Bk:Selahattin Hilav **Edebiyat Yazıları**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1993, sf: 26.

[16] Fütürizm: İtalya'dan sonra Rusya'da hızla gelişen bu akım güzel sanatlarda; edebiyat, tiyatro, müzik, sinema ve plastik sanatlar dalında kendini gösterdi. 1909 yılında İtalyanlar F. Marinetti'nin "Fütürizmin Beyannamesi" (Manifest futurizma) adlı yazısıyla tüm kültür geleneklerinden alakalarının kesildiğini, kendilerinin çağdaş urbanist uygarlık görüşlü birileri olduklarını beyan ettiler. Rusya'daki Fütürizmin İtalya'daki ile alakası olmadığı ve onunla aynı olan çok az ortak hususiyetlerinin olduğu söylenir. Fütüristlere göre edebi sanat doğanın taklidi değil, onun devamı olmalıdır. Rus fütüristleri de kendi aralarında bakış açısı farklılığına göre dört gruba ayrılmıştır. "Gileya" adlandırılan Kubofütüristler - V. Mayakovski, D.D. ve N. D. Burlyukov kardeşleri, V. Kamenski ve diğerleri, Egofütüristler - İ.Severyanin , İ.İgnatyev, K.Olimpov ve diğerleri, "Mezonin poezii"grupu - Hrisanf, V.Şerşenyeviç, R.İvanov , Tsentrifuglar -S.Bobrov, B.Pasternak, N.Aseev ve diğerleri.Bu gruplar içerisinde en radikali Kubofütüristlerdir. Onlar "Fütürizmin yüzü"(litso futurizma) diye tanınırlar. Genelde bütün fütüristler ise "gelecekciler"(budetlyani) adlandırıyorlardı. Rusya'da fütürizm kendini edebiyatta, özellikle de şiir ve resimde daha çok gösterdi."Bkz:**Literaturnıy entsiklopediçeskiy slovar'**, "Sovetskaya entsiklopediya" Moskova, 1987, sf: 480 ve *Rus fütüristleri hakkında* Bk:Selahattin Hilav, **Edebiyat Yazıları**, Yapı Kredi Yayınları,İstanbul, 1993, sf: 27.

konuşan kahraman çok sert çıkar. Karşı geldiği için bir grup onu *fütürist* diye dışlar. Kahraman:

> *"Ben fütürist değilim ve sizleri küfürlerimle neşelendirmeği düşünmüyorum. Konuşmacı bir yerde haklıdır. Puşkin'in hatırası sizlerde ebedîleşmelidir. Ama bazen, öleni öldüren katilin de hatırımızda ebedîleşmesi çok önemlidir. Siz, sizin babalarınız ve dedeleriniz Puşkin'i zehirlediler...Galiba burada bizim yazarların büyük halkın evlatları olduğu söylendi. Sizler kendi çocuklarınıza nelerin yapılmasına müsaade ettiniz. Puşkin katledildi, Lermontov katledildi. Novikov Sibirya'dan sarhoş birisi olarak döndü. Rıleyev'i astılar,o kurtuldu yine astılar. Gogol kendisini yaktı ve kafayı bozdu. Polejayev'in cesedini fareler kemirdi. Garşin, kokmuş Peterburg merdivenlerinden kendini atarak intihar etti. Gertsen yad ellere gitti. Dostoyevski'ye kürek cezasını tattırdığınız için saraya müptela oldu."*[17] diye isyan eder.

Yazar, burada çok acılar çekmiş ve vahşetleri yaşamış Rus yazar ve şâirlerinin böyle kaderleri için toplumu suçlar ve toplumun böyle yazarlara sahip çıkamamasına kızar.

Paustovski, ailesindeki bazı sorunlar nedeniyle 1913 yılında Moskova'ya taşınmak zorunda kalır. O, burada Moskova Üniversitesi'nin Hukuk Fakültesi'nde okur, fakat I. Dünya Savaşı, aile içindeki bazı sorunlar ve maddî zorluk onu eğitimini yarıda bırakmağa zorlar. Paustovski bu yıllarda Moskova tramvaylarında biletçi, seyyar sıhhi trenlerde er olarak çalışır. Bu savaşta iki erkek kardeşini kaybeder. Savaş sonrası yazarın Rusya'nın muhtelif şehirlerinde :Yekotorinoslav, Novorosiysk, Taganrog gibi şehirlerinde muhtelif fabrikalarda çalıştığı bilinir. Paustovski, 1912-24 yılları arasında yazdıklarını hiç kimseye göstermez ve yayınlatmaz. Bunun nedenini ise sonraları şöyle açıklar: "*12 yıl ben yazdım, ama bilinçli olarak yayınlatmadım, henüz erken olduğunu düşündüm. Tam 10 yıl ülkeyi*

---

[17] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt I, sf:67.

boydan boya gezdim."[18] Yazar, bunda amacının hayatı, insanları tanımak, onlar gibi olmak ve yaşamak olduğunu söyler. Özellikle sıradan halkın yaşamı, dili ve düşünce tarzına hayran kalan yazar, eserlerinde her bitkiyi, her ağacı, her çiçeği ve her kuşu kendi adıyla çağırmanın büyük bir zevk ve gurur olduğunu defalarca vurgular. Puşkin gibi Paustovski de sıradan halktan öğrenilecek çok şeylerin olduğuna inanmaktadır. Ekim Devrimi sonrasında Moskova'ya dönen yazar ROSTA'da[19] muhabir olarak işe başlar. Paustovski'nin muhabirlik hayatı da çok renklidir. Rusya'nın bir çok şehirlerinde,özellikle Kara Deniz boyu şehirlerde, değişik yıllarda muhtelif gazetelerde onun edebî muhabir gibi çalıştığını görüyoruz. Gazetecilik işi yazara yayın dünyasına has olan belirli özellikleri kazandırmıştır. Tesadüfi olayları yakalamak, güncel konularda yazmak, hızlı, gerektiğinde kısa ve öz yazmak alışkanlığının bu yıllardan kalma bir alışkanlık olduğunu yazarın kendisi de itiraf eder. Yazar muhtelif iş ve görevlerde 1932 yılına dek çalışır. Bu yıldan sonra kendini yazarlığa adar.1941-45 savaşında Güney cephesinde askerî muhabirlik yapar. Savaş sonrasında tekrar kendini sanata adayan yazar, bundan sonra çok verimli bir dönem yaşar. Hayatında ünlü insanlara duyduğu büyük saygı ve sevgi ve kendinin itiraflarında da açıklamağa zorlandığı garip bir hisler *"Fevkalade insanların hayatı"* (*Jizn' zameçatelnıh lyudey)* adlı seri yazılarının yazılmasına sebep olur. Yazar:

> *"Levitan, Kiprenski ve Taras Şevçenko hakkında ayrı kitapların yanı sıra, benim Lenin, Gorki, Çaykovski, Çekov, Teğmen Şmidt, Viktor Hügo, Blok, Puşkin, Hristiyan Andersen, Mopasan, Prişvin, Grig, Gaydar, Şarl Koster, Flober, Bagritski, Multatuli, Lermontov, Mozart, Gogol, Edgar Po, Vrubel, Dikkens, Grin ve Malışkin hakkında yazılarım vardır... Çalışmalarımda ben muhtelif halkların ve devirlerin şairlerine, yazarlarına, ressamlarına ve bilim adamlarına çok şeyler borçluyum. ...Ama her şeyden daha çok ben sıradan ve anlamlı hayatın ta kendisine borçluyum."*[20] der.

Paustovski'nin edebî sanata atılımı asrın ilk çeyreğine rastlar. Bu yıllarda siyasî hayatta yaşanan karışıklıklar kadar edebiyatta ve sanatta da aktif bir hareketlilik izlenir.

---

[18] K.Paustovski, *Kak ya rabotayu nad svoimi knigami*, Profizdat, Moskova, 1934, sf:20.
[19] Rusya Telgraf Ajanlığı (Rossiyskaya Telegrafnaya Agentstva).
[20] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt I, sf:18.

"*Ekim rüzgarlarıyla gelen*" ve Sosyalist Realizm adıyla tanıtılan hâkim edebî akım çağın toplumsal havasını kendine uydurmağa,onun ideolojisini tebliğe ve terennüme çağırıyordu. Ama bu çağrıda bir zorunluluk vardır. Bu yıllar bir çok aydın gibi Paustovski için de zor geçti. Yazarın bu yıllarda gürültülü ortamdan "*sessizlik bölgesine*" sık sık kaçışı bilinir. Kendinde kurduğu dünya ile yaşadıkları arasında bir uçurum olduğunu gören yazar, bu toplumdan uzaklaşmağı tercih eder. İlk eserlerinde gerçek hayatla arzuları arasında kalan insanların hikayesi ana konudur. Yazar, 1926 yılına kadar olan eserlerinde romantik çizgiler taşıyan konularıyla dikkatleri çekmektedir. Bu eserlerde devrim öncesi demokratik ruhlu gençliğinin belirli bir kısmının hayatı anlatılır. Bu dönem eserlerinde romantizmle fantastiğin karıştığı devrimci bir Rusya tablosunun da sergilenmesi söz konusudur . Rus Edebiyatında çağıyla barışamayan ve ferdin toplumda yerini bulamaması motifi Puşkin'den başlamış, Lermontov'un "*Zamanımızın Kahramanı*" eserinde klasik boyut kazanmış ve Paustovski'ye dek bir çok yazarların eserlerine konu olmuştur. Paustovski'nin ilk büyük eseri olan "*Romantikler*"de de aynı motif işlenmiştir. Hatta yazar eserin adını *Kendi Çağının Genç Adamının Hikayesi* olarak adlandırmayı düşünmüştür. Yazarın ilk kitabı 1925 yılında "***Deniz taslakları***"*(Morskiye nabroski)* adıyla yayınlanır. Edebiyat dünyası bu ilk kitabı suskunlukla karşılar. Denizle ilgili yaşam ve güzellikleri konu alan bu kitap," *Deniz taslakları" ve "Tamarinda sahilleri*" adlı iki bölümden ibarettir. Ancak L.Levitski, çok sonralar bu eserde gazete üslubunun hâkim olduğunu ve eserlerin belgesel yazıları andırdığını söyler.[21] 1927 yılında yazarın "***Minetoza*** "adlı ikinci kitabı yayınlanır. İlk kitaptan farklı olarak bu kitap edebiyat dünyasının dikkatlerini üzerine çeker. L.Levitski'ye göre yapıta yönelir yazılar çok serttir.[22] Hatta, Jan Elsberg imzasıyla yayınlanan bir makalede eleştiri değil, yazara bir saldırı söz konusudur. Fakat L.Levitski sonraki yazılarda yapıta daha objektif yaklaşımlar olduğunu kaydeder ve bu tür yaklaşımlara S.Geht ve G.Koleşnikov'un yazılarını örnek gösterir. S.Geht, genç Paustovski'nin arayışlarını Severyanin ve Bertinski'nin arayışlarına benzeterek şunları söyler:

---

[21] L.A.Levitski, **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva**, sf:23.
[22] A.g.y. , sf:28.

"Paustovski'nin ilk dönem eserlerindaki kahramanlar kimlerdir? Onların yaşadıkları devrim ve iç harp yıllarıyla ortak olan yönleri nelerdir? Bu insanların hâyal gücü ile gerçek hayat arasında bir karşıtlık var. Onlar şiiriyeti gerçek olmayan dünyada görürler. Onlar çok gururludurlar. Onlar henüz kestane ağaçlı şehirlere inanır güvenirler. Onlar hayalden mahrum şehirden nefret ederler. onlar için insanlar masal dünyasındaymış gibi yaşadıklarında ilginçtirler."[23]

Levitski, aynı düşüncenin eleştirmen G.Kolesnikova'nın yazılarında farklı vurgulandığına işaret etmiştir. "*Egzotikliğe elveda*"(*Proşaniye s ekzotikoy*) adlı makalesinde G.Kolesnikova Paustovski'nin ilk eserlerinde onun hayattan kopuk bir romantik olduğunu, konularını gerçek hayat yerine okuduğu kitaplardan aldığını, sisli, uykulu, heyecanlı anlatımının belirsiz ülkelerde cereyan ettiğini gösterir. Paustovski'nin eserlerinde rüyalar âlemine sık sık kaçışının nedeni gerçek hayattan uzaklaşmak, kendi fantastik düşüncelerine, sihirli rüyalarına ve sıradan olmayan maceralarına kapanmak idi[24]. 1928 yılında **Beyaz Bulutlar** *(Belıye oblaka)* adlı kitabı tanınmış eleştirmen A.Roskiç tarafından "*Grin dünyasından seyahat*" adlı yazısıyla tanıtılır. Kitapta adı geçen A.Grin'in kimliği ve Paustovski'nin hayatında ve sanat dünyasında yeri hakkında bilgi vermek istiyoruz.[25] Rus edebiyatında neoromantik bir yazar olan Aleksandr Stepanoviç Grinevski(1880-1932), 1863 yılında Polonya'daki ayaklanma sırasında Rusya'ya sürülmüş bir ailenin çocuğudur. Vyatka şehrine yerleşen Grinler, sarhoş babanın geçimsizlik ve sıkıntısıyla yaşamak zorunda kalmışlar. Annesini kaybeden Grin'in pek de iç açıcı olmayan yaşamına bir de üvey ana zulmü eklendi. Okuldaki kabalık ve haksızlıklar, zor olan geçim, ağır hayat şartları, baba dayağı, şanssızlık ve bütün bunları yaşayan bir çocuğun kimseye belli etmediği sonsuz güzelliklerle dolu olan hayal dünyasının oluşturduğu paradoks. Paustovski şöyle yazar:"*Grin çok ağır bir hayat yaşamıştır. Sanki onun hayatında her şey kasten bir cânî veya gaddar bir insan*

---

[23] A.g.y., sf: 29.
[24] A.g.y., sf:32.
[25]Bkz:**Russkiye pisateli,** Bibliografiçeskiy slovar', Pod redaktsiey P.A.Nikolaeva, "Prosveşeniye", Moskova, 1990, sf:232.

yetiştirmek için hedeflenmiştir. "[26] Romantik arzular ve dünyalar yazarı olan Grin'e muhtelif yıllarda farklı yaklaşımlar söz konusu olmuştur. *"Yabancı Rus"(İnostrannıy russkiy veya Russkiy inostranets)*) adlandırılan Grin'e edebî çevre haklı veya haksız saldırıda bulunurlar. Bir çok eleştirmen-mesela, A.Garaçenko ve V.Vrajdev-onun Slavları ve Rusya'yı sevmediğini, Batıya taptığını bu sebeple eserlerinde Rus hayatına, her hangi bir Rus adına ve bir Rus insanının yaşamına yer vermediğini söylerler. Onun adını vermediği fantastik ülkelerin Amerika veya İngiltere olduğunu ileri sürerler. [27]

Siyasî bakış açısından böyle romantik ruhlu yazarın ithamı tabii ki haksızlık idi. Aslında bunlar onun çocukluğuyla ilgilidir. Polonya'dan sürülmüş bir babanın oğlu olan Grin'in çocukluğu çok acımasız geçmiştir. Öğretmenlerinin takılmaları, yaşıtlarının onunla alay etmesi v.s. yüzünden sıkıntılı bir çocukluğu olan bu nazik ve ince ruhlu insan kitaplara sığınır ve bunun sonucu olarak hayâli ülkeler ve zamanlar anlatır. Jules Verne, Maun Rud, Gustav Emar, Lui Jakolioni gibi yazarların fantastik romanlarından büyülenen A.Grin ömür boyu bunların etkisinden kurtulamamıştır. Paustovski, bu konuda şöyle der:

> *"Eski Rusya Grin'i çok gaddarca ödüllendirdi. Onun hayata olan sevgisini çocukken kopardı, aldı. Çevresi çok korkunç, hayat ise çekilmezdi."*[28]

Paustovski'nin *"Koloni Mallar İçin Etiketler"* (*Etiketi dlya kolonialnıh tovarov)* adlı eserinde dış dünyaya kapalı olan insanlardan birinin-İosif Şifrin'in-hayatını konu alır. Küçüklükten uzak ülkelere olan merak ve oradaki yaşamı toz pembe görme hayali, ömür boyu İosif Şifrin'in hayatında çok kayıplara neden olur. Onun hayalleri ve arzuları hem kendisine, hem de ailesine bu günü yaşamaktan mahrum eder. Paustovski öyküde İosif Şifrin'i ne metheder, ne de eleştirir. Eserde onun sadece zayıf ve kuvvetli yönleri gösterilir. Hayatta her şeyin bir ölçüsünün olması gerektiğini düşünen ve kabullenen Paustovski'ye Grin'in hayatı bir okul olur. İosif Şifrin Grin'in prototipi değildir, ama her ikisinin kaderi aynıdır. Çünkü her ikisi de arzularının, hayallerinin

---

[26] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt V, sf.552.
[27] **Russkiye pisateli,** Bibliografiçeskiy slovar', Pod redaktsiey P.A.Nikolaeva, sf:232.
[28] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt IV, sf:552.

kurbanıdırlar. Ama bu Paustovski'nin "insanı yaşatan arzularıdır" düşüncesinden vazgeçtiği anlamına gelmemektedir.

Paustovski'nin sanatının ilk dönemlerinde Grin'den esinlenmiş midir ve bu esinlemeler eserlerine nasıl yansımıştır? Yazarlığa başlayan çoğu sanat adamı gibi Paustovski'nin de ilk dönemlerde birilerinden etkilendiği bir gerçektir. Bu konuyu Paustovski'yi araştıran herkes fark etmiş ve bu etkileşimden söz etmiştir. " *Paustovski, Grin'e olan derin ve sürekli merakını ömür boyu muhafaza etmiştir. Grin tarzı yazılmış olan ilk öyküleri olan Mavi Telluri (Siniy kaskad Telluri)'den Altın Gül (Zolotaya Roza)'e kadar bu eşsiz romantikten saygı ve sevgiyle söz etmiştir."*[29] Krementsov ise: "*Paustovski Sovyet döneminde ilk öykülerini Grin ve Babel'in etkisi altında yazmıştır."*[30] veya *"20. yıllarda yazar A.Grin gibi kendi kahramanını egzotik dünyada arar"*[31]der. Bizim de izlenimimize göre de yazarın özellikle "**Beyaz Bulutlar**"da Grin'e benzemek isteği açıkça görülüyor. Bu dönem eserlerine göz attığımızda, yazılarda gerçekten bir Grin tarzı anlatım söz konusudur. Her ikisinin kahramanları romantik tipler olup, arzu doludur. Ama Paustovski'nin kahramanları Grin'in kahramanlarından farklıdır. Grin'in kahramanları kimliği, işi ve yeri belli olmayan tiplerse, Paustovski'de bu durum farklıdır. Paustovski'nin kahramanları hepimizden biri gibi işi, uğraşı, belirli bir mekanı olan tiplerdir. Hatta Paustovski bunlardan söz ederken bazen belirli bir adres bile verir. Mesela, *"Batumdayken onu sık sık görürdüm"*(Kogda ya jil v Batumi çasto videl yego), "*O Mayak'ta çalışırdı*"(On rabotal v Mayake) vs.

Paustovski de bizzat Grin sanatı üzerine araştırma yapmaktaydı. O bir taraftan "*Grin'in romantizmi Sovyet yazarlarını neden tatmin etmiyor*?" sorusuna cevap ararken onu "*canlı anakronik*" (jivoy anahronist) diye adlandırır. Diğer taraftan ise ısrarla ondaki güzel his ve duyguların herkestekinden daha farklı bir güzellikte olduğunu savunur.[32]

İlk yıllarda yazar hakkında haklı veya haksız eleştirilerde esas hedef onun gerçeklikten uzak konuları işlemesiydi. Dönemin sosyalist gerçeklerini konu alma ve

---

[29] S.F.Şelohova, **K.Paustovski romantik i realist**, Kiyev 1982,sf:18.
[30] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**, Rostov-Na-Donu 1975, sf:18.
[31] A.g.y. , sf:18.
[32] S.F.Şelohova, **K.Paustovski romantik i realist**, sf: 82.

onları gerçekçi akıma uygun işleme talep olunurdu. Yazarsa izlediği romantik anlatımı savunur ve şöyle derdi:

> *"Romantik ruh, maneviyat insanı yalan konuşmaktan, cehaletten, korkaklıktan ve gaddarlıktan korur. Romantiklikte asilleştiren, ruh yücelten bir kuvvet var. Şimdi gelecek için olan mücadelemizde ve hatta bu günkü sıradan iş hayatımızda ondan vazgeçmek için makul, mantıklı bir neden bulamıyorum."*[33]

20'li yıllarda Lavreyev, Malışkin, Babel, Grin gibi bir grup romantik yazarlarla edebiyata adım atan Paustovski 30'lu yıllarda tarihi konuları ile okurların dikkatlerini üzerine topladı. Onun **Şarl Lonsevil'in Kaderi** *(Sud'ba Şarla Lonsevilya)* ve **Kuzey Hikayeleri** *(Severnaya povest)* adlı eserleri *"A.Tolstoy'un, V.Şişkov'un, O.Forş'un, Yu.Tınyanov'un, S.Borodin'in ve daha başkalarının eserleriyle birlikte anıldı."*[34] Yazar, her iki eserinin konusunun 19. yüzyıldan olmasını bir tesadüf olmadığını, bu yüzyılın onun için bütün devirlerden değerli ve yakın olduğunu söyler. Yazar, bu yüzyılı Rus kültürünün altın asrı olarak adlandırır.

Konusu XIX asırdan alınmış **"Şarl Lonsevil'in Kaderi"** *(Sud'ba Şarla Lonsevilya)* eserinin yazılma tarihi ve nedeni de bununla açıklanabilir. Edebiyatçılar 30'lu yıllarda M.Gorki'nin başkanlığında fabrika ve sanayi kurumlarının tarihi hakkında eser yazmak için seferber oldular. Paustovski'ye de şahsen Gorki tarafından bu konuyla ilgili her hangi bir fabrika hakkında yazmak teklifi geldi.[35] Rusya'nın eski fabrikalarından biri olan Petrovski fabrikası hakkında eser yazmayı üstlenen yazar, bir hayli zorlandığını söyler. Önce bu tür yazılarda toplu olarak bir kaç yazarın birlikte çalışması söz konusu idi. Paustovski böyle bir çalışma sistemini kabul etmez.

> *"O zaman olduğu gibi şimdi de insanın faâliyetinde, özellikle eser üzerindeki yaratıcı çalışma türünde atölyedeki gibi toplu çalışmanın akıl almaz bir şey olduğundan eminim ."*[36]

---

[33] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt I, sf: 9.
[34] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**, sf: 21.
[35] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt II, sf: 616.
[36] A.g.y. ,cilt II, sf: 616.

Ayrıca, Petrozavodsk'a gidip konuyla ilgili belgeleri araştıran yazar, yeterince bilgi almasına rağmen eseri bir türlü yazamadığını itiraf eder.

"Ben kitabı plan üzere yazmaya başladım. Fakat her ne kadar uğraştıysam, hiç bir şey ortaya çıkmadı. Sanki eser elimde dağılmaktaydı. Ben konuları bir türlü birleştirip bütünleyemedim. Ona bir doğal akış veremedim... Ben su makinelerinden, üretimden, ustalardan derin bir sıkıntı ve kasvetle bahsediyor, bütün bunlara benim bizzat münasebetim olmazsa ve bu konuya bir parça lirik nefes veremezsem bundan sanat eseri yaranamaz diye düşünüyordüm."[37]

Burada yazar hatta makineler hakkında bile bir şeylerin yazılması gerektiğinde onlara da insanlara, canlılara olduğu gibi sevgi, anlayış ve ilgiyle yaklaşılması gerektiğini söyler. Bu eseri bir türlü yazamayacağına karar verip geri dönmek istediğinde ona bir tesadüf yardımcı olur. Böylelikle fabrikaların tarihi ile ilgili eser yazmak planı gerçekleşir. Fakat ana konu fabrikanın tarihi değil bu fabrikada çalışmış Fransız asıllı esir düşmüş bir mühendisin kaderidir. Napolyon savaşında esir düşmüş Şarl Lonsevil adlı bu mühendisin yad ellerdeki yaşamı, bu fabrikadaki faâliyeti ve o dönemin sosyal ve siyasî panoraması eserde tasvir edilmektedir.

Kuzey Hikayesi de, **Şarl Lonsevilin Kaderi** gibi tarihî eser kavramını zorlamaktadır. Eserde Rusya tarihine altın harflerle yazılmış asilzadelerin başkaldırısı olan "Dekabristler İsyanı "[38] ve isyanın yüz yılı aşan yankıları yer alır.

Paustovski 40. yıllarda **Hayat Hakkında Hikaye** (*Povest o jizni)* adlı eseriyle otobiyografi ve anı türünde eserlerin önüne geçer ve Rus edebiyatında belli bir geçmişi olan bu türü tekrar canlandırır. A.Gertsen, V. Korolenko, L.Tolstoy, M.Gorki gibi yazarların geleneklerini Paustovski gündeme getirmekle F.Gladkov'un, V.Smirnov'un, G.Şolohov'un, Sinyavski'nin, İ.Erenburgun bu türde eserlerinin yazılmasına sebep olur.[39]

---

[37] A.g.y. , cilt II, sf: 618.
[38] Aralık, 1825 isyanı kastedilmektedir.
[39] L.P.Krementsov, ***Konstantin Paustovski, (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)***, sf: 21.

Bir çok araştırmacılar Paustovski'nin eserlerini yazılma tarihine göre üç döneme, sanatındaki gelişmeyi takip ederek eserlerini ise iki döneme ayırırlar.[40] Yazılma tarihine göre üç dönemi aşağıdaki gibi gösterirler. **Minetoza** (1927), **Romantikler** (1916-23) ve **Parıldayan Bulutlar** (*Blistayuşiye oblaka)* (1929) ilk döneme dahil olan eserlerdir. İkinci dönemde ilk döneme bakarak daha popüler eserler yer alır, **Kara Bugaz** ve **Kolhida** (1932-1934) gibi, üçüncü dönem ise **Meşora, Hayat Hakkında Hikaye, Altın Gül** *(Zolotaya roza*) eserleri ile sınırlandırılır.

Yazarın eserlerinin konusu, eseri işleyiş şekli ve kahramanlara karşı tutumuyla ilgili olan G.Kolesnikova ve A.Derman'ın yazıları vardır. Her iki eleştirmen Paustovski sanatını, 30'lu yıllara kadar eserlerini ele alarak ikiye ayırmışlardır. Bunlar ilk dönem eserlerdeki hayalî unsurların çokluğunu yazarın hayatı tanımaması, kitaplardan sanata gelişi ile bağlar, sonraki eserlerdeki başarısının sebebini ise Gorki gibi "*insanlara gitme*" ile açıklarlar.[41] Bunlar yazarın gelişim süresiyle, dönem, etkileşim gibi unsurlarla bağlı olduğu için eleştirmenlerin yukarıdaki düşüncelerini tam olarak kabul edemiyoruz. Paustovski'nin yarattığı karakterler içerisinde her tür meslekten olan vardır: sanat adamı, ressam, işçi, çiftçi, asker, öğretmen, bilgin ve gazeteci. Ama yazar, hiçbir eserinde onların meslekî kimliklerini değil, insanî kimliklerini ön plana çıkarmağı hedefler. Eserlerde bu figürlerin hepsinin aracılığıyla belli bir ahlakî ve estetik problemin ön plana gelmesi esastır. Paustovski'nin eserlerinde insanlarda insanlığı uyandırmak, onlara güzelliği, iyiliği, adaleti hatırlatmak amaç olarak yer alır.

Sanata ve sanatçı kaderine bulunduğu toplumun hümanist değerlerini belirleyen ölçü olarak bakan Paustovski'nin ister büyük, isterse de küçük boyutlu eserlerinde sanat, konuların başında gelir.

Yazarın eserlerinde doğa kavramı da çok yönlü işlenmiştir. Tezimizin konusu yazarın öykü sanatı olduğundan biz bu kavramlara yazarın öyküleri üzerinde çalışırken daha geniş şekilde yer vereceğiz.

---

[40] A.g.y., sf: 8 ve G.K.Trefilova, **Paustovski, Master prozı**, sf: 76.
[41] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski, (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**, sf: 7.

Yazarın eserleri içerisinde oyunları da vardır. Bunlardan ikisi Rus edebiyatının güneşi sayılan Puşkin'in ve lirik duygulu şâir Lermontov'un hayatını, diğerleri ise sıradan Rus yaşamını konu alır. Yazarın oyunları muhtelif yıllarda en ünlü tiyatrolarda sahnelenmiştir.

Yazarın edebi faaliyeti içerisinde küçük yazı türüne giren anı, belgesel yazılar, sanat hakkında yazıları, masallar da yer alır. Tatyana Alekseyevna adlı bayanla mutlu bir evlilik yapan ve 2 çocuk babası olan Paustovski 14 Temmuz 1968 yılında Moskova'da astım ve kalp krizi teşhisinden vefat etti. Mezarı Tarusa şehrindedir.

Romantiki (1916-1923)

Romantikler (*Romantiki)* Paustovski'nin ilk romanıdır. Bu romanı yazar 1916 yılında Taganrok şehrindeyken yazmaya başlamış 1923 yılında Odessa'da bitirmiştir. Roman ilk defa 1935 yılında "Hudojestvennaya literatura" yayın evinde aynı adla yayınlandı. **Romantikler**, yedi yıllık bir sürede yazılmıştır. Adı romantikler olsa da eserin realist bir eser olduğu söylenmektedir.[42] Eserde I. Dünya Savaşı arifesinde romantik düşünceli gençlerin hayat arayışları ve romantik görüşleri yer alır. Eserin kahramanı Maksimov ve arkadaşları kendilerini sanata adamak istiyorlar. Maksimov güzel bir yazar, Vinkler bir ressam, Staşevski ise bir esse yazarı olmak istiyor. Eserde olaylar 1913 yılında başlar ve üç sene devam eder. Yazarın amacı burada hayattan değil kitaplar dünyasından edebiyata ayak basan Maksimov'un tekamülünü izlemek ve bu evreleri vermektir.

Yazar, gençlik döneminin gelişim sürecini ruh ve düşünce sorunlarıyla birlikte işlemiştir. Sonraları, yazdığı otobiyografik eseri olan **Hayat Hakkında Hikaye** (*Povest o jizni*) 'yi okuduktan sonra bu eserin yazarın özel hayatından izler taşıdığını görüyoruz. Özellikle I. Dünya Savaşı dönemindeki olaylar yazarca yaşanmıştır. Romanda bir çok prototipin olduğu da otobiyografik unsurları kanıtlıyor. Eserde Oskar'ın prototipi Kiyev Gimnazyumu'nda Alman dili hocası İsviçreli Oskar Fedoroviç

---

[42] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski Jizn i tvorçestvo**, sf:12.

İogonsan, Staşevski adlı figürün ise yazarın sınıf arkadaşı polonyalı Stanislav Stanişevski olduğu söylenmektedir.(a.g.y. sf:642)

Blistayuşiye oblaka (1928)

İlk kez 1929 yılında Harkov'da "Proletariy" denilen yayın evinde yayınlanmıştır. Eser yazarın ilk ve tek macera romanıdır. Burada bir kaç ayrıntı hariç tüm olayların yazarca yaşandığı bilinir. Eser 1925-1927 yıllarında yazarın Karadeniz ve Kafkasya'ya olan seyahat ve gezisini konu alır. Roman kısa bir sürede, 1928 yılının kış aylarında yazılıp bitmiştir. Yazar bu yıllarda Su İşleri Birliği'nin gazetesi olan "Na vahte"de çalışıyordu. Bu dönemde Geht, Erlih, Bulgakov, Katayev, Novikov-Priboy, şâir Vlasov-Okskiy gibi yazarlarla tanıştı. Yazar, bu istidatlı, neşeli ve hazırcevap insanlar içinde çok hoş günler geçirdiğini söyler. Eserde Zuzenko karakterinin prototipi olan Kravçenko da gemi yüzbaşısı olup bu ortamın sevilen kişilerindendir. Paustovski O'nu çok güzel ve bitmez-tükenmez öykülerin anlatıcısı olarak takdim eder. Eser yıllarca Büyük Okyanusta çalışmış, her anı tehlike ve muhtelif olaylarla dopdolu olan Kravçenko'nun anlattığı hikayelerden ibarettir. Her sabah Puşkin adlı kasabadan Moskova'ya dek yaz treniyle gelen Zuzenko'nun çevresi yolcularla dolar taşar. Herkes O'nu dinlemek için aynı tirene biner. Puşkin'de bu hoşsohbet insanı tanır ve severlerdi. Zuzenko, denizciler ve tüm arkadaşları arasında sevilen ve sayılan biriydi. Sonra siyasî görüşlerinden dolayı yurt dışına çıkışı yasaklandı. Eserde aynı zamanda Soloveyçik, ve Zaremba adlı karakterler de gerçek hayattan alınmıştır. (a.g.y., sf: 642)

Kara Bugaz (1932)

Kara Bugaz ilk defa 1932 yılında Moskova'da "Molodaya gvardiya" yayınevinde yayınlanmıştır. Eserin yazılma tarihinden yazar **Zolotaya roza** eserinde ve "*Benim*

yazarlık denemem"(Moy pisatel'skiy opıt) adlı röportajında söz etmiştir. 1930 yılında "*Kollektsiyoner*" adlı romanını bitiren yazar, romanın kurgusundaki karışıklıklardan dolayı eseri yayınlatmıyor. Bu romanda yer alan bölümlerden birisi sonralar **Kara Bugaz'ın** konusu olur. Eserdeki olaylar Hazar Denizi kıyısındaki Kara Boğaz denilen sahillerde geçer. Yazar, ilk başta yine başarısızlığını hisseder. Bunun nedenini bu yerlerde daha önce bulunmadığına bağlar. Asya'ya seyahate çıkar ve İran tarafi hariç Hazar Denizi'ni baştan başa gezer. Yeterli kanıt ve birikimlerle dönen yazar bu kez eseri kısa sürede başarıyla tamamlar. Eserde bedîî röportaj, seyahat ve gezi notları, dramatik nuvel ve psikolojik eskiz karışımı vardır. Eserin konusu, Hazar Denizi kıyısındaki Kara Boğaz adlı yerin doğal zenginliklerinin araştırılması, öğrenilmesi ve onlardan faydalanılmasıdır. Eser, körfezi araştırmaya gelen Teğmen Jerebtsov adlı birisinin buraya varmadan, uzaktan bir geminin içinden adayı tanıtmasıyla başlar. Zaman 19. yüzyıl olduğu için Jerebtsov'un anlatımında epistolyar[43] yazı dili kullanılır. Eserin, adanın tanıtımıyla başlamasının bir sembolik anlamı var. Levitski'ye göre yazar bu uzun uzadı tasvirle amacının eserde baş kahraman olarak ne bu, ne de diğer bir kişinin değil, körfezin ta kendisinin olduğunu göstermektir. Körfez, onun geçmişi ve bu günü.[44] Eserde 11 başlığı da bir biriyle bağlayan her hangi bir olay veya figür değil, körfezin kendisidir. Burada olaylar bu veya diğer figürün anlatımıyla aktarılır. Eserde olaylar 1847 yılında başlar ve1931 yılına kadar sürer. Adanın yüz yıla yaklaşan tarihi gözler önüne serilir. 1847 yılında bataklık ve çöl olan bu yerin 30'lu yıllarda yaşanacak bir meskene dönüştüğü gösterilir. Ama yazar burada her hangi bir siyasî propaganda değil insan azmî ve emeğinin her şeye kâdir olduğunu göstermeği hedefler. Burada emeğin ve insan ruhunun yüceliği terennüm edilir. 1930'lu yıllarda Sovyet Edebiyatı'nın, sanat ve edebiyatın önüne koyduğu görevlerden ilki ve en önemlisi emeğin terennümü ve onun insanı mânen yücelten bir faktör olarak gösterilmesi idi. Romanda amaç bu idi. Aynı zamanda konunun ustaca işlenişi bu eserin başarısının esas sebeplerindendir. Paustovski'nin bu eseri sanat eseri olmanın yanı sıra bir çok yazar ve bilim adamlarınca bilimsel bir eser olarak da değerlendirildi.[45] Bu eserden sonra Sovyet Edebiyatı'nda "bilimsel ve sanatsal edebiyat"(nauçno-hudojestvennıy janr) gündeme gelir. Eser, edebiyatçı ve eleştirmenlerin

---

[43] Çalışmamızın *Üslup Bölümüne* bakınız.
[44] L.A.Levitski, **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva,** sf:58.
[45] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski, Jizn' i tvorçestvo**, sf:16.

yanı sıra siyasetçilerin de beğenisini kazandı .Lenin'in eşi N.Krupskaya'nın bu eserle ilgili iki yazısı:"Kara Bugaz" ve "Böylesi kitaplar çok gereklidir"(Takiye knigi oçen' nujnı) makaleleri yayınlandı.[46]

Kolhida (1933)

Eser ilk kez 1934 yılında M.Gorki'nin editörlüğünü yapmış olduğu **Yıllık (1917)** almanağında yayınlandı. Nuvel prensipleriyle yazılmış ayrı ayrı kurgusu olan öykülerden ibarettir. Her öykünün başlığı eserin genel kurgusunda zincirin bir halkası gibidir.[47] Eserde Beço'nun, adanın geleceğini resmettiği tablonun önünde *"ben o zamanda, o Kolhida'da yaşamak istiyorum"* demesinde bir optimistliğin yanı sıra fütürist belirtiler de yok değildi.

Bu eserin konusu da, **Kara Bugaz** gibi yakın geçmiştir. Bir bataklığın kurutulmasıyla başlayan bu eserde yazarın sanat konusuna eğildiği görülür. Yazarın konu ve kurgu açısından çok başarılı sayılabileceği bu eserinde olaylar, bu gün cereyan etse de konu bin yıllar öncesine, antik devre dayanıyor. Burada, Beço adlı ressamın yaşam boyu çektiği sefillik, bir parça ekmek için daha sonraları paha biçilemeyen eserlerini satması gibi acı gerçekler yer alır. Beço adlı bu ressamın prototipi gerçek hayatta yaşamış ve aynı kaderli olan Gürcü ressamı Niko Pirosmanaşvili'dir. (a.g.y., sf: 644.)

Çernoye more (1935)

Yazar, 23 tane ayrı öyküden oluşan **Kara Deniz** *(Çernoye more)* eserini 1935-36 yıllarında Sevastopol şehrinde yazdı ve **Yıllık (XIX)** almanağının 9. sayısında yayınladı. Eser, kitap halinde 1936 yılında Moskova ve Leningrad şehirlerinde "Detizdat" tarafından yayınlandı. Yazar "*Sanat ansiklopedisi*" diye adlandırdığı bu türde

---

[46] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt I, sf:644.
[47] L.A.Levitski, **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva**, sf.87.

bir eseri çok genç yaşlarda yazmak istediğini bir kaç yerde söylemiştir. Eser üzerinde çalışırken yazar, Sevastopol şehrindeki çok zengin olan deniz kütüphanesinden yararlanmak için bir müddet burada kalır. **Kara Bugaz** ve **Kolhida** eserlerinin konusu, yurdunun doğal zenginliklerinden yararlanma idiyse de, bu eserde doğanın güzelliği ve estetikliği ön plandadır. Bu kitap yayınlanmadan önceki bir röportajda Paustovski bu eserini hangi türde yazdığını söylemekte zorlandığını bildirir. Röportajın sonunda bunun bir Kara Deniz ve kıyıları hakkında ansiklopedi veya Kara Deniz kılavuzuna daha çok benzediğini söyler.[48] Eser 24 ayrı hikayeden oluşmaktadır. Bunların çoğu muhtelif gazete ve dergilerde yayınlanmıştır. Eserde bu hikayeleri birbirine bağlayan anlatıcıdır. Anlatıcının kimliği ise **Kara Bugaz**'daki gibi zaman zaman değişiyor. Bazı olaylar Gart'ın, bazı olaylar Levçenko'nun, bazıları ise yüzbaşı Baranov ve Denisov'un ağzından anlatılır. Eserde montaj tekniği de kullanılarak odak figürlerden Serebyanski'nin günlüğü verilmiştir. Bir takım olaylarla da okur bu günlük vasıtasıyla tanışır. Eserin başında Gart adlı birisiyle tanışırız. Moskova'nın yağmurlu, boğucu sonbaharından buraya sığınan Gart, ihtiyar Yunga'nın evinde kalır. Burada ressam Smetanina ve ihtiyar Dımçenko ile tanışır. Smetanina'nin *"Mertlik hakkında neden az yazıyorsunuz? Şmidt, hayalperest idi, talihsizdi, ama kişilik olarak çok mert birisiydi. Dımçenko Dayı O'nu çok iyi tanır. O size Şmidt hakkında çok ilginç şeyler anlatabilir."*[49] demesi üzerine Gart, Şmidt hakkında tarihi bir eser yazmağı düşünür. Eserdeki tüm hikayeler işte bu şekilde bir tesadüfler sonucu birbirine bağlanarak devam eder. Böyle olunca eserin kurgusu hakkında da bir şeyler söyleyemiyoruz. Eserin kurgusu da bir hayli ilginçtir. Gart'ın yaşam öyküsü ile başlayan eser, teğmen Şmidt'in hayat hikayesiyle devam eder ve biter. Eserde Serebyanski'nin günlüğünü yazara vermesiyle bir yerde bir hikaye biter, diğeri başlar. Yazar eserde sanatlar içerisinde edebiyatın değil, ressamlığın daha fazla şeyler anlatabildiğini öne sürer ve şöyle der:

> *"Yüzlerce defa ressam olarak doğmadığıma pişmanım. Bu coğrafi poemi renklerle vermek ne kadar cazip olurdu. Ben bin kere insan dilinin soluk ve cansız olduğunu anladım."*[50]

---

[48] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski, Jizn' i tvorçestvo**, sf:34.
[49] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah**, cilt II, sf:32.
[50] a.g.y., cilt II, sf: 155.

Eserde yazarın tanıdığı bir çok isimler de yer alır. Burada Gart figüründe A.Grin'in kişiliğinden ve hayatından bir çok şeyler vermiştir.(a.g.y., sf: 644).

Severnaya povest' (1939)

Kuzey hikayesi (Severnaya povest') ilk defa 1938 yılında *Severnye rasskazı* adıyla "**Znamya**" adlı derginin 1., 3. ve 4. sayılarında yayınlandı. Eserde adından yaşlı yazar diye söz edilen M.Gorki'dir. **Kuzey hikayesi** adlı eserin konusu Aralık İsyanı ve bu isyanın Rus tarihindeki yeridir. Ama burada ele alınan isyanın sonraki yıllarda politik yönü değil, sosyal ve ahlâkî yönüdür. Eserde, zaman 1926 yılının Ocak ayından başlar. Kamçatka adasında asteğmen olarak görev yapan Pavel Bestujev adlı birisi ne Güney, ne de Kuzey Dekabrist Cemiyeti'ndendir[51]. O, sadece çok namuslu, dürüst bir insandır. Pavel Bestujev, insanın haysiyet ve onuruna, özgürlüğüne değer veren, gaddarlık, vahşet ve zorbalıktan nefret eden biridir. Bir gece, Senat Meydanı'ndaki eylemcilerden ikisi İsviçre'ye kaçmak isterken yakalanırlar. Biri yaralı, diğeri ise donmuş olan bu insanlara Kiselev adlı komutanın vahşice davranışı Bestujev'i hiddetlendirir. O, komutana karşısındakiler esir bile olsalar, onlara insanca davranması gerektiğini söyler. Bestujev bunları söylediği için cezalandırılır. Sonraki olaylar daha trajik bir boyut alır. Bestujev sevdiği İsviçreli kız Anna Yakopsen yüzünden Kiselev'le düello yapar ve orada ağır yaralanarak ölür. Eser, kitap halinde 1939 yılında yayınlanmıştır.

Povest' o lesah (1948)

Ormanlar Hakkında Hikaye (Povest' o lesah) 1948 yılında ilk kez "*Zamanı Yenme*" (Preodoleniye vremeni) adıyla "**Ogonyok**" adlı derginin 27-36 sayılarında yayınlandı. Eserde doğanın, ormanların yaşamımızda önemli rolü olduğunu vurgulayan

[51] Aralık isyanının (1825) hazırlığı, düşünsel ve siyasi faaliyetiyle uğraşan siyasi dernekler.

röportaj ve öyküler yer alır. Paustovski burada herhangi bir olaydan ve figürden yola çıkarak doğa hakkında düşüncelerini veriyor. Bu yöntemi kullanarak büyük Rus bestecisi Çaykovski'nin hayatından alınmış biyografik notlarla bir kurgu yaratıyor. Bu kurgunun temelinde bu büyük bestecinin paha biçilmez eserlerinden çok, onun doğaya bağlılığı, doğayla iç içe yaşayışı, ormanlara, yaşamak, yaratmak, sanat laboratuarı gibi bakması ön plandadır. Çaykovski, insana ve sanat adamına güzelliği anlamada ve anlatmada doğa kadar yardımcı olan diğer bir şeyi görmediğini söyler. Eserde yer alan diğer tarihi kişi orman adamı, avcı , Rus doğasının bilgini ve şarkıcısı yazar İ.N.Sokolov-Mikitov'dur. Yazar Leontyev onun prototipi olarak yaratılmıştır. (a.g.y. , sf: 702)

Eserde amaç ülkenin doğal zenginliğinin tasviri değildir. Burada, millî servet olan doğanın insanlara verdiği manevi zevk ve estetik değerlerin içerisinde önemli bir faktör olduğunu öne sürülmektedir. Eser kitap şeklinde, 1949 yılında Moskova'da "Detskaya literatura" yayınevinde yayınlandı ve bir çok yabancı dillere tercüme edildi.

Zolotaya roza (1955)

Eser, 1955 yılında yazılmış ve ilk defa o yıl **"Oktyabr'"**adlı derginin 9 ve10. sayılarında yayınlanmıştır. 1953 yılında **"Znamya"** adlı derginin 9. numaralı sayısında "*Poetika prozı*" adlı makalesinde yazar, bu tür bir kitap yazmayı 1941-1945 Savaşı öncesinde düşündüğünü, fakat savaş ve bir takım başka sebepler yüzünden ertelediğini söyler. Paustovski, Gorki'nin adını taşıyan Edebiyat Enstitüsü'nde nesir derslerinin seminerlerine girer. Yazar bu derslerde sorulan soruların, güncel ve enteresan konuların zamana karışıp kayboluşuna üzülür. Bu ve benzeri sebeplerden Paustovski'nin edebiyat hakkında yazılar dizisi olan ve kendisi de bir edebî eser sayılan **Altın Gül** (*Zolotaya roza)* doğar. Yazar, bu eserin bir teorik araştırma veya rehber kitap olmadığını söyler. "*Bu sadece benim yazarlık hakkında anlayışım ve kendi deneyimlerimdir.*"[52] Burada dört esas konu yer alır: birincisi, edebiyatın genel kavramları üzerine tartışmalar;

ikincisi, bir edebî eseri kavrama hususiyetleri; üçüncüsü, kendi edebî çalışmalarındaki deneyimleri ve sonuncusu ise yazarların edebî kişilikleriyle bağlı bulgularıdır. Bu konuları içeren **Altın Gül** (Zolotaya roza)'ün türü *"bilimsel edebi eser"* diye adlandırılmıştır.[53] Eser, kitap hâlinde 1956 yılında, Moskova'da "Sovyetskiy pisatel'" yayınevinde yayınlandı.

Povest' o jizni (1946-1964)

Otobiyografik eseri olan **Hayat Hakkında Hikaye** (*Povest' o jizni),* altı bölümden ibaret olup 20 yıla yakın bir sürede yazılmıştır. *"Uzak Yıllar"*(Dalyokiye godı*)* (1946), *"Endişeli Gençlik"* (Bespokoynaya yunost'*)* (1954) ve *"Bilinmez Asrın Başlangıcında" (*Naçalo nevedomogo veka*)* (1956), *"Büyük Beklentiler Zamanı"* (Vremya bolşih ojidanniy*)* (1958), *"Güneye Atılma"* (Brosok na yug*)* (1961) ve*"Arayışlar Kitabı"* (Kniga skitaniy*)* (1964) adlı bu bölümlerde yazarın çocukluk, gençlik ve olgunluk evrelerini kapsayan, ruh ve düşünce sorunlarıyla birlikte işlenmiştir. Eser, tarihi olaylar ve kişilikler yönünden, orijinal işlenişine kadar her açıdan çok başarılı sayılmaktadır.[54] Trefilova, iddialı bir şekilde bu eseri "20. yüzyılın terbiye romanı"(Roman vospitaniya XX veka) diye adlandırır.[55] Bir çok büyük sanat adamları gibi Paustovski'nin de burada bir hedefi vardır: Hayat hakkında yargılarını, onu anlama ve kavramanın nasıl yaşandığını göstermek. L.Tolstoy üçlemesini hatırlatan lirik anlatım burada da hakimdir. Yazar, bu eserde asla devrim öncesi ve devrim sırasında toplumun sosyal ve siyasi panoramasını vermek düşüncesinde olmadığını, sadece kendinin yaşadığı ve tanık olduğu bir takım şeyleri yazdığını söyler. *"Ben sadece kendi tanık olduğum şeyleri yazıyorum ve hiç bir şekilde devrimin ilk yıllarının geniş panoramasını vermeye çalışmıyorum ve bunu zaten yapamam."*[56] Bölümleri birbirilerine bağlayan "küçük erkek çocuğu"olan Kostik figürüdür. Onun büyümesi, gelişim süresi bu bölümlerin birinden

---

[52] a.g.y.,cilt II, sf: 487.
[53] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski, Jizn i tvorçestvo,** sf:51.
[54] a.g.y. ,sf: 83.
[55] G.K.Trefilova, **Konstantin Paustovski, Master prozı**, sf: 55.

diğerine geçmesiyle ayrı ayrı yazılmış bu eserleri **Hayat Hakkında Hikaye** adı altında birleştirir. Eser, bizi 20. yüzyılın çeyrek döneminden başlayarak 20 yıllık bir dönem hakkında kanıt dolu her tür bilgi ile donatır. Yazar "ben anlatımı"yla amacının şahsî ve toplumsal ortamın iç içe olduğu bir dönemde, aile içi sorunların ve tarihî olayların etkisiyle, tekrar edilmez kendine has, Rusya ve dünya çapında olan değişikliklerle dolu bir ortamda insanın dünya görüşünün ve hayat kavramının nasıl şekillendiğini göstermek olduğunu öne sürer.[57] Yazar, burada devrim arifesindeki bunalımını açıklar ve başlangıçta bir çok aydın gibi yeni yapılanmayı kabullenemediğini itiraf eder.

> *"İdealist terbiyem, Ekim Devrimi'ni tamamen kabul etmeme yol vermemekteydi. Bunun için ilk iki üç yıl devrim sonrası ben onun sadece dışarıdan meraklı bir izleyicisi oldum. 20. yılda anladım ki, halkımın seçtiği yoldan gitmem gerekmektedir, başka türlü olmuyor."*[58]

Eserin en güzel ve zevkle okunan yerleri ise sanat adamlarıyla ilgili bölümleridir. Engin bilgisi ve edebî çevresinin geniş olması Paustovski'ye, bu sanat adamları hakkında daha önce hiçkimsenin değinmediği şeyleri söyleme şansı vermiştir. Burada sanat adamlarının ağır basan yönleri sanatlarından daha çok insanî yönleridir. Büyük sorumluluk ve dürüstlük gerektirdiğinin bilincinde olan Paustovski, bu yazılarında da başarılı olmuştur. Bütün bunların yanı sıra yazar yazılanların hepsinin onun kendi düşünce ve bakış açısının ön planda olduğu bir yaklaşımla yazdığını tekrar tekrar söyler.[59]

*"Uzak Yıllar"(*Dalyokiye godı*)* adlı ilk bölüm 1945 yılında "**Novıy mir**" dergisinde, kitap hâlinde ise 1946 yılında "Detgiz"de yayınlandı. "**Vokruk sveta**" adlı dergide bu eserden *Korçma na Braginke* adlı bölüm Paris'te yaşayan İvan Bunin'in dikkatini çekmiş ve Paustovski'ye şöyle bir mektup yazmıştır:

> *"Aziz kardeşim, "Korçma na Braginke" adı öykünüzü okudum. Eğer buradan "pod zanaves" sözleriyle başlayan son cümleyi çıkarsak bu öykü Rus*

---

[56] K.Paustovski, **Sobr. soç. v vosmi tomah**, cilt IV, Moskova. 1967-70, sf: 592-593.
[57] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski, Jizn i tvorçestvo,** sf: 84.
[58] K.Paustovski, **Sobr. soç.v vosmi tomah,** cilt IV, sf: 523-524.
[59] D.K.Tçarik, **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva**, Kişinyev. 1979, sf: 85.

Edebiyatının en iyi öykülerinden biri olurdu. Herkese selamlar, hoşça kalınız. İv.Bunin.15.09.47"[60]

Eserde tüm figürler gerçek ad ve soyadları ile verilmiştir. Eser, birçok Avrupa dillerine çevrilmiş ve kitap halinde Paris,Viyana, Berlin ve Varşova'da yayınlanmıştır.

Paustovski eserin *Bespokoynaya yunost'* adlanan ikinci bölümünü 1954 yılının ilkbaharında yazıp bitirir. Eser ilk defa 1955 yılında "**Novıy mir**" adlı derginin 3-6 sayılarında yayınlanır. Kitap halinde ise **Hayat Hakkında Hikaye** adıyla 1955 yılında "Sovetskiy pisatel"" yayınevinde yayınlanmıştır.

"Bilinmez Asrın Başlangıcında"(Naçalo nevedomogo veka) 1956 yılında yazılmış ve ilk defa 1957 yılında yazarın altı ciltlik seçme eserlerinde yayınlanmıştır.

Diğer üç bölümü ise 1967-70 yıllarında, 8 ciltlik seçme eserlerinde yayınlandı.

Paustovski, yurdunun doğal zenginliklerini yücelten romanlarıyla, tarihsel hikayeleri, sanatçı yaşamöyküsü ve birbirinden güzel öyküleriyle Çağdaş Rus Edebiyatı'nda dolu dolu yarım asrı aşkın yazarlık faâliyeti olan bir yazardır.

2.2.RUS HİKAYECİLİĞİNDEKİ YERİ

Burada kısaca Rus öykü geleneğine değinmekle Paustovski'nin Rus hikayeciliğinde yeri konusu üzerinde yoğunlaşmak istiyoruz. Yazar hem Rusya'da, hem de bir çok yabancı ülkede farklı sosyal ve kültür çevrelerinde tanınan birisidir. Bu başarısının nedenini dönemin sanat adamları ve edebiyat eleştirmenlerinin değerlendirmeleriyle açıklamaya çalışacağız.

Öykü nesrin bir alt türü olarak bilinir. Öykü ve belgesel Rus Edebiyatında 1840'lı yıllarında ünlü eleştirmen Belinski tarafından nesrin küçük türleri olarak tanımlandı ve onların roman ve hikayeden farklı yönleri belirlendi. Rus edebiyatında kökü

---

[60] K.Paustovski, **Sobr.soç. v şesti tomah,** cilt III, sf.789.

"fikra" ve "masaldan" gelişiyle bilinen öyküye 18. Yüzyılda Novikov'un satirik eserlerinde rastlamaktayız. Fakat diğer türler gibi öykünün de klasik ustaları 19.yüzyıl Rus edebiyatında rastlanmaktadır. A.S.Puşkin **Byelkin Hikayeleri**'yle, İ.S.Turgenev **Bir avcının notları,** A.P.Çekov tüm öyküleriyle seslerini duyurdular. Onların öykü geleneğini 20. yüzyılda İ. Bunin, M.Prişvin, İ.Babel, K.Paustovski devam ettirdiler.

20'li yılların edebiyatına Lavrenyev, Malışkin, Babel, Grin gibi romantik yazarlar grubuyla dahil olan Paustovski 50-60 yılları arasında öyküleriyle okurların sempatisini, rağbetini kazandı. "*Prişvin olmasaydım, ben bizim yıllarımızda Paustovski gibi yazmak isterdim*"[61] diyen nesir ustası M.Prişvin bu sözleriyle yazara ve onun sanatına olan rağbet ve sevgisini göstermektedir.

M.Şolohov sanatın insan üzerindeki etkisinden söz ederken zaman Paustovski'nin sanatı hakkında da şu cümleleri söyler: "*Paustovski'nin lirik anlatımlı öyküleri okura, iyi ve temiz kalpli olmakta yardım etmektedir.*"[62] Yu.Bondaryev Paustovski ve Prişvin'in gibi sanatkarların edebiyatta yeri hakkında yazar: "*Bu yazarlar doğadaki sevgiyi ve bilgeliği gösterdiler.*"der. 60'lı yıllardan sonra Paustovski edebi okulundan yetişen yazarlar grubu ortaya çıktı: V.Solouhin, V.Rasputin, Yu.Samedoğlu, M.Stelmah, A.Vampilov, V.Bıkov, C.Aytmatov, V.Kim, V.Krupin ve diğerleri. Onlar felsefi ağırlıklı lirik-romantik akımın genç yazarlarıydılar. Paustovski'nin eserlerinde çekirdek şeklinde bulunan milli ve evrensel duygularla beslenmiş konular, bu yazarların eserlerinde geniş biçimde ifadesini buldu. Örneğin, 70-80 yılları arasında edebiyatın güncel konularından olan ekoloji Paustovski'nin çok öncelerden duyduğu endişeli bir seslenişti. V.Solouhin, V.Astafyev, V.Belov, S.Zalıgin, E.Nosov ve diğerlerinin eserlerinde "*doğa, bilimin gelişimine feda edilmemelidir*" isyanının köklerinin bir ucu Paustovski'ye dayanır.

---

[61] Priþvin M., "Glaza zemli", **Sobr.soç.**, tom 5, M., GÝHL, 1957, sf: 502, Bkz: L.Krementsov, **Konstantin Paustovski, (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**, sf:47.
[62] a.g.y., sf: 47 ve Þelokova S., **K.Paustovski, Romantik i realist**, Kiyev, 1982, sf: 68.

Paustovski hakkında V.Solouhin şunları yazmıştır: *"Paustovski'nin dünyası ne coğrafi, ne de estetik bir kategoriye aittir, gerçekte o bir manevi dünyadır."* [63] Usta bir yazar ve mükemmel bir insan olan Paustovski sanatı ve eserleriyle Rusya'da ve bir çok yabancı ülkede tanınmakta ve sevilmektedir.

[63] Solouhin V. *"O Konstantine Paustovskom"*. Bkz: Paustovski K., **İzbrannoye**. M.,1961,sf:4.

3. K. PAUSTOVSKİ'NİN ÖYKÜ SANATI

3.1. GENEL OLARAK ÖYKÜCÜLÜĞÜ

Her ne kadar romanlarıyla ün kazansa da Paustovski bir öykü yazarı olarak tanınmakta ve sevilmektedir. Yazar, 1912 yılından ömrünün sonuna dek yaklaşık yarım asırlık bir dönemin nabzını yakalamayı ve sanata yansıtmayı öykülerinde başarıyla gerçekleştirmiştir. Bu bölümümüzde yazarın öykülerini ilk olarak yazılış tarihine göre üç döneme ayırmayı düşünüyoruz. Sonra her dönemin kendine özgü olan konu ve biçim özelliklerini vermeye çalışacağız. Bu arada konu ve içerik bakımından ele aldığımız öykülerde, motifleri tespit ederek onları da ana motifler ve yardımcı motifler diye ikiye ayıracağız. Yazarın öykülerinde üzerinde duracağımız üçüncü önemli husus kurgudur. Burada öykülerin işleyişinin sanatsal yönünü belirlemekte önemli olan iç ve dış kurgusu, mekan ve zaman meseleleri üzerinde duracağız. Bu bölümümüzde yazarın romantik bir yazar olarak öykülerinde kullandığı romantik ögelere ve sembollere de değineceğiz. Burada yazarın uluslararası sembolleri nasıl kullandığına dikkat ederek kendi yarattığı orijinal semboller üzerinde de duracağız. Bölümümüzde son olarak Paustovski'nin Rus hikayeciliğinde yerini ve onun önceki geleneklere bağıntısını göstermeye çalışacağız.

Paustovski'nin 55 yıllık bir zamanı kapsayan öykü sanatını; içerik ve sanat yönleri esas alınarak üç döneme ayıra biliriz:

1912-1930 yıllar arası,
1930-1950 yıllar arası,
1950-1968 yıllar arası.

1912-30 yıllarıyla sınırlı olan bu dönemin başları, her yönüyle Paustovski'nin sanatında zor bir dönem sayılır. Yazarlığa yeni başlayan bir gencin sanattaki yerini arama-

bulma çabasına dönemin toplumsal ve siyasi olaylarının da karıştığı bu yıllara yazarın kendi tabiriyle "karışık yıllar" demek uygundur.[1] Paustovski yazarlığa başladığı yıllardan ömrünün sonuna dek bir sıra tarihi olayların; I. Dünya Savaşının, Ekim Devrimi'nin, devrim sonrası iç ve dış savaşların, 2. Dünya ve 1941-45 Sovyet Alman Savaşı'nın canlı tanığı olmuştur. Öykülerini yazılma tarihine göre sıraladığımızda adı geçen olaylardan I. Dünya Savaşı'nın, Ekim Devrimi'nin, devrim sonrası iç ve dış savaşların bu ilk döneme denk geldiğini görüyoruz.

Paustovski'nin ilk öyküsü *"Suda"*(Na vode) 1912. yılda ***"Alevler"*(Ogni)** adlı dergide yayınlandı. İlk öyküsünün yazar tarafından bile sonraları çok sert değerlendirildiği bilinir.[2] Öykünün konusu, toplumda kendini bulamayan, iç sıkıntısıyla Dnepr Nehri'nde vapurda seyahat eden bir gencin hal ve durumudur. Öyküde her hangi bir olay yoktur. Levitski bu öyküyü öyküden çok mensur şiire benzetmiştir.[3] Eser vapurdan bakıldığında ırmağın ve kıyılarının görünümünün tasviriyle başlar. Çok karamsar bir tasvirin söz konusu olduğu bu öyküde kahramanın iç durumu da bu tasvirden pek farklı değildir. *Ben* anlatımıyla anlatılan öyküde şu sözlerde geçmişe bir özlem duyulduğu hissedilir:

> *"Nerede bayramlar? Nerede sarhoş, serseriler dolu sokaklardaki kızların söylediği taşkın şarkılar, yaptıkları korolar ve delikanlıların onların solgun yüzlerini öptükleri zamanlar? Nerede kadın gerdanlığından örülmüş alevler, gök mavisi renkli memleketler hakkında süslü masallar, nerede renklerin yıldırım hızı, hayatın parlaklığı, mavi heyecanlı gece ve fundalığın üzerindeki pas renkli ay ?*
>
> *Araba tıkırdıyor. Uzak alevler suda dalgalanıyorlar. Liman.*

---

[1] Çalışmamızın *Hayatı ve Sanatı Bölümüne* bkz.
[2] Levitski L., **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**,Sovetskiy pisatel', Moskova 1963,sf:14
[3] K Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, Moskova 1958,cilt 1, sf:16

Adını soruyorum ve hemen de unutuyorum. Sivri sahiller artıyor, ve yukarıda hüzünlü gök yüzü duruyor, rüzgar eser, karanlık koyulaşıyor."[4]

Öyküde her şey hüzünlüdür. Dün hasretle anılır, bu gün ve yarın ümitsizlikle doludur. Vapurdan çevreye göz gezdiren kahraman güzel, göze, gönüle hoş gelen bir şeyler arar. Ama bulamaz, çünkü o,"*eğer vatan, halk mutsuzsa, güzellik ne arar buralarda*" diye düşünür. Öykünün kahramanı olan gencin hal ve düşünceleri devrim öncesi bir çok Rus aydınlarının durumunu aks ettirir. Öykünün kahramanı "*Bizim gençlik uyuşuk ve ağır kanlıdır. O tanımadığı/bilemediği hayattan usanmıştır*" der. İlk öyküsünde Paustovski'nin öykü sanatında daha sonra görülecek olan bir çok özelliklerin başlangıçları görülür. Bunlar lirik anlatım, düşünsel bir renk ahengi/ton, peyzaj tasviri, lirik kahramanın iç dünyası ve durumunun hazin anlatımı, kurgudaki hareketliliğin yokluğu, sosyal olumsuzluklar ve bu gibi tespitler daha ilk öyküsünde kendini göstermiştir.

Eleştirmen A.N.Sokolov Paustovski'nin ilk öykülerinin romantik olduğunu söyler ve onun romantizmini "arzuların romantizmi"(meçtatelnıy romantizm) olarak adlandırır.[5]

"*Dördü*"(Çetvero), adlı öykünün de konusu "*Suda*"ya benzerdir. Burada kendilerine toplumda yer bulamayan, idealleri ile gerçek hayat arasında bir uçurumun olduğunu söyleyen dört genç doğaya çekilirler. Bir süre burada kalır ve huzur bulurlar. Hiç bir baskı ve kuralın olmadığı bu mekanda onlar kendi arzularıyla içiçe yaşarlar. İlk öykülerinde izlenen kırgınlık, toplumdan kaçma v.s. dönemin ve ortamın siyasi karışıklığıyla açıklanabilir. Yazarın çağdaşı olan gençlerin büyük bir kısmı bu yıllarda bunalımlı bir dönem geçirmişlerdi. Fakat Paustovski'nin ilk yıllarda bu dönemin sosyal, siyasi ve toplumsal karışıklıklarının nedenlerini gösterecek bir eseri yoktur. Çok sonraları "*Hayat hakkında Hikaye* "eserinde buna benzer izlenimleri kendi yaşantısına veya tanık olduğu olaylara dayanarak vermeğe çalışmıştır. Burada da biz B.Pasternak'ın "*Doktor Jivago*"sundaki olayların bu veya farklı boyutlarını okur, fakat oradaki heyecanı

---

[4] a.g.y., sf:16

[5] Sokolov A.N.,"*K sporam o romantizme*" B knige:**Problemı romantizma,** M.,1967,s.25 Bkz:Şelokova S., ***Paustovski-romantik i realist.*** Kiyev 1982, sf:17

yaşayamıyoruz. Bu, yazarın kişiliği ile de bağlı olarak açıklanabilir. Yazar Turgenev gibi her şeyi gördüğü ve olduğu gibi anlatır.

Paustovski'nin denizcilerin işi ve yaşamından bahseden öyküleri ilk dönemlerde çoğunluk teşkil ederler. Bunlar 1925 yılında *"Deniz Taslakları"*(Morskiye nabroski) adıyla bir kitap halinde yayınlanmıştır. Yazar bu kitabını *"cesaretli mesleği, mükemmel kalbi ve az rastlanır kaderleri olan denizciler"*den ilham alarak yazdığını söyler.[6] Kitapta yer alan *"Yüzbaşı-Komünacı"*(Kapitan-kommunar) adlı öyküde isimsiz gemi yüzbaşısı yıllarca Amerikan vapurlarında çalışmış, sert yapısı, cesareti ve korkmaz kişiliğiyle tanınmaktadır. Fakat onun hayatında bir kez elleri titrer, o da 22 Ocak 1924 yılında Dom Soyuz binasında Lenin'in cenazesiyle vedalaşma töreni sırasındadır.

"Lostromo Mironov'un Şerefi"(*Slava botsmana Mironova*) adlı öyküde ise Mironov adaletsizliğe tepkisi ve işine karşı olan aşırı sorumluluğuyla dikkatleri çeker. İç savaş yıllarında yurtdışına çıkan gemilerden sorumlu olan Mironov her gün *"sabahtan akşama dek bir tek sigara dumanına boğularak tüm Rus ticari donanmalarını, gemilerin yeni adlarını, gemi yüzbaşılarının soyadlarını, seferlerini, heyet kimliklerini, yüklerini, yakıt durumlarını"* [7] tespit eder. Kendi rahatını düşünmeden toplum ve işi için can başla çalışan Mironov kişiliğinde yazarın yönlendirici yorumunun fazla olması öykünün eksik yönü olarak değerlendirilir. Genelde Paustovski'nin ilk öyküleri edebi çevrenin pek dikkatini çekmediğinden Levitski *"Eleştirmenler bunların üzerinden suskunlukla geçtiler"*[8] der. İlk dönemdeki öykülerinde yazarın deneyimsizliğinden değil, kitaplardan yazarlığa geçişi ve konularının sadece hayal ürünü olduğundan bahsedilmektedir. Sanatta kendi yolunu çizme çabasında olan, edebiyata şiir dünyası penceresinden bakan Paustovski, ilk öykülerinde bildiği güzel ve hoş sözleri kullanmaktan kaçınmamıştır. Bu öykülerinde bir figür hakkında sayısız komplimanlar, iyi sözler söyleyerek onun iyi yönünü ortaya koyma çabası görülmektedir. Bu öykülerinde yazarın sanat eseri için çok önemli saydığı diğer bir husus da konuların ne kadar gerçek olduğu meselesidir. Örneğin, *"Yüzbaşı Hager'in Raporu"* (Raport kapitana Hagera) adlı öyküde fırtına sırasında *"Konedjos"* adlı İngiliz vapuru kaybolur. Batum'dan onu aramak için çıkan *"Klontarf"*

---

[6] Levitski L., **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**, sf: 17
[7] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah,* tom IV,sf: 320
[8] Levitski L., ***Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva***,sf:17

bir defasında kendi rüyasını konu alan bir öykü yazdığını söyler ve rüyasını anlatır. Denizde bir gemi yelkeni görünür ve bu geminin içinde bulunan Yegorov güverteye çıkar. Gece olmasına rağmen her taraf çok aydınlıktır ve dedesinin bir zamanlar anlattığı sihirli beyaz bulutlar gök yüzünü sarmıştır. Bilemediği bir gücün onu bu beyaz bulutların içine ve tanımadığı Meri adlı bir kıza ittiğini hisseder. Sonra o, bu dünyaya Meri'nin hasretiyle geldiğini ve sonunda onu bulduğunu fark eder. Bir müddet kararsız kalan Meri de ona yaklaşır. Fakat bu mutluluk uzun sürmez. Yegorov bu beyaz bulutların içinden tekrar bu günah dolu dünyaya (na greşnuyu zemlyu) döner. Döndüğünde göğsünde bir ağırlık, acı, kalbinde sıkıntı hisseder.

Paustovski'nin hayal ve fanteziyle süslü olan bu öyküsünde ilk olarak gerçek hayatta değil bulutların arasında mutluluğu tadan romantik bir hava vardır. Öykünün egzotik tasvirle, lirik anlatımlı monologlarla dolu olması da dikkat çekicidir. Lunaçarski, bu öyküyü "arzuların adamı" konulu bir eser olarak değerlendirir ve bu kavramın Paustovski'nin sonraki tüm eserlerinde yer aldığını söyler.[14] Eleştirmen A.Roskin bu öykünün "*Paustovski'nin Grin dünyasına seyahati* " izlenimini bıraktığını söylemiş, S.Lvov ise şöyle yazmıştır:"*Bu öykünün konusu, gerçek hayatın ve gerçek mücadelenin romantikliği olmamıştır. Burada romantiklik ilginç olmayan periferik bir nesir fomu olup, kendi kontrastlı haliyle romantik serabın güzelliğini renkli bir şekilde yansıtmağa hizmet etmektedir.*"[15]

Paustovski'nin ilk dönemdeki yazıları haklı haksız çok eleştirilere maruz kalmıştır. Bu konuda Levitski yazarın ilk öykülerinin sonraları daha objektif değerlendirildiğini söyler.[16] İlk öyküleri hakkında eleştirmen S.Geht şöyle yazar:"*Paustovski'nin ilk dönemdeki eserlerindeki kahramanlar kimlerdir? Onların yaşadıkları devrim ve iç harb zamanıyla olan ortak olan yönleri nelerdir? Bu insanların hayal gücü ile gerçek hayat arasında bir tezat var. Onlar şiiriyeti, sanatı gerçek olmayan dünyada görürler. Onlar çok gururludurlar. Onlar henüz kestane ağaçlı şehirlere inanır güvenirler. Onlar hayalden mahrum şehirden nefret ederler. İnsanlar onlar için masal dünyasında olduğu gibi yaşarlarsa ilginçtirler.*"[17]

---

[14] Lunaçarski, "*Çastnıye dostoinsta i obşiy nedostatok.*" **Teatr** 1940, No 5,s.90 Bkz: Aleksanyan E.A., **Konstantin Paustovski-novellıst**, Moskova 1969,sf: 117
[15] Levitski L., **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**, sf: 30
[16] a.g.y., sf:29
[17] a.g.y., sf:29

adlı vapur beş gün sonra limana iyi haber almadan döner. Gemi yüzbaşısı liman reisine yazdığı raporda beş gün içerisinde Kara Deniz'de kaybolan gemiden hiç olmasa bir iz bulmak amacıyla dolaştığını, sonunda umutlarının boşa çıktığını, geminin tüm heyetinin öldüğünü görüp geri dönme emri verdiğini bildirir. Burada gemi yüzbaşısının kayıp gemiyi bulma çabası, kendi hayatlarını tehlikeye sokarak günlerce denizde kalması şehirde büyük yankı uyandırır. Yazar ilk olarak bu durumu ve yüzbaşının psikolojik yönünü kendi bakış açısından değerlendirerek öyküyü şu sözlerle bitirir:

> *"Eğer yüzbaşı Hager, hayatında hiç bir şey yapmamışsa bile bir tek bu rapor onun halen denizciler içinde var olan sakin ve hayırsever mertliğini gösterir. "*[9]

Öykü "*ben anlatımı*"yla yazarın dilinden anlatılır. Yazar Batum'da bir gazetede editörlük yaparken bir denizci ona yüzbaşı Hager'in raporu hakkında bilgi verir. Yazar bu olayı olduğu gibi öykünün başında vererek amacının okurlara sadece gerçeği yazdığını göstermek olduğunu söyler.[10] Burada Gorki'nin "*mühim olan vakaların gerçekliği değil, psikolojisidir*"[11] deyimi akla gelir. Paustovski'nin bu yıllarda *"gerçeği yazıyorsam iyi yazıyorum"* bakışı açıkca görülmektedir. Fakat sonraki yıllarda Paustovski'nin Çehov'un sözlerini benimsediğini görüyoruz. Çehov şöyle derdi:"*En iyisi kahramanın ruhsal durumunu betimlemekten kaçmaktır. Bunu onun hal, hareket ve durumuyla anlatmak daha iyi olur.* "[12]

Bu iddiasına rağmen Paustovski'nin bu dönemdeki öyküleri gerçek hayattan bir çok yönüyle uzak oluşuyla da dikkati çeker. Onun kahramanları Dikkens ve Rodenbah'ı, Lermontov ve Hofman'ı, Frans ve Babel'i okur, düşünce ve yorumlarını onlardan örneklerle süslerler. Daha sonra hiç kullanmadığı rüya görme motifinin, bu yıllardaki bir kaç öyküsünde yer aldığı görülür.

"*Sarhoş toprak*" (*Pyanaya zemlya*)[13] adlı öyküsü şöyle başlar: Dünyanın en sessiz insanı olan yüzbaşı Yegorov yazara "Yazar hiç rüyalarını yazmağa kalkışmış mı?" diye sorar. Onun fikrince yazarlar yazacaklarının yarısını uykudayken düşünürler. Yegorov

---

[9] K.Paustovski, **Morskiye nabroski**,Moskova 1925, sf:12
[10] Levitski L., **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**, sf: 20
[11] M.Gorki *Sobraniye soçineniy v 30 tomah*, Moskova , Goslitizdat, 1954, cilt 28, sf: 322
[12] A.Çekov. *Sobr. soç., t.13,* M., 1954, sf:215
[13] Öykü bazı yerlerde *"Beyaz Bulutlar"* adıyla da yayınlanmıştır.

"Mühabir Krıs", "Sıtma", "Etiketler", "Doçeçka Bronya" adlı öyküleri Paustovski'nin ilk dönem öyküleri içerisinde konu ve sanat yönleriyle ileriye doğru atılmış birer adım olarak görülmektedir. Halbuki edebi eleştiri bunlardan "Etiketler"e siyasi amaçlı sert bir tepki göstermiştir.

"Muhabir Krıs"(Reportyor Krıs) adlı öyküde İşçi gazetesi olan "*Stanok*" maddi zorluklar yüzünden bir kaç çalışanını işten çıkarmak zorunda kalır. Çıkarılacak olanların içerisinde ilk olarak muhabir Krıs'ın adı vardır. Yazar Krıs'ı tanıtır. Çocukluğundan beri bu matbaada muhtelif işlerde çalışan Krıs, kendisinin buranın dışında yaşayamayacağını düşünmektedir. İhtiyar annesi ve ailesinin geçimini sağladığına bakmayarak bu işi kaybetmemek için ücretsiz olarak çalışmağa bile razıdır. *""Stanok"suz ben yaparım?"(*Çto je ya bez "Stanka"?) diyerek ağlayan Krıs'ı gazetenin editörü işten ayırmaz, onun kurye maaşı ile çalışmasını sağlar. Krıs yeniden doğmuş gibi hayata bağlanır, yaşar. Öyküde Krıs'ın küçüklükten matbaada çalışması, gazete satması, gazetecilik kurslarına gitmesi, Valter Skot'u köşelerde uyuklayarak okuması, matbaanın her işine can başla çalışması gösterilir. Bütün bu işlerden sonra nedense farklı kişilerin her zaman Krıs'a "Çalış, çalış, ***belki*** senden bir şeyler olur" demesi bir leitmotif gibi tekrarlanır. Öykü Svetlov adlı bir muhabirden aynı sözleri ama bu defa "belki"siz duyan Krıs'ın kahkahalar atmasıyla biter.

> *"Krıs ömründe ilk defa bu sözleri o korkunç "belki" kelimesi olmadan duyuyordu."*[18]

Bu dönemde yazarın yabancı ülkelerdeki siyasi rejime karşı tepkisini konu alan öyküleri vardır. Bunlarda genelde romantik eserlere özgü olan bir kişinin bu sisteme kahraman gibi karşı çıkışı verilir. Örneğin, *"Hollanda Kraliçesi"(Koroleya Gollandii), "Siyah Ağlar"*(Çernıye seti*), "Yüzbaşı-Komünacı"*(Kapitan-kommunar*), "Sıtma" (*Lihoradka*), "Kahve Limanı"(*Kofeynaya gavan*), "Değerli Yük"* (Tsennıy gruz) v.s.

*"Hollanda Kraliçesi"*adlı öyküde paskalya gecesinde sarhoş bir askerin kraliçenin arabasına taşlarla saldırması, tükürmesi aslında geri planda halkın sabrının dolup taşması

---

[18] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt IV, sf: 327
1.

gibi verilir. "*Siyah Ağlar*"adlı öyküde ise balıkçıları aşırı istismar eden gemi sahiplerine karşı psikolojik rahatsızlığı olan Hristina yer alır. O, mutfak bıçağıyla zengin gemi sahibi Van-Teden'i öldürür. Bu öykülerinde insanlara zülüm eden, onları ezen siyasi rejime nefret vardır. Ama yazar bu nefreti tek tek kişilerin isyanı şekilde verir. Bir de dikkat edersek bu figürler ya sarhoş, ya psikolojik rahatsızlıkları olan yanı normal olmayan kişilerdir. Bu da yazarın eserlerinde bir siyasi propagandayı amaçlamadığını, ancak yapanların yanında yer almayarak bu hoş olmayan şeylere nefretini gösterir.

1912-1930 yılları arası yazdığı öykülerden bir kaçına göz atarak bu öykülerde hem konu, hem de sanat yönünden birbirine benzerlik, kalıcı ve geçici olan edebi özellikler üzerinde durduk.

Paustovski'nin 1930-1950 yılları arasında yazdığı öykülerinde hem konu, hem de sanatkarlık yönünden bir olgunluk, bir profesyonellik görülmektedir. 20'li yıllarda Paustovski'nin öykülerinde "nuvel" türüne özgü olan ani hareketlilik ve Batı edebiyatına özenti vardır. 1930-50 yıllarındaki öykülerinde ise kendi yolunu bulmuş bir yazar olarak yaşadığı ortamın havasına uyum izlenmektedir. Bu yıllardaki öykülerinde Çehov ve Bunin'in izlerinin göründüğü eleştirmenlerce söylenir.[19] Bu dönem öykülerinde yazarın "*ben*"i artık güvenle "*ben buradayım ve bunların hepsini ben anlatıyorum*" der. Örneğin, "*Bir Ekim Gecesi*" adlı öyküde"*Yazarlık tecrübelerimden bilirim ki, köyde yazmak şehirden kolaydır*", "*273. Kordon*"da "*Bu belgeseli mezonun köylerinden birinde yazmıştım*", "*Kesme Şeker*"adlı öyküde "*Bir kuzey yazında ben Voznesenye şehirciğine geldim*" demektedir.

Paustovski'nin bu yıllarda öykü sanatının çok renkli olduğunu söyleye biliriz. Krementsov Paustovski'nin 20'li yıllardaki kahramanlarının egzotik dünyalarda hayallerin, 30'lu yıllarda ise bundan farklı olarak ahlâk ve güzellik peşinde olduğunu söyler.[20]Yazar ilk gençlikte hayalini kurduğu sanat adamlarının hayatı ve yaşamını konu alan eserleri yazma arzusunu gerçekleştirir. Orest Kiprenski, İsaak Levitan, Taras Şevçenko v.b hakkında fevkalade güzel öyküleri bu yılların ürünüdür. Bunun dışında *"Moskova'nın Yazı"(Moskovstoye leto), "Sorang"(Sorang), "Yüzbaşı Kosohodov'un*

---

[19] Levitski L., **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva**, sf:31.

[20] Krementsov L.P., **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**, Rostov-Na-Donu, 1975, sf:20.

1.

Kuluçka Makinası"(İnkubator kapitana Kosohodova), *"Odern'den Sardinyalar"(Sardinki iz Oderna), "Sıcaklar"(Jara), "Şerefe"(Tost), "Mertlik"(Doblest), "Deniz Aşısı"(Morskaya privıvka), "Verdi'nin Müziği"(Muzıka Verdi), "Pilevo İstasyonundan Gelen Avustralyalı"(Avstraliets so stantsii Pilevo), "Hırsız Kedi"(Kot-voryuga), "Tavşan Pençeleri"(Zayaçyi lapı), "Yelken Ustası"(Parusnıy master), "Kaybolmuş Gün"(Poteryannıy den), "Kesme Şeker"(Kolotıy sahar), "Eski Kayık"Starıy Çeln), "Cam Ustası"(Stekolnıy master), "Hediye"(Podarok), "Yaza Elveda"(Proşçaniye s letom)* bu dönemde yazdığı muhtelif konulu öykülerinin bir kısmıdır. Bu öykülerin konu ve içeriğine göz atarsak genelde bir birinden farklı oldukları ilk tespit edilen özellikler içerisinde gelir.

Paustovski'nin 1940-45 yıllarında yazdığı savaş konulu öykülerinin üzerinde ayrıca durmak istiyoruz. Savaş konusuna 1936 yılında yazdığı *"Av Köpeğinin Burcu"*nda(Sozvezdiya gonçih psov) değinir. Öykünün konusu İspanya'daki savaştan alınmıştır. Romantik üslubun hakim olduğu bu öyküde savaş sahneleri değil, iki olay odak konu olarak gösterilmektedir. Birincisi, dağdaki rasathane çalışanlarının ve onlara silah getiren Fransız pilotunun kaza yerinden kurtarılması, ikincisi, faşist birliklerine karşı olan savaşta bilim adamlarının zaferidir. Öykü dört bilim adamının kendi bilimsel araştırmalarıyla uğraşları ve çevrede görülen her şeye ilgisiz davranışlarının tasviriyle başlar. Onlar *"gerçek dünya"*dan farklı bir dünya ve yaşam peşindedirler. Halkın karınca gibi kırılması onların umurunda değildir. Onlar bu savaşı hiç de ciddiye almazlar. Mero, Nyusted, Dyufur ve Erve adlı bu bilim adamları dağdaki rasathanede bilimsel araştırmalar yaparlar. Dağdaki yaralı Fransız pilotuna yardım gerekmektedir. Mero herkesi harekete geçirmek için haberleşmeye başlar, Nyusted yaralı pilotun kurtarılması, rasathanenin korunması için can atar. Pilotun kurtarılamaması, ölümü, nişanlısına ve insanlara yazdığı mektup onları mânen çok etkiler. Fakat bunlardan ikisi Mero ve Nyusted bundan sonra rasathaneyi terk ederek ordu saflarına katılmağa karar verirler. Bu öyküde romantik bir havanın yanı sıra Lermontov'un kahramanı Peçorin ve Turgenev'in Rudin'ine benzerlik vardır. Özellikle yazarın kahramanını toplumsal olaylara karıştırmakla faydalı bir insan imajı yaratma motifi üç eserin de çakışan noktalarıdır. Eserde yazar, çok önemli ve aktüel bir konuyu gündeme getirmiştir:savaşta aydınların tutumu ve yeri konusu. Yazara göre adalet ve haksızlığın çarpışmasında susmak, tarafsız kalmak da cinayettir. İnsanların,

halkların kaderlerinin söz konusu olduğu savaş gibi konumlarda, herkes manevi ve fiziksel gücüyle seferber olmalıdır.

Rüyaların bir teknik unsur olarak kullanılmasında yazarın Dostoyevski'ye benzer bir yol izlediğini görüyoruz."*Suç ve Ceza"*da Raskolnikov'un rüyalardan etkilenişiyle buradaki Mero'nun durumu bir birine benzer. Kendini halkının bu ağır gününe uzak kalmakla suçlayan Mero, rüyasında otomobille güller, çiçekler içinde olan İspanya'da güneye doğru gider. Arabada Servantes'i andıran bir kişi de vardır. Dönüşte ise cenneti andıran memleketin yangınlar, felaketler içinde olduğunu görürler. *"İspanya'nın oğlu ve şairi"* Servantes'in halkına müracaatı Mero'da insanlık ve vatan sevgisi uyandırır. Burada yazar geleneksel romantik yolu izlemiştir:kahramanların ruhsal durumları, melodramatik sahneler, buna uygun doğa betimlemeleri v.s. Eser *"Bir sonbahar boyunca okyanustan rüzgarlar esti"*cümlesiyle başlar ve bu rüzgar öykü boyunca bir leitmotif gibi devam eder. Paustovski anılarında bu öyküyü yazdığı süre içinde kendisini gece vakti soğuk rüzgarların estiği bir dağda hissettiğini yazar.[21]

Konusunu savaş yıllarından alan öyküleri arasında *"Dantelçi Nastya"*(Krujevnitsa Nastya), *"İngiliz Jileti"(*Angliyskaya britva), *"Beyaz Adatavşanı"*(Belıye kroliki), *"Sağ El"*(Pravaya ruka), *"Bir Kutu "Sigara"*(Paçka papiros), *"Yüreksiz yürek"*(Robkoye serdtse), *"Askeri Okul İçin Emir"*(Prikaz po voennoy şkole), *"Yol Sohbetleri"*(Dorojnıye razgovorı), *"Kar"*(Sneg), *"Çöl fırtınası"*(Stepnaya groza), *"Parlayan cam Boncuklar"* (Steklyannıye busı), *"Meltem"*(Briz), *"Küçük çoban"*(Podpasok), *"Madam Bove'nin Duaları"* (Molitva madam Bove), *"Nine bahçesi"*(Babuşkin sad), *"Beyaz Gökkuşağı"* (Belaya raduga), *"Yağmurlu Şafak"*(Dojdlivıy rassvet), *Annuşka*(Annuşka) v.s. adını anabiliriz.

Yazar, savaş konulu öyküleri yüzünden eleştirmenler tarafından çok sert eleştirilere maruz bırakılmıştır. Trefilova bu hususa dikkat ederek o dönemin edebi eleştirilerinden bir kaçının adını zikreder. Ye. Knipoviç Paustovski'nin savaş konulu eserlerinden bahseden makalesini *"Savaş hakkında doğru olmayan "güzellikler"(Krasivaya nepravda o voyne)* adlı başlıkla yayımlamış, Ye. Starikova

---

[21] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v vos'mi tomah,*Moskova 1967-70cilt III,sf:357
1.

ise*"Ölü ve diri çiçekler"(Tsvetı myertvıye i tsvetı jivıye*) makalesinde yazarın savaş konulu eserlerini kağıttan yapılmış çiçeklere benzetmiştir."[22]

Paustovski'nin öykülerinde millet ve sınır kavramı da yoktur. Örneğin, *"Kahve Limanı"* Afrika adlı gemide okyanuslarda, denizlerde; *"Değerli Yük"* İngiltere'ye giden bir gemide, "Sıcaklar" İngiltere'de, *"Odern'den Sardinyalar"* Parıs'te, *"Av Köpeğinin Burcu"* İspanya'da ve diğer bazı mekanlar kullanılır. Mekanlar farklı ülke ve memleketler olunca figürler de renkli bir çizgi sergilerler. Ama yazar bunların hepsini bir ortak özellikle tanıtır:insan olmaları. Yazarın öykü kahramanları içerisinde Yahudi kökenli kişiler çoktur. Bu, yazarın hayatındaki şahsi münasebetleriyle bağlantılıdır. I. Dünya Savaşı ve devrim yıllarında Yahudilere karşı sert davranışlar küçüklükten yazarı çok etkilemiştir. Yahudi olan arkadaşlarına yapılan haksız davranışlara *"Hayat Hakkında Hikaye"* ve diğer bir çok öykülerinde rastlıyoruz.

Bu dönemde yazdığı öykülerinde kahramanların bir ortak özellikleri de maceracı oluşlarıdır. Bunların herkesten farklı, hayal dolu bir dünyası ve sıradan olmayan uğraşları vardır. Örneğin, *"Etiketler"*de İosif Şifrin'in etiketlerle uğraşı ve uzak ülkeleri seyahat arzusu, *"Kesme Şeker"*de ihtiyarın adım adım gezip halk türküleri toplaması, *"Cam Ustası"*nda Vasya'nın camdan yaptığı üfürülme süs eşyaları ve "kristal kuyruklu piyano yapma" arzusu gibi. Bu kahramanların gerçek yaşamlarının yanı sıra kaderleri farklı olsa da bir de onları yaşatan hayal dünyaları vardır.

Bu yıllardaki öykülerinden bir kaçını konu ve içerik bakımından inceleyelim:

"İsaak Levitan": Ünlü Rus peyzaj ustası olan İsaak Levitan'ı anlattığı öyküsünde yazar, 19. yüzyıl Çar Rusya'sında istidatlı sanat adamlarının acı kaderlerini umumileşmiş şekilde bir ressam figüründe verir. Yazar, İsaak Levitan'la ince kalpli, zarif duygulu ve arzularla dolu olan bir insanın trajedisini verir. Paustovski eserde Levitan'ın küçüklükten itibaren halk içinde *"çiğli tarlaları, ot izbelerini, yerleri, gökleri"*severek büyüdüğünü anlatır. Öğretmeni olan ressam Savrasov ona halkını ve onunla bağlı olan tüm güzellikleri anlatır ve sevdirir ve onun şu sözleri Levitan için hayat dersi olur: *"Yavrum, öyle yazmayı öğren ki, yazdıklarına ilahi ve dünyevi güzelliklerin kalbi ağlasın."*[23]

Yazar, Levitan'ın eserlerindeki hüznün sebebini araştırır ve Çar Rusya'sının bu istidatlı ressamı maddi ve manevi zorluklar içinde yaşatmasını kınar. Levitan'ın iki kez

---

[22] Trefilova G., **K.Paustovski Master prozı**,Moskova 1983 sf:77

1.

Moskova'dan taşraya sürülmesi, kilise ve diğer yetkili makamlarca dışlanması, sevdiklerinden ayrı yaşaması hassas ve zarif duygularla dolu sanatkara yapılan haksızlıklardır. Paustovski öyküsünde Levitan'ın yağmur motifini farklı işleyişi üzerinde yorumlar yapar. Levitan'ın Çehov'lardan ressamlıkla uğraşan Nikolay'la tanışması onun maddi ve manevi durumunu bir hayli iyileştirir. Şimdiye dek "yahudicik", "aç yahudi" diye dışlanan Levitan bu istidatlı, neşeli, sanata değer veren ve hoşsohbet insanlarla ömrünün en mutlu günlerini yaşar. Paustovski öyküsünde bazı biyografik bilgileri de montaj tekniğini kullanarak vermiştir. Örneğin, A.Çehov'un ressama yazdığı mektuplardan satırlar gibi. Öyküde yer alan Çehov'un mektuplardaki esprilerinden Levitan'ın bu aile ile ne kadar samimi olduğu belli olur. Yakışıklı birisi olan Levitan Çehov'larda bir güzellik ve yakışıklılık sembolü olmuştur. Mektuplarda *"Ben size yakışıklı olarak geleceğim, tıpkı Levitan gibi"*, *"O Levitan gibiydi"*[24] şeklinde bunu belirten ifadeler yer alır. İlgisizlik, maddi ve manevi sıkıntılar içinde yaşayan ressam genç yaşında ölür. Yazar *" İnsan hüzünlü olunca yarattığı peyzaj da kederli olur"* der ve her sanatkarın kaleminden, fırçasından çıkanlar onun içindeki sevinç veya burukluğu yansıttığını söyler.

1945-1968 yıllar arasında yazdığı öykülerinden "Rüzgarın Gülü" (Roza vetrov), "*Tolya-Yüzbaşı*"(Tolya-kapitan), "*Telaş*"(Bespokoystvo),""(Voitel), "Kordon "*273*""(Kordon "273"), "*Karın Altındaki Ova* (Ravnina pod snegom), "*İvan Malyavin'in Notları*"(Zapiski İvana Malyavina),"*Astapov Gölcüğü*" (Astapovskiye prudı), "*Rusya'nın Derinliğinde*(Vo glubine Rossii),"*Donma*"(Ledostav), *"Maşa"(*Maşa), "*Mucizeler Mecmuası"* (Sobraniye çudes), *"Zamanın Kaçışı*"(Beg vremeni), "Yaban Gülü"(Şipovnik), "*Kayalar Arasındaki Kasaba*"(Poselok sredi skal),"*Güneyli"* (Prişelets s yuga), "*Sekoya*"(Sekvoya), "*Telgraf"(*Telegamma), "*Hazine*"(Klad), "*Simferopol'un Hızlı Tireni*"(Simferopolskiy skorıy), "*Şans Çiçeği*"(Pritoçnaya trava), *"Mavilik*"(Sineva),"*Öykünün Doğuşu"(*Rojdeniye rasskaza), "*Sihirli Sandık*" (Tainstvennıy sunduk),"*Uyuyan Çocuk*" (Usnuvşiy malçik),"*Akçam Kozalağı Dolu Bavul*"(Korzina s yelovımi şişkami) v.s. adlarını anabiliriz.

---

[23] K.Paustovski,.*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, IV cilt , sf: 171
[24] a.g.y., IV cilt , sf: 178

Bu yıllarda yazılan öyküleri hem konu, hem içerik ve biçim bakımından eksiksiz sayılır. Artık düzyazıda kendi sesini duyuran sanatçı başarısının şöhretini tatmaktaydı.

Bu yıllardaki öykülerinden *"Akçam Kozalağı Dolu Bavul"*(Korzina s yelovımi şişkami) öyküsünde yine sanata eğildiğini görüyoruz. Norveç bestecisi Grig, ormanda akçam kozalarıyla dolu sepeti taşıyamayan Dagni adlı kızcağıza yardım eder. Yol boyu bu küçük kızın yaşadığı orman kadar temiz, gururlu ve neşeli olması besteiyi hayran eder. Bunun üzerine Grig, yeni bestesini orman bekçisinin kızı küçük Dagni Petersen'e ithaf eder. Yıllar geçer, yaşlı besteci ölür. Tesadüfen Dagni sevgilisiyle bir müzikal tiyatroda ona hasredilmiş müziği dinler. Heyecan ve sevinçten gözleri yaşarır. Dışarıya çıkar. Mutluluğunu herkesle haykırarak paylaşmak ister. Bestecinin hayaliyle konuşur, ona hayatı, güzellikleri sevgiyi gösterdiği için şükranlarını bildirir. Öyküde çılgınca bir sevincin nidaları duyulmaktadır. "Dinle, hayat seni seviyorummm!"diye fısıldayan Dagni'nin sevinci çok uzaklara kadar yankı yapar. Duygu yüklü olan bu öyküde bir zamanlar ağır sepetine yardım eden bestecinin sadecefiziksel değil, manevi yüklere ve ağırlıklara da ebedi yardım edeceği mesajı onu bir yerde ölümsüzleştirir.

"Telgraf"(Telegamma)[25], adlı öyküde ise belirli değerler için çalışarak hayatta en aziz ve ulvi olan şeylerin arka plana atıldığı ve bu fark edildiğinde bedelinin pahalıya ödendiği gösterilmiştir. Öyküde böyle bir yaşam Nastya figürüyle yaşatılır.
Öykü şu satırlarla başlar:

> *"Kötü geçen havasıyla bu Ekim ayı son derece soğuk idi. Padavra çatılar kararmıştır. Bahçedeki otlar yerlere serilerek birbirine sarılmış, hepsi sanki sonuna kadar sararmış, sadece çitin dibindeki açılmamış küçük günebakan yapraklarını dökememiştir."*

Öykünün ilk satırlarındaki "küçük günebakanın" açmadan kalması ve bir türlü yapraklarını dökememesi Katerina Petrovna'yı sembolize eder ve eserin kahramanı Katerina Petrovna'nın yaşıtları içinde hala yaşadığını gösterir. "*Çitin dibindeki küçük günebakan*" ifadesi ise yazarın sıradan birisinin hayatını anlatacağını haber vermektedir.

---

[25] a.g.y., V cilt , sf 154-168
1.

Yaşanan evin Katerina Petrovna'nın deyimiyle bir "anıt yapı"olduğu tasvirinden de anlaşılmaktadır. Duvarda ünlü ressam Kramski'nin hediye ettiği altın çerçeveli "*Kadife Kürklü Meçhul Bayan*" tablosu yer almaktadır. Yazar detaylı bir şekilde evin tasvirini vermekle bir taraftan ev sakinlerinin kültürlü ve entelektüel zevklerinden haber vermektedir. Fakat diğer taraftan yazar bu tasvirde daha çok resimlerin solmasına, döşeme tahtalarını gıcırdamasına, uzun zamandan beri temizlenmemiş semavere ve günlük okunacak nitelikte olan gazetenin bile (***"Avrupa Haberleri***"(Vestnik Yevropı)) sararmış olmasına dikkatleri çeker. Önce köyde sonra evde hüküm süren sessizlik şu sözlerle açıklanır:

> *"Zaborye adlı köydeyse, resimleri, Peterburg hayatını, Katerina Petrovna'nın babasıyla Paris'te yaşadığı yazı ve Viktor Hugo'un cenazesini gördüğünü anlatacak birileri bulunmuyordu ki... Bunları komşuları olan kolhozun ayakkabı tamircisinin kızı Manyuşka'ya anlatamazsın ki..."*[26]

Öyküde Manyuşka ve yangın söndürme mıntıkasının bekçisi Tihon'un dışında bu evin kapısını kimsenin çalmadığını görmekteyiz. Gerçek anlamda yabancı sayılan bu iki kişi Katerina Petrovna'nın son acı günlerini paylaşan insanlardır. Manyuşka eserde, sık sık burnunu çeken, ani patavatsız konuşmaları ve ev işlerine yaptığı yardımlarıyla anlatılır. Arada Katerina Petrovna'nın verdiği hanımefendilere özgü eşyayı-deve kuşu tüyü, ince eldiven ve siyah şapka gibi şeyleri-burnunu çekerek alır:*"Ne yapacağım bunları? Paçavracı mıyım ben?"der.*[27] Tihon ise Katerina Petrovna'ya her uğradığında eski günlerden konuşmakla kendinin bu eve yakın birisi olduğunu düşünür."*Tihon o zaman çocuktu, ama yaşlı ressama olan saygısını ömür boyu muhafaza etmişti. Onun eserlerine bakarken o derinden nefes alır-"gerçek bir sanat"-* derdi. Tihon, bazen acıdığı için faydasız yere övgüler yağdırır. Ama ev işlerine her zaman yardım eder, avluyu toplar, yakılacak odunları kırar. İşini bitirdiğinde Katerina Petrovna'ya uğrar ve çıkışta

---

[26] a.g.y., V cilt sf:155
[27] a.g.y., V cilt sf:155

her zaman son sorusu şu olur:"Ne haber, Katerina Petrovna, Nastya bir şeyler yazıyor mu?"[28] Bu soru Katerina Petrovna'nın sanki içini burkar ve durgunlaştırır.

> *"Tihon kapıyı ihtiyatla kapatarak çıkıp gider, Katerina Petrovna ise, için için ağlamaya başlardı. Dışarıda rüzgar uğultuyla ağaçların dallarındaki son yaprakları koparırdı. Masanın üstündeki gaz lambası bu uğultudan irkilirdi. Galiba o bu terk edilmiş evde bir tek canlı olarak gözüküyordu."*[29]

Öyküde Katerina Petrovna'nın biricik kızı olan Nastya'nın ismini Tihon'dan duyuyoruz. Nastya çok uzakta, Leningrad'da yaşamaktadır. Son gelişinden bu yana üç sene geçmiştir. Annesine kendini ara sıra yazdığı mektuplar ve gönderdiği paralarla hatırlatır. Katerina Petrovna kızının genç olduğu için kendine göre uğraşı ve ilgileri olmasını anlayışla karşılar, mümkün olduğunca ona az mektup yazardı:

> *"Bu nedenle Katerina Petrovna Nastya'ya ara sıra yazardı, ama eski kanepenin ucuna oturarak onu tüm gün düşünürdü. Bu anlarda oda o kadar sessiz olurdu ki, bu sessizliğe kanan fare sobanın arkasından çıkar, arka ayakları üzerinde bir süre durur ve kokuşmuş havayı burnunu oynatarak koklardı."*[30]

Öyküde anne özlem ve beklentisinin en yüksek noktası, avlunun dış kapısının gece yarısı birileri tarafından dövüldüğünü sanan Katerina Petrovna'nın zorlukla ve kalbinde bir umutla kapıya gidişi ve hayal kırıklığıyla geri dönüşü sahnesidir. Eve döndüğünde artık dayanamayarak kızına bir mektup yazar:

> *"Güzelim benim, güzel kızım! Ben bu kışı herhalde çıkaramam. Hiç olmasa bir günlüğüne gel. Gel de seni bir*

---

[28] a.g.y., V cilt sf:156
[29] a.g.y., V cilt sf:156
[30] a.g.y., V cilt sf:157
1.

göreyim, ellerini bir tutayım. Yaşlandım, hiç takatim kalmadı. Değil gezmek, hatta oturmak ve uzanmak için bile takatim yok. Ölüm bana gelen yolu kaybetti...bu seneki sonbahar çok kötüdür. Bana öyle geliyor ki tüm ömrüm bu sonbahar kadar uzun olmamıştır."[31]

Böyle hasret içinde yaşayan annenin kızının ona olan dikkatsizliğinin, ilgisizliğinin sebebi nedir? Öyküde bu, Nastya'nın çalıştığı kurumdaki işlerinin yoğunluğu ve çok olmasıyla açıklanır. Peki, bu "Ressamlar Birliği"nde sekreter olarak çalışan Nastya'nın canı gönülden uğraştığı çevresine, insanlara dikkat ve ilgi niteliğinde değil midir? Nasıl olur da genç istidatlı bir ressamın ilgisizlikten yakınmasına, kötü bir ortamda çalışmasına gönlü razı olmayan Nastya, öz annesini aylarca düşünmez. Bu genç ressamla aralarında duygusal bir bağ mı vardı? Hayır. Peki bu hırsın, her şeyden ve herkesten vazgeçerek yapılan bu işin, uğraşın temelinde neler vardır? Paustovskı'de Turgenev'e özgü olan insan ve toplumun psikolojik ruhunu yakalama hassasiyeti vardır. Bir de yazar, genelde eserlerinde dönem edebiyatının benimsediği toplumcu gerçekçiliği göstererek bir siyasi görüşe hizmet etmemiştir. Her eserinde olduğu gibi burada da Paustovski insanın dahili istek ve ihtiyaçlarına hiç bir siyasi ve toplumsal menfaatin cevap veremeyeceğini gösterir. Bu öyküde Nastya kendi rahatından vazgeçerek işini can başla yerine yetirir. Sonuçta toplantı salonundakilerin alkışları, "dışarı"dakilerin bir "aferin"i, bir teşekkürü için aylarca çalışır. Ama toplantı salonundakilerin alkışları ve övgüleri arasında içindeki burukluk onu sıkar. İçindeki huzursuzluğu bu alkışlar gideremez, orayı hemen terk eder. Annesinin ölüm döşeğinde olma haberi onun sarsar ve o içindeki sıkıntı ve burukluğu anlar. *"Güzelim benim-mektuptaki ilk kelimeleri hatırladı."* Bankın üzerine oturup acı acı ağlar ve sanki bir an içinde hiç kimsenin onu o sıkıcı Zaborye'deki ihtiyar, zavallı bayan kadar sevmediğinin farkına varır.

"Geç kaldım, annemi ben artık göremeyeceğim,dedi ve son bir yılda bu çocuksu, aziz "anne" kelimesini ilk defa söylediğini farketti." [32]

---

[31] a.g.y., V cilt sf:157
[32] a.g.y.,Vcilt,sf:163
1.

*"O anlatımı"*yla yazılmış toplumsal ve kişisel problemlerin iç içe işlendiği bu öyküde yazar için pek de karakteristik olmayan ironik tutum egemendir. Bu tutum Katerina Petrovna'dan başka herkese: kendisini çevresine ilgili, duygulu gösterme çabasında olan Nastya'ya, heykeltraş Timofeyev'e, Ressamlar Birliğinde çalışan memurların ve köydeki kocakarıların dedikoducu tavırlarına, üst düzey çalışanlarına, yönetime v.s. yönelmiştir.

1892-1968 yıllarında yaşamış Paustovski'nin 50 yıla yakın edebi faaliyeti içerisinde öykülerine genel olarak bir göz gezdirdik. Genelde 20. yüzyıl insanını her yönüyle konu alan yazar, usta anlatımı ve yalın diliyle okurların rağbet ve sevgisini kazanmıştır.

3.2. ÖYKÜLERİNDE MOTİFLER

Yazarın öyküleri üzerinde yaptığımız incelemede çok zengin bir motif içeriği olduğunu tespit ettik. Yazar bir eserin konusunun o sanatçının dünyayı nasıl algılamış olduğunu açıkladığına inanır. *"Ben şahsen düşünüyorum ki, konu bizim hayatı kavramımızdan doğuyor."*[33] Paustovski'nin ustalıkla kaleme aldığı motifleri aşağıdaki gruplarda inceleyeceğiz:

1.Aşk ve sevgi

2.Doğa

3.Sanat ve sanatçı kişiliği

4.Savaş

5.Diğer motifler

---

[33] K.Paustovski **Rasskazı. Oçerki i publiçistika.Statyi**,s.378 Bkz:D.Tsarik, **K.Paustovski, Oçerk tvorçestva** Kişinyev 1979,sf:42

3.2.1. AŞK VE SEVGİ

Edebiyatın ezeli ve ebedi konularından sayılan aşk ve sevgi Paustovski'nin öykülerinde de ye galerisi vardır diye biliriz. Bunların çoğunda yazar daha çok romantik aşkı işlemiştir.

Paustovski, sevgi ve aşk mefhumlarına iki insanın arasında olan duygusal bağdan öte bir his gibi bakar. O, aşkı felsefi kavramlı bir olgu olarak kabullenir. Sevdiğine kavuşma yazara göre ideale kavuşma demektir. Bu olgu yazarın bir çok öykülerinde yer alır. Biz bunlardan iki öykü üzerinde duracağız.

"*Menekşe* "(Fialka) adlı öyküsünde bu tür bir romantik aşk söz konusudur. Birbirine aşık iki genç bitmez tükenmez arzu dolu yaşamlarını sürdürürken ani bir ayrılık gündeme gelir. Sevgilisine hiç bir şey söylemeden kayıplara karışan delikanlı seneler sonra bir tesadüf sonucunda onunla karşılaşır. Artık her ikisi yaşlı-başlı insanlardır. O hisler, duygular körelmiş, her ikisi aile, çocuk, hatta torun sahibidirler. Konuşma sırasında duygulanan ve kendini tutamayan bayan ayrılığın nedenini, hiç bir şey söylemeden kaybolmanın sebebini sorar. Cevap son derece ilginç ve net olur:"*Ben seni idealimle karıştırmıştım, af et beni.*" Sebep ne olursa olsun hiç bir haber vermeden kayıplara karışmağa kimse izin vermese de, bu gibi öykülerinde Paustovski'nin Turgenev'in aşık erkek kahraman tiplerinin etkisi altında kaldığını görüyoruz. Bu diğer bir öyküde şöyle yer alır. "*Rüzgarın Gülü*"(Roza vetrov) adlı öyküde aşk motifinin işlenişi Turgenyev'in "Rudin"indeki Rudin'le Natalya arasındaki aşkı hatırlatır. Öykünün kahramanlarından biri şair Sokolovski'dir. Rudin'i andıran Sokolovski şaşaalı konuşmaları, yazdığı şiirleriyle çevresinin sevilen ve sayılan kişilerindendir. Fakat güzel duyguların şairi olan Sokolovski de Rudin gibi gerçek aşkın sınavından geçemez. Sıradan bir kız olan Nastya onun kalbindeki duygusuzluğu, kişiliğindeki belirsizliği, menfaatçiliğini fark eder ve ondan uzaklaşır. Öyküde sevginin ulvi bir his, sevebilmenin de bir yetenek olduğu öne sürülür. Nastya "*Asil insan her şeyde asilliğini göstermelidir:şiirde, hayatta, önemli önemsiz her şeyde*"der. Sevdiği insan tarafından hayal kırıklığına uğrayan Nastya ile Natalya arasında da benzerlik vardır. Her ikisi kararlılıkları ve gururlarıyla karşılarındakilerden üstün olduklarını gösterirler. İçindeki

üzüntü ve sıkıntıyı paylaşacak kimsesi olmayan Nastya denizin sesini dinleyerek huzursuzluğunu gidermek ister.

"Karanlığın içinde uzanan deniz her zamanki gibi bütün insanlığa olan kayıtsızlığıyla aralıksız gürlüyordu. Sanki dalgalar bir şeyi tekrar edip duruyorlardı: uyu,uyu,uyu...

Deniz Nastya'yı avutamadı. Belki bir tek kişi ona yardım ede bilirdi: zayıf yüzlü ve beyaz saçlı yazar... Acaba o ne söylerdi: "Yavrum,- her halde böyle söylerdi, - her ne kadar aşktan korksan da sen sevdin. Eğer bu bir sevinçse, onu anne çocuğunu korur gibi koru. Yok eğer bu bir sıkıntı veya ıstırapsa, o zaman sen onu uzun süre taşıyacaksın, belki de bir ömür boyu. Ve sen hiç bir zaman sevdiğinin bu sevgiyi hak edip etmediğini düşünmeyeceksin.

Kum taneciklerinin genizden gelen dalgaları karşı koyamadığı gibi sen de kendi sade ve sadık kalbini durduramazsın."[34]

Burada Nastya tanımı yazarın aşkı tanımı gibi kabullenebiliriz. Araştırmacı Aleksanyan bu öyküde aşkın bir duygudan öte bir kavram olduğunu düşünür ve ""*Rüzgarın Gülü" adlı öyküde aşk insanlık için bir ayar taşıdır"* der.[35]

Paustovski "*Yaban Gülü*"öyküsünde aşk motifinin *(A, B-ye aşık B ise C-yı seviyor*) klasik formülünü işlemiştir. Her şeyde mutluluğu, güzelliği arayan yazarın aşkı ıstırap verici ve kederli değildir. Onun aşkı karşılıksız da olsa mutludur. Bu öyküde genç kız Maşa'yla pilot arasında duygulu bir aşk yaşanmaktadır. Orta yaşlı sanatçının sevgi ve aşk hakkındaki düşünceleri kapalı da olsa bir şeyler ima etmenin yanı sıra bir hayli ilginçtir:

"-Sizler, sadece gençliği geride kalanlara verilmiş mutluluğun, ne olduğunu anlayamazsınız! Mutluluk, başkasını seven Dezdomona'nın gözlerindeki yaşları görmektir-dedi sanatçı."

---

[34] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah,* cilt V, sf: 193

Paustovski'nin aşık çiftleri arasında sadakatli, fedakar ve duygusal olan tipler genelde kadınlardır:Örn."Etiketler", "Dantelci Nastya", "Rüzgarın Gülü","Alabalıkların Çırpındığı Irmak","Devon Kalkeri" gibi öykülerde.

3.2.2. DOĞA

"Tabiatın filozofu, türkücüsü ve müdafaacısı" kavramı yazarlardan en çok Paustovski için karakteristiktir. İnsanların doğanın koynuna dinlenmek için gidişlerini kabullenmeyerek:"*Ben, doğayla iç içe yaşamak insanın günlük sıradan hali olmalıdır düşünüyorum* "[36] deyen yazarın kahramanları doğa aşığıdırlar. Yazar 30-40 ve hatta 50'li. yıllarda her tür bilimsel gelişmenin doğaya zarar vermeden yapılmasını, doğanın insan için her şeyden değerli olduğunu, hiç bir bilim ve sanat dalının doğanın kendisi kadar insanı etkileyemeyeceğini yazarken eleştirmenler tarafından farklı tepkiler aldı. Rus edebiyatında 80'li yıllarında aktüel konu olan ekoloji, hava, deniz-doğanın kirliliği problemini daha önceleri Paustovski edebiyata kazandırmıştır. Sanatçının bu toplumsal problemi edebiyata getirmesi ileride V.Solouhin'in *"Vladimir Patikası"* (Vladimirskiye proselki), C.Aytmatov'un "*Boranlı İstasyonu*" (Buranmıy polustanok) ve "*Cellad Kütüğü*" (Plaha), V.Astafyev'in "*Balık- Çar*" (Tsar'-rıba), S.Zalıgin'in "*Tuzlu Yar* (Solenaya pad'), A.Vampilov'un " *Ördek Avı*"(Utinaya ohota) gibi yazarlar ve eserlerinde bu konunun köklü işlenişinin başlangıcı sayılabilir. "*Ben, Prişvin ve Paustovski kendi öyküleriyle bizim ırmak ve ormanlarımızı en sert tedbirlerden daha çok korumuşlardır şeklinde düşünüyorum* " diyen bir biyoloji hocası, yazarın verdiği mücadeleyi doğayı düşünmeden gelişme yanlısı olan bazı bilim adamlarına göre daha iyi anlamıştır.[37]

Güzelliği her şeyden daha çok üç şeyde: sanatta, doğada ve emekte gören Paustovski herkesi onu korumağa ve ona değer vermeğe çağırır.[38] "*Kara Bugaz*"

---

[35] Aleksanyan E.A. **Konstantin Paustovski-novellıst,** sf:105
[36] Trefilova G. **K.Paustovski** *Master prozı*,sf:78
[37] Krementsov L.P., **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo),**sf:22
[38] a.g.y.,sf:39

"Kolhida", "Ormanlar hakkında Hikaye", "Meşorski yöresi" gibi romanlarında, *"273.Kordon", "Hazine", "Rusya'nın Derinliğinde", "Tombazcı"* v.s. öykülerinde doğa vazgeçilmez bir karakter niteliğindedir. Paustovski şöyle der.

> *"Halkımız istidadını, yaratıcı gücünü ve kendi ahlaki meziyetlerini diğer sebeplerin yanı sıra doğanın kendisine borçludur. Tabiatın estetik etkisinin gücü öyle büyüktür ki, o olmadan bizde Puşkin gibi parlak kişiler olamazdı. Sadece Puşkin değil, Lermontov, Çaykovski,Çekov, Gorki, Turgenev, L.Tolstoy, Prişvin ve sonunda peyzajçı ressamlar kuşağı :Savrasov, Levvitan, Boris -Musatov,Nesterov,Kuindji, Krımov ve diğerleri de olamazdı."*[39]

Doğanın sanata ve sanatçı kişiliğine büyük etkisi olduğunu düşünen yazar herkesi bu varlığın değerini iyi bilmeye çağırır. O, Rus Edebiyatında doğa aşığı, birpeyzaj ustası olarak tanınan yazarlardan M.Prişvin hakkında şöyle der: *"Prişvin'in tabiata olan büyük aşkı onun insanlara olan sevgisinden doğmuştur."* [40] Yazar doğaya hayatın bir parçası gibi bakar, onu terbiye eden, coşku ve ilham veren bir kaynak olarak görür. Yazara göre doğayı güzelleştiren kendini de olgunlaştırır. *"Tombazcı"*öyküsünde Semen Amca hiç durmadan konuşur. İnsanları zaman ayırıp da doğayı dinlemedikleri ve ondan bir şeyler öğrenemedikleri, bu sebeple de bilgisiz kaldıkları için kınar. Tabii burada Semen Amca H.Hesse'nin **"Siddhartha"**da *"ırmak bana her şeyi öğretti* "diyen kayıkçı ve Sıddhartha adlı karakterlerinden farklı olarak bir Kuzey-Batı insanıdır. Hayata bakış açısı farklıdır. Ama o da her şeyden çok doğanın insanı terbiye ettiğine ve etkilediğine inanmaktadır. Yazarın öykülerinde kimsenin tanımadığı bir ücra köşede doğanın güzelliklerini fark etme, sevme vatan sevgisinin simgesi olarak gösterilir. Bunlarda memleketin coğrafi güzelliği öğrenilir, tanıtılır. Doğayla içiçe yaşayan figürlerin hepsi aslında kendi işleri, uğraşları olan sıradan vatandaşlardır. Onların hepsi, insan olarak yüksek meziyet sahipleridirler. İşlerini, birbirlerini, doğayı ve her şeyi severler. Paustovski doğayla baş başa kalan insanın gaddar, kötü duygularla dolu olarak yaşayamayacağını söyler."*Doğa bize*

---

[39] K.Paustovski**Kniga o hudojnikah**. M.,"İskusstvo"1960, sf:85 Bkz: a.g.y., sf:40

1.

*güzellikleri anlamağı ve kavramağı öğretir"*der.[41] Paustovski 1957 yılında *"Doğaya olan sevgi ve canlı bir duygudur. O bilinçlilik her an hiddete karşı çıkar."*[42] diye yazar.

"Hazine" öyküsünde yazar doğaya canlı bir insan gibi bakar, ormanda belirli bir budama, temizleme işleri yaptıktan sonra öykü figürü Tişa'nın diliyle, *"Orman şimdi rahat nefes alır"*der.

Paustovski'nin doğayla ilgili motiflerinde denizin özel bir yeri olduğu gerçektir. Deniz onun için bir heyecan, coşku ve özgürlük simgesidir. Öykülerinde dikkat edersek bir çok olay ya deniz seyahati sırasında, ya deniz kıyısında, ya da denizcilikle bağlı bir görev sırasında geçmektedir. Paustovski'nin kahramanları ulaşım için en çok deniz yolunu tercih etmektedirler. Deniz, insanı ruhen sakinleştiren hayatın sembolü olarak verilir.

> *"Sabahleyin güneşin ışınları duvarlardan asılmış turuncu hurmaları aydınlattığında Nastya uyandı, giyindi ve denize gitti... Derinden ve hafifçe nefes aldı ve düşündü, artık her şey bitti ve şimdi o, Nastya hayata daha ciddi bakmağa başladı. Deniz ise insan kalbinden pislik ve üzüntüyü temizlemek gibi ilahi bir güç, kuvvet verildiğini kesinlikle bilmeden etrafında uğuldamaktaydı.." (Rüzgarın Gülü)*[43]

*"Deniz Aşısı"*nda da deniz bilgeliğin ve sadeliğin simgesidir. Bir ailenin deniz kenarındaki tatilini konu alan bu öyküde küçük Mişuk'un hiç durmadan deniz hakkındaki soruları ve aldığı cevaplar bir anlamda yazarın denizin kimliği hakkındaki düşünceleridir.

Şifrinin hayat hikayesinin anlatıldığı "...Etiketler" öyküsü ise okuyanlarda bir çok yorumua yol açacak şu cümleyle biter: *"Deniz tüm yaraları iyileştirir ve yaşadığımız dünyanın pisliğini yıkar temizler."* [44]

---

[40]a.g.y.,sf:41
[41] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v vos'mi tomah,*cilt VIII, sf:251
[42] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt VI, sf: 641
[43]a.g.y., cilt V,sf:201
[44] a.g.y., cilt IV, sf:364
1.

Yazarın doğa betimlemeleri ve doğayla ilgili öykülerinde lirik anlatım egemendir. O, doğa ile ilgili motiflerinde doğayı bir fon olarak kullanmanın yanlış olduğunu onun da bir figür kadar yapıtta önemli yeri oluğunu söyler.

3.2.3. SANAT VE SANATÇI KİŞİLİĞİ

Paustovski'nin bibliyografyasında % 90 sanat ve edebiyatla ilgili olan 300'e yakın tebliği vardır. Bunun dışında Bunin, Grin, Çehov, Kuprin, Gilyarovski, Prişvin, Gaydar, Loskutov, Uayld, Andersen, Kipling gibi yazarların kitaplarına yazdığı önsözlerde de edebi yorum ve düşünceleri yer almaktadır.[45]

Yazarın sanat kavramı oldukça geniştir. O, edebiyatın yanı sıra müzik, resim, heykeltıraşlık gibi dallardaki ilgileriyle de estetik zevkinin güzel, bilgisinin zengin oluşundan işaret vermektedir. *"Koşuşan buluşmalar"*(Beglıye vstreçi), *"Eski aşçı"*(Starıy povar), *"Akçam kozalarıyla dolu bavul"*(Korzina s yelovımi şişkami), *"Ormandaki İzbe"*(İzbuşka v lesu) isimli öykülerinde müzik ve müzisyenlerden;*"Mihaylovski Ormanı"*(Mihaylovskaya roşça) ve*"Çağdaşımız"*da(Naş sovremennik) Puşkin'den, *"Irmağın Akışı"*nda(Razlıvı rek) Lermontov'dan, *"İvan*

Malyavin'in Notları"nda(Zapiski İvana Malyavina) bilinmeyen bir yazardan; aynı adlı öykülerinde İsaak Levitan, Oleg Kiprenski, Niko Pirosmanaşvili'nin hayatı ve sanatından bahsedilmekte ve konular kesitler halinde aktarılmaktadır.

Bazen hiç sanattan bahsetmeyen eserlerinde bile figürlerden birisi sanat dünyasından olur: Örneğin, *"Mihaylovski Ormanı*"nda Puşkin, *"Eski Aşçı*"da ise Mozart kişiliği eserlerde yer almaktadırlar.

Paustovski, yazarları güzellik misyonerleri diye adlandırır. Sanatın zahmetli bir iş, amacının ise insanlara mutluluk vermek olduğunu çok erken yaşlarda yazdığı "...Etiketler"de ifade etmiştir. Bu öyküsünde sanatı sokaklardaki çöplerin içinden seçilen altın tozunun birikerek altın bir güle dönüşmesine benzetir. Yazara göre sanat ve sanatın güzelliğini yazmaktaki amaç insanların gözlerini güzelliğe açmaktır. Sanatın insana kişisel ve toplumsal alanda büyük etkisinin olduğunu vurgular. Yazar şöyle der:

> *"Safiyetimle ben gençliğimde güzellik karşısında her tür kinin geriye çekildiğini ve bir insanı Akropolde veya Sikstinski Madonnası'nın gözleri önünde öldürmenin olamayacağını düşünürdüm."*

Paustovski'nin sanat ve sanatçı kişiliği motifinin ustaca kaleme alındığı öykülerinden "*Yaşlı Aşçı*"[46] 1786'da, Vena kıyısında küçük bir köyde geçmektedir. Kontes Tun'un eski aşçısı kör bir ihtiyar ölüm döşeğindedir. Yazar, geriye dönüş tekniğinden yararlanarak aşçının kör olmasının sebebini anlatır. Kontesin aşçısı olarak çalıştığı sırada mutfakta çıkan bir yangın sonucunda kör kalan aşçı, bu eve yerleştirilmiş, aydan aya kontesin verdiği bir kaç florinle geçimini sağlamaktadır. Yaşlı adam 18 yaşındaki kızı Mariya'yla küçücük evde eski eşyalarla, karyola, kırık iskemleler, kaba bir masa, tabak, bardak ve Mariya'nın yegane klavseniyle yaşamını paylaşmaktadır. O, kızına papazları ve monahları hiç bir zaman sevmediğini, ölmeden önce vicdanını temizlemek için günah çıkarması gerektiğini, bunun için de dışarıya çıkıp yoldan geçmekte olan ilk kişiden onun son ricasını yerine getirmesini istemesini söyler. Mariya bu saatte buradan birisinin zor geçeceğini düşünse de dışarı çıkıp bekler. Din mensubu

---

[45] Krementsov L.P., **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo),**sf: 37

1.

olmadığını söyleyerek yardımı kabul içeriye gider. Adam ihtiyara yaklaşıp bu son yolculuğunda onun ruhunu sıkan şeyden kurtulmasına tanrının sözleriyle olmasa bile uğraştığı işin güçüyle yardımcı olabileceğini söyler. Aşçı ömür boyu namus ve zahmetiyle çalıştığını, fakat karısı vereme yakalanınca doktorların yazdıkları pahalı ilaçları ve besinleri almak için kontesin yemek takımının içinden küçük bir altın tabağını çaldığını, onu kırıp parça parça bozdurarak sattığını itiraf eder. Şimdi bunu düşünmek ve kızının önünde itiraf etmekten utanç duymaktadır. Çünkü o, her zaman başkasının çöpüne bile bakılmamasını söylemiştir. Aşçı *"O altının benim Marta'ma yardım edemeyeceğini bilseydim, onu hiç çalar mıydım!"* [47] der ve ağlar. Adam aşçıdan yaptığı işten dolayı başkalarının ceza veya zarar görüp görmediğini sorar. Bu hiç kimse tarafından fark bile edilmemiştir. Adam onun yaptığının bir hırsızlık değil, aşkı iş,için fedakarlık olduğunu söyler ve ondan son dileğini sorar. Aşçı kızına bakacak birilerinin olmasını istediğini ve son bir kez daha karısını ilk gördüğü zamandaki gibi görmek arzusunu söyler. Adam kızı hakkındaki isteğini yerine getireceğine söz verir ve klavseni eline alır. O ihtiyara çaldığı müziği dinlemesini ve ileriye bakmasını söyler. Müzik evi doldurur, bahçeye taşar, köpek bile yuvasından çıkıp bu sesi dinlemeğe başlar. Müziğin sihirli sedaları altında ihtiyar karyolada dikilip şöyle der:

> *"...görüyorum, ağam, o günü, Marta'yla karşılaştığım o günü görüyorum!- dedi. O, heyecandan süt dolu kabı elinden düşürüp kırdı. Kış idi, dağdaydık. Gökler şeffaf, cam gibi mavi idi ve Marta güldü. Güldü..."*[48]

Sonra ihtiyar kızından pencereleri açmasını ister ve her şeyi gördüğünü, ama bir de önündeki adamın ismini öğrenmeden ölmek istemediğini söyler ve cevabı duyduğu an dünyasını değişir. Volfang Amadey Mozart ismini duyan Mariya ise bu büyük sanatçının önünde diz çöker. Öykü son derece duygu yüklü olup lirik bir tarzda anlatılmıştır. Figürlerin kişiliği ilginçtir. Ama burada yazarca kullanılmış bir inandırma, ikna etme amacı da vardır. Yazar herkesçe bilinen Mozart müziğinin etrafında yetenek ve güzelliğin

---

[46] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt IVsf:623-627
[47] a.g.y.,cilt IVsf:625
[48] a.g.y.,cilt IVsf:626

kudretini göstermeği amaçlamıştır. Ölümü bile güçsüzleştiren gerçek sanat kavramı bu öyküde belirgin bir çizgiyle verilmiştir.

Paustovski'nin sanat ve sanatçı kişiliğini işleyen öykülerinin önemli bir özelliği de sanatın değerinin yanı sıra sanatçı kişiliğinin de ortaya konulmasıdır. Samimi olduğu çok geniş sanatçı çevresinin yanı sıra arşivlerde çalışması, ilgilendiği kişileri bütün yönleriyle tanıma gayreti ona bu konuda yardım eder. Yazar, ünlü, tanınmış kişilerin hayatını konu alan eserlerin çok büyük sorumluluk taşıdığını defalarca söylemiştir. Yine de herkesten farklı bir şeyler söyleyişiyle dikkatleri üzerine toplamıştır. Yazar gerçekleri yazmanın dışında, bir de sanat dünyasından kişilerin insani yönlerini göstermeğe çalışmıştır Örneğin, "*Irmağın Akışında*" Lermontov'u, "*Taras Şevçenko*"da şairin kendisini, "*Ormanların Hikayesi*"nde Çaykovski'yi gösterir.

3.2.4. SAVAŞ

Paustovski yaşamı boyunca bir çok savaşların canlı tanığı olan yazarlardandır. Bunun için de doğal olarak savaşın ne olduğunu her kesten daha iyi anlamış ve görmüştür. Yazar savaşın ne olduğunu, onda savaşa olan nefretinin nerede ve nasıl ortaya çıktığını "Hayat Hakkında Hikayeler" başlıklı otobiyografik eserinde anlatır. Genç yazarın dikkatini I. Dünya Savaşı yıllarında açlık, hastalık, evsizlik ve göçebeliğin yaşandığı Moskova'da çok zayıf bir erkek çocuğu çeker. Erzak dağıtımı sırasındaki insanların hücumu ve kapışması sırasında ayaklar altında kalan bu kimsesiz ve aç çocuğun ölümü yazarı çok sarsar. Yazar o an cebimden silahını çıkarıp göklere ateş etmek ister. Bu anlatılanlar savaşın yazarın kalbinde açtığı yaraların başlangıcını gösterir. İki erkek kardeşinin savaşta helak olması ve benzeri olan bir çok sıkıntılar, doğal olarak yazarın savaş mefhumunun ölçüsünü gösterir. Ama yazarın eserlerinde savaş, dövüş ortamından, onun toz, duman ve kan sahnelerinden daha çok insanda yaşam mücadelesi ve mertlik gibi kavramların ön plana çıkışı anlamında yer alır.

"*İngiliz Jileti* "adlı öyküsünde Almanlara esir düşen iki çocuğa yapılan işkence anlatılır. Satırların arasından bile nefretin püskürdüğü bu öyküde insanlık ayıbı sayılacak

kadar vahşilik ve gaddarlık söz konusudur. Esir çocukların saçlarını sıfırlatıp onlarla eğlenen ve onlara zorla aşırı alkollü içki içirerek ölümlerine sebep olan vahşi askerler ve komutanları öyküde nefretle tasvir edilmiştir.

"Madam Bove'nin Duaları" adlı öyküde ise Rusya'da özel dadılık yapan yaşlı Fransız bayanın savaş yıllarındaki endişesi, huzursuzluğu, durmadan yaptığı dualar ve yaşanan zaferin sevinci konu edilmiştir.

"Kar" ve *"Yağmurlu Şafak"* öyküleri de savaş konulu olup bu yılların ürünüdür. Bunlarda savaş motifi kan, vahşet ve yoksulluğuyla değil insanların duygusal yönden hassaslaşması, yalnızlık, sevmek-sevilmek gibi huzur ve barış zamanlarına özgü manevi ihtiyaçlardan yoksun bırakmasıyla işlenmiştir.

*"Kar"*da Tatyana adlı Moskovalı bir tiyatro sanatçısı başkentin gürültülü sosyal hayatından bir taşra şehre taşınır. Burada kızı ve dadısıyla ihtiyar Potapov adlı birinin evine yerleşen kadının sıkıntılı günleri başlar. Bir ay sonra ihtiyar ev sahibi ölür ve bundan sonra savaşta olan oğlundan gelen mektuplar Tatyana Petrovna'nın dikkatini çeker. Mektuplardan birini sıkıntılı bir gününde okuyan Tatyana Petrovna oradaki tasvirle evin eski düzenini olduğu gibi korumağa başlar. Geleceğini haber veren bu genç adamın yolunu elinde olmadan bekler. Savaş yıllarında "Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" ve benzeri dayanışma sloganlarından daha çok burada bir bayanın karşı cinsten birisini bekleme heyecanı, ilgisi ve dikkati hissedilmektedir. Bunu Potapov'un oğlunun dönüşünden sonra onagönderdiği mektubu okurken heyecanlanışı ile öyküyü bitiren şu sözler kanıtlar: *"Gülümsedi, gözlerini elleriyle kapattı. Pencerenin ötesinde zayıf bir güçle yanan güneş bir türlü batamıyordu."*

Yazar bu öykülerinde milliyetten, yaştan ve sosyal tabakalardan soyutlanarak savaşın bütün insanlık için bir felaket ve acı olduğunu göstermiştir. Edebiyat eleştirmenleri, Paustovski'nin savaş konulu öykülerine pek olumlu yaklaşmamışlardı.[49] Edebi eleştiri her ne kadar savaş konulu eserlerini başarısız saysa da, yazarın içerik, biçim ve sanat yönüyle başarılı olduğu öyküleri vardır.

---

[49] Aleksanyan E.A., **Konstantin Paustovski-novellist**,sf:99-100

3.2.5. DİĞER MOTİFLER

Paustovski'nin öykülerinde rastladığımız diğer ara motifler üzerinde de kısaca durmak istiyoruz.

Mutluluk motifi - Paustovski'nin kullandığı motiflerden biridir. Araştırmacı Trefilova mutluluk kelimesinin kendisinin bile Paustovski için çok aziz bir mânâ taşıdığını ve bu kelimeyi çok sık kullandığını söyler.[50] *"Karın Altındaki Ova"* öyküsünde odak figür Allan'ın düşünceleri çağrışım ve şuuraltı olgularla aktarılır. Soğuk ve karlı kış gününde yalnız başına bir okyanus sahilinde küçük bir kulübede zayıf mumun ışığında oturan Allan, uzaktan bu mum ışığını fark eden balıkçıların yanan ocak ve sıcak yataklı bir yer hayal edişlerine güler. İnsanların sürekli hayal kurmaları ve bu hayallerin de onları genelde aldattığını düşünen Allan, bir an balıkçıların buraya geldiklerini ve onu soğuktan büzülmüş halde bir köşeye sıkışmasını gördüklerini düşünür. O, küllükte eşelenen fareyi kendisinden mutlu ve bahtiyar sanır. Sonra mutluluk nedir? sorusunu kendisine sorar ve yanıtlamağa çalışır. O şöyle düşünür:

"İnsanlar mutluluğun ne olduğunu tartışmayı severler.
Ama hiçkimse en büyük mutluluğun karşında seni anlayan birilerinin olması demek olduğunu bilmez."

"Fenya'nın Mutluluğu "adlı öyküde de mutluluk odak motif olarak kullanılmıştır. Trenden köye kadar yazarla birlikte yolculuk yapan Fenya'ya mutluluğun ne olduğunu ve birilerine mutluluk verip vermediğini sorar. Fenya buna cevap veremez ve sebebini az okumuş olmasına bağlar. Değirmende çalışan bu sıradan köylü kadınının hazır cevaplı ve akıllı olması yazarın hoşuna gider. Onların köylerine vardığında bu kadıncağızın ailenin geçimini sağladığını, ihtiyar Varvara adlı kadına ve onun oğlu yaralı bir yüzbaşıya sadece maddi yönden değil, yüzbaşıyla olan sohbetinden manevi desteğiyle

---

[50] Trefilova G.,**K.Paustovski Master prozı**, sf:63
1.

de yaşam gücü verdiğini anlarız. Öyküde kelimelerle ifade edilmese de işiyle birilerine mutluluk veren, onu yaşatan ve hayata bağlayan sade bir Rus kadınının timsalinde yazarın mutluluk hakkındaki görüşleri de aktarılır. Böylece mutluluğun şaşalı sözlerde değil, emelde, işte, başkalarına karşılıksız yapılan manevi destekte olduğu mesajı verilir.

Renk motifi yazarın öykülerinde vermek istediği fikre hizmet etmektedir."*Yaşlı Aşçı*" öyküsünde sonunda tanıtılan kahraman-Mozart ölmek üzere olan ihtiyara der:

> *"Siz gecenin karanlığının önce mor, sonra mavi renge dönüştüğünü görmüyor musunuz, sonra sıcak bir ışık yukarıdan bir yerden sizin ağaçlarınızın dallarına düşüyor ve orada beyaz çiçekler açıyor."*[51]

Yazarın öykülerinde doğa betimlemelerinde ve diğer sebeplerle en fazla mavi rengi kullandığı dikkatimizi çekti. Mavi renk ise özgürlük, sınırsızlık, aydınlık ve mutluluk simgesidir.

Yalnızlık motifi yazarın eserlerinde hem tek başına yaşamak, hem de manen yalnız kalarak kimseyle hiç bir şeyi paylaşamamak şeklinde işlenmiştir. Yazarın öykülerinde sevgilisinden ayrılıp yalnız kalanlardan ziyade evlatları tarafından unutulmak üzere olan ve yalnızlığa itilen anne ve babalar vardır. Onların tek isteği çocuklarını görmek, sevmek ve okşamaktır. Yalnızlık konusu ana motif olarak "*Telgraf*" ve"*Annuşka*" öykülerinde yer alır. Telgrafta yalnız kalan bir anne, "*Annuşka*"da ise baba vardır. Paustovski, bu yıllarda şehirlere akın eden gençlerin ailelerini unutmasını ve bağların gevşemeğe başladığını fark eden ilk yazarlardandır.

Mevsim motifi de Paustovski'de en çok rastlanan motiftir. Genelde bütün öykülerinde çağın ne zaman olduğu bildirilir:"*Meltem*","*Madam Bove'nin Duaları*","*Bir Ekim Gecesinde*", "*Maşa*"gibi öykülerinde tüm mevsimler yer alır. Ama mevsimdeki hava durumunun tasviri neyi anlatacağına bağlıdır."*Meltem*" öyküsünde

---

[51] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*,cilt IV,sf:626

ilkbahar-mayıs ayı olduğu söylenir. Ama soğuk ve yağmurlu bir hava betimlemesinden sonra yaralı bir denizcinin öyküsü anlatılır. Bazen benzetmelerde mevsimler insan hayatıyla özdeşleştirilir. Örneğin,"*Son bahar henüz çok genç idi, kısa ömrünün ilk günlerini yaşıyordu.*" [52]

Paustovski'nin öykülerinde motif içeriği çok zengindir. Biz bunlardan bir kısmının üzerinde durabildik. Şimdiyse öykülerinde motiflerin ustaca işleniş şekline bir göz atmak istiyoruz. Yazar motifleri kullanırken ruhsal benzerliğe göre fon seçer. Edebiyatta romantik manzaralı bir aşk sahnesi için mehtap; karamsarlık ve ölüm sahnesi için yağmurlu ve kasırgalı hava artık klasikleşmiştir. Yazar peyzajın "*nesir için süs veya yardımcı*" olmadığını söyler. Eserde fonun bir figür kadar önemli olduğunu bildirir. "Telgraf" öyküsünde yalnız başına yaşayan, hasta ve sıkıntılı Tatyana Petrovna'nın ruhsal durumuyla birleşen fonlar özellikle dikkat çekmektedir. Sabahın açılması veya şafak vakti, aydınlık, sevinç ve bir yaşamın başlangıcıdır. Ama burada bu bile herkesin "şafak"ından farklıdır. Katerina Petrovna için sabah bile sanki zorlukla, isteksizce başlar:

"İyice yavaşlayıp, gecikmekte olan şafak, uzun bir zamandır temizlenmemiş pencerelerden, çerçevelerdeki parmaklıkların arasındaki pamuğun üzerinde geçen yıldan kalma kararıp çürümüş bir zamanların sarı sonbahar yaprakları üzerinden süzülüyordu."[53]

Bu pasajda "Katerina Petrovna için sabah böyle açıla biler" diye biliriz. Veya aynı öyküde annesinin cenazesine yetişemeyen Nastya'nın yalnız başına annesinin odasında
" *şafağın pencereden bulanık ve ağır ağır görünmesine kadar*" ağlaması da yazarın hal ve duruma göre amacına uygun fon kullanmasına bir örnektir. "*Kırım Toprağının Avucu*"nda (Gorst' krımskoy zemli) ise tüm gün çalıştırılan makinenin (burada insanileştirilmiş figür bir iş makinesidir) yalnızlığı, iş sonrasında ıssız bir tarlada terk edilişi ve gecenin ayazında içinden geçirdikleri tasvir edilmiştir. O, yorgundur,

---

[52] Osen' bıla sovsem yeşe molodaya,yeşe v samom naçale svoyey nedolgoy jizni"
1.

yaşlanmıştır ve şikayetçidir. Ömür boyu zahmet ve namusla hizmet eden makine bakımsızlıktan çok kötü durumdadır ve bu durumuna bir de gecenin sessizliği, tenhalığı ve soğukluğu eklenmiştir.

"O, soğuktan ve yalnızlıktan; özellikle, ona gökte acıyacak en azından utangaç, küçücük bir yıldızın bile bulunmadığı yabani gecelerde eziyet çekerdi."[54]

Yazarın öykülerinde motiflerin düzenli ve yararlı biçimde kullanılması da dikkat çeker. Bu fikri Çehov'un şu sözleriyle açıklıyoruz. Çehov: "*Eğer öykünün başlangıcında duvarda bir çivi olduğu söyleniyorsa, öykünün sonunda, kahraman kendini bu çiviye asmalıdır*"der. Paustovski'de de her motif belli bir durum için ortaya çıkar. Motiflerin yapıta katılması, okurun görüş alanına yerleştirilmiş aksesuarların uygun şekilde kullanılması yazarın usta sanatını gösterir. " *Yaşlı Aşçı*" öyküsünde hasta ihtiyar aşçının evindeki eşyalar tasvir edilirken masa, karyola, iskemlenin yanı sıra klavsenin de adı geçer. Yazar sadece bunları sıralamakla yetinmez. Onun Maşa'nın yegane uğraşısı ve "*evin koruyucusu*" olduğunu söylemesi klavsenle bağlı bir şeylerin anlatılacağı hakkında tahmin yaratır. Günah çıkartma için gelen kişi ünlü bir müzisyen olur ve ihtiyarın ruhunun teslimi bu klavsenin notaları, sedaları altında gerçekleşir. "...*Etiketler*"de ise yazarın dikkati çeken bir etiket hakkındaki sorusu öykünün konusunun açılmasına neden olur. Canlı dayanaklar olan kişileri motifleri bir araya getirmek ve birbirine bağlamak için kullanmak yaygın tekniktir.[55] Paustovski de bu tekniği yaygın olarak kullanmıştır. Olaydan olaya, konudan konuya atlayışlarda kişilerin birbirlerini tanıtmasını, figürlerden birinin başka figürleri öyküye dahil etmesini *"Kahve Limanı", "Mertlik", "Dantelci Nastya", "Anmuşka", "Kesme Şeker", "Yağmurlu Şafak"* gibi öykülerinde görüyoruz.

Masal, batıl inançlarla ilgili hikayeler, rüyalar gibi motiflerin içine dıştan katılan unsurlar öyküde hareketliliği artırmanın yanı sıra, belirli şeylerin geçmişteki izleri

---

[53] a.g.y., cilt V,sf: 156

[54]Trefilova G., **K.Paustovski** *Master prozı*, sf:101

[55] **Yazın Kuramı** Derleyen, Fransızcaya çeviren ve sunan Tzvetan TODOROV, Fransızca'dan çevirenler:Mehmet Rifat-Sema Rifat YKY,İstanbul 1995 sf:240

taşıdığını göstermek, gelecekte karşılaşılacak olaylardan haberdar olmak gibi mesajları vardır.

3.3.ÖYKÜLERİNDE KURGU

Öykünün başarısını belirleyen özelliklerin arasında kurgunun yeri ilk sırada gelir. Öykü, genel olarak, kıvrımları ve katları olan, ayrıca çeşitli gelişmelerle karmaşık hale getirilmiş bulunan kuruluşlar birleşimidir.[56] Yazar öykülerinin konusunu birey ve doğayı temel alarak onları birbirine benzerlik, bazen de karşıtlık ilkesi üzerine kurgular. Yazarın öykülerinde bu türe özgü olmayan dış kurgu unsurları dikkatimizi çekti. Romandan farklı olarak G.Aytaç'ın "*Küçük Öykü Üzerine*" makalesinde belirtilen *"günlük hayattan sunulan bir kesit,...günlük yaşayıştan küçük bir zaman dilimi sunan"*[57] öyküde dış kurgu kullanılmaz. Ama yazarın "Sıtma", "...Etiketler", "Kahve limanı" gibi öykülerinde bu kural bozulmuş, öykü romanlarda olduğu dibi alt başlıklara veya bölümlere ayrılmıştır. Bu öykülerde bölümleri birbirine kişiler ya da olaylar bağlar. Bir serüven gibi birbirini takip halindeki olaylar bir kahramanla bir birine bağlanır. ("...Etiketler"deki gibi). Bazen de bir olay farklı kişilerin öyküye katılmasına zemin hazırlar. ("Sıtma"daki gibi). Burada olaydan olaya geçişlerde figürlerin anlatımından faydalanılır. Kimi zaman anlatılan hikayenin uzatılması için olayların biriyle diğeri arasında bağlantı yaratılır. Örneğin,"...Etiketler" öyküsü İosif Şifrin'in hayal ve gerçek dünya arasında hissettiği karşıtlığa dayanarak kurgulanmıştır. Burada dış kurgu odak figür İosif Şifrin'in etrafında toplanan ve aynı hikayenin anlatıldığı sekiz alt başlığa ayrılmıştır. "Yabancı", "Mokko Kahvesi", "Demir Kova", "İdişer Gott", "Deniz Haritaları", "Sessizlik", "Son Baharın Işıltısı", "Bıldırcınlar ve Fırtına" olarak isimlendirilen bu alt başlıkların en az bir, en fazla üç sayfalık hacmi vardır. Bu başlıklar okura anlatılacak olan içerikle ilgili belli bir bilgi veya tahmini verirler. Okuyucunun zihnini bundan sonraki gelişmelere hazırlarlar. Örneğin, yazarla

---

[56] Viktor Şklovski "*Öykünün ve romanın kuruluşu* " sf:148-171, Bkz:ag.y.,sf:154

[57] **Öykü Seçkisi,** Hazýrlayan: Gürsel AYTAÇ, Gündoðan, Ankara 1991, sf: 9.

sohbet eden odak figür Şifrin, "İdişer Gott" başlıklı bölümde birden bire konuyu değiştirip "*Sen hiç ellerinde bakır kokusu hissettin mi*?"diye sorar ve geçmişe dönerek Teker adlı Yahudi ile tanışmasını anlatır. Bu bölümde Teker'in Filistin'e gitme arzusu, bu arzusunun gerçekleşmesine en çok inandığı İdişer Gott adlı Tanrılarının yardım edeceği gibi konular yer alır. Zaten buraya kadar öyküde adı hiç geçmeyen ve hakkında bilgi verilmeyen bu ad - İdişer Gott - okurda bir merak uyandırmıştır. Bu okurun dikkatini bir noktaya toplamasını ve merakla öyküyü okumasını sağlar.

"**Altın gül**" (Zolotaya Roza) kitabında 19 öykü yer alır. Araştırmacı Tsarik burada Paustovski'nin iki yolla öykülerini işleyişini söyler: Birincisi, muhtelif sanat adamlarının otobiyografilerinden hareketle kendi bulgularının ilavesiyle, ikincisi, yazarın sanatsal görüşlerini açıklayan ve öznel bakışlarının ifadesinin yer aldığı düşüncelerini konu alarak kurmacaya dönüştürmesiyle.

Paustovski'nin hayattan bir kesitin sunulduğu küçük öyküleri azdır. Bu tür öykülerde yazarın yakaladığı bir anı, bir anıyı veya bir olayı fazla teferruatına inmeden aktardığını görürüz. Örneğin, "Şans Çiçeği" (Pritoçnaya trava), "Verdi'nin Müziği" (Muzıka Verdi), "Hırsız Kedi" (Kot-Voryuga), "Porsuk Burnu" (Barsuçiy nos), "Altın Sazan" (Zolotoy lin'),"Kesme Şeker" (Kolotıy sahar) gibi öyküler hacimce kısa, şekil itibariyle günlük hayattan bir kesiti verme şeklindedir. "Altın Sazan" (Zolotoy lin') adlı öyküde balık avı anlatılır. Burada av sırasındaki heyecan, sevinç ve bazen de umutsuzluk tasvir edilmiştir. Öykü, hiç bir şey düşündürmeden bir kaç sayfada okuru bir balık avına götürür ve geri getirir.

"Şans Çiçeği" (Pritoçnaya trava) adlı öykü, Borova gölü sahillerindeki görülen bir çiçeğin, burada yaşayan insanlara göre "şans çiçeği" olması inancı etrafında kurulmuştur. Bir yaz günü doğanın bütün güzelliklerinin bulunduğu bu gölün kıyısında yürüyen yazar, hoşuna giden bir çiçeği koparır ve önüne çıkan herkesin sevinç içerisinde ona teşekkür ettiğini görür. Bunun nedenini anlamayan yazara İvan Karpoviç adlı arkadaşı, "elindeki çiçekle kimin karşısına çıkarsa o gün onun için şanslı olurmuş" demesiyle düğümü çözer. Yazarın öyküleri arasında bu tür kurguya sahip

olanı azdır. O, genelde aktardığı olayı öncesi, bu günü ve sonrası, nedenleri ve sonuçlarıyla aktarmaya çalışır. Bu açıdan onun öyküleri hacim itibariyle de pek kısa sayılmaz. En az üç, en fazla ise yirmi bir sayfa olan öykülerinin büyük çoğunluğu altı sayfanın üzerindedir.

Paustovski'nin öykülerinde, iç kurgunun renkli ve ilginç olduğunu söyleyebiliriz. Paustovski'nin edebi sanatını inceleyen araştırmalardan bir kısmı onun öykülerindeki başarısını olayları ustaca kurgulamasına bağlarlar. Bu anlamda yazarın öykülerinin kurgusunun Çehov'un öykülerine benzediğini söylerler. Trefilova "*Paustovski, kurguyu birbirine sadece nesnelerle değil, memleketine ve oranın insanlarına olan sevgisiyle de bağlar. Çehov'un "Çöl"ündeki gibi.*" der.[58] Eleştirmenlerin diğer bir kısmı ise yazarın, bazı öykülerinde kurgunun olmadığını, özgür bir tavırda ve kendine has biçimde yazdığından sözederler. Araştırmacı Aleksanyan, "Rusya'nın Derinliğinde"(Vo glubine rossii) öyküsünde kurgunun olmadığını yazar. Adı geçen öykü ilk olarak edebiyat hakkında konuşmayla başlar. Burada farklı kişiler farklı konuları açıklarlar. Krementsov ise yazarın öykülerindeki kurgu konusunda Paustovski'nin "*Kurguyu esas alarak yazmak benim için her zaman zahmetli bir iş olmuştur.*"[59] cümlesini söyler ve sonra da açıklamağa çalışır. Bu cümlenin Paustovski'nin kurgu yapamadığı anlamına gelmediğini söyler ve bunu yazarın kendi sözleriyle açıklar: " *Bir yazar, her ne pahasına olursa olsun kendi öykülerini edebiyat kitaplarında yazılmış her tür "demir" kuralları ve "altın" kanunları düşünmeden özgürce yazmak ister.*"[60] Burada bir yazarın sanatında önemli olan kurgulama tekniğinin bile belli kurallarla sınırlandırılmasına karşı çıkış görülmektedir. Bu bölümde incelemeğe çalıştığımız öykülerinin başarısının konuların özellikle çok ustalıkla kurgulanması ve kurgunun konumuyla bağlı olduğunu göreceğiz. Krementsov, yazarın "Limpopoa Nehrinden Akan Sular"(Voda iz reki

---

[58] Trefilova G.,**K,Paustovski Master prozı**,sf:87
[59] Krementsov L.P., **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**,sf:17
[60] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt V, sf: 275

Limpopo), "Yüz Rublelik Bileti Olan İhtiyar"(Starik so storublevım biletom) gibi öykülerinde kurgunun klasik örneklerini verdiğini söyler.[61]

Paustovski'nin öykülerinin iç kurgusunda bu dizimlerle izlenmektedir:

Giriş, gelişme, düğüm, çözüm ve sonuç. ("Yüreksiz Yürek" (Robkoye serdtse),

Giriş, sonuç, düğüm, gelişme ve çözüm.

Düğüm, giriş, gelişme ve çözüm veya sonuç.

Giriş, düğüm, gelişme ve sonuç yok.

"Yüreksiz Yürek"(Robkoye serdtse) adlı öyküde savaş sırasında Varvara Yakovlevna adlı bir sağlık memurunun hayatı konu edinmektedir. Yazar giriş olarak onun kimliğini açıkladıktan sonra son zamanlarda aşırı sinirli ve kırıcı olduğuna dikkatleri çeker. Bir düğüm ve onun nedenini açıklama şeklinde anlatım devam ettirilmektedir. Varvara Yakovlevna'nın bu dünyada bir tek yakını olan "sessiz ve uysal" yeğeni Vanya cephededir. Bu gerginlik, yaşadıkları şehrin Almanlar tarafından esir alınmasıyla tırmanışa geçer. Almanlar tarafından, İvan(Vanya) Gerasimov adlı bir pilotun şehir çevresinde onların erzak ve silah ihtiyatına zarar verdiği için şehir sakinlerinin gözü önünde kurşunlanarak öldürüleceği bildirisi yayınlanır. Varvara Yakovlevna'nın bu bildiriyi okuması, adı geçen pilotun yeğeni olduğunu anlaması ve onun kurtulması için hiç bir şey yapamayacağının farkına varması öykünün gerilim noktalarıdır. Bu hislerin yanı sıra onu üzen diğer şey bu kurşunlamanın şehir sakinlerinin ve komşuların gözleri önünde gerçekleşeceğidir. Katlin gerçekleşeceği alana geldiğinde tüm tanıdıklarının ve şehir ahalisinin yüzlerinde Almanlara olan nefretlerini görür. Onlar Vanya'ya yaptığı işten dolayı bir kahraman gibi bakarak onunla gurur duyuyorlardı. Bu durum Varvara Yakovlevna'ya moral verir ve onun üzüntüsünü hafifletir. Eylem gerçekleştirilirken bayılan Varvara Yakovlevna'ya şehir halkı "biz hepimiz seninleyiz, çocuklarımız ise senin çocuklarındır" diyerek teselli

---

[61] Krementsov L.P., **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**,sf:17
1.

eder. Savaş konulu öykülerine özgü olan "el ile gelen dert çekilir, hafif olur " deyiminin yazar tarafından mesaj şeklinde söylenmesi öyküde bir sonuç niteliğindedir. Öyküde olaylar okuru heyecanlandıran, merakta bırakan ve yormayan bir ardardalıkla sıralanmıştır.

Paustovski'nin öykülerinin iç kurgusunda sonuç ve düğüm kısımlarıyla başlayanları daha çoktur. Bir olayın sonunu bildirmek ve sonra açıklamağa başlamak veya olayın düğüm noktasını kritik bir cümleyle bildirdikten sonra anlatmaya ve çözüm getirmeye çalışmak, yazarın kullandığı tekniktir. Bununla okurda merak uyandıran ve olayları daha dikkatli takip etmesini sağlayan bir amaç hedeflenir."Dantelci Nastya" (Krujevnitsa Nastya), "Annuşka", "Beyaz Adatavşanları" (Belıye Kroliki), "Kızcağız Bronya" (Doçeçka Bronya), "Kahve Limanı" (Kofeynaya gavan'), "Değerli Yük" (Tsennıy gruz), "Odern'den Sardunyalar" (Sardinki iz Od'erna) gibi öykülerinde ilk satırlarda sonuç veya bir düğümden yola çıkılmakta olup geriye dönüş tekniğinden yararlanılarak olaylar anlatılır. Örneğin, "Dantelci Nastya" (Krujevnitsa Nastya) adlı öyküde Rudnev adlı birisi askerî hastanenin perdelerine bakar ve onu Nastya adlı bir kızın zarifliğiyle kıyaslayarak söze başlar.

"Annuşka"da ise üzerinde Annuşka yazılı bir mezar taşı biçicilerin otları biçişleri esnasında karşılarına çıkarak hikayeyi anlatmalarına bir vesile olur. "Odern'den Sardunyalar" (Sardinki iz Od'erna) adlı öyküde bir süredir sardunyaların yokluğundan bahsedilir ve nedeni açıklanmağa başlar.

Paustovski'nin öykülerinde bazen okuru merakta bırakacak şekilde veya beklenmedik sonlarla bitmeler görülür. "Sorang", "Siyah Ağlar" (Çernıye seti), "Sıcak" (Jara), "İhtiyar Aşçı" (Starıy povar), "Karın Altında Kalan Ova" (Ravnina pod snegom) vs. Bu hususiyetinden hareketle Aleksanyan, Şelokova, Tsarik gibi edebiyat eleştirmenleri onun öykülerini "nuvel" adlandırırlar.

Nesre dayalı türlerde eserin kurgusu tezatlara dayandırılır. Paustovski'nin öykülerindeki kurguda da koşutluk veya karşıtlık baş vurulan önemli bir tekniktir. Bu

1.

teknikten ya bir düşünceyi kanıtlamak veya bir öncesine karşı çıkmak için faydalanılır. Yazar, karşı kutuplar yaratarak öyküde bir hareketlilik sağlar. "Etiketler"de arzularını uzak dünyalarda arayan ve her şeyini kaybeden Şifrin'le mutluluğu, arzularının tatminini en yakın şeylerde: *"rüzgarda, temiz havada, dalgaların sesinde"* bulan yazar karşılaştırılır. "Telgraf" öyküsünde çalıştığı kurumda ilgi, sevgi ve dikkat meleğine dönüşen Nastya'nın öz annesine ilgisizliği gibi çelişkili münasebetler bir tezat yaratmaktadır. Bu karşıtlık bazen kuşaklar arası boyutlarda da gösterilir. Olayların bir birine zincir gibi bağlandığı "Kahve Limanı"(Kofeynaya gavan')[62] adlı öyküde mühendis Tenneberg ile sonraki kuşağı temsil eden yeğeni Otto karşılaştırılır. Eserde bir taraftan yelkenli bir filonun romantik görünümü, diğer taraftan ise uygarlığın zaferi verilirken her ikisindeki güzelliğin koşut şekilde övgüsünün yanına öyküde yer alan figürlerin bakış açılarındaki farklılık eklenir. İnsanlara karşı ilgi, sevgi ve değer vermesiyle de ihtiyar Teneberg Otto'ya karşıt olarak kullanılır. Otto deniz felaketleri sırasında az insan telefatına yol açacak yeni gemi yaratma projesinin sahibi olmasının yanı sıra insanların kendilerine karşı olan itinasızlığıyla bir paradoks yaratır. İhtiyar Teneberg uygarlık kapsamına giren kavramları reddeder. Onun bu bakışına karşıt olarak yeğeni Otto yeni teknolojinin imkanlarını çok güzel anlayışı ve değerlendirmesiyle amcası Tenebergin muhafazakar bakışlarına karşı çıkar. Bazen mühendis Teneberg'in raporundan , bazen gazeteci Leo Kapp'ın belgesel yazısından, bazen ise bir film senaryosundan alıntılarla anlatımın sürdürüldüğü bu öykü için araştırmacı Aleksanyan Çehov tarzı öykü bitirme tarzıyla tamamlandığını ileri sürer. Bu öykü de Çehov'un bir çok öykülerinde olduğu gibi "odak figürün düşünceye dalmasıyla" biter.

Paustovski'nin bazı öykülerinin kurgusunda olayların, içiçe geçtiğini görüyoruz. Yazarın bu tekniği, okuru yormadan ve eylemin tamamlanmasını ona fark ettirmeden geciktirmek amacıyla kullandığı kanısındayız. Örneğin, "İvan Malyavin'in Notları" (Zapiski İvana Malyavina)[63] adlı öyküde köylerin birinde yaşayan Malyavin soyadlıların çok olması yazarın dikkatini çeker. Yazar bunların farklı kişilik ve yapıya sahip olmalarının yanı sıra ortak olan bir yönlerini fark eder: Akraba oluşlarını.

---

[62] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt IV, sf: 379-391

Günün birinde yoğun iş ortamını arasında Malyavin'lerden biri, 18 yaşındaki Vanya yazara bir not defteri verip "İsterseniz okursunuz, istemezsinizse sobaya atıp yakarsınız " der. Bundan sonra öyküde Vanya Malyavin'in hikayesi yer alır.

"Simferopol Ekpresi" (Simferopol'skiy skoriy)[64] adlı öyküde ise bir tren yolculuğu konu edinir. Yazar okurun dikkatini yolcuların biletleri yönünden her zaman endişeli oluşlarına, onları yolcu etmeye gelenlerin getirdiği çiçeklere, trenlerdeki bilet kondüktörlerinin lüzumsuz konuşmalarına dikkatleri çeker. Yazar, bir tren yolculuğunda kısa bir zaman için bir araya gelmiş kişileri tanıta bildiği kadar hal ve hareketleriyle çizer. Ardarda sıralanan bu anlatımlar kimi zaman kısa, kimi zaman ise geniş ve daha kapsamlıdır. Örneğin, burada yedi sayfalık öykünün üç sayfası trende yolculuk yapan Nastya adlı kıza ayrılmıştır.

Eserlerinin kurgusunda **zaman ve mekan meselesi** üzerinde de durmak isteriz. Genelde zamanı belirtmeden hiç bir olayın anlatımına geçmeyen yazar için bu kanımızca dikkat ettiği bir olgudur. Esas olayın oluş süresinin yani iç zamanın kısa olduğu öyküleri azdır. İç zamanı bir gün ya da bir kaç saat içinde tamamlanan olayların aktarıldığı öykülerine "İngiliz Jileti" (Angliyskaya britva), "Kayıp Gün" (Poteryannıy den'), "Koşuşan Buluşmalar" (Beglıye vstrerçi) göstere biliriz. Rus edebiyatında konuyu bir güne sığdırma tekniği, 70 ve 80'li yıllarda yaygınlaşmıştır. Örneğin, C.Aytmatov'un **Gün Uzar Yüz Yıl Olur** (İ dol'şe veka dlitsya den')da böyle bir iç zamanı kullanır. Paustovski bu türden öykülerinde anlattığı olayı ve figürleri her yönleriyle vermek için çaba gösterir. Burada yazara özgü diğer bir şeye de dikkat etmemiz gerekir. Çünkü yazarımız için bir olayın aktarımının yanı sıra o olayın olduğu an hava durumundan, mekanından başlayarak figürün hal ve durumuna kadar her şey önemlidir. Yazara göre bir olay hava durumuna bağlı olarak bile farklı bir şekilde gerçekleşebilir veya devam edebilir. Bu sebeple öykülerde anlatıda geçen olayların çerçevesini oluşturan zaman süresi olarak "dış zaman"ın sınırları genişler.

---

[63] a.g.y., cilt V, sf: 254-268
[64] a.g.y., cilt V, sf: 376-384
1.

"Yağmurlu Şafak"(Dojdlivıy rassvet)[65] adlı öyküsünde Subay Başilov, askeri hastaneden taburcu olan Kuzmin adlı binbaşının Navolok adlı kasabadan geçeceğini duyar. Binbaşıdan sevdiği kadına mektup götürmesini rica eder. Binbaşı yola çıktığı gece sabaha doğru mektubu üzerine yazılı kasabadaki sahibine teslim eder ve vapurun dönüş saatine kadar ev sahibinin ısrarıyla orada bekler. Sabah şafağıyla ev sahibi onu vapura kadar yolcu eder. Öyküde yer alan konu budur. İç zamanın bu kadar olduğu bir olayın anlatımını izleyelim. Yazar öyküyü vapurun limana yaklaşmasıyla anlatmağa başlar. Saat, mekan, insanlar ve bu liman şehri hakkında bilgi verilir. Deniz yolculuğu at arabasıyla yolculukla sürdürülür. Yoldaki konuşmalar, gece yarısı arabacının şüpheli soruları, bu kadar zahmetin ve gece yarısı birilerini rahatsız etmenin vereceği endişeler, mektup sahibinin kimliği hakkındaki düşünceler Binbaşı Kuzmin'in çağrışımları aktarımı şeklinde verilir. Ev sahibi Olga'yla birlikte bir ihtiyar kadının onu karşılaması, Başilov'un *"o benim karım değil, iyi ki siz eşiniz midir demediniz. O benim her şeyimdir, tüm hayatımdır* " deyişine karşılık, kadının mektubu itinasızca bir kenara koyuşundaki anlamsızlık, Başilov'un içinden birileri tarafından sevilmek arzusunu duyması gibi düşünceler öyküyü genişleterek uzatmıştır. Mektup getirdiği kadının şafak vakti vapura kadar onu yolcu etmesi, muammalı konuşmalar, romantik hava dolu bir anlatım, iki sevgilinin ayrılışına benzer bir ayrılıkla sona varan bu öykü okuru merak içinde bırakır. Öyküde dış zamanın tarih olarak 1941-45 2. Dünya Savaşı yılları arasındaki bir zamana denk gelmesi ve bu yıllarda sevmek sevilmek isteklerinin toplumsal meseleler yüzünden arka plana geçmesiyle insanların içlerinde boğulan bir gizemli duygunun: sevmek ve sevilmek ihtiyacının da aktarımı söz konusu olabilirdi. Binbaşı Kuzmin'in Başilov'a onu seven biri var diye imrenmesi veya Olga adlı bu kadının yolda "bir şeyler söyleyin, ...işte böyle bir buluşma ve gece boyunca konuştuklarımız, bunların hepsi ilginç değil mi?"şeklindeki söyleyişleri bu fikrimizi temellendirmektedir. Öyküde izlediğimiz gibi lirik bir tonla yaşanan anın ve zaman zaman geriye dönüş tekniğinden yararlanmak suretiyle de geçmişin anlatımı yer alır.

Paustovski'nin öykülerinde mekan kavramı da belirgindir. Yazar anlattıklarının ne zaman baş verdiğini söylemenin yanı sıra nerede olduğunu da bildirmeği ihmal

---

[65] a.g.y., cilt V, sf: 129-144

etmez. Yazarın öykülerinin büyük bir kısmı yolculuk esnasında baş vermektedir. En çok deniz yolunun tercih edilmesi ise yazarın kişisel görüşüyle bağlı olarak açıklanabilir. (Yazarın bir deniz aşığı olduğunu biliyoruz). Yazarın anlattığı olaylarda mekan durağan değildir. Sürekli gezen, yolculuk yapan, seyahat eden, hareket halinde olan figürler anlatılır. Odak figür bir odanın içinde olsa bile, düşünceleri farklı mekanları dolaşmaktadır. Yine de ilk yıllardaki öykülerini göz önünde bulundurmazsak, olayların genelde ideali değil real mekanlarda baş verdiğini söyleyebiliriz.

Paustovski'nin öykülerinde kurgudan söz ederken metnin içerisinde **anlatıcının konumuna** da değinmek gerekir. Öykülerde anlatıcının varlığını hatırlatma, okura seslenme, okuru kurmaca dünyaya dahil etme de rastlanmaktadır. Aslında yazar bu tekniği farklı amaçlarla kullanır. Bazen öyküde bir anlatıcı olduğunu söylemek için "Mucizelerin Toplanışı" (Sobraniye çudes) adlı öyküde "*Benim anlatmak istediğim bu kadar. Bundan sonra bizim toprağımızda sıkıcı yerlerin olduğunu söyleyen kimselere inanmam.*"[66] ; "Kayaların Arasındaki Kasaba" (Poselek sredi skal)'da *"Bize anlatmaya geçmeden önce, bu kasaba sakinleri hakkında bir kaç kelime söylemek düşer."*[67] ve yine aynı öyküde *"öykümüzün konusunu ilgilendiren zaman hakkında bir şeyler söylemedik."*[68] şeklindeki söyleyişleri getirir. Okuru istediği ve anlatacakları doğrultusunda yönlendirmek, okuduklarında dikkatli olmasını temin etmek için sorular sormak, bazen okuyucuyu tanıklık yapmasını istemek için öykünün dokusuna dahil etmek gibi amaçlar görüyoruz.

"Sihirli Sandık"(Tainstvennıy sunduk) adlı öyküsü *"Ben, evet, bir az fazla konuştum. Ama böyle uzak yerlerimizde Petro Amcanın sandığıyla ilgili olaya benzeyen konular belki ilginç oluşlarıyla dikkatinizi çeker diye düşünüyorum"* sözleriyle biter. Öykünün içinden okura seslenişine başka bir örneği *"*Kahve Limanı*"* *(*Kofeynaya gavan'*)*'da görüyoruz." *Eğer siz Mühendis Teneberg'in otobiyografisini öğrenmek istiyorsanız o zaman teknik bir ansiklopediyi gözden geçirmeniz*

---

[66] a.g.y., cilt V, sf: 313
[67] a.g.y., cilt V, sf: 335
[68] a.g.y., cilt V, sf: 336.

gerekir."[69] Veya "Alabalıkların Yüzdüğü Irmak" (Ruç'yi, gde pleşetsya forel') adlı öyküsünde Mariya Çerni'den söz ederken *"Bilemiyorum, okurum, size Mariya Çerni'nin dış görünümünü tasvir etmem gerekir mi?"* [70]diye sorar.

3.4.ÖYKÜLERİNDE ROMANTİK ÖGELER VE SEMBOLLER

Tezimizin bu bölümünde yazarın öykülerinde tespit ettiğimiz romantik ögeler ve semboller üzerinde duracağız. Fakat konuya geçmeden önce Rus edebiyatında romantizm, neoromantizm hakkında kısa bilgi vermek istiyoruz.

Romantizm edebiyatta 18. yüzyılın başlarında ortaya çıkmış bir edebî akımdır. *"Romantik terimi, etimolojik yönden ele alındığında, eski Fransızca'daki romanz, romant, roman kelimeleriyle akrabadır ve halk dili (lingua romana)nde yazılmış manzum destanlara verilen adla roman sözüyle ilgilidir."*[71] Zamanla kitaplardaki gibi, gerçek dışı, hayali, duygusal anlamında kullanılmıştır. Romantizmin ana vatanı sayılan Almanya'dan farklı olarak 19 yüzyılın başlarında Rusya'da bu akım farklı koşullarda ortaya çıkar. Romantizm 1812. yıl Rus-Fransız savaşından sonra toplumda güçlenen asilzadelerin devrimci hal ve durumları, vatandaşlık duyguları, özgürlük ve yurttaşlık gibi hislerinin ifadecisi olarak görünür. 1812 savaşından sonra Avrupa'yı görüp Rusya'nın "yüz karası" olan toprak köleliğine karşı çıkmalar, millî benlik şuurunun, vatan, yurt sevgisinin uyanması toplumun belirli bir kısmının milliyetçi ve muhafazakâr eğilimli olmasını güçlendirdi. Bunların içerisinde mevcut yaşam tarzına, siyasî baskıya karşı eleştirel ve karşıt ruh hali baş kaldırır. Bu gibi olaylar doğal olarak sanata, en çok da edebiyata yansır. Rusya'da romantizmin Aralıkçı-şairler (K.F.Rıleyev,

---

[69] a.g.y., cilt IV, sf: 379.
[70] a.g.y., cilt IV, sf: 621.
[71] G.Aytaç **Yeni Alman Edebiyatı Tarihi** Gündağan yayınları,Ankara 1992 sf: 215

V.K.Khülbeker, A.İ. Odoyevski)'inde bu ruh hali daha çok belirgindir. Rus romantizminin gelişmesinde lirik anlatımlı poemlerin yeri ve rolü büyüktür. Puşkin'in, M.Lermontov'un, K.Rıleyev'in, İ.Kozlova'nın lirik romantik anlatımlı poemleri Rus romantizminin gelişiminde önemli rol oynamış ve nesre geçişine yardımcı olmuştur. A.A.Bestujev-Marlinski, A.Pogorelski, V.F.Odoyevski, M.Lermontov, N.Gogol düzyazı eserleriyle Rus edebiyatında romantizmin görkemli isimlerinden sayılmaktadırlar.

Rus edebiyatında Romantizm uzun ömürlü olmayıp, belirlilik ve süreklilik kazanamamıştır. Bu, o dönem Rusya'sının çalkantılı ortamı, romantik ruhlu şair ve yazarların erken ölümleri ve muhtelif sebeplerden hapishaneye ve sürgünlere gönderilmesi gibi nedenlerle de açıklanabilir. 1840'lı yıllarda eleştirel gerçekçiliğin ortaya çıkmasıyla romantizm arka plana geçmiştir. 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın ilk yıllarında tekrar romantik belirtilerin gözükmesiyle Rus edebiyatında neoromantizm başlandığını söyleyebiliriz. Natüralistlere ve dekadanlara karşı çıkan neoromantikler de romantikler gibi mertliği, kahramanlığı, maceracılığı odak nokta alarak olayları bilinmez, ıssız fantastik ve egzotik dünyalara taşırlardı. Şiirde K.Balmont, Z.Gippius, S. Goroditski, A.Blok, nesirde ise L.Andreyev, A.Remizov, A.Grin, Bebel, K.Paustovski eserlerinde Neoromantizmin görüş ve sanat anlayışları görülmektedir.[72]

Rus edebiyatında ister romantizm, isterse de neoromantizm son derece çalkantılı bir dönemlerde ortaya çıkmış akımlardır. Hayatın çekilmez hale geldiği durumlarda arzuları gerçek mekanlardan uzaklarda hayata geçirmeğe çalışma çabası, duygu kültürüne verilen önem, uzak mekanlara hasret, bilinmezliğe kavuşmakla huzura kavuşmanın aynı anlama gelmesi, akıldışı güçlere dayanma, aşırı hassasiyet, huzursuzluk, düşüncelere dalma gibi ögeler bu eserlerde dikkatleri çeker.

Paustovski'nin eserlerinde yukarıda saydığımız romantik ögeler kendi anlatım ve üslubuna özgü şekilde mevcuttur. Sanatçının yaşadığı ve yazdığı dönemin siyasî havası onun bazen bu romantik dünyasını perde arkasından göstermeğe zorlamıştır. Yazarın edebî sanatından bahseden araştırmacıların da zaman zaman zor durumda

---

[72] **Literaturnıy entsiklopediçeskiy slovar'**, Moskva, "Sovetskaya entsiklopediya" 1987 sf:244
1.

kaldığı gözlenir. Onlar da yazarı bir romantik yazar olarak gösterememenin sıkıntısını çekmişler ve yazarın kendi görüşlerine dayanarak bazı hususları açıklamışlardır. Hâkim edebî akımın "sosyalist realizm" olduğu, edebiyatın siyasete hizmet ettiği bir dönemde Paustovski'yi romantik yazar olarak göstermek onun eserlerinin sanat değerinin aşağı olması ve siyasî olgunluğunun eksikliği anlamına gelirdi. Bu açıdan ister yazar, isterse de onun sanatını inceleyen araştırmacılar bu zorlukları yaşamışlar, yazarın üzerinde duracağımız romantik ögelerini gerçekçiliğe doğru sürüklemeğe çalışmışlardır. Bir çok araştırmacı bunu yarı açık, yarı imalı şekilde yazarın kendi düşüncelerinden verdikleri örneklerle göstermiştir. Çağdaş Rus edebiyatında neoromantik yazarlarla adı bir arada gösterilen Paustovski'nin bir **neoromantık** yazar olduğunu ortaya koymamız ve bu akımda yerini belirlememiz gerekmektedir. Eserlerinde hangi romantik ögelere nasıl yer verdiği ve felsefî ögelerin romantik tarzla anlatımı önemlidir.

İlk öykülerinden "Suda" da öykünün kahramanı olan genç, arzuları suya düşmüş, gerçeklikle hayalleri arasında kalmıştır ve bunalım içindedir. Bu pesimist hal ve durum, ortamın sosyal-siyasi durumuyla açıklanır. "Dördü" adlı öyküde arzularını gerçekleştiren bir dünyanın peşinde koşan gençlerin doğaya sığınışı görülür. Aşırı hassasiyet, hüzün, huzursuzluk, düşüncelere dalma, doğaya sığınma bu öykülerdeki var olan romantik ögelerdir. İlk eserlerindeki bu ögeler derin ve ciddi bir düşüncelerle verilmese de, yazarın sonraki eserleri için temel olarak önemli sayılır.

Paustovski'nin eserlerinde romantizmi besleyen kaynaklardan ilki, hayal ve gerçek arasında bir çatışmanın varoluşudur. Yazarın ilk dönemdeki eserlerinin çoğunda hayal ve gerçek kavramlarına rastlıyoruz. Bu öge sonraki eserlerinde ise zaman zaman ön plana çıkar. "...Etiketler", "Muhabir Kris", "Cam Ustası", "Beyaz Bulutlar", "Yelken Ustası" gibi öykülerinde her figürün onu yaşatan bir hayal dünyası vardır. Paustovski'nin kahramanları hayal kurmağı, imkansızı gerçekleştirmek arzusunu seven tiplerdir. "Yelken Ustası"öyküsünde Jül Vern'i okuyan, yaptığı yelkenlerden onun bile mezarda haberi olacağına inanan, "gelin gibi" yelkenlerinin dünyasında yaşayan bir ihtiyarı görüyoruz. Herkesin bir yelken hastası olduğu tahminiyle yaşayan bu ustanın yaptığı işe büyük sevgisi vardır. Ama teknolojinin geliştiği bu çağda çevrenin bu yelken

konusuna hassasiyet göstermemesi onu üzer. Paustovski'nin kahramanlarında bireycilik-ben yaptım, ben ettim, bana ait-düşünceleri var olsa da son hedef onlarda toplumdur. Bu açıdan onlar sosyal aktifiteli insanlardır. Hayal ile gerçeğin çatıştığı bu öykülerin yanı sıra ütopik dünyada hayallerin gerçekleştiği öyküler de vardır. İnsanın kudretine olan büyük inancı, onun her şeye kâdir olması bu öykülerde ileri sürülen ana fikir konumundadır. Paustovski ideal toplum ve ideal insan hayalini bu öykülerinde gerçekleştirmiştir. *"Ütopi sözlük anlamıyla, ideal bir yönetim biçimini ve toplum düzenini içeren, gerçekleşmesi olanaksız bir tasarıdır."*[73] Paustovski'nin öykülerinde ütopi sosyal ve psikolojik alanlardaki düşüncelerinde yansımaktadır. Yazar insanların münasebetlerindeki ilgi, sevgi, saygı, dürüstlük, menfaatsızlık gibi değerlerin yeterli düzeyde var olduğu toplumun arzusuyla yaşamıştır. "Onega Fabrikası"(Onejskiy zavod) adlı öyküde yazar ütopik düşüncelerini Lena adlı kahramanının diliyle söyler. *"Bence yazar bazen nesneleri insanlara olduğu gibi değil, olacağı ve olması gerektiği gibi vermelidir."*[74] "Mertlik"(Doblest'), "Tavşan pençeleri"(Zayaç'i lapı) ve "Değerli Yük"(Tsennıy gruz) öyküleri onun ütopik öyküleridir.

"Mertlik" (Doblest'), küçük bir erkek çocuğunun renkli kalemlerle resim çizdiği sırada duraklayıp düşünceye dalması ve aniden göz yaşları içinde "baba, insanlar ölmemek için neden bir ilaç yapmağı düşünmüyorlar?" sorusunu sorması üzerine başlar. Baba oğluna şu hikayeyi anlatır.

Ağır hava şartlarından yolunu kaybeden uçakta ölümle pençeleşen bir erkek çocuğunun acil bir şekilde deniz kenarındaki şehirlerden birinin hastanesine yetiştirilmesi gerekmektedir. Yoğun sis nedeniyle pilot Şebalin zor durumdadır. Manevi sorumluluğu yüzünden büyük cesaret göstererek ağır hava şartlarında uçağı hava limanına indirmeği başarır. Beyin depremi geçiren yedi yaşındaki çocuğun pilot Şebalin tarafından zor hava şartlarında hastaneye yetiştirilmesi, doktorlar tarafından durumunun ağır olduğu ve olumlu bir sonuç almak için son derece sessiz ve sakin bir ortamın gerektiği haberi gazetelerin özel sayısında bütün şehre bildirilir. Herkes bu haberi bir birine bildirmek için seferber olur. Gazete dağıtıldıktan bir saat sonra şehirde herkesin sakinliğe uymasını

---

[73] Zeynep Günal, *V.F.Odoyevski'nin Öyküleri*, Basılmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları A.B.D.(Rus Dili ve Edebiyatı), Ankara 1995 sf:147

sağlamak için bir faaliyet başlar. Milisler hastane caddesinden arabaların, ses yapan makinelerin geçişini engellerler. Ama bu çaba gereksiz olur, çünkü haberi duyan herkes şimdiye kadar fark etmediği en küçük sesi bile durdururlar. Sesli mikrofonlar kullanım dışına bırakılmış, gazetecilerin bağırtıları kesilmiş, ses yapan arabalar durdurulmuştur. Şehirde hüküm süren bu sessizlik bir ara ihtiyar ve neşeli liman fenercisinin şarkılarıyla bozulursa da sakinliği sağlamak için gönüllü birlik kuran izciler onu susturup, alçak sesle durumu anlatırlar. Limana yaklaşmakta olan gemilere bile fit vermemeleri emrini alırlar. Şehir susar. Fakat denizde fırtına başlamak üzeredir ve bu sesin önlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla fırtınanın yapacağı gürültüyü önlemek için hastaneye ses önleyen makine yerleştirilir. Bütün bu çabalar sonunda çocuk hastanede gözlerini açar ve doktorlara yaşam umudu verir. Bu hoş haber şehre yayılır ve herkesi sevindirir. Bu nedenle şehir bir günlük bayram ilan eder. "Mertlik" (Doblest') öyküsü hakkındaki bir yazısında Paustovski *"Burada ben insanların gelecekteki münasebetlerinin nasıl olacağını, insana ilgi, çocuğa dikkati göstermek istedim. Ben bilerekten bu konuyu gayri tabii olarak büyüttüm, abarttım ve olağanüstü yaptım."*[75] *der.*

Her geçen gün bu öykülerde verilen değerlerin azalması bunların gerçek bir ütopik hikaye olduğunu gösterse de, Paustovski bunları yazdığında bir gün gerçeğe dönüşeceğine büyük bir inancı olduğunu defalarca söylemiştir. Ütopik ögelerin olduğu diğer bir öyküsü "Tavşan Pençeleri"(Zayaç'i lapı)dir. Burada da sosyal ilişkilerden bahsedilir. Orman yangınında pençelerini yakmış bir tavşanın aynı yangının kazazedesi bir ihtiyar tarafından tedavi ettirilmesi bir gerçek de olabilir. Fakat burada ihtiyara karşıt figür olarak yaratılan veteriner doktor herkesin böyle düşünmediğini gösterir. Vicdani sorumluluk, ve öbür dünya korkusu olmadan, bilerek ve bilmeyerek başkalarına verdiğin eziyet için huzursuzluk taşımak, birine yardım etmenin verdiği manevi bir sorumluluk ve borç niteliğinde olması öyküde geçen ahlaki değerlerdir.

Yazarın ütopisi hümanizmle donatılmıştır. O, hümanizmi sıradan insana olan ilgi ve sevgide görür ve gösterir. "Körü Gezdiren Adam"(Povodır) da ordu komutanı kendi görevini erteleyerek uçağıyla kör bir ihtiyarı kızına yetiştirir. "Mertlik"te herkes ağır

---

[74] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, VI cilt, sf:254

hasta olan çocuğa sakin bir ortam yaratıyorlar. Elbette bunlarda bazen santimantal renkler de kullanılır. Örneğin, "Körü Gezdiren Adam"(Povodır) da ihtiyarın hayat hikayesi v.s.

Paustovski hayatın ve yaşamın güzelliklerine gölge düşürecek her şeyi dışlar, kınar."Altın Gül" kitabında yer alan "Devon Kalkeri" (Devonskiy izvestnyak) adlı öyküsünde gazete gişesinde çalışan adamın kızının ufak sorunlar yüzünden intihar etmesi yazarı sarsar ve duygularını şöyle dile getirir:

> *"İçimde anlamadığım bir heyecan kalbimi sıktı. Ve ben düşündüm ki, bu güzel dünya için, hatta Polina gibi güzel bir kız için bile insanları sevinçli ve anlamlı yaşamağa çağıralım. İnsanı sömüren ve üzen, ona bir damla göz yaşı döktüren her şeyi kökünden koparıp atmak lazımdır: harabeler, savaşlar, adaletsizlikler, yalan, insan kalbini ihmal eden,önemsemeyen her şey."*[76]

Öykülerinde mitolojik unsurlara, masallara, halk efsanelerine, batıl inançlara yer vermesi, romantik akımın yazarı olmasını göstermenin yanı sıra halka olan yakınlığı ve sevgisini de göstermektedir. "Değerli Toz"(Dragotsennaya pıl') öyküsü bir halk efsanesi değildir. Ama bir masaldan da öteye geçemez. Kuyumcu dükkanlarının önündeki çöplerin içinden altın tozlarını ayırmak, elemek, biriktirmek, külçe altın haline getirmek ve ondan Suzanna'yı mutlu edecek bir altın gül yaptırmak gerçeklikten uzak olup masallardaki olayları anımsatır.

"Maşa" adlı öykünün temelinde bir halk masalı vardır. Bu halk masalında arı ırmağa düşdükten sonra çevresindeki kurbağa ve kızılkanat balığından yardım ister. Onlar arıya alacakları bir şeyler olmadığı için yardım etmezler. Sadece sığırcık ona yardım ederken iyiliğinin karşılığını arıdan değil onun besi verdiği insanlardan aldığını söyler. Burada Tihon Amcanın anlattığı bu hikayede insanları menfaatçilikten vazgeçirmek arzusu ve bir iyiliğin bedelinin doğrudan ve dolaylı yoldan ödendiği inancı yer alır.

"Yaban Gülü"(Şipovnik)'nde gençliğin artık pratikleştiği, inançlarla alay ettikleri tasvir edilmiştir. Eserde genç kız Maşa Klimova bazen sıkılır, ne istediğini

---

[75] TSGALİ, f.2119,op. 1,yed.hr.5, L. 80 Bkz: Aleksanyan E.A., **Konstantin Paustovski-novellist**, sf:125

1.

bilemez, heyecan verici bir şeyleri bekler. Büyük annesinin Maşa'nın durumunu realitede anlayamadığımız gezginci bir kızlık kederine bağlaması genç kız tarafından son derece komik algılanır. "*Aptallık! Kızlık hüznü de neymiş! Sadece benim hayatım yeni başlıyor, bunun için de bir az korkuyorum. Hepsi bu!*" der.

"Sorang"[77]adlı öyküde ise Gernet adlı denizci, sekiz yaşında küçük bir erkek çocuğuna deniz hakkında olan eski bir efsaneyi anlatır. Denizcilerin inancına göre yüzyıllar boyunca tek bir defa esen sorang adlı bir sıcak rüzgar vardır. Bu rüzgar, soğuk kış günlerinde eser ve kendiyle birlikte sıcak ülkelerdeki çiçeklerin, otların, tek kelimeyle doğanın kokusunu getirir, onun gelişiyle çocuklar sevinir, herkes bir bayram havasına girer. Öyküde büyük bir üzüntü ve hüzün içinde olan annesine çocuğun, "*Ağlama, anne, bu gece sorang olacak*" demesi bu motifin isabetli kullanışını gösterir.

Paustovski'nin öykülerinde **mitolojik** unsurların çoğunun didaktik amaçlarla kullanıldığı görülmektedir. Diğer bir yandan, bunlar hep orta yaşın üzerindeki ve köy yerlerinde yaşayan insanların dilinden verilir. Burada yazar inanç, gelenek, görenek gibi değerlerin halkın taşra ve köylerde yaşayan kısmında daha çok saklandığı ve yaşandığı gerçeğini söylemiştir.

Paustovski'nin öykülerinde romantiklik hatıralar, rüyalar, serbest çağrışımlar, şuuraltı olguları gibi psikolojik unsurlarla da ifade edilmektedir. Bunların arasında **hatıralar** yazarın en çok sevdiği unsurdur. Çünkü bunların arasında en fazla yer verilen, muhtelif eserlerinde farklı yorumlarla açıklanan hatıralar ve onların insan hayatındaki yeridir. Yazar insanı yaşatan arzular kadar, yaşanan hatıralara da önem verir. "*Askerî Okula Verilen Emir*" öyküsünde askerî hizmete gönderilenlerin ilk günlerini hep hatıralarla geçirdiklerini, evlerine ve "özgür" günlerine özlem duyduklarını tasvir eder. Eserin kahramanı Mihalkov da bu günlerini hatıralarla geçirir. "273. Kordon" adlı öyküsünde ise yazar yazlık evinden Moskova'ya dönüşü arifesindeki duygularını anlatır. O, hayatın güzelliğinin bir tek gelecek ve bu günün beklentileriyle yaşamaktan ibaret olmadığını, bazen hatıralara dönüp onları tazelemek ve yeniden yaşamanın da kaçınılmaz

---

[76] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*,cilt II, sf:545

güzellik olduğunu söyler. Yazar hatıraları şöyle tanıtır. "Hatıralar-sararmış mektuplar, yaşanmış günler, kurumuş çiçekler-mukaddes bir şey değildir, canlı, titreşen, cıvıl cıvıl, dopdolu bir şiiriyet dünyasıdır."[78]

Yazarın romantizmini besleyen önemli kaynaklardan biri de **doğa**dır."*Romantizm denilince, lirizmin, şüphe ve melankolinin arkasından tabiatı düşünmemeğe imkan yoktur. Çünkü kötümserlik ve şüphe anlarında şairin sığınacağı tek yer odur...Tabiat bütün romantikler için ilham kaynağıdır.*"[79] Yazarın ilk eserlerinde şehrin çalkantılı hayatına karşı doğanın temiz, saf ve huzur dolu koynu tercih edilir. Ama sonraki eserlerinde doğanın koynuna kaçışların sebebi değişir. Artık kahramanlar tabiatı, bir sığınak olmaktan uzaklaştırıp zevk veren, dinlendiren, insanı düşündüren, eğiten bir varlık haline getirirler. Tsarik, yazarın eserlerinde Rus ormanının insanla dünya arasındaki uyumun sembolik bir anlamı olarak gösterildiğini söyler.

"Ormanlar Hakkında Hikaye"de yazar bir cift küpenin tarihçesini anlatır. Eserde yer alan ünlü besteci Çaykovski'nin sadelik ve güzelliğine hayran kaldığı köylü kızı Fenya'ya hediye ettiği küpeler ondan sıradan bir köylü kadınına, oradan da Sovyet genci olan Anfisa'ya geçer. Üç kuşağı izleyen bu küpeler öyküde sembolik anlam taşır ve burada onlara millî miras olarak kalan toprak, doğa ve onun zenginliğini ifade eder.

Duyularla algılanıp da somut örneklerle ifade edilmek istenen unsurlar sembollerdir. Aleksanyan "Alabalıkların Yüzdüğü Irmak "(Ruç'yi, gde pleşetsya forel') öyküsünde alabalığın yazarca sevginin sembolü olarak gösterildiğini ileri sürer. Fransız mareşalinin gizli aşkını konu alan bu öyküde, çırpınan balıklarla bu sevgi arasında bir benzerlik vardır. Öykü son derece ciddi tavırla yazılmış, duygusallık ve hassasiyet özenli bir şekilde tasvir edilmiştir. Alabalık kelimesi öyküde üç defa geçer. Gece yarısı ırmağın kenarını takip eden mareşal, atının irkildiğini fark eder. Bunun suda sıçrayan bir alabalık yüzünden olması onun hoşuna gider. Arabacı "Alabalık, neşeli bir balıktır."der. İkinci defa ise yazar "Sevgi hakkında konuşmayalım, çünkü onun ne olduğunu biz halen

---

[77] Deniz hakkında eski efsanelerinin birinde bir tür rüzgarın adı.
[78] K.Paustovski,*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*,cilt V,sf:222
[79] Suut Kemal Yetkin **Edebiyatta Akımlar**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993, sf:32

bilmiyoruz. Belki o, gece boyunca yağan yoğun kar yağışıdır veya kış ırmağında yüzen bir alabalıktır"[80] der. Son olarak ırmağın kenarındaki müzisyene parıldayan alabalıklar mareşalin müziği anımsatan bu rüya gibi sevgisini hatırlatırlar. Çırpınan sevgililerle çok hareketli alabalık arasındaki benzerlik öyküye lirik bir ton vermiştir.

Yazar öykülerine genelde sembolik adları tercih etmiştir. "Meltem", "Zamanın Kaçışı", "Değerli Toz", "Gök Kuşağının Öbür Yüzü", "Değerli Yük", "Kaybolmuş Gün", "Rüzgarın Gülü", "Kar", "Şans Çiçeği", "Hazine", "Siyah Ağlar", "Deniz Aşısı", "Sonuncu Şeytan", "Yaza Elveda" vs. Bu öykülerin adları bazen içeriği anlamaya yardım eder, bazen ise konuda geçen olaylar öykünün neden böyle adlandırılması gerektiğini açıklar. Örneğin,"Kar"(Sneg)[81] öyküsünde koşut olarak iki insanın yaşamından bir kesit sunulmaktadır. Bunlardan biri, savaş yıllarındaki tahliye sırasında Moskova gibi "gürleyen" bir şehirden küçük bir şehirciğe yerleştirilen genç bir bayanın, Tatyana Petrovna'nın sıkıntı dolu günleridir. Diğeri ise cepheden babasına ve evine olan özlemini gidermek için kurduğu hayallerle izne gelen bir askerin-evin sahibinin oğlu Potapov'un - düş kırıklığıdır. Mekan bu küçücük şehir, zaman ise kışın ortasıdır. Ama eserin adının buradaki sembolik anlamı farklıdır. Kar, beyazlık, temizlik, huzur, hoş günlerin habercisi, eriyip giden yerini canlılığa bırakan hislerin ifadecisidir. Karın yağışıyla Tatyana Petrovna bu yerleri daha cazip görür, sevmeye, ona alışmağa başlar. Avludaki karı temizlenmiş gören oğul Potapov babası ölmüş olsa da hayatın devam ettiğini düşünür. Öykünün sonunda her iki figürün hayatında duygu dolu yeni bir yaşamın başlayacağını düşünmekteyiz. Öykünün neden kar diye adlandırıldığını ancak öyküyü okuduktan sonra açıklaya biliriz.

Farklı bir şekilde açıklanacak bir öykünün adı da "Gökkuşağının Diğer Yüzünde" dir. Öykünün adından itibaren bizi bir merak sarmaktadır. Çünkü her insanın bir "gökkuşağı ve onun o taraftaki bilinmez ve ulaşılmazlıklara merakı" vardır. Öyküde yazarın gökkuşağının o tarafında neyi bulduğu ve anlatmak istediği okurun kafasındaki ilk sorulardandır. Gökkuşağı, klasik bir semboldür. Arzuların, ulaşılmazlıkların ve

---

[80] K.Paustovski*Sobraniye soçineniy v şesti tomah*,cilt IV,sf:621

bilinmez sihirli bir şeylerin olduğu uzak bir dünya. Eser yazarın çalışmak için köye gittiği ve bir türlü konuya hakim olamayıp geziye çıktığını anlatır. Bir hayal dünyasında olan gökkuşağının peşinde ona varmak onun ötesinde neler olduğunu görmek için ıssız tarlada yürüyen yazar yağmura tutularak köy sakinlerinin yanında konaklar. Bu sıradan insanların yaşamı, merakı, duygu ve düşünceleri, sohbetleri, anıları, içtenlikleri yazarı hayran bırakır ve yazar gökkuşağının öbür yüzünü gördüğünü zanneder. Şehirdeki kalıplaşmış, bürokrasi dolu yaşamından sonra bu ortam onu huzura kavuşturur. Öyküde Paustovski sanatı ve yaşamı boyunca eserlerinde ana fikir olarak vermek istediği düşünceyi farklı bir boyutta yine tekrarlamıştır. Mutluluk gökkuşağının öbür yüzünde değil, hayatın ta kendisindedir, sıradan halkın arasındadır. Yazar eserlerinin çoğunda sıradan yaşamdaki güzellikleri çok kolaylıkla bulup gösterir ve günlük yaşamdaki mutluluğun, gerçekliğin, dolu dolu yaşama sevincinin yerini hiçbir şeyin alamayacağını anlatır. Öykülerinin bazılarının adlarındaki anlamların yazarca da açıklanması bu adlandırmaların ne gibi sembolik anlamlar taşıdığını açıklar. *Meltem* in yazın karadan denize doğru esen mevsim rüzgarı olduğunu biliyoruz.

Aynı adlı öyküsünde yazar şöyle der:"*Sevgi meltem gibidir. Gündüz denizden kıyıya, geceleriyse kıyıdan denize doğru eser.*"[82] Veya *rüzgar gülü* bir denizcilik terimi olup, pusula kadranına yapıştırılan, rüzgarların yönünü ve adını gösteren levhadır. Aynı adlı öyküsünde bu sözcük şöyle açıklanır: "*İşte gökte görünen bu şeye rüzgar gülü denir. Bulutlar bir noktadan etrafa yayılırlar. Işıldayan bir tek o noktadan rüzgar doğuyor ve dünyanın her tarafına aynı eşitlikte esiyor.*"[83]

Yazarın öyküleri kullandığı semboller, anlatım tarzı, ifadesi bakımından ilginç görünmektedir.

---

[82] a.g.y.,cilt V, sf:87

[83]a.g.y., cilt V,sf:194

1.

4.1 Üslûp

Bu bölümde *Bilimsel bir üslup incelemesi* yoluyla Paustovski'nin öykülerindeki üslubu belirlemeye çalışacağız. Bu incelemede sırasıyla yazarın öykülerinde anlatım bütününün, üslup elemanlarının ve özelliklerinin belirlenmesi ile bir üslup tasviri yapacağız.

Cemal Yıldız, anlatım bütününün belirlenmesini şöyle tanıtır:

> *"Anlatım bütününün belirlenmesi bir metinin hem içerik hem de biçimini kapsamaktadır. İçerik metindeki dil göstergeleri ile verilmekle ve iki kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısım, metinde yüzeyde anlatılan olaylar, ikinci kısım ise söylenmek istenen ana fikirdir."*[3]

Bu yaklaşım Paustovski'nin edebi sanatını anlamak ve anlatmak açısından çok isabetli sayılabilir. Paustovski, gerek geniş hacimli, gerekse dar hacimli eserlerinde düşüncelerini genelde kısa yoldan ve yalın şekilde bildirmemektedir. Yazarın anlatmak istediği düşünceyi, eserin tamamında değil, yalnızca bir paragrafında bile algılamak mümkünken, aynı eserde verdiği ana fikri anlamak çaba gerektirmektedir. Ana fikri anlamak için gösterilen çaba, eserin bir bulmaca gibi yorumlanması olarak algılanmamalıdır. Bu tür anlatım yalnızca Paustovski'nin üslubunun bir özelliği olarak ana fikri ifade edişindeki ustalıktan kaynaklanmaktadır.

"*Değerli Toz*" (Dragotsennaya pıl)[4] adlı öyküsünde odak figür Jan Şamet, askerde sıtma hastalığına yakalanınca evine gönderilir. Hassa komutanı ondan sekiz yaşındaki kızı Suzanna'yı da Fransa'ya halasına götürmesini ister. Meksika'dan Fransa'ya uzanan deniz yolculuğu sırasında küçük kızı oyalamak için Şamet farklı yolları dener, fakat hiç birisinde başarılı olamaz. Son çareyi başından geçen olayları ve anılarını Suzanna'ya anlatmakta bulur. Bunu son derece ilginç bulan Suzanna, Şamet'in yarı

---

[3] Cemal Yıldız, "*Üslup İncelemesi*" **Gündoğan** Bahar 1992, sf:125
[4] K.Paustovski *Sobraniye soçineniy v şesti tomah,* tom II, sf:489-499

gerçek, yarı masalımsı sohbetlerini dikkatle dinler ve tekrar tekrar daha detaylı anlatmasını ister. Şamet'in anlattıkları arasında altın gülle ilgili hikaye küçük kızcağızı fazlasıyla etkiler. Şamet'in anlattığına göre küçüklüğünde kasabalarında yaşayan fakir bir bayanın gerçek altından bir gülü vardır. Oldukça fakir olan bu ihtiyar maddi sıkıntı içinde yaşamasına rağmen bu gülü bozdurmayı veya satmayı düşünmez. Şamet'in annesi böyle altın güllerin satılmasının günah olduğunu ve bu gülü, o ihtiyar bayana, gençliğinde aşık olduğu kişinin verdiğini söyler. Anlatıldığına göre böyle bir gül kimin evinde bulunursa, o evin sakinleri, hatta o güle dokunabilen herkes mutlaka mutlu olur. Bu mucize gerçekleşir: Sefillik içinde yaşayan ihtiyar bayanın beklenmedik şekilde Paris'ten gelen oğlu, annesinin geri kalan ömrünün mutlu geçmesini sağlar. Bu hikayeden Suzanna'nın fazlasıyla etkilendiğini, bir süre düşünceli gezmesi ve Şamet'ten "*-Jan, bana da birisi altın gül bağışlayacak mı?*"[5] diye sorması gösterir. Ruan'da Suzanna'yı halasına teslim eden Şamet, hastalığından dolayı ordudan rütbesiz ayrılır ve sıradan vatandaşlar gibi zor şartlarla hayatını kazanmaya çalışır. Paris sokaklarında çöpçü olarak çalışan Jan Şamet, yıllar sonra bir gece Suzanna'yı Paris sokaklarında perişan halde bulur. Sevdiği tarafından terk edilen Suzanna üzgündür. O, Şamet'e altın gülün hikayesini hatırlatarak mutsuzluğunun sebebini bir altın gülünün olmamasına bağlar. Çok sevdiği Suzanna'nın üzülmesini istemeyen Şamet, bundan sonra temizlik yaptığı sokaktaki kuyumcu dükkanlarının çöpünü ayrı ayrı toplamaya ve çöplerin içerisinden altın tozlarını ayırmaya başlar. Çevresindekilerin farklı tepkilerine rağmen, Şamet kesin kararlıdır: Azimle, usanmadan ve zahmetle bu altın tozlarını toplayıp, kalburdan geçirip günün birinde küçük bir gül yapacak kadar altına sahip olur. Suzanna'ya hediye olarak vereceği bu altın gül onu ebediyen mutlu edecektir. Eserde Şamet'in bu çabası sabır ve azimle gerçekleşir. Ama ne yazık ki bin bir eziyetle tozların içinden toplanıp arıtılan, külçe haline getirilerek son şeklini alan bu altın gülü Şamet, Suzanna'ya veremez. Suzanna'nın Amerika'ya taşınıp yerleştiğini öğrenen Şamet hiç kimseden onun hakkında başka bir haber alamaz. Amacına ulaşamayan Şamet'in yaşam gücü kalmamıştır. Suzanna'yı mutlu etmek için harcadığı çabanın boşa gitmesi onun aslında sıkıcı olan hayatını daha da anlamsızlaştırır. Şamet'in son günlerinde, onu ziyaret eden tek kişi, altın tozlarından güle dönüşüldüğü yolu da izleyen yaşlı bir kuyumcudur. Onu evinde ölü

[5] A.g.y., cilt II, sf:492

bulan bu kuyumcu, ölen Şamet'in yüzünde huzurun ve rahatlığın ifadesini şöyle dile getirir:"***Hayatın vermediğini ölüm verir.***"[6]

Eserin sonunda altın gülün sonraki hikayesi kısaca anlatılır. İhtiyar kuyumcu bu gülü orta yaşlı bir edebiyatçıya satar. Kuyumcu, gülü alabilecek kadar zengin olmayan edebiyatçının, gülün hikayesinden çok duygulandığı için onu aldığını düşünür. Gülü satın alan edebiyatçı, onun hikayesini kaleme alarak 27. koloni eski askeri Jan Şamet'in hüzünlü hayatını bizlere aktarır. Paustovski'nin "Değerli Toz" öyküsünün ana fikrini algılamamıza yardım eden en önemli nokta edebiyatçının yazdığı altın gülün hikayesindeki notudur:

> *"Her dakika, istemeden söylenen her söz ve bakış, derin ve ciddi olmayan her düşünce, aynı zamanda kavak ağacının uçan tüyü veya gece göletinde yıldız ışığı gibi insan kalbinin hissedilmeyen her hareketi, herşey bu altın tozunun tanecikleridir.*
>
> *Biz yazarlar, onlarca yıl bu milyonlarca tanecikleri uğraşarak kendimiz için bile fark edilmeyecek şekilde toplayarak alaşım haline getiriyoruz ve sonra bu alaşımdan kendi "altın gül"ümüzü döve döve yapıyoruz.*
>
> *Şamet'in altın gülü! O bana, kısmen bizim sanatımızın bir parçası gibi gözüküyor. Kimsenin kendi emeğini bu değerli tozlardan canlı edebiyat seline dönüşmesini izlememesi hayretverici bir şey!"*[7]

Paustovski bu öyküsünde amacı, bir edebi eserin doğuşunun, ortaya çıkmasının çok kolay olmadığını, bunun için yıllarca çalışmanın, emeğin gerektiğini göstermek idi. Suzanna'ya mutluluk vermek için Şamet'in yaptıkları, bir eserin doğuşu sırasında bir yazarın emeği ile kıyaslanabilir. Diğer bir benzerlik de her ikisinin amacının başkaları için bir şeyler yapmak olduğudur. Suzanna'yı mutlu etmek Şamet için yaşam kaynağı ise, başkaları için, genel anlamda insanlar için güzellik adına bir şeyler yapmak da yazarların amacıdır. Ünlü eleştirmen V.Şklovski eser hakkında şunları yazar:

---

[6] a.g.y.,cilt II,sf:498
[7] a.g.y., cilt II, sf:498-499

"Öyküde Şamet altın tozunu toplayıp onu kuyumcunun yardımıyla altın gül şekline getirir.

Burada eserin ana fikri açılıyor.

Sanat- tozlar ve çamurlar içinden bulunup çıkarılan bir altındır.

Şair Nevai de kendi öğrencilerine şöyle söylerdi: Eğer altın ve değerli taş olmak istiyorsanız toprak olun, toprak! Size söylüyorum.

Aynı şeyleri Anna Ahmatova da söylerdi."[8]

Paustovski burada yüzeyde anlatılan çok güzel ve hazin olayla arkasında ana fikrin ustalıkla ikili örgüsünü yapabilmiştir. Biz de bir öyküde yazarın, eserin içeriği ile ana fikrinin ayrılamadığını, bir biriyle yakından ilişkili olduğu anlatım göstermeye çalıştık. Bu özellik genel olarak Paustovski'nin öyküleri için karakteristiktir. Yazarın pek çok öyküsünü aynı şekilde işlediğini görüyoruz.

Paustovski'nin anlatımında öykülerinin yalnızca bir tek paragrafında ya da bir tek cümlesinde bile düşünce ve ana fikrin saklı olduğu fark edilmektedir. Gizli düşünceyi algılamak için yüzeyde anlatılanların yanı sıra fazla soyutlamamak şartıyla bir az derine inmek gerekir. Bu nedenle Paustovski'nin eserlerini yalnızca bir kez okumakla söylemek istediklerinin hepsini algılamak olmaz. Tekrar okunduğunda daha farklı şeyler ortaya çıkar, yazarın neler söylediği ve söylemek istediği fark edilir."*Kahve Limanı* "Kofeynaya gavan)[9] öyküsünün *Sahil Barınağı (Beregovoy priyut)* adlı alt başlığında yaşlı denizciler arasındaki konuşmaların verildiği aşağıdaki pasaja göz atalım:

"Otto kendi okyanus vapurunda geberir.

İhtiyarlar acıyarak başlarını salladılar. İçlerinden birisi hiddetle pencereye bakarak :Onlar, onlar vapurlar tanrılar gibi masumlar ve şakalaşarak, müzik dinleyerek, telefonla konuşarak okyanusu geçecekler, diye *düşünüyorlar,. Ama okyanus onlara böyle hafif ve düşüncesizce eğlenceleri sevmediğini gösterdi. "Titanik"in ölümü aklınızda mı?"*[10]

---

[8] **Vospominaniya o Konstantine Paustovskom**, Sostovitel' Lev Abeleviç Levitski,Moskova 1975, sf:19

[9] a.g.y., cilt IV, sf:379-392

[10] A.g.y.,cilt IV, sf:383

Pasajda yazarın vermek istediği ana fikir hayatı hafife almamaktır. Ciddiyetle yanaşılması gereken şeyler hafife alındığında kişinin hayatına mal olacak kadar ciddi ve korkunç boyutlara ulaşabilir. Yazarın örnek verdiği "Titanik "in kaderi ise, kısa ve isabetli şekilde bu fikri tamamlar.

Burada ilk olarak yazarın ikili örgüye sahip anlatımı üzerinde durduk. Fakat bu yazarın izlediği tek yol değildir. Yazar, aktarmak istediği ana fikri bazen doğrudan kendisi, bazen de figürlerin ağzından iletir. Bu aktarış biçimi "*Koloni Mallar İçin Etiketler*"(Etiketi dlya kolonialnıh tovarov)[11] adlı öyküsünde görmek mümkündür. Mangeşe Rao'nun aşağıdaki sözleri öyküye epigraf olarak verilmiştir.

> *"Her halkın içinde yerinde duramayan insanlar vardır. Bunların bir kısmını yerlerinde durmamaya kalplerinde yenemedikleri dolu dolu coşku, diğerlerini ise kalplerindeki boşluk itiyor."*[12]

Öykü, yazarla güvertede tanışan gravürcü arasındaki konuşmayla başlar. Gravürcünün hayat hikayesi kendi ağzından anlatılır: Bir yayım evinde gravürcü olarak çalışan İosif Şifrin adlı bu insanın en büyük tutkusu etiketler için resimler yapmaktır. Onun sınırsız fantezisinin ürünü olan bu sanat kendi sözleriyle "***odadan çıkmadan bütün yer yüzünü seyahat etmek***"[13] gibidir. Sorunlu bir ailenin çocuğu olarak büyüyen gravürcü, alkolik babasının ve içine kapanık annesinin tavırlarından uzaklaşabileceği tek yer olarak hayal dünyasını bulur. Onun bu dünyasının merkezinde ise babasının "*Kadersiz çocuk! Büyüyünce Hindistan'a gidip orada aslan gözünü bulursan o, sana mutluluk verir*" düşüncesi yer alır. Hindistan'ın nerede olduğunu sorduğunda babası elindeki konserve kutusunun üzerindeki ananasın, masmavi göğün, balinalarla dolu olan denizin resmedildiği etiketi gösterir. Büyüdüğünde Hindistan'a gidip çok para edecek aslan gözüne benzeyen taşı bulma hayalleri ile yaşayan gravürcü, gördüğü her yabancı malın üzerindeki etiketlere bakar. Onlarda hayallerini arar ve bulamayınca onları küçük kağıt parçalarına çizerek büyür. Onun için ideal mekan, artık yalnızca uzaklardaki Hindistan değil, *"sıcaklığın, kumun ve güneşin bol olduğu, okyanusların dalgalarının sesi olan"*

---

[11] A.g.y.,cilt IV, sf:348-369
[12] A.g.y. ,cilt IV, sf:348

her yerdir. O yerlere kavuşana kadar tek uğraşısı hayallerini bin bir türlü çizgilere yansıttığı etiket resimleri olur. Gravürcü, bu hayali dünyasında umutla yasar. Fakat bu hayal dünyası gravürcünün gerçek dünyasından daha değerli şeyleri almakla onu çok mutsuz eder: Bu ısrarlı "uzaklara"gitme çabası maddi zorlukları olan aileyi yol parasını kazanmak için çok zor işlere sürükler. Zorluklara dayanamayan karısı ölür. Biricik kızı ise durmadan yolculukta geçen bu sefil hayata dayanamayıp ağır hastalanır ve o da ölür.

Anlatılan hikayede yazar, çok renkli anlatım sanatı kullanmıştır. Bir deniz yolculuğu sırasındaki olaylar, hava ve doğa durumlarıyla geçmişte geleceğin, şimdiyse geçmişin anılarıyla, düşünce ve suçlamalarıyla yaşanan hayat hikayesinde bir az karışıklık yaşanır. Ama öykü boyunca fikir düzeni, takip edilecek kadar açıktır. Eserin ana fikrinin ipucu odak figürün dilinden aktarılır:

> *"Her şey bu kahrolası etiketlerin yüzünden oldu. Çünkü ben çocukluğumda karaktersiz birisi olup aptal bir hayalperesttim."*[14]

Yazarın bu öyküsünde Rus edebiyatının bitmez, tükenmez arzuların şairi A.Grin'in hayatının farklı boyutlarının anlatıldığı ileri sürülmektedir.[15] A.Grin'le gravürcünün ortak yönleri, her ikisinin de benzer kaderleridir. Her ikisinin hayal dünyası, gerçek yaşamlarından maddi ve manevi pek çok şey koparmıştır.

Paustovski'nin öykülerinde, yüzeyde anlatılan olayların ilginç kurguya sahip olması kadar yazarın vermek istediği ana fikir de ahlaki değerler, felsefi anlamlarla doludur. Bu anlam ve değerlerin yer aldığı *"Tavşan Pençeleri"*(Zayaçi lapı)[16] adlı öykünün içeriğini kısaca anlatalım. Orman yangını sırasında pençeleri yanan tavşanı tedaviye götüren Vanya Malyavin'e veteriner, *"Bu ne, şaşırdın mı? Az sonra fareleri de bana taşıyacaksın, yaramaz!"*[17] diye kızar. Vanya tavşanı dedesinin gönderdiğini ve ona bakması için çok rica ettiğini söyler. Veteriner tavşanı tedavi edemeyeceğini söyler

---

[9] A.g.y., cilt IV, sf:350
[14] A.g.y., IV cilt, sf:353
[15] S.F.Şelokova, **K.Paustovski-romantik i realist**, Kiyev 1982, sf:19-20
[16] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, tom IV, sf:552-558
[17] a.g.y., cilt IV, sf:552

ve "*onu soğanla iyice kavurup dedene meze yap*" der. Veterinerden ağlayarak çıkan Vanya'ya, Anisya nine tavşanı şehir merkezindeki Karl Petroviç'e götürmesini tavsiye eder. Ertesi gün Vanya ile dedesi şehre giderler ve uzun süre aradıktan sonra Karl Petroviç'i bulurlar. Üç seneden beri çalışmayan Karl Petroviç de ihtiyarı reddeder, kendisinin veteriner değil, bir çocuk doktoru olduğunu bildirir. Fakat dedenin ısrar ve yalvarışlarına dayanamayıp bir tavşan için neden böyle yaptığını sorar. Dede, orman yangınında kendisine kılavuzluk yapan tavşan sayesinde hayatının kurtulduğunu anlatır. Yıllarını ormanla iç içe geçirmiş dede yangının ne taraftan geldiğini hayvanların daha iyi sezdiğini bilerek tavşanı takip eder. Tavşanın da sanki dedenin çaresizliğini anlayarak var hızıyla değil, dedenin onu takip edebileceği şekilde koşması dedeyi son derece etkiler. Anlatılanlardan duygulanan doktor, tavşanın tedavisini üstlenir. Kısa zamanda bu olay her yerde konuşulur, basına yansır, hatta Moskovalı bir profesör yazdığı mektuplarda ısrarla tavşanın ona satılmasını ister. Dede ise,o da bir canlı, özgür yaşamalıdır ve satılık da değildir, cevabını verir. Öykünün konusu diğerlerinden farklı olarak insanlar arasında geçen herhangi bir olay değildir. Ama iletilmek istenen duyarlılığın, dikkat ve ilginin ne demek olduğu, hiç kimsenin ve hiçbir şeyin hayatta ilgisizlikle karşılanmamasıdır. Böylece, bilerek ya da bilmeyerek yapılan iyiliğin unutulmaması gibi ahlaki kavramlar çok etkili bir yolla anlatılmıştır.

Paustovski'nin öykülerinde anlatım bütününün belirlemesinde içerik ve biçimin ikili örgüsüne göz attık. Yazara özgü ana fikrin yüzeyde anlatılanların arka perdesine bürünmesini eserlerinden örneklerle göstermeye çalıştık. Ancak yazarın tüm eserleri için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Bazı eserlerde yazar veya figürler tarafından ifade edilmiş değerlendirilmeler ve düşüncelerde doğrudan anlatım da söz konusudur. Yani söylenen ve ifade edilen yüzeyde ne ise anlatılmak istenen de odur.

Anlatım bütününü belirlenmesinden sonra yazarın öykülerinde üslup elemanlarının belirlenmesini şu sıralama ile yapmayı düşünüyoruz. İlk olarak öykülerindeki **kelime elemanları** üzerinde duracağız. Kelime elemanlarını üç açıdan: kelimenin anlam kavramı, dilbilgisi elemanları ve fonetik elemanları adı altında ele alacağız. Kelimeleri ilk olarak direk asil anlamları; anlam-kavram, daha sonra anlam-anlatım açılarından, tarihi, yöresel, sosyal, uzmanlık dili, yabancı dil, kelime yapımı ve deyimler gibi açılardan incelemeye çalışacağız. Kelimelerin asil anlamlarında **anlam-**

kavram adı altında yazarın belirli düşüncelerinin ifadesinde en çok kullandığı kelimeleri gruplaştıracağız. Paustovski'nin geniş konu yelpazesini göze alırsak, böyle kelime gruplarının çok sayıda olduğunu görürüz. Yazarın kullandığı kelime hazinesinin zenginliği, onun kendine has üslubunu ortaya koyar. Zengin bir dil kullanan diğer Rus yazarlarıyla karşılaştırırsak, Paustovski'nin dilini ve anlatım tarzını diğerlerinden çok daha üstün ve güzel olduğunu söyleyebiliriz. Yazarın ustaca anlatımını, dili tüm incelikleriyle bilmesine ve doğru kullanımına bağlayabiliriz bunu "*Şans Çiçeği"(Pritoçnaya trava)* [18] adlı hikayesinden örnek vererek açıklayabiliriz.

"Geçen yaz Boroyova Gölünden evime gidiyordum. Yol, çam ormanının içindeki açıklıktan geçiyordu. Etrafta büyümüş ve yaz kuruluğu kokan otlar vardı.

Başaklanmış otlar ve çiçekler, özellikle eski ağaç kütüklerinin yakınında büyümüşlerdi. Kurumuş kütükler en hafif ayak darbesi ile parçalara bölünüp düşüyorlardı. O zaman çekilmiş kahve gibi koyu kahverengi bir toz bulutu havada yükseliyor, kabuk böceklerinin yaptığı karışık ve gizemli geçitlerde kanatlı karıncaların, boynuzlu böceklerin ve askeri bandocular gibi düz sırtlı, kırmızı çizgili böceklerin telaşı başlıyordu. Boşuna bunları kurşun askerler olarak adlandırmıyorlardı.

Sonra uykucu, siyah ve sarı bir arı kütüğün altındaki delikten çıktı ve bir uçak gibi vızıldayarak havalandı, kendisini rahatsız edenin alnına doğru bütün gücüyle saldırdı. [1]

Kümülüs bulutları gökte toplanmıştı. O kadar yoğun görünüyorlardı ki, sanki onların beyaz kütlesi üzerine yatıp gülümseyen dünyaya ve ormanlara, açık alanlara, ovalara, çiçek açmış çavdara, köpüklü, durgun sulara ve çeşitli hayvan sürülerine bakabilirdin."[19]

Buradaki doğa betimlemesinde, yazarın usta bir gözlemci olmasının yanı sıra ifade tarzının ve dilinin de mükemmelliği dikkati çeker.

---

[18] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, tom V, sf:384-387
[19] a.g.y., cilt V, sf: 384

Yazarın dilindeki en çok kullandığı kelimeleri anlam-kavram açısından konulara göre iki grupta toplayabiliriz.. İlki doğayla ilgili olan kelimelerdir. İkinci en büyük grup ise insan ruh durumunu ifade eden kelime grubudur. Paustovski'nin insan psikolojisinin, ruh halinin iyi bir gözlemcisi olduğunu, başkalarının fark etmediklerini izlemesinde, ayrıca duyarlı bir yazar olduğu da belki de başkalarının fark edip de dile getirmediklerini aktarmasında görülür. L. Tolstoy *"İvan İliç'in Ölümü"* ve *"Üç ölüm"* adlı eserlerinden sonra her insanın ölüm adlı gerçeğe mahkumiyetinin bilincinde olduğunu söyler. Fakat her defasında gömülmek üzere olan birilerini gördüğünde yazar, insanoğlunun içinden çelişkili bir his geçtiğini belirtir. Bunlardan biri ilk olarak ölen için duyulan üzüntü, diğeri ise kendisi için duyduğu sevinçtir. Yazar, herkesin ***"iyi ki ölen ben değilim"***diyerek sevindiğini ve bir anlık rahatladığını söyler. Tolstoy sanat adamlarını dahileştiren şeyin herkesçe yaşanan, ama fark ve itiraf edilemeyen bu veya benzeri şeylerin onlarca anlatılmasına bağlar. V.Şklovski yazar hakkında bu konuda şöyle der: *"Paustovski gerçekleri, en sıradan olayları yazardı, ama biz onları öyle göremezdik."*[20]

Yazarın kullandığı kelimelerden en büyük iki kelime grubunun üzerinde durduk. İster doğayla olsun, isterse insanın ruh ve durumuyla ilgili olsun, eserlerinde kullandığı kelimeler onun düşüncelerindeki fikrin hakim yönü hakkında bilgi verirler. Bunun dışında yazarın anlatım sanatında ifade etme ustalığı, bu sözcüklerden en uygun olanını seçmesi ve isabetli şekilde kullanmasıyla da dikkatleri çeker. Mesela,

"dve radugi-podrugi" (V-6), "sizoye nebo" (V-61), "sneg zaşurşal" (V-62), "siniye gluhiye tuçi" (V-79), "uşerbnıy mesyats" (V-98), "vspıhnulo oblaka" (V-100), "pışnaya vesna" (V-107), "turşit v kustah dojd'" (V-129), "promozglıy rassvet" (V-143), "tseplelis za obletevşiye vetlı, rıhlıye tuçi" (V-154), "nazoylivo sıpalsya dojd'" (V-154), "rassvet medlil, zapazdıval, nehotyasoçilsya" (V-156), "pozabıtıye zvezdı pronzitelno smotreli na zemlyu" (V-157), "valil vodyanistıy sneg" (V-163), "ostrıy i veselıy zapah snega" (V-166), "legkiy pereparhivayuşiy sneg" (V-167), "trava pojuhla" (V-175), "sıroy, zaglohşiy les" (V-178),

"zarniçı mgali" (V-181), "molodoy mesyats povis rogom" (V-182), "more peredernulo zloveşçim plamenem" (V-182), "nebo raspahnulos'" (V-188), "po sadam kipit moloko(o tsvetah akatsii)" (V-191), "oblaka kolıhalis' zolotımi dorogami" (V-197), "medlennıye molnii" (V-202), "sedoye i mglistoye more" (V-202), "buraya osen'" (V-214), "dotleval posledniy svet veçerney zari" (V-218), "raduga oprokinulas' nad ravninoy" (V-241), "okean sovsem osatanel" (V-246), "zaşçelkali solovyi" (V-322), "tuman zaşevelilsya" (V-324), "zoloteyuşçiy kray neba" (V-324), "vozduşnaya sineva"(V-328), "brodyaçaya stepnaya zvezda"(V-332), "privetlivaya zemlya" (V-384), "temnıye oblaka" (V-384), "kuçevıye oblaka" (V-384), "korotkiy, kak mimoletnaya ulıbka, den'" (V-424), "perezvon lesnıh kolokolçikov"(sf:433) v.s.

Bu verdiğimiz örneklerden anlaşılacağı gibi Paustovski öykülerinde doğayla ilgili kelimeler kullanırken Rus dilinin zengin kelime hazinesinden ve onun ifade araçlarından ustalıkla yararlanmıştır. Doğada bu kadar güzelliğin olduğunu yazarın eserlerini okuduktan sonra daha çok fark ediyoruz. Yazarın öykülerinde tespit etmeğe çalıştığımız ikinci büyük kelime grubu, insanın ruh haliyle bağlı olanlardır:

"sjalos' gorlo " (V-192), "petuşitsya pered lyudmi (=hvastatsya) " (V-200), "serdtse kipit"(V-208), "vsyu jizn' burliş'" (V-210), "nervı natyanutı s siloy strunı" (V-250), "neponyatnaya deviçya grust'" (V-321), "zamiraniye serdtsa" (V-321), "polyubit jenşinu do polnogo otreçeniya ot sebya" (V-64), "serdtse sjalos'" (V-142), "gluhoye bespokoystvo" (V-158), "prihodila v otçayaniye" (V-161), "veçno vzvolnovannaya zabotami"(V-166) v.s.

Bu grupta yer alan sözcüklerin dikkat çeken özellikleri, psikolojik duyguların lirik anlatımını dile getirmeleridir.

---

[20] **Vospominaniya o Konstantine Paustovskom**, Sostovitel' Lev Abeleviç Levitski, sf:16

Anlam-anlatım acısında yazarın eserlerinde üslup sınıflarından hangisini, nasıl kullandığını tespit ederek cümleler veya pasajlardan alıntılar yaparak gösterebiliriz. Yazarın öykülerini bir önceki bölümde konu sınıflandırmasına göre ayırdığımızda da bu konuya kısmen şöyle değinmiştik: Paustovski, genel olarak sıradan şeyleri konu alır. Genelde figürleri de sıradan insanlardır, onların konuşmaları da, giyimleri de, uğraşları da okur için tanıdıktır. Her şeyleri ile onlar yabancı değildir, Belinski'nin sözüyle "***U istinnogo talanta kajdıy tip neznakomıy znakomets***"[21]tanımadığımız tanıdıklardır. Paustovski'nin öykülerinde orta üslubun hakim olduğunu görüyoruz. Yazarın eserlerinin bir çoğunda ünlü, tanınmış kişilerin de hayatları ve sanatları yer alır. Burada hem yazar, hem de bu sanat adamları genelde edebi dil kurallarına uygun orta üslup kullanırlar. Yazarın orta üslup kullanmasının bir sebebi de kanımızca, düşünce ve dünya görüşünü Rus halkının her kesimine aktarma isteğidir. Bu kanımızı, "Kızcağız Bronya"(Doçeçka Bronya) adlı öyküden bir pasajla destekleyebiliriz:

> *" Ben her şeyi olduğu gibi yazmağa çalışıyorum. Her şeyden önce olay yerini, sonra katılımcıları, sonra olayı.*
>
> *Böylelikle, olay yeri - Odessa, Odessa'da Kuyalnitski limanında Büyük Fiskiye'nin yanındaki çölde, Dalnitski sokakta 5 numaralı avluda.*
>
> *İştirak edenler kalabalıktılar. Lostromo Bondar, şair Verbitski, "İzvestiya"dan topal Valentina, Andryuşa Rogover, fotoğrafçı Gluzkin, ben ve başkaları, muhabirler, kaplıcadakiler, denizciler, milisler, daktilocular ve çizme temizleyenler.*
>
> *Üç olay vardır: Kuyalnitski limanında konser, Puşkin'in torunun kızıyla tanışma ve fotoğrafçı Gluzkin'e yapılan gaddar intikam."*[22]

Orta üslubun egemenliğini yine aynı öyküden başka bir pasajda görebiliriz:

> *"Mett gözlerini açtı. Kendini çok zinde hissediyordu. Her halde iyi uyumuştu. Pencerenin dışında lapa lapa kar yağıyordu. Mett bunu görmedi. O sadece pencerede uçuşan tek tek karları fark etti.*

---

21 V.G.Belinski, **Stat'yi o russkoy literature**, Lenizdat 1987, sf:166

22 K.Paustovski,*Sobraniye soçineniy v şesti tomah* , tom IV,sf: 369

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Mett yüksek sesle -Fevkalade!- dedi ve sigara içmeye başladı. Sigaranın ateşi saati aydınlattı. Saat dört buçuktu.

-Fevkalade olan ne?- Gofman ranzasından sordu. O Mett'den erken uyanmıştı.

Mett bir süre sustu.

-Ben bu evle ilgili yazmak istiyorum."[23]

Yukarıdaki alıntılarda Paustovski'nin yalın ve ifadeli dilini görüyoruz. Yazarın eserlerindeki hakim üslubu yalnızca bu örneklerde değil, tezimizde farklı amaçlarla verdiğimiz alıntılarda da görmek mümkündür. Halk hayatından, halkın bulunduğu ortama uygun konuşmalarla düzgün ve anlaşılır bir dil, Paustovski'nin sanatı için karakteristik özelliklerdendir. Halkın dilini kaba konuşma tarzıyla ve taşra ve köy insanının konuşma şeklini genelde hatalı, kısmen cahilce vermek, uzun zaman, bir çok yazar için karakteristik bir üslup özelliği olmuştur. Paustovski'de bu durum bir oranda farklıdır. Halk dilini milli servet olarak kabullenen yazar için bu, doğal bir yaklaşımdır. Eserlerindeki karakterlerin hepsi birer filozof olmadıkları için belirli bir seviye farkının söz konusu olması çok doğaldır.

Paustovski'nin dilinin yalın, temiz ve herkese seslenebilecek düzeyde olduğunu daha önce de söyledik. Figürler için böyle bir genelleme yapamayız. Her figürü kendi diliyle konuşturan yazarın, onlara olan sevgisinin belirtisi olarak genelde dillerine de büyük bir saygıyla yaklaştığını söyleyebiliriz. Yazar, figürlerinden bazılarına sevgi ve saygısını göstermek,onların yüce yönlerini vurgulamak için yüksek üslup kullandırır:

"Afrodita, ditya (obraşeniye k devuşke-kursiv moy)" (V-189), "pavı (o jenşinah-kursiv moy)" (V-190), "poslannik neba" (V-247), "bojyey milost'yu izvestnıy vsem" (V-249), "vsemilostiveyşiy korol'" (V-249), "izvolili vırazit'sya" (V-328), "bojestvennıy zvuk" (V-422)v.s.

Bu örneklerin 19. yüzyıl edebiyatında ve sanatında soylu çevrelerin kullandığı yüksek üsluba daha yakın olduğunu görüyoruz. Dikkatimizi çeken bir diğer nokta da,

---

[23] A.g.y. cilt IV,sf: 408

yüksek üsluba ait olan bu kelimeleri Paustovski'nin kendisine özgü bir şekilde; diğer yazarlara göre daha sade, yalın ve anlaşılır bir şekilde kullanmış olmasıdır.

Bazen bir ihtiyarın, ağzında dişleri olmayan bir kişinin konuşmasında, bazen küçük çocukların diline oturmamış bazı harflerin "r", "çt" vs yanlış telaffuzu görüldüğü gibi konuşma dilinin edebi dilden ayrıldığı karakteristik noktalar tüm doğallığıyla olduğu gibi verilmiştir. Yazar figürlerinin konuşmasında, telaffuzlarında belirgin farklılıklarla detaylı bir anlatım kullanmıştır. Yazarın figürlerini ayrıntılı telaffuzlarıyla işlemesinin, natüralist yaklaşımının bir yansıması olduğunu söyleyebiliriz. Genelde, Paustovski'nin figürleri toplumun hangi kesimden olursa olsun kendini yetiştiren, seviyeli ve cahil olmayan tiplerdir. Bu da yazarın halkına olan sevgisinin ve saygısının sonucudur.

Paustovski'nin bazen konuşma dilinin çeşitli katmanlarını kullandığı da gözümüzden kaçmıyor. Bazı figürlerin dilinde kaba, küfürlü konuşmalara ve argo kelimelere rastlıyoruz. Şimdi yazarın öykülerinde tespit ettiğimiz aşağı üslup sayılan hatalı konuşma ve argo kelimelerin bir kısmını ele alalım:

"ne izdoh, yani **ne umer" (V-159), "obşestvo zdes murovoye" (V-189), "kofey po utram ne hlebali" (V-209), "v obidu vlamıvaetsya" (V-217), "gnilaya govyadina, yevreyskiy kupidon" (V-3), "vşivıy Mussolini" (V-17), "Kto jral krolikov" (V-18), "Çto eto za fokusı" (V-21), "...a ya tut valyayus', kak borov, kak begemot" (V-21), "vonyuçaya sobaka" (V-337), "patsanı nahvatali bıçkov" (V-196), "puşay,** yani **pust', puskay"(V-206), "yejeli,** yani **yesli" (V-207), "delo <u>spolnyat'</u> doljen,** yani **<u>vıpolnyat'</u>'" (V-207), "spervonaçalu,** yani **snaçala" (V-207), "pokolyakat',** yani **pogovorit'" (V-208), "sluhayut,** yani **sluşayut" (V-208), "bespremenno** yani **nepremenno, obyazatel'no" (V-210), "pogordee,** yani **boleye gordıy" (V-210), "sobrala komsomol<u>ov,</u> yani komsomoltsev"(V-210), "dyuje,** yani **oçen'" (V-214), "hodyu,** yani **hoju" (V-215), "na polnom vojdelenii,** yani **ijdevenii" (V-215), "seredka,** yani **seredina" (V-215), "mnogo <u>ob sebe</u> ponimaete" (V-216), "A tı <u>mogi!</u>" (V-216),**

"vstrel namedni, yani **vstretil nakanune " (V-216), "rugatel'" (V-216), "milyonşik,** yani **millioner" (V-217), "v moye delo ne sovaysya,** yani **ne lez, ne vneşivaysya"(V-217), "posobil poçinyat',** yani **pomog otremontirovat'" (V-217), "harakter-kak iz ogurça ştık" (V-217), "podıhayet,** yani **umirayet"(V-246), "Çego tı tuda rveşsya, na etot ozer, ozero olmalı" (V-308), "rukoy tsopnut',** yani **potrogat',vzyat'" (V-308), "na zagopke,** yani **na şeye" (V-308), "durolomnıy tsar" (V-311), "bıl da splıl" (V-311), "başka,** yani **golova" (V-311), "teteha" (V-10), "hodiki,** yani **çası" (V-79), "şvabı,** yani **vragi-burada almanlar kastedilir" (V-80), "şustrost',** yani **bıstrota,provorstvo" (V-82), "tışi,** yani **tısyaçi" (V-83), "jestikulirovayet,** hatalı kulanılmış **estikuliruyet"(V-99), "dumali, sovsem tebya zasosala Moskva"(V-101), "serdobolnitsa"(V-102), "klyaça,** yani **staraya loşad'"(V-105), "pomer,** yani **umer"(V-130), "ihniy,** yani **ih"(V-130), "srobeyeş',** yani **ispugayeş'sya"(V-130), "şibçe,** yani **silneye"(V-134), "otomknu,** yani **otkroyu"(V-135),"dojidaytes,** yani **jdite"(V-165), "aktyorka,** yani **artistka"(V-176), "po çeloveçestvu,** yani **po çeloveçeski"(V-176), "udavilas" (V-176), "dojdat,**olmalı **dojdatsya" (V-177), "treuh,** yani **şapka"(V-179), "hoteniye,** yani **jelaniye"(V-180), "brehlivıy,** yani **vrun"(V-180), "yazıkom molot" (V-181), "ne çayal,** yani **ne dumal" (V-186), "pustobreh,** yani **boltun" (V-186)** v.s.

Paustovski çağdaş bir yazardır. Onun için ilk olarak öykülerinde **arkaik kelimelerin** çok olmadığını söylemeliyiz. Eğer genel olarak tüm eserlerini bu açıdan incelersek kelimeler fazlalaşabilir. Tarihi konulu eserlerinde örneğin, "*Kara Bugaz*"da Jerebcov'un konuşması, yazıları 19. yüzyıl mektup ("*epistol*")[24] edebiyat diline özgüdür. Öykülerine bu günün bakış açısıyla baktığımızda da belirli kelimelerin tarihi anlama ulaştığını görürüz. Ancak yazarın yaşadığı dönemin edebi dil ölçüleriyle bu konuya

[24] *Epistolyar edebiyat, epistolyar yazı,* mektup tarzında yazı türü olup Rus edebiyatına N.M. Karamzin'in *Pisma russkogo puteşestvennika* ve D.İ. Fonvizin'in *Zapiska pervogo puteşestvennika* adlı eserleriyle dahil olmuş sayılır. (Bazıları bu tarihi IV İvan'la Knyaz A.Kurbski arasındaki yazışmalardan başlatır) Bkz:**Literaturnıy entsiklopediçeskiy slovar** ,"Sovetskaya entsiklopediya" Moskova 1987, sf: 512

yaklaşmak gerektiği kanısındayız. Belirlememiz gereken bu kelimeleri kullananların sosyal sınıfı, arkaik kelimelerin genel olarak halk tarafından kullanılıp kullanılmadığı ve eserde ne amaçla kullanıldığıdır. İlk öyküsüyle son öyküsünün arasında yaklaşık yarım yüzyıla yakın bir dönem söz konusu olduğu için pek çok üslup farklılıkları bulunmaktadır. Burada kısaca aşağıdaki örneklerde tespit ettiklerimizden bir kaç kelime üzerinde bu konuyla ilgili hususları anlatmaya çalışalım.

> **"Armyak** (giysi türü)" **(V-129), "izvozçik" (V-130), "proletka** (yolcu arabası türü)" **(V-130), "kozlı** ***(proletkada*** arabacının oturduğu yer)" **(V-135), "rudukyül** (el çantası)" **(V-156), "salop**(giysi türü)" **(V-157), "meşçanin" (V-175), "postayalıy dvor, postoyalets (=vremenno jivuşeye)" (V-175), "voitel(=voin)" (V-213), "namedni (=nakanune)" (V-216), "ohal'nik, sudar'" (V-216), "dilijans** (araba türü)"**(V-241), "lekar'"(V-247), "grenader"(V-310), "şompola"(V-311) "perst(=palets)"(V-311), "praşurı (=predki)" (V-311), "skalka" (V-312), "koromıslo" (V-312), "georgiyevskiye kavaleri" (V-326), "jnitsa" (V-330), "krinolin"(V-430)** v.s.

Yukarıdaki örneklerde görülen kelimelerin hepsigünümüzde işlerliğini kaybetmiştir. Bu kelimelerin bir kısmı daha sonra toplum içinde yok olmuş bazı sosyal grupların kullandıkları dilde görülmektedir. Diğer kısmı da bazı eşyaları, araçları ve giysileri tanımlar ve bu eşyaların günlük yaşamda kullanımdan kalkmasıyla dildeki varlıkları da sona ermiştir.Yazarın eserlerinde bu türde kelimeler gördüğümüz kadarıyla çok değildir. Ama zaman zaman, özellikle figürlerin dilinde kullanılmıştır.Arkaik kelimelerin yanı sıra yeni kelimelere de rastlamak güçtür.ıyamıyoruz. Yeni kelimeleri tespit etmeye çalıştığımız sayfalarda bir tek "rentabelnaya" sözcüğüne rastlıyoruz. "*Hüzursuzluk*" (Bespokoystvo) [25]adlı öyküsünde Semen adlı cifçinin "Jizn u nas rentabelnaya" cümlesindeki *rentablnaya* kelimesi, bu kelimenin yeni olmasından ve sıradan insanlar tarafından henüz doğru anlaşılmamasından yanlış kullanılmıştır.

---

[25] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, tom V,sf:206-213

Paustovski, Rus yazarları arasında en çok seyahat eden yazarlardandır. Bazen mesleği gereği, çoğu zaman da çocukluğundan içinde kök salan tutkuyla sürekli seyahat etme, gezme, görme, öğrenme çabası sonucunda Rusya'yı baştan başa, bazı yerlerini ise defalarca gezmiştir. Bir yazar olarak gezdiği bu yerlerin insanının yaşamını eserlerine konu ederken onların hayata bakış açılarını, gelenek ve göreneklerini, yöresel özelliklerini de vermeye çalışmıştır. Burada bizi ilgilendiren nokta yazarın **yöresel kelimeler** kullanıp kullanmadığıdır. Bunu tespit ettikten sonra amacımız, bunları nerede ve nasıl kullandığını göstermektir. Bu yaklaşım, toprakları geniş ve halkı da karışık olan bir ülkeyi konu alan edebi eserler için zordur. Bu zorluğa rağmen tespit edebildiğimiz yöresel kelimelerden anlamlarını olabildiğince göstereceğiz.

"samolov (kak udoçka dlya rıbı" **(V-196), "tı ne yaris (=ne serdis!)" (V-207), "balyasını(perila u mosta)" (V-209), "burkalı" (V-242), "glaza, morok** (=mrak, temnota)" **(V-242), "mşarı**(suhoye boloto, melkiy les)" **(V-312), "venterya** (kak korzinı)" **(V-325), "pritoçnaya trava"(V-384), "postolı**(vid obuvi)" **(V-81), "duje**(oçen')"**(V-84), "serdenko moye(V-84), "kaduşka** (=boçka)" **(V-105), "pustelga** (tipa pastuşka,o çeloveke)" **(V-165), "vprisoçku" (V-176),** "**ryaditsya na maşinu,** yani **saditsya**" **(V-183)** v.s.

Yazar eserlerinde yöresel kelimeler kullandığı bazı yerlerde ya kendisi ya da figürlerden biri aracılığıyla bu kelimelerin ne anlama geldiğini açıklar. Örneğin, "*Muhabir Krıs*"*(Reportyor Krıs*) adlı öyküde "**kuski**" ve "**itsıki**" kelimelerinin yazar tarafından ne anlama geldiği bildirilir: bunlar 1920 yıllarında Odessa'da elli ve yüz rubleliklere verilen addır. Aynı şekilde "**limonı**"(V-318) kelimesi de1918-20 yılları arasında bin rublelik kredi kartı anlamındadır. Sarı renkli olduğu için limona benzetilerek "limonı" denmiştir.

Ünlü eleştirmen Belinski "*1847. Yıl Rus Edebiyatına Bir Bakış*" adlı makalesinde dildeki yabancı kelimelerin yerini şöyle açıklar:

"Sağlam bir gerekçeye dayanmadan, gereksiz yere Rus dilini yabancı kelimelerle alacalı bulacalı bir hale sokma hevesi sağlam düşünceye ve zevke aykırıdır. Ama bu Rus diline ve Rus edebiyatına değil yabancı kelime yanlılarına zarar verir...Dilin kaderi bu veya diğer kişilerin keyfi davranışlarına bağlı olamaz. Dilin güvenilir ve sadık koruyucuları vardır: Bu, o dilin kendine özgü olan ruhu ve dehasıdır. İşte bu nedenden ötürü dile sokulan çok sayıda yabancı kelimelerden sadece bir kısmı o dilde kalıcı olur, geriye kalanları ise kendiliğinden kaybolur. Bu Rusça'nın kendi içinde ortaya çıkan yeni sözcükleri için de geçerlidir: Bazıları kalıyor, bazıları ise kayboluyor. Başarısız şekilde düşünülmüş Rus sözcüğü, anlam yoksunluğuyla yabancı kelimelerden daha berbattır."[26]

Belinski'nin dilin saflığını ve temizliğini savunması, herhangi bir kelimenin doğuşunu veya başka dilden alınmasını zorunlu durumlara ve o dildeki uyumuna bağlaması, bir çok Rus yazarının uzun yıllar boyunca sanat manifestosu olmuştur. Paustovski'yi de, Belinski'nin sadık öğrencilerinden sayabiliriz. Yazarı, **yabancı kelimeler** kullanan diğer Rus yazarlarıyla kıyaslarsak onun son sıralarda yer aldığını görürüz. Paustovski, Bunin, Prişvin gibi dili temiz ve berrak kullanışlarıyla Rusların gurur kaynağı olan yazarları arasında yer alır. Paustovski'nin sınırlı sayıda kullandığı yabancı kelimeler belirleyebildiğimiz kadarıyla şunlardır:

"madale" (V-106), "kardinal" (V-159), "vunderking, ford" (V-328), "skeb" (V-329), "boss" (V-321), "ser, brauning, viski" (V-332), "kakao, diletant" (V-334), "kamin, arhipelak, piroskaf" (Yunanca'dan), **"brig"** (İngilizce'den), **"brigantina, barka**, (İtalyanca'dan), **"klipper,şkiper, şlyupka"** (Hollandaca'dan), **"gusar"** (Macarca'dan), **"kiver, karteç, folga, muştra"** (Lehçe'den), **"başlık"** (Türkçe'den)**"kanonada, kazemat, pastel, fort"** (Fransızca'dan), **"şpiçruten"** (Almanca'dan),**"relikviya, tribun"** (Latince'den) v.s.

---

[26] V.G.Belinskiy, **Stat'yi o russkoy literature**, sf:166

Paustovski'nin öykülerinde farklı ülkelerden ve milletlerden söz eden konular vardır. Bu öykülerinde bazen yabancı dilde konuşmalar, bazen de figürlerin dilinde yabancı deyimler, türkü sözleri ve dualar yer alır."*Madam Bove'nin Duası*"(Molitva madam Bove)[27] adlı öyküde **"Quand les lilas reflenriront**"(Fransızca türkü sözü olup "Kogda opyat' zatsetyot siren"'-"Yaseminler ne zaman çiçek açar" anlamındadır), "*Odern'den Sardunyalar*"da mezarlıkta edilen dua "***Cibavit os ex apide frumenti...et de perta melle saturnavit. Amen***" diye olduğu gibi sadece Latince verilmiştir.

19. yüzyılda Rus toplumunda genelde soylular arasında yabancı dilde konuşmak veya konuşmalarda yabancı kelimeler kullanmak adeta bir gelenek haline gelmiş, bir kültür göstergesi sayılmıştır. Bu nedenle klasik yazarların soylu toplumu konu aldıkları tüm eserlerinde yabancı dilde konuşmalar fazladır. Paustovski'de bu durum farklı olduğundan yabancı dilde konuşmalara çok nadiren sadece yabancı uyruklu figürlerin konuşmalarında rastlanır. Örneğin, "Madam Bove'nin Duaları", "Siyah Ağlar"(Çernıye seti) v.s.

Kelime elemanları arasında yer verebileceğimiz **uzmanlık dili** Paustovski'nin üslubunun önemli bir parçasıdır. İncelememizde yazarın uzmanlık dilini olağanüstü bir biçimde kullandığını gördük. Bunlar Paustovski'nin eserlerinde yer verdiği çeşitli bilimsel konuları o alanın uzmanı kadar iyi bildiğini gösterir. Çeşitli bilim alanlarında çok geniş bilgi sahibi olan Paustovski'nin eserlerinde bilimsel konuları işlemesi tesadüfi değildir. Araştırmacı Krementsov bu konuda şöyle der:

> *"Paustovski'nin eserlerinde okurlar; arkeoloji, oseanografi, meteoroloji, bitki bilim, mineraloji, zooloji, tarih, psikoloji hakkında bilgi alır."*[28]

Bu yönüyle Paustovski, Sovyet edebiyatında bilimsel edebiyatın (nauçno-hudojestvennaya literatura) yaratıcılarından sayılır. Yaygın bilimsel terimlerin yanı sıra sadece uzmanlık alanındaki kişilerin kullandığı terimlere yer vermesi çevresindekiler tarafından hayretle karşılanmıştır. V.Şklovski bu konuda şunları yazar:

---

[27] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah* V cilt ,sf:105-111
[28] L.Krementsov, **K.G.Paustovski Jizn i tvorçestvo**, Moskova 1982,sf:33

"Paustovski, çoğu okur için hayat seyrüsefaini olup, olağandışı şeylerin avcısı idi.

Seyrüsefain kılavuzu denizler, okyanuslar ve onların kıyılarının her yönünü, sahillerinde göze çarpan yerler ve işaretleri tarif eder.

Seyrüsefain kılavuzu ırmaklar için de gereklidir. Gemi kılavuzları dağları,kiliseleri ve göze çarpan ağaçları kayıt ederek kendi gemilerini yönetiyorlar.

Seyrüsefain kılavuzları sadece sahillerin tasviri olarak kalmıyor,onlar denizcilerin çalışmalarıyla değiştiriliyor, dolgunlaştırılıyor.

Seyrüsefain kılavuzları denizcilerin iş dili ambarıdır.

Paustovski seyrüsefain kılavuzlarını bir gemi kılavuzcusu gibi bilir ve onların dilini severdi."[29]

Çeşitli alanlarda kullanılan bilimsel terimlerden Paustovski'nin yer verdiklerini şöyle sıralayabiliriz:

Denizcilikle ilgili kullandığı kelimeler:"**stil" (V-205), "illyuminator" (V-205), "rıbaçyabarka(=lodka)" (V-240), "sorokapuşeç-nıy korabl"(V-252), "parohod, matrosı, portovıye slujayuşiye, kayut, flot" (V-317) "shodni, bakenı" (V-320), "trap, briğ," (V-327), "paluba" (V-327), "barja" (V-103), "tryum" (V-103), "perekat" (V-130), "barka, reya," (V-142),**

Tıpla ilgili olanlar: **"vodyanka" (V-246), "lihoradka" (V-327)**

Biyolojiyle ilgili olanlar:**"solonçaki (tip poçvı)" "şipovnik, romaşka" (V-79), "Liven, kameliya" (V-347),**

Müzikle ilgili olanlar: **"uvertyura" (V-431),** "akkord"**(V-431),**

meteoroloji ile ilgili: "roza vetrov" **(V-188),**

askerlikle ilgili:"**kononada" (V-10), "blindaj"(V-10), "batareya"(V-10), "lazaret"(V-57), "bronenoseç"(V-58), "kitel"(V-63), "şinel"(V-129)** v.s.

---

[29] **Vospominaniya o Konstantine Paustovskom**,Sostovitel Lev Abeleviç Levitski,sf: 17

Yazar bildiği tüm sanat ve bilim dallarındaki kelimeleri sanatına ustaca sokmakla ifade ve anlatımını zenginleştirmiştir. Fakat bu sözcüklere genelde bir bilimsel literatürde kullanılan üsluptan farklı olarak edebi üslup düzeyinde anlam katılmıştır. Mesela, "roza vetrov" bir meteoroloji terimi olup, bir tür rüzgar ismidir. Yazar ise bu anlamdan çok uzak olan geçici bir sevgi anlamında kullanmıştır.(Aynı adlı öyküde).Veya *Skazoçnik'de* tıbbi terim olan *letargiya- letarji uyku* kelimesini "Listya viseli, kak v litargii" cümlesinde hareketsiz yaprakları letarji uykuda, bitkisel hayattaki insana benzetmiş, kelimeye farklı anlam kazandırmıştır.

Yazarın öyküleri kelime yapımı açısından incelenirken kelimeler, yapıları bakımından ele alınacaktır. Kullanılan kelimelerde basit, türemiş veya bileşiklik oranı belirlenecektir. Paustovski'nin çok üretken bir yazar olduğunu göz önüne alarak bu araştırmamızda yazarın tüm öykülerini değil, altı ciltlik seçilmiş eserlerinden dördüncü ve beşinci ciltlerinde yer alan öykülerini yirmi beş sayfada bir sayfa üzerindeki bulgularımızı genelleştirerek bir sonuca ulaşabildik. Yaptığımız inceleme sonucunda yazarın öykülerinde basit kelimeler ağırlıklı olup ilk sırada yer alır. Sonra türemiş kelimeler, en son sırada ise birleşik kelimeler yer alır. Toplam 40 sayfada yaptığımız incelemenin sonucunu bütüne uygulayarak şu şekilde göstere biliriz:

basit - % 60.7
türemiş- % 31.5
birleşik - % 7:8

Kelime elemanlarını son olarak deyimler ve atasözleri açısından inceledik. Paustovski'nin eserlerinde canlı halk dili geniş ölçüde yer aldığı için doğal olarak yazarın dili deyimler açısından zengindir:

"bojestvennıy zvuk", "skromnıy ujin", pogretsya (u vaşego) ognya", "Snimat tyajest s vaşey duşi", " "Posle nas- hot potok", "tolko odnomu çertu mahorku molot",yazıçok sveçi"vs."skali zubı", hlopat vseh po pleçu", "ni çerta ne vıydet", **"ni odna jivaya duşa", nikakaya sila ne otorvyot ego ot zemli"** v.b.

Halkın tarihinin, maddi ve manevi kültürünün, dünya görüşünün en çok yansıdığı deyimler ve atasözleri, halk hikmetini ve bilgeliğini ortaya koymanın uygun bir yolu olmuştur. Bunların bazen yazarın amacına uygun olarak farklı kullanışı da gözden kaçmaz. *"Sihirli Sandık"ta* Türkçe " Sakla samanı, gelir zamanı" atasözü, Rusça "**Kajdaya verevoçka mojet prigodit'sya v hozyaystve**" şeklinin yanı sıra "**V horoşem hozyaystve kajdaya veryovoçka mojet prigodit'sya**" şeklinde kullanılmıştır. Yine aynı öyküde "***Hlyabi nebesnıye, kak govorili v starinu, razvernutsya, a on ne uydyot***" cümlesinde ***razverzlis hlyabi nebesnıye*** (Göyün direkleri alındı) deyimi istenilen hava koşulunda gidilecektir anlamını vermek için yazar tarafından değiştirilerek kullanılmıştır. Yazar eserlerinde deyimlere çok yer vermiştir. Yazarın kullandığı mecazları incelerken deyimlerle kalıp ifadeler üzerinde duracağız.

Kelime elemanlarından sonra ikinci dikkat edeceğimiz konu yazarın öykülerindeki **dilbilgisi elemanlarıdır.** İncelememizin bu aşamasında öykülerdeki cümleleri şekilleri, türleri ve tiplerine göre sınıflandıracağız. Cümle öğesi sırasına ve cümlelerin birbirlerine bağlanış şekillerine dikkat edeceğiz.

Dilbilgisi açısından yapılan incelemede dikkat etmemiz gereken cümle öğeleri sıralaması ve onların işlevleri gibi önemli noktalardır. Burada inceleme sonucunda tespit ettiğimiz sonuçları değerlendirmeye geçmeden Rus dilindeki cümle öğeleri sırası hakkında kısaca bilgi vermek isteriz. Hint-Avrupa Dil Ailesi Slav Dilleri dalında yer alan Rus dilinde cümle öğeleri sırası hakkında kısa bilgi verelim.[30] Rus dilinde cümle öğeleri beş gramatik grup halinde olup podlejaşeye (özne), skazuemoye (yüklem), dopolneniye (tümleç), opredeleniye (belirten) ve obstoyatel'stvo-zarftan oluşur. Rusça'da kurallı geniş cümle genelde aşağıdaki gibidir:

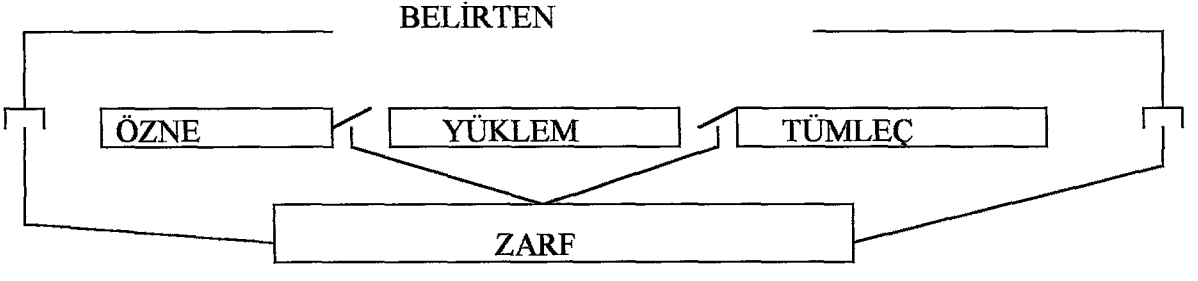

[30] Bakınız:V.Şanayeva, **Russkiy yazık, Kratkaya grammatika russkogo yazıka** (v şestnadtsati tablitsah i çetıreh shemah s ih opisaniyem), Novosibirsk 1994 sf:38-39

Rusça'daki cümle dizimine uygun olarak Paustovski'nin öykülerinde daha çok kurallı cümlelerin kullandığı görülmektedir:

"Oni stoyali u otkrıtogo okna. Bıla uje pozdnyaya noç'. V komnatu tyanulo reçnoy sırostyu. Prizraçnıy svet lejal nad gorodom."[31] ve buna benzer yüzlerce örnek verebiliriz. Genelde yazarın dili için karakteristik olan kurallı cümlelerin her sayfada, her pasajda çok olduğunu görüyoruz. İkinci sırada yer alan devrik cümleler ise hem yazarın, hem de figürlerin dilinde yer alır. Genelde devrik cümleler duygulara ve heyecanlara bağlı olup özellikle vurgulanmak istenen bir şeyin anlatımı için kullanılır. Örneğin, bu tür cümleler Dönüşü (Voitel')[32] öyküsünde sık kullanılmaktadır."***Tı pro krasaviç obeşalsya rasskazat',-napomnil stariku garmonist,-a tyaneş' ne v tu storonu."***(Sen güzeller hakkında anlatmayı vaadetmiştin,-hatırlattı ihtiyara armonikçi, ama lafi başka tarafa çekiyorsun), ***"Sovetskaya naşa vlast' terpet takoye polojeniye, koneçno, ne mojet."*** (Yapamaz, sabredemez böyle bir duruma Sovyet hükümetimiz bizim, elbette), "-***Ya k etomu ves razgovor podvoju***"(-Ben buna tüm sohbeti getireceğim.), ***"Vışlo postanovleniye-gorodit' plotinami ovragi, prudit' kolhozniye prudı i vdol' poley sajat' povsemestno kudryavıy les."***(Çıktı karar-doldurmak barajlarla dereleri, bent yapmak kolhozun göllerini ve tarlaların boyunca dikmek her yerde gür yapraklı ağaç),"***Astapovskiye prudı nebos' vse videli?***"(Astapov göllerini herhalde hepiniz gördünüz) v.s.

Örneklerde görüldüğü gibi cümlelerin hepsi devrik olarak kullanılmıştır. Yazar burada anlatacağı şeyi daha etkili kılmak, bazen figürlerin aceleci konuşmasını aktarmak gibi sebeplerle cümle sırasını bilerek bozmuştur.

Paustovski'nin öykülerinde eksik cümlelere sık rastlanır. Diyalogların yanı sıra yazarın lirik anlatımında veya betimlemelerinde eksik cümleler yer alır. Eksik cümleler, bizce okurun dikkatini daha fazla çekmek ve kolay anlaşılabilecek yerlerde özne, yüklem ve diğer öğelerin tekrarıyla okuru yormamak amacıyla kullanmıştır.

---

[31] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, tom II,sf.422
[32] a.g.y., V cilt, sf.213-220

Eksik cümle; dinleyenin kolayca anlayacağı durumlarda genellikle yüklemi, kimi zaman da gerekli bir öğesi söylenmeyen cümlelere denir. -----(Kvakşa)[33] adlı öyküde okuyoruz:"***Vidiş' jeltıy dım? Kak ot samovara. İ ves vozduh drojit. Eto i yest' jara. Vse mojno zametit' çeloveçeskim glazam. İ jaru, i holod, çto hoçeş'. -A holod - kogda sneg?-sprosila Tanya.***"Bu pasajda ***Kak ot samovara; i jaru, i holod, çto hoçeş; a holod-kogda sneg?*** Cümleleri eksik cümlelerdir. Yazar burada bilerek belirli cümle öğelerine yer vermemiştir. Eksik cümlelere hem yazarın hem de figürlerin dilinde, özellikle diyaloglarda sık rastlanır.

Bazen yazarın sözünü ettiği olay ve düşüncenin etkisini artırmak amacıyla cümleleri yarıda bıraktığı da gözden kaçmıyor. Bunlar kesik cümle olarak adlandırılır. Kesik cümlelerde eksik cümleden farklı olarak cümle yarıda kesilir ve üç noktayla biter. Yazarın öykülerinde bu tür cümleleri çok sık kullanmadığını görüyoruz. "***Sam Andrey dva goda kak pomer, a dom ihniy...", "Doroga deystvitel'no..."(V-130),"Zasinelo uje na vostoke...", "Vot i seyças vstanu i natru tebe polotentsem uşi,çtobı tı ne smela...***"(*V*-336) v.s.

En son üzerinde duracağımız cümle grubu ise açıklamalı, ara cümleli, ara sözlü olan cümlelerdir. Paustovski'nin dili ve üslubu için çok karakteristik olan bu cümlelerde yazarın cümledeki fikrini ayrıntılarıyla verme çabası sezilir. Mesela,"***Şafak vakti tüm izbelerde hemen hemen aynı olur-bizde Kosrtomo cıvarında da, Ukrayna'da da, Karpat'ın eteğindeki Guçulya köylerinde de.***"(Na rassvete vsyudu v izbah odno i to je-i u nas, pod Kostromoy, i na Ukraine, i v guçul'skoy derevuşke u podnojya Karpat.)[34] Bu cümlede yazar"*tüm izbelerde*" demiş, sonra ise daha da ayrıntılı olarak "*bizde Kosrtomo civarında da, Ukrayna'da da, Karpat'ın eteğindeki Guçulya köylerinde de*"ara sözlerini eklemiştir. Veya başka bir cümleye bakalım: "***Ben öyle de,böyle de rica ettim: insan gibi de, Allah gibi de, ve yulafın borcunu düşmeyi vaadetti,-ama borç da ağır, çok yıllıktı,-ve Şlihtinge halkın teşekkürünü haber verdi.***"(Prosil i tak i etak: i po çeloveçestvu, ipo-bojeski, i dolg za oves obeşal skostit',-a dolg bıl tyajkiy, mnogoletniy,-i sulul Şlihtingu narodnuyu blagodarnost'.)[35] Bu cümlede ise "*insan gibi de, Allah gibi de* "

---

[33] a.g.y., cilt V, sf:519-527
[34] a.g.y., ciltV, sf:79
[35]a.g.y., ciltV, sf:176

açıklama, *"ama borç da ağır, çok yıllıktı"* ise ara cümledir. Diğer bir cümle:*" **İlk bahar geldi,her zamanki gibi, sabah erkenden**."*(Vesna prişla, kak vsegda, rannim utrom.)[36] Burada *"her zamanki gibi"* ara sözdür. *"**Yaşlı botanikçi -zayıf, huzursuz ve hızlı hareketli - bana bu akşam bitkilerin karın altında neler yaptığını anlattı.**"(*Starıy botanik-hudoy, nespokoynıy i bıstrıy v dvijeniyah çelovek-rasskazıval mne segodnya veçerom, kak vedut sebya rasteniya pod snegom.)[37]cümlesinde "zayıf,huzursuz ve hızlı hareketli" kelimeleriyle yaşlı botanikçinin nasıl birisi olduğunu göstermiştir.

Yazarın altı ciltlik *Seçilmiş Eserleri* içerisinde 4.ve5. ciltlerde yer alan öykülerini yukarıdaki cümle çeşitlerine göre yirmi beş sayfada bir sayfa üzerinde inceleme yaparak sonuçları genel olarak değerlendirdik. Genelde, yazarın dilinde kurallı cümlelerden sonra en çok devrik, daha sonra ara sözlü ve ara cümleli, en son ise eksik ve kesik cümlelerin kullanıldığını tespit edebildik.

Üslup elemanlarının belirlenmesinde son sırada **Fonetik elemanlar** yer alır. Burada yazarın dilindeki kelimelerde ses tekrarlarının ve şiirsel belirtilerin; vurgu, ritim ve kafiyenin olup olmamasına dikkat edilecektir.

Fonetik elemanlarını ses tekrarı bakımından belirlemek için öncelikle aynı kelimelerin ve kelime köklerinin tekrarlarını tespit etmek gerekmektedir. Bildiğimiz gibi bu tekrarlar anlatıma farklı bir etki katmaktadır. Üslup açısından önemli olan da bu noktadır. Örneğin:

> *"Kajdıy raz Nastya nahodila pod vodoy novıye interesnıye beşçi: **to** vımokşuyu v vode, porıjevşuyu yelovuyu vetku, **to** jestyanuyu konservnuyu banku,...**to** lilovıy ot holoda i mertvıy list vodyanoy lilii."(V-360), "V **kontse- kontsov** on ne vıderjal i skazal Naste."(V-305),"Nu, polk, koneçno povorotilsya i **zaşagal.** Çto sdelayeş'! **Şagali -şagali** tri mesyaça i **doşagali** do etogo mesta." (V-311), "**Ni** odin solneçnıy luç **ne** prorvalsya skvoz' plotnuyu mglu, **ne** upal **na** zaindevelıye vetki, **ne** poigral **na** nih blednım ognem i **ne***

[36] a.g.y., ciltV, sf:301
[37] a.g.y., ciltV, sf:407

brosil ***na*** *sneg slabıye teni." (V-404),"Sergeyev znal, çto derevenskiye jiteli ne lyubyat niçego* ***neponyatnogo****, osobenno-****neponyatnıh*** *lyudey." (V-437), "***Nu** *i* ***vremya****(eto je* **ne** ***vremya****, a koşmar!).Takoye* ***vremya****, çto* ***lyudi-*** **ne** ***lyudi****, i* ***dengi-*** **ne** ***dengi****, i* ***smert'-*****ne** ***smert'****." (IV-322),"U nego goryaçka:* ***to bejat'****,* ***to jit'****"(IV-332),"Takogo, kak tı,* ***ni*** *son,* ***ni*** *um ne obogatyat.* ***Terpi-piterpiş****'sya."(IV-586)*

Yukarıdaki örneklerde gördüğümüz gibi aynı kelime ve kelime köklerinin tekrarı, fonetik tekrarı içermektedir. Ama yazarın dilinde kelime tekrarından daha çok edatların tekrar edildiği dikkatimizi çekmektedir. Bu da kanımızca, ifade edilen düşünceye farklı, daha da kuvvetlendirici etki katmaktan kaynaklanmaktadır.

Fonetik elemanları arasında şiirsel belirtilerin; vurgu, ritim ve kafiyenin olup olmamasına dikkat edilecektir. Paustovski çoğu zaman düzyazı şairi olarak adlandırılmaktadır.[38] Bu durumun yazarın eserlerinde kelimelerin yanı sıra şiirsel belirtilerin ifadedeki etkisinden kaynaklandığı kanısındayız. Paustovski: "*Şiir, anlatılmak istenen hayattır, tembel bakışlarla yakalanması zor olan tüm derinliğine kadar açılan bir dünyadır.*" [39] der.

Paustovski, okurun sadece yazdıklarına ilgi duymasını değil, ona her yönüyle yaşayabileceği bir zevk vermeği hedefler. Bir şiir kadar akıcı olan düzyazısında şiirsel belirti olarak kabul ettiğimiz seslerin tekrarıyla tasvir arasında uyuma da dikkat eder. Örneğin, "*Yağmurlu şafak*"(Dojdlivıy rassvet) öyküsünde yağmurla ilgili sahnelerde "ş","j","s","z","t" v.d.. yani yağmurun sesini anımsatan seslerin birbirini takip ettiğini görürüz:

*"...****Tuçi*** *koe-gde* ***razoşlis****, i v* ***temnote*** *nad golovoy* ***to tut****,* ***to tam zajigalas zvezda****. Poblestev v* ***lujah****, ona gasla...*
Dojd ***proşel****, no s* ***krış yeşçe po doşatomu trotuaru****...*

---

[38] Levitski L., **Konstantin Paustovski Oçerk tvorçestva**, Sovetskiy pisatel', Moskova 1963, sf:46

[39] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt IV, sf:477sp 33

V temnote pereşeptıvalsya slabıy dojd. V jestyanom jelobe toroplivo stuçali tyajyolıye kapli..." [40]

Veya bir başka öyküde "*r*"sesinin ve "rod" hecesinin sık kullandığı aşağıdaki pasaja dikkat edelim:

*"Da vot etot samıy **rod**nik. Ya eto slovo davno primetil. Nado dumat', poluçilos' ono ottogo, çto tut voda zarojdaetsya. **Rod**nik **rod**it reku, a reka lyetsya- teçyot çerez vcyu naşu matuşku-zemlyu, çerez vsyu **rod**inu, kormit **narod**. Vı glyadite, kak eto skladno vıhodit,-**rod**nik, **rod**ina, **narod**. İ vse eti slova kak bı **rod**nya mejdu soboy. Kak bı **rod**nya!"*[41]

Bileşik *ki*'li cümlelerin çoğunluğu oluşturmadığı öykülerinde ritimlilik vardır. çokluğu da şiirsel belirtilerdir. Lirik anlatımın egemen olduğu öyküleri için Paustovski, "*Ben çok yazıyorum: Beni kelimelerdeki sesler bile heyecanlandırıyor*" der.[42] Dilindeki şiirsel belirtilerde ritim ve kafiyenin oluşu da onu okunaklı kılan sebeplerdendir. Örneğin, aşağıdaki pasajı inceleyelim.

"V tri çasa noçi smutnıy zapah oseni podnyal menya s krovati. Ya dolgo brodil po svoey moskovskoy kvartire.
Ya dumal o Garte, o karte, o svoyey şkol'noy parte, o marte mesyaçe i Marte- devuşke, kotoraya lyubit etot osenniy zapah.Po prıvıçke ya naçal dumat o Levitane,no vspomnil, çto uje napisal o nem knigu. Togda ya stal dumat o vtorom izdanii etoy knigi. Spat' ya uje ne mog."[43]

(Gecenin üçünde sonbaharın belirsiz kokusu beni yatağımdan kaldırdı. Moskva'daki dairemin içerisinde uzun uzadıya gezindim.

---

[40] a.g.y., cilt V, sf: 129-144
[41] a.g.y., cilt III, sf: 360 sp50
[42]a.g.y., cilt I, sf: 27
[43] A.Raskin, "*Literaturnıye parodii. K.Paustovski.*"**Lit. gazeta**"1947, 22 marta.Bkz:tref.-49

Ben Gart'ı, haritayı, kendi okul sıramı, mart ayını ve bu sonbahar kokusunu seven Marta'yı düşündüm. Artık bende alışkanlık haline gelmiş olan Levitan'ı düşünmeye başladım, ama hemen onun hakkında yazdığım kitabı bitirdiğimi hatırladım. O zaman ben bu kitabın ikinci baskısını düşündüm. Artık uyuyamadım.)

Yukarıdaki pasajda şiire özgü ritmik belirtilere, özellikle, kelimelerin kafiyeli kullanışına dikkat edelim:" **V tri çasa noçi= menya s krovati; podnyal=brodil; o Garte=o karte=o svoyey şkol'noy parte=o marte mesyaçe =i Marte-devuşke=po prıvıçke=o Levitane**". Bu kelimelerin kafiyeli kullanışı ve özel ritmik tonu şiiri anımsatmaktadır.

> *"V poselke etom sotni let jivut latışskiye rıbaki. Pokoleniya smenyayut drug druga... No tak je, kak i sotni let nazad, rıbaki uhodyat v more za salakoy. İ tak je, kak i sotni let nazad, ne vse vozvraşayutsya obratno... No çto bı ni sluçilos', vce ravno nado i dalşe delat' svoye delo-opasnoye i tyajeloye, zaveşannoye dedami i ottsami. Ustupat' moryu nelzya."*[44]

Bu pasajda sıradan basit kelimelerin ard arda dizilişi, kelimelerdeki seslerin birbirine uyumu bir şiir dizimini anımsatmaktadır. Aynı pasajdaki "**No tak je, kak i sotni let nazad..**"," **No çto bı ni sluçilos, vce ravno nado**", "**İ tak je, kak i sotni let nazad**", **delat delo, opasnoye i tyajeloye, dedami i ottsami, tak je, tak je, sotni let, sotni let** "gibi farklı anlamları ifade eden tekrarlar, "**jivut..., smenyayut...,uhodyat**..., **(ne) vozvraşayutsya**..." gibi fiillerin sıralı kullanışı ve **"nado-nelzya, uhodyat-ne vozvraşayutsya"** gibi zıt anlamlı kelimeler, yazarın retorik figürleri öykü dokusuna ustalıkla ve amacına uygun bir biçimde yerleştirdiğini göstermektedir.

Buraya kadar yapmış olduğumuz incelemede yazarın üslubunu belirleyecek anlatımının ses, kelime ve cümlelerinin özellikleri üzerinde durduk. Yani yazarın vermek istediği duygu ve fikrin hangi açılarla ve inceliklerle kullanıldığı, aynı zamanda okurda nasıl bir ekti bıraktığı konusunda bir fikir yürütmeye çalıştık. Şimdi ise yazarın edebi

---

[44] K.Paustovski *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cilt II sf.500

sanatında önemli yeri olduğunu düşündüğümüz "*retorik figürler denen söz sanatı*"na[45] değinmeye çalışacağız. Eserin retorik figürler ve mecazlar açısından zenginliği veya yoksunluğu, o eserin ifadeli anlatımının yanı sıra, üslubu açısından da önem taşımaktadır. Bunlar, yazarın kendine özgü anlatımı ve eserin estetik değeri için de bir ölçü konumunda olabilir. Bu konuda ünlü Rus dilbilimcisi V.Vinogradov şöyle der:"*Mecazlar(Troplar) farklı şekillerde olabilir. Sadece bir sözden, söz birleşmesinden, satırdan, edebi eserin başlığından, hatta tüm eserden ibaret olabilir. Ama her zaman edebi eserin üslubunun estetik kuruluşuna uygun olmalıdır.*"[46]

Paustovski'nin öyküleri retorik figürler ve mecazlarla zengindir. Örneğin ; "Koşuşan buluşmalar"(Beglıye vstreçi)[47] öyküsünde: **"gluhoye ozero", "holodnıy zakat", nebo pomerklo", "ispolinskiy porıv", "sumraçnıy veter"**- metafor; "**Budu igrat' Çaykovskogo i Şestakoviça"**-metanomiya; **"vodyanistıy holodnıy rassvet", korotkiy, kak mimoletnyaya ulıbka, den' bıstro issyakal", "rassujdayuşih razvelos, kak kapustnoy tli",** karşılaştırma(razvernutoye sravneniye); "**temnota prolejala do utra**", "**okayannıye noçi", "ugryumıy, serıy tsvet", "gluhoy ugol", "nemıye klavişe",** kişileştirme (oliçetvoreniya,(Personifikation)), **"zagluşennıy zvon"**-oxumoran vs. Adı geçen öyküde "**delo bılo k veçeru**" - iş akşama geliyordu, **"poklonites' ot menya Bol'şomu zalu konservatorii i naşemu znamenitomu organu**" -cümlesinde "**naşemu organu"** ve **"poklanites ot menya Bolşom zalu**" mecazi anlamdadır. "**Ya segodnya pri dengah"** cümlesinde **"pri dengah**" genelde **"dengi pri menya**" şeklinde kullanılırken, "bugün çok param var" cümlesi deyişik olarak "parayla doluyum" ifadesine benzer kullanılmıştır. Adı geçen öyküde bir şoförün "**zapravimsya pod samuyu probku**"-"doyuncaya kadar yiyelim" anlamında "depoyu ful yapalım" demesini ve "**narod tyanetsya k muzıke ...do slez na glazah"** (yani do glubine duşi), ,**"bessmertnıye veşi**", **"bojestvennıy zvuk"** gibi deyimlerin kullanıldığını da görüyoruz. Yazar "**Hamlet**"ten şu alıntıyı "**Molilas' li tı na noç' Dezdemona**?" kullanmakla sabaha dek uyumayan asık suratlı nöbetçi bayanla alay eder. Çingenelerin Puşkin'in mezarı üstünde ziyaretini ise şu cümleyle anlatılır: "**Tsıganskaya pesnya vse lilas', kak**

---

[45] Çürsel Aytaç **Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler,** Gündoğan yayınları, Ankara-1990 sf: 26
[46] V.V.Vinogradov, **Stilistika. Teoriya poetiçeskoy reçi.Poetika.** Moskova 1963, sf:119
[47] K.Paustovski *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, V cilt, sf: 419-425

zagluşennıy zvon". Mecazların ard arda sıralandığı öykünün son satırını incelemeye çalışalım.

"Korotkiy, kak mimoletnaya ulıbka, den' bıstro issyakal, slivaya vse kraski oseni v odin ugryumıy serıy tsvet. V etom tsvete bılo uje predçuvsie snega, zimnih sumerek s ih poçernevşim serebrom starıh berez i stelyayuşegosya dıma"

Burada "**Korotkiy, kak mimoletnaya ulıbka, den bıstro issyakal**" -benzetme, "**korotkiy den'**"-____,"**den' issyakal**"-____ , "**kraski oseni**"____, **ugryumıy serıy tsvet-kişileştirme,"v etom tseve bılo predçuvstviye snega**" - gibi mecazlar vardır.

"*Karın Altındaki Ova"(Ravnina nad snegom)*[48] öyküsünde "**zolotoy juk**", "**zelenaya burkala**", "**ostroye i sverkayuşçee slovo**", "**lyegkiye tsvetı**", "**ledyanaya ruka**", "**tesnaya tolpa tsvetov**" ifadeleri metafor, "**suhoy çelovek**"- (suhoy kelimesi, gerçek anlamda yaş'ın zıt anlamıdır.) Bu deyimde genelde soğuk yapılı, cidi birisi anlamını taşır. Fakat yazar burada aynı deyimi figürün zayıf olduğunu, yani şişman olmadığını göstermek için kullanmıştır. "**Laskovıye i tihiye dni**","**okean revel vse yarosnee, on sovsem osatanel**", "**plamya sveçi trepetalo**", "**noç' poblednela**", "**mraçnıy tsvet medi**", "**stremitel'naya zarya**"- kişileştirme, "**prekrasnıye nebılitse**", "**samıy bogatıy podlets**", "**holodnıy ogon**", "**sladkaya otrava**" - oxumoran, "**on podıhaet**"-litota; " **a on bıl velikim i nikomu ne nujnım poetom Ameriki**"- karşılaştırma; "**straşnıy sud**"- enantosemiya (Autonomasie); "**Yemu kazalos' çto tişina vıpala na zemlyu so snegom**", "**nişiy medvejonok**" "**tsvetı ispuskali tonkiy zvuk**", "**morskaya pena oslepitel'na zaslepala kak vzbitıy sneg**", "**mimoletnımi, kak şoroh pesçinki**", "**k nemu otnosilis' kak k prişeltsu s çujoy planetı**", "**proçnost' v nih ne bol'şe çem v pautine**" gibi yazarın kendine özgü mecaz yüklü ifadeler kullanılmiştir.

İncelememizde istatistik bilgi vermek yerine, bir kaç öyküsünden bu söz sanatlarından konu ve içerikle iç içe olarak anlatmayı düşünüyoruz. İzleyeceğimiz bu yolun yazarın edebi sanatını açıklamak açısından daha uygun olacağı kanısındayız.

---

[48] a.g.y.,V cilt,sf: 240-254

"*Sihirli Sandık"(Tainstvennıy sunduk)*[49] öyküsünü inceleyelim. Öykünün ilk satırlarında yer alan **"Kajdaya veryovoçka mojet prigoditsya v hozyaystve**"(Her ip ev işlerinde bir şeye gerekir olabilir = sakla samanı, gelir zamanı) kalıp şeklinden farklı kullanışını görüyoruz. Bu veya buna benzer deyimler değişikliklerle kullanılabilirler. Bu değişiklikte anlamlarından hiçbir şey kaybetmezler. Aynı şey "***bit bakluşi***", ___-vs. için geçerli değildir. Dış görünümden farklı olarak her deyimin anlamı, metnin içindeki kullanılış amacına da bağlıdır. Bu deyim "*Sihirli Sandık"* adlı öyküde olumsuz anlamda kullanılmıştır. Köyün saymanı, Petro Amca'nın evinde bir sandık sakladığı hakkında söylenti çıkarır ve sandığa kimseyi dokundurmamasını, sürekli kilitli tutmasını olumsuz hareket olarak değerlendirir. Sonunda sandıktaki saklananın Petro Amca'nın savaş giysisi olduğu açıklanır ve köy halkının merağına son verilir. Öyküde geçen "**goryaçaya rabota", "rabota kipit**" gibi mecazlar yoğun iş ortamını anlatır. "**Ostrıy na yazık**" az sonra tekrar **"vrednıy**" kelimesiyle karakterize edilir. "**Zvezdı drojat pod oknami**", "**zatihnut vodı", "zapel zamok"** gibi ifadeler kişileştirme, "**desyatki glaz vzyali pod obstrel dedovskuyu hatu**" cümlesinde-metonomiya ve "**ne brehat'", "delo poganoye** (plohoye)", "**boltat'**", "**moroka** (problemı), "**bolobolka** (çelovek, kotorıy govorit' mnogo i bez smısla)", "**na grudi gorel krest**", **"zaslujil svoey krov'yu**" gibi mecazlar veya yan anlamlı sözcükler, anlatıma edebilik katmış ve aktarılmak istenen düşünceyi güclendirmiştir.

[49] a.g.y., V cilt, sf: 411-419

4.2.ANLATIM TEKNİĞİ

Tezimizin konusu, K.Paustovski'nin öykü sanatıdır. Bu nedenle yazarın öykülerindeki anlatım tekniğinden de bahsetmemiz gerekmektedir. Bu amaçla yazarın 80'e yakın öyküsünü inceledik. Yazarın anlatım tekniğini oluşturan anlatım biçimi, anlatım konumu, anlatım açısı, anlatım perspektifi, sunuş biçimi, anlatım tutumu, kullandığı bu veya diğer tekniklere değindik. Biraz renkli bir görüntü elde etsek de genel olarak konusu ne olursa olsun yazarın nasıl yazdığı hakkında genel bir bilgi elde etmiş bulunduk.

Anlatım biçimi: Paustovski öykülerinde her iki biçimini, birinci tekil kişi (ben-anlatım) ve üçüncü tekil kişi (o-anlatımı), kullanmıştır. Fakat yazarın kullandığı *"ben anlatımı"*ında farklı örnekler görüyoruz yazarın *"ben"*i çoğu zaman kendisidir. Örn, *"Şans Çiçeği"*(Pritoçnaya trava), *"Tolya Yüzbaşı"* (Tolya kapitan) gibi öykülerde. Bazen ise öyküdeki herhangi bir figür, ya başından geçenlerin anlatıcısı, ya da tanık olduğu olayların aktarıcısı konumunda olur.*"Mavilik"* (Sineva), *"İvan Malyavin'in Notları"* (Zapiski İvana Malyavina), *"Dantelci Nastya"* (Krujevniça Nastya), *"Donma"* (Ledostav) v.s. Bazen yazar, *"o anlatımı"*yla verilen öyküye müdahale eder. *"Sihirli Sandık"* (Tainstvennıy sunduk), *"Simferepol'un Süratli Tireni /Ekspresi"* (Simferepolskiy skorıy). Diğer tespit ettiğimiz olan *"ben"*in bir öykü içerisinde farklı kişilere dönüşüdür. Önneğin, *"Koloni Mallar İçin Etiketler"* adlı öykü, yazarın anlatımıyla başlar.

> *"-Size öyle gelmiyor mu ki ufuk dağları bir lamba gibi aydınlatıyor? Ben döndüm. Karanlıktı; konuşanın yüzünü göremedim, sadece arkadaki dağların zirvelerinde sarı ışıltılar gözükiyordu."*[50]

Öykünün hemen ikinci sayfasında anlatıcı kişi değişiyor. Şimdi anlatan artık gravürcüdür.

> *"-Siz ne yapıyorsunuz?diye yağmurun gürültüsünden ben bu yabancının kulağına bağırmak zorunda kaldım.*

---

[50] a.g.y., IV cilt, sf:348

-Koloniyal mallar için-şaraplar,sigaralar için etiketler. Hiçbir şey duyulmuyor. Ben başka bir sefer size anlatırım. Benim bir kaç yıllık etiket koleksiyonum var."[51]

Öykünün son sayfaya dek olan kısmı "*ben anlatımı*"yla bu gravürcü tarafından anlatılır. "Ben anlatımı" kullanılan öykülerin çoğu kahramanın yaşadığı bu veya diğer olay ve bunlarla ilgili duygu ve düşünceleridir.

Anlatım konumu: Paustovski'nin öykülerinde anlatım konumu öykünün konusuna göre değişir. Ama yaptığımız incelemede yazarın öykülerinde genel olarak egemen anlatım konumunun tanrısal olduğunu söyleye biliriz. Gürsel Aytaç tanrısal anlatım konumunu şöyle tanımlar:

"Tanrısal anlatım konumunda anlatıcının kendini ortaya çıkarma eğilimi sezilir, yani aradan çekilip kaybolmaz, açıklamalar, yorumlar yaparak, yargılarda bulunarak "ben buradayım" der".[52]

Paustovski öykülerindeki konuların çoğunun öncesini ve sonrasını bilen, figürlerini iyi tanıyan, olaylara sık sık açıklamalar getiren ve muhtelif yorumlarda bulunan bir yazardır. Bu her eser hakkında yazdığı edebi yazılarında da bildirilir. Yazdığı eserlerin çoğunun buradan yazarca yaşanmış olaylardan konu edindiğini biliriz[53].

Yazarın öykülerinde anlatıcının yansız anlatım konumunda olduğu yerler de vardır. Bunlar bir seyirci gibi belirli bir şeylerin anlatımında, tasvirinde ve öykülerin diyalog şeklinde olan pasajlarında yaygındır. Paustovski'nin sanatına özgü özelliklerden biri saydığımız her öykünün başlangıcındaki tasvirlerde anlatıcı yansız anlatım konumundadır. Örneğin, *"Kar"*adlı öyküsü şu satırlarla başlar:

---

[51] a.g.y., cilt IV,sf:350

[52] Gürsel Aytaç, **Çağdaş Türk Romanları Üzerine incelemeler**, sf:24

[53] Bkz: "*Altın Gül*" K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, cillt II, sf:485-699 ve " Kak ya rabotayu nad svoimi knigami"

" Tatyana Petrovna Potapov'un evine yerleştikten bir ay sonra, ihtiyar öldü. Tatyana Petrovna, kızı Varya ve ihtiyar dadısıyla bu evde tek başına kaldı.

Üç odalı küçük ev, şehrin hemen dışında ırmağın kuzey tarafındaki bir tepenin eteğindeydi. Evin arkasında yaprakları dökülmüş bahçenin ötesinde, akağaç ormanı ağarıyordu. Orada sabahtan akşama dek küçük kargalar öter, çıplak ağaçların tepelerinde uçar, kötü havaların haberciliğini yaparlardı."[54]

Burada yazar, doğanın son bahar mevsiminde betimlenmesini verir. Ama burada her ne kadar yansız anlatım söz konusuysa da, okur ileride verilecek lirik anlatımlı sıkıntının temelini görmekte, köklerini burada hissetmektedir.

Kişisel anlatım konumu yazarın genelde romanları için karakteristiktir. Fakat öykülerinde de bazen yazarın "***figürlerin arkasına gizlenerek dünyayı ve hayatı onların gözleriyle görmesi, onların bakışıyla algılaması***"[55]nı görüyoruz. Mesela, "Cam Ustası"(Stekolnıy master)[56] öyküsüne göz atalım. Burada tanrısal, yansız ve yer yer de kişisel anlatımın yer aldığını görüyoruz.

"Ganya nine köyün kenarında, küçük bir izbede yaşardı. O, yalnızdı. Bir tek torunu olan Vasya Gus-Hrustalni'deki cam fabrikasında çalışırdı. O her güz izne ninesinin yanına gelir, ona hediye olarak yiyli ve biçimli mavi bardaklar, bir de üfürülmüş cam semaverler, ayakkabılar ve çiçekler gibi süs eşyaları getirirdi. Bu süs eşyalarını o kendi yapardı. Bayramlarda komşu çocukları onu ziyarete gelirlerdi. O çocuklara bu sihirli şeylere bakmağa müsaade eder, ama asla ellerine vermezdi.

-Bunlar zarif şeylerdir, buz gibi. An sürmez kırarsınız. Sizin elleriniz kabalaşmış. Kasket bile tutmayı beceremiyorsunuz, sonra da bana "Ver de tutalım, ver de elimizle dokunalım" diye ısrar

---

[54] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, V cilt, sf: 57
[55]Gürsel Aytaç, **Çağdaş Türk Romanları Üzerine incelemeler**, sf:25
[56]K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, IV cilt, sf:610-616

edersiniz. Onları usul usul, serçeyi tutarmış gibi tutmak gerekir. Siz öyle yapamıyorsunuz ve yapamadığınız için de uzaktan bakınız"[57]

Öyküde tarafsız olarak uzak bir köyde kendi yalnız başına yaşayan bir ninenin günlük yaşamı, uğraş ve merakı aktarılmaktadır. Yalnız yaşayan nine günün birinde yazarla tanışır ve ondan bir mektup yazmasını rica eder. Bu mektup, ihtiyar ninenin vasiyeti olur. Kimseye itiraf edemediği, söyleyemediği her şeyi bu mektuba aktarır. Vasiyetinde nine evini biricik torununa, içindeki "değerli" eşyaları-cam oyuncak ve bibloları ise köyün okuluna verilmesini ister. Bunu çocukların sanatı anlamaları ve sevmeleri için yaptığını söyler. Bir müddet sonra nine ölür. Köylüler onu defnedirler. Biricik torunu cenazeden on gün sonra haber alıp gelebilir. Vasya da yazarla tanışır. Öyküde daha sonra köydeki çocukların Ganya ninenin mezarını ziyareti, Vasya'nın işi ile ilgili sohbetleri, sanat ve arzular hakkında ilginç yorumları yer alır.

Kişisel anlatımda yazar, figürün arkasına saklanarak onun içinden geçenleri ruh ve çağrışım yoluyla yansıtır. Paustovski böyle anlarda bazen figürün arkasına saklanmak yerine onun hem sohbeti olur, onun birisiyle konuşma ihtiyacını karşılar. Yani figür içindekileri çağrışım ve ruh halini kendisi anlatır. Burada kristalden kuyruklu piyano yapmak arzusunu bir türlü gerçekleştiremeyen Vasya, tüm gün düşünceli ve içine kapanık dolaşır. Sonunda yazara açıla bilen Vasya, eninde sonunda bunu yapabileceğine inanır.

" Her sanatçının kalbinde şimdiye kadar kimsenin yapamadığı fevkalade bir şeyi yapma arzusu yaşar. Sanatçı olması da işte buradadır-diye Vasya mahcup bir tebessümle söze başladı . Camlar farklı olurlar. Kaba olanı, kavanoz için olanı, pencere için olanı var. Ve ince, zarif, kurşunlu olanı var. Bizler ona flintglyass deriz, ama sizler kristal. Onun parlaklığı ve sesi çok temiz ve nettir. O elmas gibi gökkuşağıyla oynar."[58]

Anlatım açısı: Paustovski'nin öykülerinde figürlerin iç dünyası, manevi problemleri ile ilgili sorunlar konu edindiği için anlatım açısı içe bakış

---

[57] a.g.y., IV cilt, sf:610
[58] a.g.y., IV cilt, sf:614

yöntemidir."Muhabir Kris", "Etiketler", "Telgraf", "Tavşan Pençeleri", "Fenya'nın Mutluluğu","Cam Küpeler" gibi öykülerinde anlatım açısı genelde içe bakıştır."Yaza Elveda" (Proşçaniye s letom)[59] öyküsünde içe bakış perspektifli bir pasaja göz atalım:

"Bir defasında geceleyin korkunç hislerle uyandım. Bana öyle geldi ki uykuda sağırlaşmışım. Gözlerimi kapatarak bir müddet uzanıp dinlemeğe çalıştım ve anladım ki, hayır, ben sağırlaşmamışım, sadece evin duvarlarının içinde aşırı derecede sessizlik hakimdi. Böyle sessizliği "ölü" sessizlik diye adlandırırlar."[60]

Kahramanın gece yarısı hal ve durumu az sonra bilinçakımı ile devam eder.

"Ben gözümü açtım. İlk kar ne zaman yağdı? Adımlarla yaklaştım. Siyah akreplerin saat ikiyi gösterdiği gözüküyor kadar aydınlık idi. Ben geceyarısına kadar uyumuşum. Demek ki iki saat içinde yer yüzü değişmiş, iki kısa saat içinde tarlalar, ormanlar ve bahçeler ayazın sihirli gücüne bürünmüş."[61]

"Telgraf" öyküsü de içe bakış açısı yoğun olan öykülerdendir:

" Katerina Petrovna'ya her sabah kalkıp yakılmamış sobanın acı kokusunun yayıldığı odaları, tozlu "Vestnik Yevropı" gazetesini, masanın üzerindeki sararmış fincanları, uzun zamandan beri temizlenmemiş semaveri ve duvardaki resimleri görmek zor geliyordu."[62] Veya *"Masanın üzerindeki gaz lambası bu uğultudan irkilirdi. Galiba o bu terk edilmiş evde bir tek canlı varlık olarak gözüküyordu. Bu zayıf ateş olmadan Katerina Petrovna sabaha dek*

---

[59] a.g.y., IV cilt, sf:644-647
[60] a.g.y., IV cilt, sf:645
[61] a.g.y., IV cilt, sf: 645
[62] a.g.y., V cilt, sf: 154

nasıl yaşayacağını bilemiyordu. Geceler artık, uykusuzluk gibi uzun ve ağırdı."[63]

Yansız anlatımın tespit edildiği yerlerde ise belirli bir mesafe söz konusudur. Burada olayların anlatımı dıştan bakış şeklindedir.

"Güvertede yolcular çok değildir. Yolculuk yapanlar: testereciler, örtünmüş bayanlar ve küçük kız çocuklu yirmi yaşlarında genç bir kız idi."[64]

Ama yansız anlatım uzun sürmez, ardından hemen yazar, figürü hakkında tahmini bir yaş belirler ve onun inatçı olduğunu gösterir.

"Zayıf, sarı benizli ve meraklı gözüken küçük kız altı yaşlarında olardı. O güverteden bir türlü içeriye gitmek istemiyordu."

Sunuş biçimi: Yazarın olimpik tutumlu içe bakış açılı öykülerinde, bu ikilinin bir arada kullanıldığı zaman için karakteristik olan açıklama, yorumlama tarzına, yansız tutumlu dıştan bakış açılı olan öykülerinde ise sunuş biçimi rapor ve tasvire yer verilmiştir.

"O, durakladı ve pembe afişe uzun uzadı baktı. Uzaktan öyle görünürdü ki, Mett neyi ise dikkatle okuyor. Ama o okumuyor, dinliyordu; onun içinde çelik tel çınlayarak ve irkilerek gerginleşirdi. Bu gerginlikten şiddetli kalbi ağrıdı. Mett bekledi ki, bu tel hemen hemen kırılacak ve onunla birlikte yüreği de patlayacaktır.

Telin titreşimi durdu. O, gerildi ve kalbini boğazına taraf çekti. Mett irkildi ve hafif bir çığlık attı; tel koptu, ama yüreği patlamadı Yüreği sevinçle ve hızlı atmağa başladı. Mett sendeleyerek afişten uzaklaştı."[65]

---

[63] a.g.y., IV cilt, sf: 156
[64] a.g.y., IV cilt, sf: 302
[65] a.g.y., IV cilt, sf:425

Bu satırlarda gördüğümüz gibi Mett'in dışarıdan sadece bir afiş yazısı okur gibi görünse de, aslında çok derin bir sarsıntı içindedir. Öyküde az sonra Mett'in çok yakının suda boğulma haberini aldığını görüyoruz. Bu da yazarın kötü haberi duymadan önce bazen insanın içinde bilemediği bir rahatsızlığın yaşandığını göstermek istediğidir.

Sunuş biçimlerinden biri olan monolog ve yaşanmakta olanı anlatmak da yazar tarafından kullanılmıştır. Paustovski öykülerinde figürün duygu ve düşüncelerini monolog ve bilinç akımıyla yansıttığını görüyoruz. "*Kar*"(Sneg) adlı öyküde savaş dolayısıyla Moskova'dan diğer şehirlere taşınan ailelerden biri de Tatyana Petrovna'nın ailesidir. Kaynar Moskova ortamından sessiz, sakin küçük bir şehre taşınmak zorunda kalan Tatyana Petrovna sıkıntısını hiç kimseyle paylaşamıyor. Yazar onun düşündüklerini içmonolog şeklinde bizlere aktarır:

> *"Ne aptalım" diye düşündü Tatyana Petrovna. "Neden gittim Moskova'dan? Tiyatroyu, arkadaşlarımı niye bıraktım? Varya'yı Puşkino'ya, dadısına götürürdüm-hava akınları yok orada-ben de Moskova'da kalırdım. Allah'ım! ne kadar aptalım!"*[66]

Veya *"Kar altındaki ova"*(Ravnina pod snegom) adlı öyküsünde şair ruhlu Allan'ın gün boyu düşündükleri yer yer bilinçakımı, bazen ise içmonolog şeklinde verilir.

> *"Allan kendi kendine dedi: Doğu değil! Ben neşeli, sıkıntısız birisiyim. Bana surat asmayın! Beni görünce gülümseyin. Ben sizlere bir damla da olsa mutluluk vermek istiyorum. Sizse ondan zehirden yüz çevirir gibi irkiliyorsunuz. Aptallar!"*[67]

Yazar, zaman zaman figürün aklından geçenleri, kendileri ile konuşma şeklinde değil, zaman ve mekan sınırlarını aşarak, konudan konuya geçişler şeklinde verir. "*Yüreksiz Yürek*" (Robkoye serdtse)[68] adlı öyküde oğlunun Almanlara esir düştüğüne ve köylülerin gözü önünde öldürüleceği haberini bildiren ilanların her yere yapıştırıldığına

---

[66] a.g.y., V cilt, sf: 57
[67] a.g.y., V cilt, sf: 245
[68] a.g.y., V cilt, sf: 33-44

üzülen anne Varvara Yakovlev'na ne yapacağını bilemiyor. Çaresiz annenin bir an içinde kafasından neler geçer:

> *"İlk önce o donakalmış halde oturdu ve hiç bir şey anlamadı, sadece eski gri eşarbının saçaklarını titreyen parmaklarıyla birer birer ayırırdı. Sonra onun kafası ağrıdı ve o ağladı. Düşünceleri karıştı. Ne bu böyle? Nasıl yani Vanya'yı yarin buralarda neredeyse bu kirli avlulardan birinde, bu kırık yük arabalarının yanında Almanlar öldürecek mi? Nedense onu muhakkak bu benzin kokan ve araba yağından parlayan topraklı, kirli avlulardan birinde, yük arabalarının yanında öldürecekleri düşüncesi Varbvara Yakovlevna'nın aklından çıkmıyordu. O, ne yapsa da bu düşünceyi kafasından atamıyordu.*
>
> *Onu nasıl kurtarabilirim? Neyle ona yardım edebilirim?Neden direkteki kağıdı yırttım? Neden korkuyorum? Almanlardan mı? Hayır. Sadece bu kağıdı Yegor Petroviç'ten, herkesten saklamak istedim."* [69]

Anlatım tutumu: Herhangi bir edebi eserin incelenmesinde anlatım tekniği söz konusuysa belirlenmesi gereken önemli bir özellik, yazarın aradaki anlatım tutumudur. Yazarın neyi ve nasıl yazmasında bu tutumlardan hangisinin arkasında durduğunu tespit etmek söz konusu eserin incelenmesinde ve yorumlanmasında önem taşır.[70] Yazarın aşağıdaki anlatım tutumlarından: doğrulayıcı-benimseyici, alaycı, eleştirici, parodist, hicivci- hangilerini kullandığını ayrı ayrı öyküleri üzerinde göstermeğe çalışacağız. Paustovski'nin sanatında doğrulayıcı-benimseyici anlatım tutumunun daha ağır bastığını ve diğerlerinden önde geldiğini görüyoruz. Yazarın her öyküsünde bu tutumu amacına uygun kullanmaktadır. *"Kesme Şeker"* (Kolotıy sahar)[71] adlı öyküsünde konaklamak için bir eve giden yazar orada tanık olduğu olayları konu alır. Bu eve yerleşmesine kılavuzluk eden adamın sert davranışı, kaba hareketleri ev sakinlerini ve

---

[69] a.g.y., V cilt, sf: 39

[70] Gürsel Aytaç, ***Çağdaş Türk Romanları Üzerine incelemeler***, sf:25

[71] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, IV cilt, sf:585-591

oradaki misafirleri üzer. Adam ise aldırış etmeden oradan uzaklaşır. İnsanların bu tür kaba davranışlarını yazar ne eleştirir, ne de alay eder. Öyküde bu gibi davranışlara ve insanlara yaşlı dedenin aşağıdaki sözleri bir anlamda yazarın vermek istediği mesajdır:

> *"-Ah, felaket! İnsan kalbinin soğukluğundan kötü şey yoktur. Öylelerinin yüzünden hayat sonbahar çiğinden solan otlar gibi olur."*[72]

Yazarın sanatında kabarık olan hümanizm, insan sevgisi gibi kavramların başında insana saygı ve ilgi gelir. Burada da dedenin diliyle verilen yazarın düşünceleridir. Veya;

> *" Keşke uzun yıllar yaşasam. İnsanların şefkatinden ayrılacağıma üzülüyor ve öyle teessüf ediyorum ki! Ormana, şeffaf sulara, çocuklardan otlara dek her şeye bakıyor ve ölüm için neden bulamıyorum."*[73]

Bu örneğimizde de yazarın yaşamın güzelliklerini tatmak ve doya doya yaşamak arzusu verilmiştir.

Hayatta her şeyin güzel olduğunu söyleyen ve savunan yazar, cahilliğe, kabalığa, onun güzellik kavramına ters düşen her şeye karşı çıkmıştır. Bu konuda şunu söylemek bence yeterli olabilir. Paustovski'nin sanat parolası A.Blok'un şu sözleridir:"*Tesadüfi çizgileri sil, hayatın ne kadar güzel olduğunu göreceksin."* [74]

Yazarın öykülerinde zaman zaman eleştirel tutumun yer aldığını görüyoruz. Bu tutumu yazar en fazla figürlerinin dış görünüm, hal ve hareketlerinde gösterir. "*Değerli Toz*" öyküsünde küçük Suzanna'yı halasına teslim ettiği pasaja göz atalım:

> *"Şamet kızcağızı Ruan'a getirip yüce boylu sarı ağzını bükmüş halasına eliyle teslim etti. İhtiyar tüm siyah giyinmiştir, sirkteki yılanlar gibi.*

---

[72] a.g.y., IV cilt, sf:590
[73] a.g.y., IV cilt, sf:591

Kızcağız onu görünce Şamet'e, onun güneşten yanmış kaputuna sıkıca sokuldu.

-Bir şey olmaz, - Şamet Suzanna'nın omuzuna dürterek fısıltıyla dedi.-Biz, erler de kendimize alay komutanı seçemeyiz. Sabır et, Suzi, asker kız!"[75]

Burada Suzanna'nın sarı bükülmüş dudakları olan halasının sirkteki yılana benzetilmesi, kızcağızın korku ve isteksizlikten Şamet'e sarılıp ondan imdat beklemesi, Şamet'in ise,onu askere benzeterek omuzuna vurarak "Sabır et" demesi sahnesinde yazarın ironik tutumu görünür. Veya "Telgraf" öyküsünde ilgisizlikten yakınan heykeltıraş Timofeyev'in patavatsız konuşmaları, ayağındaki ağır botları sürüyerek yürümesi gibi sahnelerde kahramana ironi ile yaklaşılır. Ama Pausovski'de Gogol'daki gibi öldürücü gülüş, Çehov'a özgü alaycı tavırlar yerine Turgenyev tarzı bir yaklaşım vardır. Kötü olan her şeyin iyinin gösterildiği gibi gösterilmesini gördük. Tercih ve değerlendirme okura aittir.

Bütün bunların yanı sıra Paustovski'nin anlatım tekniğinden bahsederken kullandığı edebi tekniklere de değinmemiz gerekir. Bunların içerisinde ileriye ve geriye dönüş tekniği, bilinç akımı, içmonolog, kutupluluk, montaj ve edebi alıntı tekniğini hangi eserlerinde nasıl kullandığını inceleyeceğiz.

Yazarın öykülerinde ileriye veya geriye dönüş tekniği kullanılıp kullanılmadığını araştırdık. Aslında ileriye dönüş tekniği çok maharetle "Kara Bugaz"da kullanılmıştır. Öykülerindeyse rüyalar, bazen olacaklar hakkında tahminler gibi yaygın olmayan teknik dikkat çeker. Mesela, "*Lastik Sandal*"(Rezinovaya lodka)[76] adlı öyküde Puvim adlı genç, başlarına gelecek felaketi daha önce rüyasında görür. Rüyalar, bazı batil inançlar ileriye doğru haber verme gibi görülebilir. "Telgraf" öyküsünde Katerina Petrovna'nın kızına "*Her halde ben bu kışı çıkaramam*" demesiyle öleceğini haber vermesi de bir yerde yazarın ileridekileri önceden haber vermesi gibi algılanabilir.

---

[74] L.P.Krementsov, **Konstantin Paustovski (Talant-mirovozzrenie-masterstvo)**,Rostov-Na-Donu 1975 sf.38

[75] K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, II cilt, sf:492-493

[76] a.g.y., IV cilt, sf:542-546

Geriye dönüş tekniği, ileriye dönüş tekniğine göre daha sık kullanılmıştır. Geriye dönüş tekniğinin kullanıldığı öyküler kurgu yönünden de ilginçler. Örneğin, "*Kahve Limanı*"(Kofeynaya gavan)[77] adlı öyküde yazarın bir geriye dönüş tekniğini nasıl kullandığına göz atalım.

> *"Eğer Siz mühendis Teneberg'in otobiyografisini öğrenmek istiyorsanız o zaman teknik bir ansiklopediyi gözden geçirmeniz gerekir. Siz kurumuş matbaa boyaları kokan gotik harflerle yazılı bir kaç tarih ve deliller öğreneceksiniz.*
> *Siz, gemi mühendisi olan Otto Teneberg'in Ryugen adasında doğdunu, Berlin'de ve Hamburg'da öğrenim gördüğünü, "Vengriya" adlı dizel motorlu gemi yaptığını ve yeni tipli sugeçirmez kapı icat ettiğini öğreneceksiniz."*[78]

Bundan sonra yazar, Teneberg'in 1924 yılındaki bir raporunun yazılma tarihini, konusunu ve içeriğini anlatmağa başlar. Geriye dönüş tekniğinin yanı sıra burada konunun özeti ilk sayfada kısa şekilde "siz filan şeyleri okuyacak, filan şeyleri bileceksiniz" gibi farklı bir anlatım da söz konusudur."*Odern'den Sardalyeler*"(Sardinki iz Od'yerna)[79] adlı öyküsünde ise geriye dönüş tekniği bu şekilde kullanılmıştır.

> *"1923 yılında Paris sardalyesiz kaldı. Artık onları sonradan kapatılan soğuk demir kaplarda getirmez oldular. Sardalyelerin kayboluşunu benim Odern'den tanıdığım yüzbaşı River'in başına gelenlerle bağlıyorlardı. O zamanlar ben Bretani'de Odern'de sardalye fabrikasında hizmet yapıyordum."*[80]

dedikten sonra yazar olayları anlatmaya başlar.

---

[77] a.g.y., IV cilt, sf:379-391
[78] a.g.y., IV cilt, sf:379
[79] a.g.y., IV cilt, sf: 442-458
[80] a.g.y., IV cilt, sf:442

"Kayıp Gün"(Poteryannıy den')[81] adlı öyküsünde ise geriye dönüş tekniğinin daha farklı bir şekilde kullandığını görüyoruz.

> *"Aşağıda anlatılanların aslında hiçbir anlamı yoktur ve bu sadece özel bir hafızanın denetlenmesi/ayarlanmasıdır. Burada tek bir günden bahsedilmektedir. Daha önceleri biz o günü kaybolmuş sayıyorduk."*

Bu sözlerle konuya başlayan yazar iki arkadaşı ile geçmiş günlerden birinde yaşadıkları bir takım olumsuzlukları bizlere aktarır. Yazarın bir çok öyküde bu tekniği farklı şekillerde nasıl kullandığını gördük. Bazen figürler başlarından geçenleri, tanık oldukları olayları herhangi bir vesile ile anlatmalarında da bu tekniğin sık kullanıldığını görüyoruz. Buna "*Etiketler*" öyküsünde gravürcünün hayat hikayesini, "Annuşka"da ise biçicilerden birinin Annuşka adlı köylü kızın kaderini anlatmasını örnek gösterebiliriz.

Edebiyatta anlatım araçlarından bilinçakımını Gürsel Aytaç şöyle tanıtır:

> *"Modern psikoloji ve felsefede görecelik ilkesinin edebiyattaki uygulaması sayılan bilinçakımı tekniği, insanın gerçek hayatta olduğu gibi, her an aklından geçenleri zaman ve mekan kategorilerine bakmaksızın birinden ötekine çağrışım esasına dayalı geçişler şeklinde yansıtmaktır"*[82]

Paustovski öykülerinde kahramanlarının ruh halini vermek için zaman zaman bu tekniği kullanmaktadır. Yazar, bilinçakımını her zaman figürlerin aklından geçenleri bir konudan diğerine çağrışım yoluyla vermenin yanı sıra bazen de kendinin veya anlatıcının düşündüklerini bu teknikten yararlanarak verir. Bir Napalyon mareşalinin kaderini konu alan "*Alabalıkların Çırpındıkları Irmak*"(Ruç'yi, gde pleşçetsya forel')[83]adlı öyküsünde yazar neler olduğunu hatırlamaya çalışır ve konudan konuya atlayarak çağrışımlar yoluyla olup bitenleri hatırlar:

---

[81]a.g.y., IV cilt, sf:564-577

[82] Gürsel Aytaç, **Çağdaş Türk Romanları Üzerine incelemeler**,sf:54

[83]K.Paustovski, *Sobraniye soçineniy v şesti tomah*, IV cilt, sf: 617-622

"Sonra ne mi oldu? Mareşal orman korucusunun evinde iki gün kaldı. Sevgi hakkında konuşmayacağız, çünkü hâlâ bunun ne olduğunu bilmiyoruz. Sevgi belki de tüm gece yağan yoğun kardır veya alabalıkların çırpındığı ırmaklardır veya tan yeri ağarırken bir gülüş, bir türkü ve bir eski katran kokusudur. Sevgi, Mariya'nın gözlerini kamaştırmak için camdan sıkışan yanıp sönen mumlar ve yıldızlardır. Kim bilir? Belki de Baumveys'in çitilenmiş frakındaki sert apoletler üzerindeki çıplak eller, soğuk saçları okşayan parmaklardır. Sevgi, bir erkekten kalbin hiç bir zaman beklemediği göz yaşlarının akıtıldığına benzer bir zariflik, şefkat, geceleyin orman içinde kırık dökük fısıltıdır. Belki de bu çocukluğun geri dönüşüdür. Kim bilir? Ve belki de bu, ayrılık öncesi bir umutsuzluktur. Sevgi ayrılık anında Mariya'nın kalbi çıkacak gibi aşkının tanığı olan odanın duvar kağıtlarını, masasını, kapısının tokmağını titrek elleriyle okşamasıdır. Ve belki de sonunda bu, bir bayanın pencerelerden ötede meşalelerin dumanında Napalyon'un jandarma komutanlığının eyerlerinden atlayarak eve sokulup imparatorun şahsi emriyle mareşali hapsetmeleri anındaki çığlığı ve bayılmasıdır."[84]

Paustovski, çağdaş Rus yazarları arasında edebi alıntı tekniğinden ustaca yararlanan yazarlardan biridir. Çok zengin kültür birikimi olan yazarın amacı, burada oldukça geniş olan kültürünü sergilemek değil, eserlerinde aktarmak istediği dünya görüşünü ve uyandırmayı amaçladığı etkiyi artırmaktır. Yazarın öykülerinin bir çoğu başka sanatçılardan alınmış epigraflarla başlar."*Etiketler"* (Etiketi...), "*Verdi'nin Müziği*" (MuzıkaVerdi), "*Sapkın Kayada Yazı*" (Nadpis na valune), "*Elmas Dil"* (Almaznıy yazık), "Beyaz Gökkuşağı" (Belaya raduga) bu tür alıntıların olduğu öykülerdir.

[84] a.g.y., IV cilt, sf: 621-622

Yazarın ister romanları, isterse de öykülerinde en çok kullandığı edebi alıntı türü şiirlerdir."*Sorang"*[85], "*Yüzbaşı Kosohodov'un Kuluçka Makinası*" (İnkubator Kapitana Kosohodova), "*Cam Ustası*" (Stekol'nıy master), "*Eski Evin Sakinleri*" (Jil'çı starogo doma), "*Rusya'nın İçerisinde*" (Vo glubine Rossii) ve "*Astapov gölü*" (Astapovsiye prudı) gibi öykülerinde bir çok şairden ve halk türkülerinden alıntılar vardır. Paustovski'nin öykülerinde şiirlere sık sık vermesini bir kaç farklı yorumla açıklayabiliriz. Belki de sanat yaşamına şiirle başlayan yazar, bazen duygularını şiir yoluyla daha etkili ifade ettiğine inanmaktadır. Puşkin, Lermontov, Blok ve Yesenin gibi şairlere eserlerinde yer vermesinin nedeni ise onun bu sanatçılara derin sevgi ve saygı duymasıdır. Paustovski'in sanat ve sanatçı yaşamı konulu öykülerinde de edebi alıntılar kullandığını görüyoruz. "Yıldırım"(Molniya)[86] adlı öyküsünde ilham, coşku hakkında L. Tolstoy'un aşağıdaki sözleri yazarı sayfalarla bu kavramları açıklamaktan kurtarır.

> *"Tolstoy ilhamı belki de her kesten daha sade tanımlamıştır:"İlham,coşku, ne yapacağını bir anda fark etmektir. İlham ve coşku ne kadar canlı olursa, onun icrası için yapılacak iş de o kadar detaylı olur."*[87]

Yazar aynı konuyu Puşkin'in alıntılarla bitirir:

> *"Eleştirmenler çoğu zaman ilham ve coşkuyu hayranlıkla karıştırıyorlar"* [88]

"Şerefe"(Tost)[89] öyküsünde eser boyunca leitmotif konumunda olan Puşkini'in "Maça Kızı"ndan şu satırlar da edebi alıntıdır:

> *"Uj polnoç blizitsya, a Germana vse net, vse net."*[90]

---

[85] Bir tür deniz rüzgarı
[86] a.g.y., II cilt, sf: 520-524
[87] a.g.y., II cilt, sf: 524
[88] a.g.y., II cilt, sf: 523
[89] a.g.y., IV cilt, sf: 479-486
[90] a.g.y., IV cilt, sf: 479

Yazarın Rus ve Dünya Edebiyatını çok okuması ve iyi bilmesi, edebi alıntıların sınırını genişletmektedir ve sayısını artırmaktadır.

Edebi alıntıyla kıyaslanırsa Paustovski'nin montaj tekniğini daha az kullandığını görürüz. Bilindiği gibi Paustovski, uzun yıllar gazete ve dergilerde çalışmış ve muhabirlik yapmıştır. Yazarın özellikle bu dönemlerde yazdığı öykülerinin konusu çeşitli gazete ve dergilerdeki içeriklerle benzeşmektedir. İşte bu öykülerde yazarın montaj tekniğinden yararlandığı sık görülmektedir. Öykülerinde yazışmalar, figürlerin resmi merciler veya birbirleriyle mektuplaşması, savaş konulu öykülerinde askeri bildiriler öykülerin dokusuna amaca uygun şekilde yerleştirilmiştir. "*Sıtma*"(Lihoradka)[91] adlı öyküde kauçuk tarlasında sıtma hastalığının yayılmasıyla işçilerin ilgisizlik sonucu bir vapura doluşup oradan uzaklaşmaları tasvir edilir. Vapurdaki altmış altı hastadan dördü ölür, diğerlerinin durumu da ağır olduğundan işçi grubu yolculukta onlara yakın olan devletlerden yardım ister. Eserde bu esnadaki yazışmalarda hem onların, hem de müracaat ettikleri Fransa hükümetinin yazdıkları eserde yer alır. Öyküde bu olayların gazetelere bile yansımış olduğu Santo-Marko'da yayınlanan yerel gazeteden aşağıdaki alıntıyla verilmektedir:

> *"Herkesin artık bu dkarışıklıktan haberi vardır. Amazon yakınlarındaki Rio-Negro adlı zehirli ormanlarda çalışan kauçuk tarlalarının işçilerinin sıtma hastalığından ölmekteler. Bir grup işçi sahiplerine karşı çıkarak "Minetoza" adlı vapuru ele geçirmiş nehrin aşağısına doğru gitmektedir."*[92]

"Kayaların Arasındaki kasaba"(Poselek sredi skal)[93] adlı öyküde ise adı geçen kasaba hakkında bir ansiklopedide şöyle bilgi olduğu söylenmektedir:

> *"İversayd, Atlantik okyanusu kıyısında İskoçya'nın kuzey batısında bulunan bir balıkçı kasabasıdır. Çorak ve taşlık bir arazidir. İklimi kuru ve soğuktur. Kuvvetli batı rüzgarları olur..."*

---

[91] a.g.y., Iv cilt, sf:327-348
[92] a.g.y., IV cilt, sf: 338
[93] a.g.y., V cilt, sf: 333-351

Ansiklopediden alınmış bu bilginin verilmesinde yazar montaj tekniği kullanmıştır. Paustovski'nin montaj tekniğinde mitolojik unsurlardan yararlandığını görüyoruz. Halk edebiyatını çok güzel bilen ve seven yazar çocuklar için bir çok masal yazmıştır. "Maşa"[94] adlı öyküsünde ihtiyar Tihon Dede'nin ibretli konuşmaları deyimler, atasözleri ve hikmetli nasihatlerle doludur. Burada yazar, Tihon dedenin ağzından bir halk efsanesini anlatır."Bataklığa düşen bir arı herkese onu kurtarması için yalvarır: Beni kurtarın, bu iyiliğinizin altında kalmam. Çevredeki kızılkanat balıkları "sen bize ne yapabilirsin ki bizler sülalece bal yemeyiz", diyerek arıya yardım etmiyorlar. Bu arada arının yanından geçen kurbağa onun sesini duyar ve onun yalvarışlarına "bizler balın kokusuna bile tahammül edemeyiz " diye ona yardım etmez. Arıya sonunda sığırcık kuşu yardım eder, onu kurtarır ve "sen insanları balla doyuruyorsun, onlarsa bana yuva yapıyorlar" der. Halk masalı olan bu hikayeyi yazar öyküsünün dokusuna ustalıkla yerleştirmiştir.

Paustovski, Sovyet döneminde eserler vermiş bir sanatçıdır. Edebiyatın ideolojiye bir hizmet aracı olduğu bu dönemde, yapıt içeriğini iki kutup oluşturacak biçimde işleme tekniği her konu için geçerli değildi. Genelde bu kutuplardan biri-övülecek olan sosyalist sistem, diğer karşı taraf ise her şeyi ile korkunç olan kapitalist sistemi olmalıydı. Paustovski entelektüel bir yazar olarak, edebiyatta kutupluluk kavramını çok farklı şekillerde kabullenmiştir ve bu şekilde de yapıtlarında göstermiştir. Paustovski'ye göre her yerde, her kavramda var olan karşıtlık, çoğu zaman felsefi boyutlarda açıklanır. "Yaşam ve ölüm" doğanın, sanatın ve yaşamın yüzyıllardır yorumladığı bir olgulardır. Paustovski'de bu başlangıç ve son olan iki kutbun ilginç bir yorumu vardır."Odern'den Sardunyalar" adlı öyküsünde doktor Albert adlı figür yazara şunları söyler:

> *"Biliyor musunuz bir yaşam var, bir de ölüm. Matematikçi olsaydı yaşam-artıdır(+), ölüm ise eksi(-)derdi. Ama öyle insanlar var ki yaşamıyorlar, ama ölmemişler de, işte bu insanlar sıfıra eşittirler. River de bunlardan biriydi öyle değil mi?"* [95]

---

[94] a.g.y.,
[95] a.g.y., IV cilt, sf:455

Şimdi yazarın öykülerinde tespit ettiğimiz bazı kutuplu düşünce ve kavramlara bir göz atalım. "273. Kordon"[96] adlı öyküde yazar sonbaharda çiftlikteki evinden şehre dönmeğe hazırlanır. Ve bir sene sonra buraya döndüğünde her şeyin yerinde ve aynı şekilde olacağını düşünürken eşyaların edebi insanların ise ezeli olduğu konusunu tekrar irdeler. Öyküde yazarın anılar hakkındaki düşüncelerinde karşıtlık vardır.

> *"Hatıralar ne sararmış mektuplar, ne ihtiyarlık,ne kurumuş çiçekler ve ne de andaçtır. Onlar canlı, heyecanlı,dolu dolu olan şiir dünyasıdır"*[97]

Köy hayatının sakin ve huzurverici özelliğini sosyal veya kültürel özellikleri gözönünde bulundurmadan şehir hayatına yeğleyen yazar, "*Ekimde bir gece*"(Noç v oktyabre)[98] adlı öyküsünü şöyle başlar:

> *"Yazarlık deneyimimden köyde çalışmanın şehirde çalışmaktan defalarca iyi olduğunu biliyorum. Köyde kafayı toplamak, konsantre olmak için her şey sana yardım eder, hatta gaz lambasının titreşimi, bahçedeki rüzgarın sesi ve bu seslerin arasında yer alan tam sessizlik. Öyle zannediyorsunuz ki o an yeryüzü duraklamış ve uzakta sessizce asılı kalmıştır."*[99]

Yazar, "*Telgraf*" adlı öyküsünde köydeki bu sessizliğin farklı bir boyutunu veriyor:

> *"Zaborye isimli bu köyde, resimleri, Peterburg hayatını, Katerina Petrovna'nın Paris'te babasıyla geçirdiği yazı ve gördüğü Viktor Hugo'nun cenaze merasimini konuşabilecek bir tek kişi yoktu."*[100]

"Yukarıdaki huzur verici, sakin, sessiz yerde" Katerina Petrovna anılarını, düşüncelerini paylaşacak birilerini bulamadığı için öykü boyunca sükut içinde içine kapanık yaşar.

---

[96]a.g.y., V cilt, sf:220-239
[97]a.g.y., V cilt, sf:222
[98] a.g.y., V cilt, sf:144 -154
[99] a.g.y., V cilt, sf:144

"Bütün bunları komşuları olan kolhozun ayakkabı tamircisinin kızı Manyuşka'ya anlatamazsın ki..." fikri dediklerimizi kanıtlayacak bir örnektir. *"Maşa"*adlı öyküsünde ise köye misafir gelen iki kız kardeş yalnız yaşayan bahçıvanın hayatına yaşam sevinci katar. Kısa sürede bu kızlarla kaynaşan Tihon'u, Arhip Dede öykü sonundaki sözleriyle uyarmak ister: *"İşte gerçek olan şu ki insan nerede bulup nerede kaybedeceğini bilemiyor."*[101]

Kazanmanın ve kaybetmenin verdiği hisler iki zıt olan kutuptur ki Tihon bunları yaşamıştır. Sessiz, sıkıcı hayatına canlılık getiren büyük kız kardeşe olan duyguları çok ayrıntılı verilmediği için Arhip Dede'nin bu sözleri öykünün ana fikri konumunda sayılabilir.

Yukarıdaki alıntılarda yaptığımız incelemelere dayanarak yazarın karşıt kutuplar aracılığıyla vermek istediği fikir ve düşünceleri ustalıkla öykülerinde farklı boyutlarda kullanmıştır diye biliriz.

Bu alt başlıkta Paustovski'nin öykülerindeki anlatım tekniğini incelemeğe çalıştık. Yazarın öykülerinde hem *ben* ve hem de *o anlatımı* kullandığını görüyoruz. *Ben anlatımla* yazılmış öykülerde genelde anlatıcı konumunun farklı *"ben"*lere dönüştüğünü görüyoruz. Aynı zamanda bu anlatıcı sade bir anlatıcı konumunda olmayıp olayı yorumlar, yargılar ve değerlendirir. Öykülerinde bu türe özgü olan tanrısal anlatımın egemen olduğunu söyleyebiliriz. Yazarın anlatım konumu, genelde kahramanların iç dünyası ve ruh durumlarıyla bağlantılı olayların anlatımı yoğun olduğundan içe bakış perspektifidir. Zaman zaman figürlerin yaşadıkları durumun ve içlerinden geçirdikleri düşüncelerin aktarımı için bilinç akımı ve iç monologlardan yararlanılmıştır.

Yazarın zengin bir edebi bilgisi,mensup olduğu edebiyatın geleneklerini ustaca yeğlemesi, yazacağı konuyu, konuda işlediği mekan ve insanları çok iyi tanıması, bilmesi onun edebi tekniklerini istediği şekilde kullanmasının temeli olarak nitelendirilebilir.

---

[100] a.g.y., V cilt, sf:155
[101] a.g.y., V cilt, sf:307

5. SONSÖZ

Tezimizde Çağdaş Rus Edebiyatında lirik romantik akımın önemli isimlerinden olan Konstantin Paustovski'nin öykü sanatını incelemeye çalıştık. Öykülerinde insan, sevgi, doğa, sanat ve savaşın ana konu niteliğinde olduğunu belirledik. Adı geçen konuların felsefi ağırlığı, yazarın güzellik ve hümanizm dolu düşünce dünyası, yalın ve ifadeli dili çağdaş yazarlar içinde Paustovski'nin saygın bir yere sahip olmasının sebeplerinden sayılabilir.

Paustovski'nin öykülerinde, insanları yaşamın güzelliklerini fark ederek dolu dolu yaşamağa çağrı esas amaç olarak görülmektedir. Her şeyde bir güzellik araması, var olan güzellikleri sıradan şeylerin içinden bulup çıkarması, hayatı doya doya yaşaması onun figürlerinin başlıca özelliklerindendir. Yazar bilgece arzu, mutluluk, sevgi gibi soyut kavramları bulutların arasında arayışını ve sonra yaşadığımız hayatın kendisinde hatta herkesin eliyle tutacağı kadar yakınında olduğunu söyler.

İnsanın doğayla ilişkisi, yazarı yaşamı boyu düşündüren bir konu olmuştur. İnsanı doğanın bir parçası olarak gören yazar, onunla beraberliği fiziki ve manevi olgunluk ve bir bütünleşme unsuru olarak görmektedir. Yazarın bu konularda "aşırı" şekilde güncel olan sorunlarından birisi ekolojik problemlerle bağlıdır. Paustovski'nin eserlerinde 20 yüzyılın 80'li ve 90'lı yıllarında Rus edebiyatının güncel konusu olan doğaya özensizliğin, zamanla insanlara karşı bir özensizliğe dönüşeceğini, doğada ve insan maneviyatında da "ekolojik problemler"in tohumları görülmektedir.

Yazarın tüm eserlerinde sanat ve sanatçı kişiliği, en çok yer alan konulardandır. Sanata insanın ruhunun gıdası gibi bakan yazar, bu güzellik karşısında her tür kötülüklerin ve bayağı hislerin yenik düştüğüne inanır. Sanatçıları ahlak ve güzellik misyoneri olarak adlandıran yazar, eserlerinde onların sanatsal açıdan daha çok insani yönlerini göstermeğe çalışmıştır.

Paustovski'nin adı Rus edebiyatında konu, biçim ve içerik bakımından öykü

ustaları olarak tanınan Turgenev, Bunin, Kuprin'le bir arada anılır. Yazar, 20. yüzyıl insanını genel hatlarıyla yalın, temiz ifadeli diliyle bize tanıtır. Paustovski'nin öykülerinde önemli bir konu da sıradan Rus insanını olduğu gibi tanıtmasıy idi. Paustovskı'de halk kavramı, halka sevgi ve saygı sınırsızdır. Yazarın halktan olan figürleri, emeği, namusu, olgunluğu, bilgeliği kısacası, insanlığı ile genelde örnek tiplerdir.

Yazar öykülerinde sınırsız bir dünyanın konularını ve insanlarını işler. Çeşitli ülkeler ve halklardan olan bu insanlara saygı ve sevgiyle yaklaşılması onun evrensel ve uluslararası bir yazar olduğunu göstermektedir.

Dönemin hakim edebi akımı olan sosyalist realizm içerisinde gerçekçiliğinin yanı sıra romantik üslubu geliştiren Paustovski, çağdaşları ve kendinden sonraki genç yazarlar için de bir edebi okul olarak kabullenilmektedir.

Rus Sovyet Edebiyatı'nda bir siyasi düşünceye değil, genel anlamda insanlığa hizmetiyle tanınan yazarlar grubuna giren Paustovski'yi V.İvanov, V.Şklovski, R.Fraerman, N.Hikmet, A.Bek, Yu.Bondarev gibi çağdaşları olan sanat adamları "şerefli ve namuslu" bir yazar oluşuyla da tanıtıyorlar.

Yaptığımız araştırmada yazarın öykülerini gelişim evreleri esas alarak üç döneme ayırdık. Öykülerini motif içeriği ve kurgu bakımından incelemeye çalıştık Sonra öykülerinde tespit edebildiğimiz romantik ögeler ve kullandığı semboller üzerinde durduk. Kendi duygularını gerçekçiliğin yanı sıra romantik ögelerden ve sembollerden geniş ölçüde yararlanarak ifade etmesi, onu bir romantik yazar olarak kabullenmemizi gerektirmektedir. Yazarın sanat yönünü açıklamamız için önemli saydığımız üslup ve anlatım tekniğine, retorik figürlere de değindik. Çağdaş yazarlar içerisinde fevkalade dili ve anlatımı olan Paustovski'nin sanatının bu yönü ayrıca incelenecek ve araştırılacak kadar ilginç ve önemlidir.

Tezimizin konusu yazarın öykü sanatı olduğundan bütün bunların yanı sıra öykülerinde tespit edebildiğimiz özellikleri kısa bir sonuç şeklinde sıralamak istiyoruz:

1. Çağdaş Rus Edebiyatında romantik yazar olarak tanınan Paustovski, lirik anlatımlı öykülerinde döneminin insanını her yönüyle işlemiştir. Yazar, burada insanın içinde yaşadığı toplumu ve o toplumun maddi ve manevi değerlerini paylaştığını göstermiştir. Yazarın anlatımında bizzat bu dünyayı algılama, yansıtma ve yorumlama anlayışını ifade eden bir de kişisel değerlerinin olduğu saptanmıştır. Bu sebeple, yazarın öykülerinde içinde bulunduğu ülke, çağ, dönem ve bunların sosyo-kültürel yönlerinin yanı sıra insanın iç dünyası, ruh yapısı öne çıkmaktadır.
2. Paustovski Rus edebiyatında geleneksel öykü kavramını-kurgulu, olaylı, koşutluk ve karşıtlık ilkelerine dayanan ustaca işleyişiyle tanınmaktadır.
3. Yazar öykülerinde zaman, mekan ve şahıslar üzerinde durmakla ele aldığı konuyu derinliğine işler.
4. İşlediği konuda kendi yorumları geniş yer almaktadır.
5. İç kurguda giriş, gelişme, düğüm, çözüm ve sonuç her zaman bu dizimi takıp etmez. Bazen okuru merakta bırakacak şekilde son verme veya beklenmedik sonlarla bitmeler görülür. Bu hususiyetlerine göre Aleksanyan, Şelokova, Tsarik gibi edebiyatçılar, onun öykülerini "nuvel" olarak adlandırırlar.
6. Yazar öykülerinde sadece bir anlatıcı konumunda değildir. Çoğu zaman o, bilgi verir, anlatır, aktarır ve olayları bir hükme bağlar.
7. Öykülerinde zaman ve mekan kavramı sınırsızdır.
8. Öykülerinde hiçbir yazarda olmadığı kadar sanatkar figürü vardır.
9. Öykülerinde sosyal kesimin her katmanından olan kişilerin dili olduğu gibi verilmiştir. Burada halkın gündelik konuşma dili, yöresel ve argo konuşmalar yer alır. Ama genelde figürlerinin büyük çoğunluğu entelektüel seviyede olduğundan örnek bir edebi dil kullanmışlardır.
10. Fevkalade güzel ifade tarzı, yalın, temiz ve anlaşılır dili vardır.

Paustovski'nin eserleriyle ve edebi kişiliğiyle ilgili Rusya'da çok sayıda makale ve kitap yayımlanmıştır. Bunlar arasında yer alan en iyi çalışmalar Lvov Krementsov,

Lev Levitski, Galina Trefilova, Svetlana Şelokova, Dmitri Tsarik, Natalya Vorobyeva ve Yelena Aleksanyan gibi eleştirmenlere aittir.

Çalışmamızda henüz Türkiye'de az tanınmakta olan K. Paustovski ve eserleri hakkında az da olsa bir fikir birikimi yaratmayı amaçlamaktayız. Türkiye'de yaptığımız araştırmalar sonucunda, Rus Edebiyatı'nda öykü sanatı ve Paustovski'nin üzerine herhangi bir inceleme yapılmadığı tarafımızdan belirlenmiştir. Yaptığımız çalışmayla bu eksikliğin bir ölçüde giderileceğini umuyoruz. Bugüne kadar Türkiye'de Paustovski'nin birkaç eseri yayımlanmıştır. Bu çevirilerin çoğunun orijinalinden değil, başka Batı dillerinden yapıldığı görülmektedir. Paustovski'nin öykülerinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesinde yazarın dil ve üslubu bakımından da belirli bir kanı oluşturduğumuzu düşünüyoruz.

ORİJİNAL RUSÇA METİNLER

Константин Паустовский

Собрание сочинений в шести томах

Том первый

Романы и повести

Государственное издательство Художественной литературы

Москва 1958

Там жили мой дед-бывший николаевский солдат и бабка-турчанка. (стр:6)

Романтическая настроенность не позволяет человеку быть лживым, невежственным, трусливым и жестоким. В романтике заключена облагораживающая сила. Нет никаких разумных оснований отказываться от нее в нашей борьбе за будущее и даже в нашей обыденной трудовой жизни. (стр:9)

Кроме отдельных книг о Левитане, Кипренском и Тарасе Шевченко, у меня есть большие разделы прозы, посвященные Ленину, Горькому, Чайковскому, Чехову, лейтенанту Шмидту, Виктору Гюго, Блоку, Пушкину, Христиану Андерсену, Мопассану, Пришвину, Григу, Гайдару, Шарлю де Костеру, Флоберу, Багрицкому, Мультутали, Лермонтову, Моцарту, Гоголю, Эдгару По, Врубелю, Диккесу, Грину и Малышкину.

...В своей работе я многим обязан поэтам, писателям, художникам и ученым разных времен и народов.

...Но больше всего я обязар простой и значительной жизни. (стр:18)

-Я не футурист и не думаю увеселять вас руганью. Лектор в одном

прав. Надо воскресить у вас память о Пушкине. Надо воскресить память о нем среди вас, как иногда бывает очень полезно напомнить убийце об убитом. Вы, ваши отцы и деды травили Пушкина. Среди вас он захлебывался от скуки, от отвращения, вы его убили рукой Дантеса. Наши писатели- дети великого народа,-кажется, так здесь говорилось.

Что вы позволили сделать со своими детьми? Пушкин убит, Лермонтов убит, Новиков пришел из Сибири пьяным мужиком. Рылеева вешали, он сорвался, и его повесили снова. Гоголь сжег себя и сошел с ума. Труп Полежаева изгрызли крысы. Гаршин бросился в пролет вонючей петербургской лестницы. Герцен скитался по чужим краям. Достоевский бился в падучей, потому что вы дали ему попробовать каторги. (стр:67)

Константин Паустовский

Собрание сочинений в шести томах

Том второй

Романы и повести

Государственное издательство Художественной литературы

Москва 1958

Почему вы все так мало пишете о человеческом мужестве? Шмидт-фантазер, неудачник, но он человек громадного личного мужества. Дед Дымченко хорошо его знал. Он может рассказать вам о Шмидте много интересных вещей.(стр:32)

В сотый раз я пожалел, что не родился художником. Надо было передать в красках эту геологическую поэму. В тысячный раз я почуствовал вялость человеческой речи.(стр: 155)

Это посто заметки о моем понимании писательства и моем опыте.(стр:487)

-Жан, а мне кто-нибудь подарит золотую розу? (стр.492)

Шамет привез девочку в Руан и сдал с рук на руки высокой женщине поджатым желтым ртом-тетке Сюзанны. Старуха была вся в черном стеклярусе, как цирковая змея. Девочка, увидев ее, крепко прижалась к Шамету, к его выгоревшей шинели.

-Ничего!-шепотом сказал Шамет и подтолкнул Сюзанну в плечо.-Мы, рядовые, тоже не выбираем себе ротных начальников. Терпи, Сузи. солдатка! (стр. 492)

"Что не дает жизнь, то дает смерть".(стр.498)

"Каждая минута, каждое брошенное невзначай слово и взгляд, каждая глубокая или шутливая мысль, каждое незаметное движение человеческого сердца, так же как и летучий пух тополя или огонь звезды в ночной луже,-все это крупинки золотой пыли.

Мы. литераторы, извлекаем их десятилетиями,эти миллионы песчинок, собираем незаметно для самих себя, превращаем в сплав и потом выковываем из этого сплава свою "золотую розу"-повесть,роман или поему.

Золотая роза Шамета! Она отчасти представляется мне прообразом нашей творческой деятельности. Удивительно, что никто не дал себе труда проследить, как из этих драгоценных пылинок рождается живой поток литературы.(стр.498-499)

"Критики смешивают вдохновение с восторгом."(стр.523)

Толстой сказал о вдохновении, пожалуй, проще всех: "Вдохновение состоит в том, что *вдруг открывается то, что можно сделать*. Чем ярче вдохновение, тем больше должно быть кропотливой работы для его исполнения." (стр.524)

Непонятное волнение сжало мне сердце, и я подумал, что ради этой прекрасной земли, даже ради одной такой девушки, как Полина, нужно звать людей к борьбе за радостное и осмысленное существование. Все, что угнетает и печалит человека, все, что вызывает хотя бы одну слезу, должно быть вырвано с корнем. И пустыни, и войны, и несправедливость, и ложь, и пренебрежение к человеческому сердцу. (стр.545)

Я был уверен тогда (как и сейчас), что есть области человеческой деятельности, где артельная работа просто немыслима, в особенности работа над книгой.(стр: 616)

Я начал писать книгу по плану, но сколко я ни бился, книга просто рассыпалась у меня под руками. Мне никак не удавалось спаять материал, сцементировать его, дать ему естественное течение. Материал расползался.

...Я писал о водяных машинах, о производстве, о мастерах, писал с глубокой тоской, понимая, что пока у меня не будет своего отношения ко всему этому, пока хотя бы самое слабое лирическое дыхание не оживит этот материал, ничего из книги не получится. (стр:618)

Константин Паустовский

Собрание сочинений в шести томах

Том третий

Романы и повести

Государственное издательство Художественной литературы

Москва 1958

Намного позже я понял, что мой отец был по существу совсем не статистиком,а поэтом. (стр:15)

Он служил в николаевской армии, был на турецкой войне, попал в плен и привез из плена, из города Казанлыка во Фракии, жену-красивицу турчанку. Звали ее Фатьма. Выйдя за деда,она приняла христианство и новое имя-Гонората. (стр: 18)

Аудитории Политехнического музея ломились от публики, когда выступали футуристы или Игорь Северянин.Рабиндранат Тагор владел умами. Художественный театр в жестоких муках искал нового Гамлета. ...Религиозная философия,богоискательство, сиволизм,призыв к возрождению эллинской философии-все это существовало рядом с передавой революционной мыслью и пыталось завладет умами. (стр: 325)

Дорогой собрат, я прочел Ваш рассказ "Корчма на Брагинке" и хочу Вам сказать о той редкой радости, которую испытал я: если исключить последнюю фразу этого рассказа("под занавес"), он принадлежит к

наилучшим рассказам русской литературы.(стр:789)

Константин Паустовский

Собрание сочинений в шести томах

Том четвертый

Маленькие повести

Рассказы

Государственное издательство Художественной литературы

Москва 1959

Крыс дико захохатал, потому что первый раз в жизни он услышал эту фразу без страшных слов " может быть". (стр.326)

"Все уже знают об этих беспорядках. Партия каучуковых рабочих, умиравшая от лихорадки в ядовитых лесах Рио-Негро, вблизи Амазонки, восстала против хозяев. Рабочие захватили речной пароход "Минетозу" и пошли вниз по реке..." (стр. 338)

-Вам не кажется, что закат освещает горы, как лампа?

Я оглянулся. Было темно; я не видел лица говорящего, только вершины гор были залиты желтым блеском. (стр.348)

У всех народов есть люди, охваченные непоседливостью. Одних толкает неудержимая полнота их душевной жизни, других - пустота.(стр. 348)

- Что вы гравируете? -прокричал я в ухо незнакомцу, чтобы заглушить широкий гомон дождя.

-Этикетки для колониальных товаров- для вин, для папирос. Ничего не слышно. Я расскажу вам в другой раз. У меня есть коллекция этикеток за несколько лет. (стр. 350)

-Отчего? От этих проклятых этикеток! Оттог, что с детства я был тряпкой и глупым фантазерем. (стр. 353)

Море исцеляет раны и промывает грязь этого мира. (стр. 364)

Я стараюсь писать точно. Прежде всего место действия, потом действующие лица, потом события.

Итак, место действия-Одесса, а в Одессе театр на Куяльницком лимане, степь у Большого Фонтана и Дальницкая улица, 5 (во дворе).

Действющих лиц много.Боцман Бондарь, поэт Вербицкий, хромая Валентина из "Известий", Андрюша Роговер, фотограф Глузкин, я и прочие-репортеры, курортные, матросы, милиционеры, машинистки и чистильшики сапог.

Событий было три: концерт на Куяльницком лимане, знакомство с правнучкой Пушкина и жестокая месть фотографу Глузкину" (стр.369)

Если вы хотите знать биографию инженера Тенеберга, то вам придется перелистать техническую энциклопедию. Вы узнаете несколько сухих дат и фактов, пахнущих типографской краской и скучных, как готический шрифт.

Вы узнаете, что корабельный инженер Отто Тенеберг родился на острове Рюгене, учился в Берлине и Гамбурге, построил теплоход "Венгрия" и изобрел новый тип водонепроницаемой двери. (стр.379)

-Отто свернет себе голову со своими океанскими пароходами.

Старики сочувственно закивали.

-Они,- старик грозно посмотрел за окно,-они думали, что их пароходы безгрешны, как боги, и шутя будут переходить океан под музыку и телефонные разговоры. Но океан им показал, что не любит этих легкомысленных затей. Помните, как погиб "Титаник".(стр. 383)

Метт открыл глаза. Он чувствовал теплую свежесть, удивительно ясную голову, - он выспался. За окном валил снег. метт его не видел, Он замечал только отдельные снежинки, отлетавшие от стекла.

-Прекрасно!-громко сказал Метт и закурил. Папиросой он осветил часы-была половина пятого.

Что прекрасно?-спросил со своей койки Гофман. Он проснулся раньше Метта.

Метт помолчал.

-Я хочу написать об этом доме.(стр. 408)

Он остановился и долго смотрел на розовую афишу. Издалека могло показаться, что Метт ее внимательно читает. Но он не читал, он прислушивался: внутри у него натягивалась, звеня и вздрагивая, стальная струна. От этого сильно болело сердце. Метт ждал, что вот-вот струна лопнет и вместе с нею разорвется сердце.

Струна перестала дрожать. Она напрягалась и тянула сердце к горлу. Метт вздрогнул и слегка вскрикнул-струна лопнула, но сердце не разорвалось. Оно забилось радостно и быстро, и Метт, пошатываясь, отошел от афиши.(стр.425)

В 1923 году Париж остался без сардинок,-их больше не привозили в

холодных жестянках, покрытых потом. Исчезновение сардинок было связано с судьбой капитана Ривьера, моего знакомого по Одьерну. Я служил в то время в Бретани, в Одьерне, на сардинной фабрике.(стр.442)

-Вы знаете, есть жизнь и есть смерть. Математик сказал бы, что жизнь- это плюс, а смерть- это минус. Но есть люди, которые не живут, но еще и не умерли,- люди, пришедшие к нулю. Таков был Ривьер, не правда ли? (стр.455)

-Ты что, одурел? Скоро будешь ко мне мышей таскать, оголец! (стр.552)

-Валяй,валяй! не умею я их лечить. Зажарь его с луком- деду будет закуска. (стр.552)

Все описанное ниже не заключает в себе ничего значительного и является только проверкой собственной памяти. Дело идет об одном дне. Он заранее был признан нами потерянным.(стр.564)

-Эх, горе! Нету хуже, когда у человека душа сухая. вянет от таких жизнь, как трава от осенной росы. (стр. 590)

-Жил бы я, еще долгое время. Жалко помирать, уходить от ласковости людской, и-и-и как жалко! Как гляну на леса, на светлую воду, на ребят да на травы-прямо силы нет помирать. (стр.591)

Бабка Ганя жила на околице, в маленькой избе. ганя была одинокая. Единственный ее внук Вася работал в Гусь-Хрустальном заводе.Каждую осень он приезжал в отпуск к бабке. привозил ей в подарок граненые синие стаканы, а для украшения- маленькие выдутые из стекла самовары, туфельки и цветы. Выдувал их он самю

По праздникам соседские ребята приходили к ней в гости.Она позваляла им смотреть на эти волшебные вещи, но в руки ничего не давала.

-Вещь эта хрупкая, как ледок,- говорила она.-Неровен час-сломаете. Руки у вас корявые. Картуз держать не умеете, а тоже пристаете: "дай подержать да дай потрогать". Их держать надо слабо-слабо, как воробышка. А нешто вы так можете? А раз не можете-так глядите издаля.(стр.610)

-У каждого мастера,-ответил Вася и застенчиво улыбнулся,-лежит на душе мечтанье сделать такую великолепную вещь, какую никто до него не делал. На то он и мастер! Разное есть стекло. Есть грубое, бутылочное и оконное. А есть тонкое, свинцовое стекло, По-нашему оно называется флинтглясс, а по- вашему-хрусталь. У него блеск и звон очень чистые. Оно играет радугой, как алмаз.(стр. 614)

Что было дальше ? Маршал провел в доме лесничего два дня. Не будем говорить о любви, потому что мы до сихпор не знаем, что это такое. Может быть, это густой снег, падающий всю ночь, или зимные ручьи, где плещется форель. Или это смех и пение и запах старой смолы перед рассветом, когда догорают свечи и звезды прижимаются к стеклам, чтобы блестеть в глазах у Марии Черни. Кто знает? Может быть, это обнаженная рука на жестком эполете, пальцы, гладящие холодные волосы, заштопанный фрак Баумвейса. Это мужские слезы о том, чего никогда не ожидало сердце: о нежности, о ласке, несвязном шепоте среди лесных

ночей. Может быть, это возвращение детства. Кто знает? И может быть, это отчаяание перед расставанием, когда падает сердце и Мария Черни судорожно гладит рукой обои, столы, створки дверей той комнаты, что была свидетелем ее любви. И, может быть, наконец, это крик и беспамятство женщины, когда за окнами, в дыму факелов, при резких выкриках команды наполеоновские жандармы соскакивают с седел и входят в дом, чтобы арестовать маршала по личному приказу императора.(стр. 621-622)

-Если бы я знал, что золото не поможет моей Марте, разве я мог бы украсть!.(стр.625)

-Я вижу, сударь!- сказал старик и приподнялся на кровати.-Я вижу день, когда я встретился с Мартой и она от смущения разбила кувшин с молоком. Это было зимой, в горах. Небо стояло прозрачное, как синее стекло, и Марта смеялась. Смеялась. (стр. 626)

-Неужели вы не видите, что ночь из черной сделалась синей, а потом голубой, и теплый свет уже падает откуда-то сверху. и на старых ветках ваших деревьев распускаются белые цветы. (стр. 626)

Однажды ночью я проснулся от странного ощущения. Мне показалось, что я оглох во сне, Я лежал с закрытими глазами, долго прислушивался и наконец, понял, что я не оглох, а попросту за стенами дома наступила необыкновенная тишина. Такую тишину называют "мертвой".(стр. 641)

Я открыл глаза. Когда же выпал первый снег? Я подошел к ходикам. Было так светло, что ясно чернели стрелки, Они показывали два часа.

Я уснул в полночь. Значит, за два часа так необыкновенно изменилась земля, за два коротких часа поля, леса и сады заворожила стужа.(стр. 645)

Константин Паустовский

Собрание сочинений в шести томах

Том пятый

Рассказы, сказки, литературные портреты, заметки.

Государственное издательство Художественной литературы

Москва 1958

Первое время она сидела в оцепении и ничего не понимала, только перебирала дрожающими пальцами бахрому старенького серого платка. Потом у нее начала болеть голова, и Варвара Яковлевна заплакала. Мысли путались. Что же это такое? Неужели его, Ваню, немцы завтра убьют где-нибудь на грязном дворе, около поломанных грузовиков! Почему-то мысль, что его убьют обязательно во дворе, около грузовиков, где воняет бензином и земля лоснится от автола, все время приходила в голову, и Варвара Яковлевна никак не могла ее отогнать.

Как спасти его? Чем помочь? Зачем она сорвала эту листовку со столба? Чего она испугалась? Немцев? Нет. Ей было совестно перед своими. Она хотела скрыть листовку от Егора Петровича, от всех. (стр.39)

Старик Потапов умер через месяц после того, как Татьяна Петровна поселилась у него в доме. Татьяна Петровна осталась одна с дочерью Варей и старухой нянькой.

Маленький дом-всего в три комнаты-стоял на горе, над северной рекой, на самом выезде из городка. За домом, за облетевшим садом, белела березовая роща. В ней с утра до сумерек кричали галки, носились тучами над голыми вершинами, накликали ненастье. (стр. 57)

"Какая я дура!-думала Татьяна Петровна.-Зачем уехала из Москвы, бросила театр, друзей! Надо было отвезти Варю к нянке в Пушкино-там не было никаких налетов,-а самой остаться в Москве. Боже мой, какая я дура!" (стр. 57)

Любовь -как бриз. Днем он дует с моря на берег, ночью-с берега на море.(стр.87)

По писательскому своему опыту я знаю, что гораздо лучше работать в деревне, чем в городе. В деревне все помогает сосредоточиться, даже треск фитиля в маленькой керосиновой лампе и шум ветра в саду, а в перерывах между этими звуками-та полная тишина, когда кажется, что земля остановилась и беззвучно висит в мировом пространстве.(стр.144)

Октябрь был на редкость холодный, ненастный. Тесовые крыши почернели.

Спутанная трава в саду полегла, и все доцветал и никак не мог доцвесть и осыпаться один только маленький подсолнечник у забора. (стр.154)

Катерине Петровне стало еще труднее вставать по утрам и видеть все то же: комнаты, где застоялся горький запах нетопленных печей, пыльный " Вестник Европы", пожелтевшие чашки на столе, давно не чищенный самовар и картины на стенах. (стр.154)

А в селе-называлось оно Заборье-никого не было, с кем бы можно

было поговорить о картинах, петербургской жизни, о том лете, когда Катерина Петровна жила с отцом в Париже и видела похороны Виктора Гюго. (стр. 155)

-На что это мне? Тряпичница я, что ли? (стрю155)

Не слышно, Катерина Петровна, Настя пишет чего или нет? (стр.156)

Он выходил, осторожно пркрыв дверь, а Катерина Петровна начинала тихонькр плакать. Ветер свистел за окнами в голых ветвях, сбивал последние листья. Керосиновый ночник вздрагивал на столе. Он был, казалось, единственным живым существом в покинутом доме; -без этого слабого огня Катерина Петровна и не знала бы, как дожить до утра. (стр.156)

Рассвет все больше медлил, все запаздывал и нехотя сочился в немытые окна, где между рам еще с прошлого года лежали поверх ваты когда-то желтые, осенние, а теперь истлевшие и черные листья. (стр.156)

Поэтому Катерина Петровна очень редко писала Насте, но думала о ней все дни, сидя на краешке продавленного дивана так не слышно, что мышь. обманутая тишиной, выбегала из-за печки, становилась на задние лапки и долго, поводя носом, нюхала застоявшийся воздух.(стр.156)

"Ненаглядная моя! Зиму эту я не переживу. Приезжай хоть на день. Дай поглядеть на тебя, подержать твои руки. Стара я стала и слаба до того, что тяжело мне не то что ходить, а даже сидеть и лежать,-смерть забыла ко мне дорогу... Нынче осень плохая. так тяжело; вся жизнь, кажется, не была такая длинная, как одна эта осень." (стр. 158)

-Поздно! Маму я уже не увижу,-сказала она про себя и вспомнила, что за последний год она впервые произнесла это детское милое слово- "мама".(стр.163)

Просил и так и этак: и по человечеству, и по-божески, и долг за овес обещал скостить,- а долг был тяжкий, многолетний,- и сулил Шлихтингу народную благодарность. (стр.176)

Море лежало во мраке, и беспредельный его шум был как всегда равнодушен ко всему человеческому, будто волны повторяли одно и то же: усни, усни, усни...

Море не могло помочь Насте. Может быть, один только человек мог ей помочь: седой писатель с сухим лицом...

Что бы он сказал ей? "Дитя,-сказал бы он, наверное,- как ты ни боялась любви, то ты будешь нести его долго, может быть всю жизнь. И ты никогда не подумаешь о том, достоин любимый твоей любви или нет. Как песчинка не может остановить морскую волну, так ты не остановишь свое простое и проеданное сердце. (стр.193)

Утром, когда солнечный луч осветил висевшую на стене оранжевую хурму, Настя встала, оделась и пошла к морю...

Она легко и сильно дышала и думала, что вот все кончено и теперь

она, Настя, строже стала к жизни. А море шумит вокруг и совершенно не знает, что ему дана великая сила смывать с человеческой души грязь и горечь. (стр.201)

Воспоминания-это не пожелтевшие письма, не старость, не засохшие цветы и реликвии, а живой, трепещущий, полный поэзии мир. (стр.222)

"Неправда!-говорил про себя Аллан.-Я.веселый легкий человек. Не хмурьтесь! Засмейтесь мне навстречу. Я хочу прибавить вам каплю счастья. А вы отшатываетесь от нее, как от яда. Глупцы!" (стр.245)

Каждому писателю нет-нет да и захочется написать расссказ совершенно вольно, не думая ни о каких "железных" правилах и "золотых" законах, записанных в учебниках литературы. (стр.275)

Пассажиров на палубе было немного. Ехали пильщики, закутанные женщины и совсем молоденькая девушка, лет двадцати, с девочкой. (стр.302)

Девочке, худенькой, бледной и любопытной,- она никак не хотела уходить с палубы,- было лет шесть. (стр.302)

Вот уж истинно не знаешь, где человек найдет, а где потеряет. (стр.307)

-Вы не можете понять того счастья, какое дано немолодым!-сказал актер.-Счастья вдеть слезы на глазах Дездомоны, любящей другого. (стр.329)

Прошлым летом я возвращался с Борового озера к себе в деревню. Дорога шла по просеке в сосновом лесу. Все вокруг заросло пахучими от летней сухости травами.

Особенно много колосистой травы и цветов росло около старых пней. Трухлявые эти пни разваливались от легкого толчка ногой. Тогда взлетела темным облаком коричневая, как размолотый кофе, пыль, и в открывшихся внутри пня запутанных и таинсивенных ходах, проточенных короедами, начинали суетиться крылатые муравьи, жужелицы и плоские черные жуки в красных погонах, похожие на военных музыкантов, Недаром этих жуков звали "солдатиками".

Кучевые облака громоздились в небе. Они были на взгляд такие тугие, что можно было, очевидно, лежать на их ослепительных белых громадах и смотреть отттуда на приветливую землю с ее лесами, просеками,полянами, цветущей рожью, поблескиваньем тихой воды и пестрыми стадами.(стр. 384)

Грин прожил тяжелую жизнь. Все в ней , как нарочно. сложилось так, чтобы сделать из Грина преступника или злого обывателя.(стр:552)

Старая Россия наградила Грина жестоко-она отняла у него еще с детских лет любовь к действительности. Окружающее было страшным, жизнь-невыносимой. Она была похожа на дикий самосуд. Грин выжил,но недоверие к действительности осталось у него на всю жизнь. Он вегда пытался уйти от нее, считая,что лучше жить неуловимыми снами,чем "дранью и мусором" каждого дня. (стр:552)

РЕЗЮМЕ

Данная работа предоставляет собой исследование творчества русского писателя Константина Паустовского, который является одним из зачинателей лирико-романтического течения в русской литературе 1-ой половины XX века. Известно, что главным методом русской литературы в то время был реализм (социалистический), в рамках которого К. Паустовский заложил основу нового стилевого течения-*романтического*-удачно сочетая реалистические принципы изображения и воспроизведения жизни с романтическим подходом к изображению действительности.

Исследования творчества К. Паустовского носят поистине всемирный характер. Он известен не только в России, но и далеко за ее пределами, однако, в Турции до сих пор нет работ, посвященных исследованию его творчества в целом и изучению стилевых особенностей языка писателя в частности. Это и побудило нас заняться изучением творчества русского писателя-неоромантика.

Цель данного исследования:

-провести литературоведческий анализ особенностей прозы Паустовского;

-выделить всевозможные приемы литературного мастерства писателя.

Нами впервые составлена хронология творчества К.Паустовского с точки зрения проявления в его рассказах лирико-романтического начала в сочетании с реальным отображением действительности. Мы выделяли три периода:

1-ый период- до 30-х годов;

2-ой период- до 50-х годов;

3-ий период-последние годы жизни.

Особый интерес представляет тематика рассказов писателя, в которых мало событий, фабула растворена подробно развернутом, неторопливом лирическом сюжете. Анализируя сюжеты рассказов К. Паустовского мы выделили четыре основных сюжетных линий:

а) любовь

б) природа

в) война

г) люди исскуства

Особенности выражения авторского мировосприятия и мироощущения, отражающих внутренный мир героев сказались и на композиционном построении рассказов. Мы определили, что в большинстве рассказов композиционное построение отличается многослойностью повествования с паралельным развитием событий.

Анализируя стилевые особенности языка писателя мы пришли к выводу, что для него характерны прежде всего метафоричность, аллегории, олицетворения, индивидуализация речи героев, что являет собой признаки романтизма,символизма и сентиментализма.

SUMMARY

This work is a scientific study of the creation and aesthetic world view of the great Russian writer Konstantin Paustovsky who is one of the representatives of the early beginings of romantism in Russian literature in the first half of 20-th century. It is known that the main method and style of Russian literature of that time was social realism in the frame of which, K. Paustovsky reflected his own sense of contemporary direction to neo-romantism.

Konstantin Paustovsky, Russia's most powerful artist in short stories is known and studied not only in Russia but all over the world, however, there are no scientific studies of his works in Turkey. This is the main reason of this study.

We liked to show our understanding of the richness and potential of his creation. This is his aesthetic theories and the particularities of his style, that sometimes is reportorial, sometimes psychological, sometimes dominantly realistic, and sometimes predominantly romantic.

We made a chronology of his works considering the move of his aesthetic world view from the realistic tradition to the neo-romantist. We determined three main periods.

I period - from the beginning till the years 30 th.

II period -till the years 50 th

III period -the last ears of his life

Looking at his creation generally we have also tried to look in some detail at the main subjects of his short stories, that representa humanistic exploring of individual lives within the social and moral web. Considering the subjects of his short stories we found main subjects:

1. LOVE 2. NATURE 3. ARTISTS 4. WAR

The history of the autors view can be described as a history of cultural epochs expressing themselves as multi-faceted forms, with a parallel development of subjects where in every artistic form there lies a significant story.

Analising Artistic style of this writer we concluded that the most visible feat of his style are metaphor, allegory, personification, individual style of the hero's langauge that seemed in tune with contemporary romantism, sentimentalism, and symbolism.

KAYNAKÇA

1. Açkasova L.S., Gumanizm v tvorçestve Paustovskogo,İzd.Kazanskogo Universiteta, 1972.
2. Açkasova L.S.,Çelovek kak nravstvennaya tsennost v estetike Paustovskogo, İzd.Kazanskogo Universiteta, 1977.
3. Aleksanyan E.A., Konstantin Paustovski-novellıst, Moskova, Nauka ,1969.
4. Arak Hüseyin, "Alman Halk Romanı Kral Rother ile Türk Halk Romanı Seyyid Battal Gazi'nin Karşılaştırılması" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları A.B.D.(Alman Dili ve Edebiyatı), Ankara 1995.
5. Aytaç Gürsel, Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler, Gündoğan, 1990.
6. Aytaç Gürsel, Yeni Alman Edebiyatı Tarihi, Gündoğan, Ankara , 1992.
7. Aytaç Gürsel, Edebiyat Yazıları II, Gündoğan, 1991.
8. Aytaç Gürsel, Edebiyat Yazıları III, Gündoğan,1995.
9. Aytaç Gürsel, Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi, Gündoğan , 1997.
10. Belinskiy V.G., Stat'yi o russkoy literature, Lenizdat, 1987.
11. Büyük LAROUSSE Sözlük ve Ansiklopedisi,18 cilt Milliyet Gazetecilik A.Ş.İstanbul 1986.
12. Cemal YILDIZ, "*Üslup İncelemesi*" , Bahar 1992 "Gündoğan".
13. Çağdaş Rus Hikayeleri Antolojisi, Seçip Çeviren: Ülkü Tamer,Varlık, İstanbul, 1971.
14. Çehov A., Sobraniye soçineniy, c.13, Moskova, 1954.
15. Gadjiyev A.A., Romantizm i realizm, Baku, 1972.
16. Günal Zeynep, V.F. Odoyevski'nin Öyküleri, (Basılmamış Doktora Tezi),A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları A.B.D.(Rus Dili ve Edebiyatı), Ankara 1995.
17. Hinkilov L.:"*Naçalo nevedomogo veka,Konstantin Paustovski Kiyeve*","Raduga" 1978, No8.
18. İstoriya russkoy sovetskoy literaturı, tom IV, Moskova, Nauka, 1971.
19. Krementsov L.P., Konstantin Paustovski, (Talant-mirovozzrenie-masterstvo),

Rostov-Na-Donu, 1975.

20. Krementsov L.P., Konstantin Paustovski, Jizn i tvorçestvo, Moskova, Prosveşenye, 1982.
21. Kudret Cevdet, Türk Edebiyatında Hikaye ve Roman, İstanbul ,1990.
22. Levitski L., **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva**, Sovetskiy pisatel, Moskova, 1963.
23. **Literaturnıy entsiklopediçeskiy slovar'**, Moskova, "Sovetskaya entsiklopediya", 1987
24. Maksim Gorki, **Sobraniye soçineniy v 30 tomah**, c.28, Goslitizdat, Moskova, 1954
25. **Meydan LAROUSSE** ,Sabah ,15 cilt Sabah yayıncılık, İstanbul, 1992.
26. Ojegov S.İ., **Slovar Russkogo Yazıka**, Moskova, Russkiy yazık, 1990.
27. **Öykü seçkisi**, Hazırlayan: Gürsel Aytaç, Ğündoğan, Ankara, 1991.
28. Paustovski, Bir hayatın romanı, 2.Tedirgin gençlik, Türkçesi: Müntekim Ökmen, E yayınları, İstanbul, 1975.
29. Paustovski Konstantin, Bataklık, Çeviren: Metin Alemdar, Sanat Emeği, İstanbul, 1979.
30. Paustovski K., **Sobraniye soçineniy v şesti tomah**, Moskova, 1958.
31. Paustovski K., **Sobraniye soçineniy v vos'mi tomah,** Moskova, 1958.
32. Paustovski K., **Kak ya rabotayu nad svoimi knigami,** Moskova, Profizdat, 1934.
33. Paustovski K., "*Umeniye videt,*" "**Voprosı literaturı**",1963, No 12.
34. Paustovski K., **İzbrannoye**, Moskova, 1961.
35. Paustovski K., **Morskiye nabroski**, Moskova, 1925.
36. Paustovski K., **Razlivı rek**, Moskova, 1974.
37. Paustovski K., **Rojdeniya rasskaza, Straniçı prozı**, Moskova, Russkiy yazık, 1978.
38. Roland Bourneur ve Real Quellek, **Roman Dünyası ve İncelenmesi**, Çev:H.Gümüş, Ankara,1989.
39. **Russkiye pisateli**, Bibliografiçeskiy slovar', Pod redaktsiey P.A.Nikolaeva, Moskova, Prosveşeniye,1990
40. Selahattin Hilav, **Edebiyat Yazıları**, YKY, İstanbul, 1993.

41. Suut Kemal Yetgin, **Edebiyatta Akımlar**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.

42. Şanayeva V., **Russkiy yazık, Kratkaya grammatika russkogo yazıka** (v şestnadtsati tablitsah i çetıreh shemah s ih opisaniyem), Novosibirsk, 1994.

43. Şelohova S.F., **K.Paustovski, Romantik i realist**, Kiyev 1982.

44. Trefilova G., **K.Paustovski, Master prozı**, Moskova, 1983.

45. Tçarik D.K., **Konstantin Paustovski, Oçerk tvorçestva**, Kişinyev,Ştiintsa, 1979.

46. **Türk ve Dünya Edebiyatçıları**, Genel Yayın Yönetmeni Aziz Çalışlar, cilt 3 (L-Q) Remzi Kitabevi, İstanbul, 1987.

47. Vinogradov V.V., **Stilistika, Teoriya poetiçeskoy reçi, Poetika**. Moskova,1963.

48. Vorobyeva N.N., **Problemı stilya K.G.Paustovskogo**, Moskova, 1972.

49. **Vospominaniya o Konstantine Paustovskom**, Sostovitel' Lev Abeleviç Levitski, Moskova, 1983.

50. **Yazın Kuramı**, Derleyen Fransızca'ya Çeviren ve Sunan Tzvetan TODOROV, Fransızca'dan çevirenler: Mehmet Rifat - Sema Rifat, YKY, İstanbul,1995.

51. **20. Yüzyıl Edebiyat Sanatı**, Yayına hazırlayan: Prof.Dr. Hüseyin Salihoğlu, Ankara,1995.